

არბონავტები „მწ“

სიმბოლო შექმნილია ფიანჩესკო ფაჩინის მიერ.

ფრანჩესკო ფარჩი — დამთავრებული აქვს ფლორენციის ხელოვნების აკადემია, კერამიკოსი — ხელოვანი, მუშაობს თიხაზე, ქმნის მხატვრული ხელოვნებისა და საყოფაცხოვრებო კერამიკული ნაკეთობების ნიმუშებს. ფლობს რა ტრადიციულ მეთოდებს, ამავე დროს იყენებს ახალ გამომსახველობით ფორმებსა და ტექნოლოგიებს.

*****

მადლობას ვუხდით ძვირფას ახლობელ და შორეულ მეგობრებს, რომლებმაც უდიდესი წვლილი შეიტანეს თავიანთი კომპეტენტურობით, თანაზიარობით და მოთმინებით ჩვენი საერთო შეხედულებების ჩამოყალიბებაზე ღია კავშირობის დაუღლელ და გულწრფელ მოლოდინში.

*****

Centro Elaborazione Internazionale R & S Argonauti di Carboni Dionigi
Via Igola, snc zona industriale/aeroportuale
09030 Elmas (Cagliari)
e-mail: argonauti2013.eu.med@tiscali.it

Riferimento in Tbilisi:

ing. tecnologo Makvala Tcharakashvili
responsabile allestimento e realizzazione, servizio di traduzione ed interpretariato,
organizzazione conferenze e distribuzione commerciale del libro.

Email: geoargonauti2013@live.com;

Mobile: 89315 12 14

Dionigi Carboni
Meri Peikrishvili

**LE SUGGESTIONI
DAL GRANDE AL PICCOLO
CAUCASO**

**I drammi, le difficoltà e le attese di libertà
delle popolazioni locali**

**Le sfide imminenti e le
opportunità economiche e culturali
per l' Europa e per il resto
del mondo**

Tbilisi 2009

დიონიჯი კარბონი
მერი ფეიქრიშვილი

**შთაბონებანი
დიდიდან კატარა
კავკასიონამდე**

ადგილობრივი ხალხის დრამა, სირთულეები
და თავისუფლების მოლოდინი

ეკონომიკური და კულტურული
გარდაუვალი გამოწვევები და
შესაძლებლობანი ევროპისა და
დანარჩენი მსოფლიოსათვის

თბილისი 2009

რედაქტორი: მაყვალა ჭარაქაშვილი

ISBN 978-9941-0-2034-6

© დიონიჯი კარბონი, მერი ფეიქრიშვილი, 2009

შინაარსი

<i>შესავალი</i>	5
I. კავკასიის საოცრებანი, მისი მომაჯადოებელი პეიზაჟები და მოსახლეობის მრავალეროვნება.....	19
II. რუსეთზე თვალის გადავლება წარმოშობიდან მეორე ათასწლეულის ბოლომდე.....	44
III. კავკასიის, საქართველოს და თბილისის პირველი გაცნობა, ქვეყნის პრეისტორიისა და ისტორიული განვითარების ნაკვლევი თანამედროვეობასთან კავშირში.....	79
IV. საბჭოთა კავშირის დაშლის შედეგები, სტრატეგიული და ოპერატიული სისუსტე დამოუკიდებელი ქვეყნების ერთობისა.....	123
V. ხანგრძლივი ქარები, რომლებიც ცეცხლის ქარიშხალში გადაიზარდა 7-დან 8 ოქტომბრის ღამეს. რუსეთის ფედერაცია მოულოდნელად "ქმნის" სამხრეთ ოსეთისა და აფხაზეთის დამოუკიდებლობის მდგომარეობას.....	131
VI. მხოლოდ მირაჟია საქართველოს ევროგაერთიანებაში შესვლა? გრძელი გზა სრული თავისუფლებისა, რეალური დემოკრატიისა და ქვეყნის სრული ზრდისაკენ დიდიდან პატარა კავკასიონამდე.....	149
VII. სასოფლო-სამურნეო განვითარების პროექტი ARGONAUTI-GEOAGRICOLA 0108 „კავკასიის ოქროს ბალი“ ფუნქციონალური პროგრამა სამხრეთ ოსეთის ადმინისტრაციული ოლქისა და აფხაზეთის ავტონომიური რეგიონის საზღვრების გასწვრივ და ახლომდებარე ტერიტორიაზე არსებული მცირე სანარმოების რეორგანიზაციისა და ახალი სანარმოების შესაქმნელად.....	166

Indice

introduzione.....	5
1. Il fascino del Caucaso con le sue attrazioni paesaggistiche e la multi - etnicità delle popolazioni.....	19
2. Uno sguardo alla Grande Russia dalle origini alla fine del secondo millennio.	44
3. Le prime conoscenze del Caucaso, della Georgia e di Tbilisi. Tracce della preistoria e dell'evoluzione storica del Paese con riferimenti all'epoca attuale.....	79
4. Le conseguenze del dissolvimento dell'Unione Sovietica e l'inconsistenza strategica ed operativa della Comunita' degli Stati Indipendenti.....	123
5. Venti prolungati che sfociarono in una tempesta di fuoco nella notte tra il 7 e 8 agosto 2008. La Federazione di Russia alla fine dello stesso mese a sorpresa <i>creo'</i> lo stato di indipendenza dell'Ossezia del Sud e dell'Abkhazia.....	131
6. Il processo di adesione all' Unione Europea della Georgia e' solo un miraggio ? Il lungo cammino verso la piena liberta', la democrazia reale e la complessiva crescita del Paese, dal grande al piccolo Caucaso.....	149
7. Progetto rurale ARGONAUTIGEOAGRICOLA 0108 : " Il giardino d'oro del Caucaso ". Programma funzionale per la riorganizzazione e/o costituzione di piccole aziende rurali nei territori in prossimità e lungo " i confini " del Distretto Amministrativo dell' Ossezia del Sud e della Regione Autonoma dell' Abkhazia.....	166

შესავალი

„მოულოდნელმა“ და ხანმოკლე კონფლიქტმა სამხრეთ კავკასიაში იფეთქა მაშინ, როდესაც პეკინში იწყებოდა XXIX ოლიმპიური თამაშები და მსოფლიოს მრავალ მხარეში ადამიანები საზაფხულო არდადეგებზე იყვნენ.

რუსეთის ფედერაციის სტრუმენტალური სურვილი, სტრატეგიული დაცვის საბაბით „რუსი მოქალაქეებისა“ (საპასპორტო ოფისების ფარსი), აფხაზეთისა და სამხრეთ ოსეთის ეთნიკურ-ისტორიულ-ადმინისტრაციული ერთეულისა, რუსეთის სამხედრო ძალების მიერ საქართველოს დამოუკიდებელი სახელმწიფოს სხვა ნაწილების დაკავებაზე გადასვლის მოტივამდე.

მიუხედავად მოვლენების დრამატულობისა, ამოხეთქა დამსშობმა და მომაკვდინებელმა „საცობმა“, რომელიც დროთა განმავლობაში გაადვილებს მნიშვნელოვანი და გავრცელებული მატერიალური, ადამიანური, კულტურული და სოციალური ენერჯიების განთავისუფლებას სამხრეთ კავკასიის არეალში. ბუნებრივი დერეფანი შავი და კასპიის ზღვებს შორის მდიდარი თავისი ბუნების მომხიბვლელი პეიზაჟებით, ადგილობრივი ხალხების ისტორიულად კონსოლიდირებული, ძლიერი სტუმართმოყვარეობის გრძნობით, ფიზიკური და ადამიანური თვისებებით, რომელმაც ასახვა ჰპოვა დიდი მოგზაურების, მწერლების, ტურისტების ნაწერებში რუსული ლიტერატურიდან დაწყებული ევროპულამდე.

დიდი ხნით ადრე და თანაც ფაქიზად მომზადებულმა 2008 წლის საომარმა მოქმედებებმა ქართულ მიწაზე, კავკასიის არეალში დასაწყისი მისცა ახალ ეპოქალურ სცენარს ... და არა მხოლოდ! საფრანგეთისა და ევროგაერთიანების პრეზიდენტის ნიკოლა სარკოზის, როგორც მედიატორის სრტაორდინალურმა და გადამწყვეტმა როლმა, სხვადასხვა მნიშვნელოვანი საერთაშორისო ორგანიზმების დიპლომატიურმა

მხარდაჭერამ, საზოგადოებრივმა აზრმა და კომუნიკაციების ძლიერმა უნივერსალურმა საშუალებებმა განაპირობეს მნიშვნელოვანი ექვს პუნქტიანი „მშვიდობის გეგმის“ მომზადება და შემუშავება, რომლის უდიდესი ნაწილი დღესაც შეუსრულებელია. გამომდინარე რუსეთის ფედერაციის მხრიდან ცალმხრივი აღიარებით აფხაზეთისა და სამხრეთ ოსეთის ოლქების დამოუკიდებლობისა. რუსეთის, რომელიც არის „ბებიაქალი“ მთლიანი და მცდარი სამხედრო, დიპლომატიური და ეკონომიკური ქმედებებისა.

ერთ-ერთი უძველესი „აბრეშუმის გზა“ სამხრეთ კავკასიისა, შესაძლებელია იქცეს გაერთიანებული ევროპისათვის „პრივილეგირებულ გზად, არაგანახლებადი ენერგეტიკული წყაროების მისაწოდებლად“ საშუალო და გრძელვადიან პერიოდში. იდეა — დასაწყისში მხარდაჭერილი მცირეთა მიერ, ძლიერ წინააღმდეგობაში მოსული რუსულ-ევრო-გერმანული („გაზპრომის“ ხელმძღვანელობით) ღერძის წარმომადგენლებთან, მაგრამ საბოლოოდ დაწყებული (ანკარის სამიტი 13 ივლისისა 2008 წ) ბევრი ქვეყნის მხრიდან ვალდებულების აღებით საშუაო პროექტებისა და მშენებლობაში მონაწილეობის მიღებით, კონკურენტუნარიანი საერთაშორისო ენერგეტიკული ხაზის „ნაბუკოს“ მშენებლობით, სამხრეთ დერეფანში კასპიის ზღვიდან შავ ზღვამდე — თურქეთი — ევროპა ახლო აღმოსავლეთის პოტენციურ აუზებთან ურთიერთკავშირების გაბმით.

სტრატეგიულმა იდეამ, კრემლის მხრიდან არსებულმა მუდმივ წინააღმდეგობაში, რომელმაც აიძულა რუსეთის ხელისუფლება სასწრაფოდ შეეცვალა მისადაგებებებით და კონცესიებით (მთავარი მეკარის როლის — ბულგარეთის შეცვლა მეთორმეტე პირით — თურქეთით) ენერგეტიკული ხაზის აშენება, დიდი სიგრძითა და საკამათო ეკონომიკური მომგებიანობით, თანაც მაღალი, გათვლილი ბიუჯეტით მშენებლობის მართვისათვის. გაზსადენს ექნება სანინააღმდეგო

საწყისი — კასპიის ზღვიდან ასტრახანის ოლქამდე (ასტრახანის ოლქი — როსტოვის სამხრეთ ფედერალური რეგიონი), სადაც შეუერთდება ციმბირის და ადგილობრივ ხაზებს; კრასნოდარის რეგიონის გავლით, შავი ზღვის ქვეშ ხაზების გატარებით, ევროპულ თურქეთამდე (ანკარა, 6 აგვისტო 2009წ.). იმის გამო, რომ გვერდი აუაროს კავკასიის სამხრეთ დერეფანს (საქართველოს) და აერიდოს უკრაინასთან რთულ ურთიერთობებს, ასევე იგივე სულ ახლახანს მის „ერთგულ“ ბელორუსიასთან. „გაზპრომ-ენის“ პროექტის გაუგებარი გეო-ენერგეტიკულ-ინდუსტრიული პოლიტიკის მხარდაჭერა (დიდი ე. მატეის ენერგეტიკული პოლიტიკის შთამომავალი), ადასტურებს პირველობის სურვილს ევროპის და მსოფლიო კონტექსტში, რა თქმა უნდა კონკურენტუნარიანი დინამიკის იქით, გვერდის ავლით, „მოსკოვის სამთავროს“ დღევანდელი ხელმძღვანელობის მიერ, რომელიც მართულია ორთავიანი Cea-(s) მეფით, როგორც ფინიკიური სუფეტიები.

გაუზიარებადია პოლიტიკა პროექტის ეკონომიკურ-ფინანსური შეფასებისა, მაგრამ ალბათ მიჩნეული კანონიერად და მომგებიანად, რუსეთის ფედერაციის პოლიტიკურ-ადმინისტრაციულ- ეკონომიკური სისტემის დემოკრატიული ორგანოების მიერ.

რუსული ეკონომიკის პოლიტიკის წარმატება უკანასკნელ წლებში თითქმის დაფუძნებული იქნა განსაკუთრებით დიდი რაოდენობის ბუნებრივი რესურსების გაყიდვაზე, განვითარებული ქვეყნების ეკონომიების ხარჯზე, რომლებიც როგორც ცნობილია დამოკიდებულნი არიან ამ მარაგებზე.

მიუხედავად ამისა, ანკარის განცალკავებული შეთანხმება, გააძლიერებს და აამაღლებს თურქეთის კონტრაქტულურ ძალაუფლებას, რომელმაც უკვე იქონია მნიშვნელოვანი დადებითი შედეგი სამსუნგიდან შავი ზღვა – ჯეიხანამდე — ხმელთაშუაზღვა ნავთობსადენის მშენებლობასთან დაკავშირებით, რათა აერიდოს ბოსფორზე რუსი ნავთობსაზიდე-

ბის სახიფათო მოზღვავებას. რუსული ენერგეტიკული ახალი სტრატეგია და პოლიტიკა უაღრესად დიდ სტიმულს აძლევს ევროპის ცენტრალურ ქვეყნებს მიმართონ პირდაპირ კასპიის ზღვის ქვეყნებს მთლიანი ქართული ტერიტორიის გავლით. საინტერესო დასაწყისი შახმატის გრძელი პარტიისა, რომლის დადებითიც უკვე ის არის, რომ საბოლოოდ თამაშში შეიყვანა ჯერ კიდევ საბჭოთა კავშირისა და შემდგომ რუსეთის ფედერაციის ბევრი მოთამაშე, და არა მხოლოდ „შეზღუდული ძალაუფლება“, რომლებიც აქამდე იკავებდნენ პასიური მაყურებლის როლს.

უმეტესად სარწმუნო ეკონომიკური თეორიები გვეხმარება გავიგოთ, რომ ნონასწორობანი და აუცილებელი შეთავსებული ეკონომიკური ცვალებადობანი დამოკიდებულნი და დამოუკიდებელნი არიან არსებული პირველადი მოხმარების ნედლეულის ფასებზე. ამდენად, თუ რუსეთის ფედერაცია და სხვა ქვეყნები, რომლებიც შინაარსობრივად ერთიდაიმავე პირობებში მოქმედებენ, იგივე მიზნების მისაღწევად, არ იმოქმედებენ მოქნილობითა და გამჭვირვალობით ღირებულების ჯაჭვის ფორმირებაზე (ამოღების, ტრანზიტის და გასაღების ბაზრებზე რეალური მიწოდების უწყვეტობისა და უსაფრთხოების ხარჯების ჯამი), ენერგეტიკული წყაროების და სხვა საჭირო მინერალების მომსახურებისა და კეთილდღეობის საგნების ინდუსტრიული წარმოებისათვის, ლოკალიზებული პლანეტარული სისტემა ვერ აღდგება და აქედან გამომდინარე გვექნება მსოფლიო ინტერესის ხასიათის მძიმე ეკონომიკური, სოციალური და პოლიტიკური შედეგები.

პოლიტიკონომიკური ხასიათის გასაქანი, რომლებსაც ემატება კონკრეტულად შესაძლებელი და სასურველი, გარემოს საკითხი, ეკონომიკური და მსოფლიოში სიმდიდრის თანაბარი გადანაწილება, ფართო სპექტრით გავრცელება უახლესი ტექნოლოგიებისა განახლებადი ენერჯიების წარმოსაქმნელად, რომლებიც ნელ-ნელა გადაიქცევიან აუცილებლად

კონკურენტუნარიანი განუახლებელი ენერჯიების წყაროების მიმართ. არ ვფიქრობთ რეალურად და გულახდილად, დარწმუნებული იმაში რომ არ ვანყენინოთ ვინმეს, ან მრავალთა მგრძობელობას, რომ „შექმნა“ აფხაზეთისა და სამხრეთ ოსეთის რესპუბლიკების ორი „თოჯინისა“ და სხვა სახელმწიფოებრივი ერთეულები მსოფლიოში, ხელს შეუწყობს სერიოზულად მთელი კაცობრიობისათვის ასეთი ფართო და რთული პრობლემების გადაჭრას.

კიდევ ერთი სიძიმე, ახლახანს მოყვანილი მოსაზრებების მხედველობაში მიღებით, რომელიც ხანგრძლივ პერიოდში დიდი რუსეთის ეკონომიკური სისტემისათვის გაუსაძლისი შეიქმნება და რომელიც დაემატება მძიმე სამხედრო აპარატს და ციმბირში უკვე არსებული იგივე ენერგეტიკური ხაზების კომპლექსს ევროპისაკენ, განსაკუთრებულად ძვირად ღირებულს ტექნიკური მომსახურების კუთხითა და ხაზების შეკეთებით გაზისა და ნავთობის მისაწოდებლად. მიუხედავად ამისა, აფხაზეთის მთლიანი კონტროლი, პატარა ტერიტორიული სინამდვილე კავკასიონსა და შავ ზღვას შორის, განსაკუთრებული რბილი კლიმატით და მომაჯადოებელი პეიზაჟებით, შეიძლება გახდეს ექსტრემალურად სტრატეგიული ინტერესი დიდი რუსეთისათვის.

გაურკვეველი ურთიერთობები უკრაინასთან, განსაკუთრებით რუსი პრეზიდენტის მედვედევის ახლახანს მუქარის ტონით გაკეთებული განცხადებებისა და თავდაჭერილი, მაგრამ მტკიცე პასუხი პოლიტიკურად სუსტი პრეზიდენტის — იუშჩენკოსი და პრემიერის იულია ტიმოშენკოსი, და სამომავლო საარჩევნო შედეგები საპრეზიდენტო არჩევნებისა უკრაინაში, რომელსაც ძლიერ ელოდებიან კიევსა და მოსკოვში, შეიძლება მოამზადოს პირობები სამხედრო საზღვაო ბაზის საბოლოო დაშლისათვის სევასტოპოლში — ყირიმში. მაშინ პრივილეგირებული და ფუნქციონალური ალტერნატივა გახდება სოხუმის საპორტო ზონა (აფხაზეთის სეპარატის-

ტული რეგიონის დედაქალაქი, ნაძალადევი რუსული დათვის — „დეპანდანსი“). პოლიტიკურ-სამხედრო-ეკონომიკური შეთანხმების მოდელზე დაყრდნობით, რომელიც არსებობს რუსეთსა და ყაზახეთს შორის, რუსეთის ფედერაციის ბაიკონურის აეროსადგურის ცენტრის (კოსმოდრომი) კონტროლსა და მართვაზე ყაზახურ ტერიტორიაზე.

საინტერესო სცენარი თავისუფლების სურვილით და გარდაუვალი ღრმა სოციალურ-კულტურული ცვლილებებით, რომლებიც კვალს დატოვებს ადგილობრივი წრეების ყოველლიურობაში, ამავე დროს შეიძლება გახდეს მსოფლიოს მრავალი ხალხისათვის მაგალითი, რომლებიც ჯერ კიდევ დაჩაგრულები და ემარგინირებული არიან, ჩავერა რომელიც ხშირად მიმართულია ეკონომიკური, კულტურული და სოციალური თავისუფლების წინსვლის შეფერხებისაკენ.

ფენომენი, ხშირად ამალღებული და ჩაფიქრებული როგორც ნამდვილი სისტემა, მხარდაჭერილი და გაკონტროლებულია მრავალგვარი საშუალებებითა და ინსტრუმენტებით ოლიგარქიული წრეებისა, უსინდისო მულტინაციონალებისა და მთავრობათა შორის ცრუ კავშირებით, რომლებიც მიმართულია უმცირესობის ინტერესების დასაცავად, ხალხთა შორის კეთილდღეობის გავრცელების ხარჯზე; ადამიანური სინამდვილენი ყოველგვარი ძალაუფლების გარეშე შეუფერებელი მატერიალური და არა მატერიალური საშუალებებით და ხშირად შეგუებულები ყოველგვარ იმედს მოკლებულ ბედ-იღბალთან, მიუხედავად იმისა, რომ მათ არსებობას თან ახლავს ქუჩის ბავშვების ღიმილი თუ მოხუცების ბრძნული ფიქრები.

მნიშვნელოვანი მოვლენებისა და მათი შემდგომი განვითარების ფონზე, დომინანტ „სადაო“, ცოცხალი ტემპერამენტის მქონე ქართველი პრეზიდენტის ფიგურა: „აგრესორი“ — როგორც სტრატეგი სახიფათო თავგადასავლებისა თუ „გულუბრყვილო“ ადამიანი რომელიც რუსი „დათვის“ ხა-

ფანგში გაება, შესანიერი მსხვერპლი კავკასიური დაპირისპირების გრძელი ისტორიული პროცესებისა თუ პატარა ერის ახალგაზრდა შორსმჭვრეტელი „სტატისტი“, ერისა რომელიც განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია თავისი გეო-პოლიტიკური მდგომარეობით?

„სულისშემბუთველი და ნაკვლევი“ გადანყვეტილება რუსეთის ფედერაციის მხრიდან, „South Stream“ გზისა (დამსჯელი პოლიტიკური გაზსადენი) ხელს უწყობს შესაძლებელი პასუხის გაცემას წინა ოთხ კითხვაზე და ამტკიცებს კომერციულ მიზნებს გამოხატულს თავისი პრეზიდენტისაგან, 2008 წლის ივლისის პირველ დეკადაში ბაქოს, აშხაბადსა და ცენტრალური აზიის სხვა დედაქალაქებში თავისი ვიზიტის დროს. დოკუმენტების ფაქიზი ანალიზი, ჟურნალისტური სტატიები და უახლესი ფაქტები ააშკარავებს რუსი სტრატეგების გეგმებს და მტკიცედ ამყარებს თეზისს, რომლის მიხედვითაც საქართველოს დაპყრობა, რუსეთისაგან მიჩნეული „სახლის ბაღად“, გარდა სამხრეთ ოსეთის მიერ გაპროტესტებულისა, ქართული ტერიტორიებისა, იყო წინასწარ ჩაფიქრებული და ფრიად კონკრეტული მიზანი ჰქონდა: ხელი შეეწყოს თბილისში მთავრობის შეცვლისათვის, გაეკონტროლებინა განუახლებელი ენერგეტიკული წყაროების მარაგის ტრანზიტი კავკასიის სამხრეთ დერეფანში და დაზღვეული ყოფილიყო „მორჩილებითა“ და „მის მიერ გატარებული სიკეთით“ ტრანსკავკასიის ხალხების მხრიდან, აზერბაიჯანელების და მთიანი ყარაბახის სომხეთის ჩათვლით.

სახელმძღვანელოში მოცემული სტრატეგია დიდი ძალაუფლებისა! ვაი, რომ რუსეთის მეფეებსაც და საბჭოთა კავშირსაც ჰქონდათ დიდი პროექტები, რომელთა უმრავლესობაც განუხორციელებელი დარჩა ან მიღწეული იყო უდიდესი ადამიანური ტანჯვა-წამების საფუძველზე. ამიტომ არ მსურს რომ დასავლეთმა რუსეთის კიდევ ერთი გაკოტრება აიღოს ტვირთად. რა თქმა უნდა ძნელი იქნება ევროგაერთი-

ანების მხრიდან სტრუქტურული ფონდების კიდევ ერთხელ დაფინანსება დიდი რუსეთის ბევრი რეგიონის ჩამორჩენილი განვითარების, ეკონომიკის, „ეკოლოგიურად სუფთა“ ზრდისათვის, როგორც ეს მოხდა გასულ საუკუნესა და მესამე ათასწლეულის დასაწყისში, დიდი საბჭოთა იმპერიის ყოფილი სატელიტი ქვეყნებისათვის.

ევროგაერთიანების მოქალაქეები – გადასახადების გადამხდელი, დაღლილი უკვე აუტანელი ფისკალური პრესით, ნამდვილად აღარ იქნებიან პასიურად გამგებნი და აღარ შეეგუებიან ახალ გადასახადებს, შეშფოთებულნი ამავე დროს გავრცელებული პლანეტარული კორუფციის ფენომენით, არაკანონიერი საქმიანობებით თუ ცხადლივ არა ეკოსოციალურად გაუმართლებელი თუ ეთიკური კუთხიდან გამომდინარე სადაო საქმიანობით! „... არც ერთ ქვეყანას არ შეუძლია შექმნას სიმდიდრე თუ მისი ლიდერები იყენებენ ეკონომიკას პირადი გამდიდრებისათვის, არც ერთ ინვესტორს არ სურს ინვესტიცია ჩადოს ქვეყანაში რომლის ხელისუფლებაც ერთამს ითხოვს – რა თქმა უნდა არა კანონიერს! – არავის სურს იცხოვროს ქვეყანაში, სადაც ბატონობს სისასტიკე და კორუფცია, ეს არ არის დემოკრატია, არის ტირანია. მიუხედავად იმისა რომ ზოგჯერ ხალხი მიდის „არჩევნებზე“ და ეს ყველაფერი უნდა დასრულდეს“ (პრეზიდენტი ობამა აკრავანაში 11.07.09.).

ევროპისათვის კი შესანიშნავი შესაძლებლობაა განაახლოს:

ა) მომარაგების რუკა, გამოიყენოს რა აუცილებელი და სასურველი კონკურენტუნარიანობა არსებული ქსელების მმართველებს შორის და განსაკუთრებით იმ ქსელებისა რომლებიც მომავალში აშენდება.

ბ) ეკონომიური კავშირები, გააძლიეროს რა ისინი აღმოსავლური, ახლახანს შექმნილი პარტენარიატით (სომხეთი, აზერბაიჯანი, ბელორუსია, საქართველო, მოლდავეთი და

უკრაინა).

გ) ახალი ურთიერთობა თურქეთთან, რომელიც დაკავებულია ევროგაერთიანებაში განწევრიანების რთული პროცესით.

დ) ეკონომიური სამხედრო, სამეცნიერო და კულტურული ურთიერთგაცვლები სახელმწიფო ერთეულებს შორის და რუსეთის ფედერაცია, რომელიც გამუდმებით ამაყად აცხადებს თავისი როლის განსხვავებას „სხვების მიმართ“, მისი მრავალსაუკუნოვანი გეოპოლიტიკური „ერთიანობით“..

ე) ურთიერთობათა კომპლექსი „მატერიალური და გონებრივი კედლების“ გარეშე.

სამწუხაროდ მათმა მშენებლობამ დიდი ხნის განმავლობაში ხელი შეუშალეს, სარგებლიან ურთიერთობებს ევროპულ ხალხებსა და ევროგაერთიანებასთან ახლო მეზობლობაში მყოფ ქვეყნებს შორის, რომლებმაც სპეციალურად შექმნეს 2007-2013 წლების სპეციალური პროგრამა სახლწოდებით **Enpi CBC Med-Black-Baltic (sea)**.

რუსეთის ფედერაციის პრეზიდენტის დიმიტრი მედვედევის გზავნილი შინაარსით სერიოზულსა და სასაცილოს შორის, საფრანგეთის პრეზიდენტის ნიკოლა სარკოზის მიმართ, 2009 წლის 8 აგვისტოს, რუსეთ-საქართველოს კონფლიქტის წლისთავზე, ხელს არ უწყობს იმას, რომ ადექვატურად იქნას ნაპოვნი გადაწყვეტილება მრავალი გადაუწყვეტელი საკითხისა.

მიმართვის შინაარსი, ძირითადად დამყარებული აფხაზეთის ავტონომიური რეგიონისა და სამხრეთ ოსეთის ოლქის დამოუკიდებლობის არ ცნობაზე, შეიძლება მიჩნეული იყოს წყენად ევროგაერთიანების მაშინდელი ყოფილი პრეზიდენტისა; რუსეთის პრეზიდენტის სურვილი მიმართულია იგივე „სარკოზის გეგმისა“ და საერთაშორისო ორგანიზმების ფორმალური და შინაარსობრივი ორიენტირების წინააღმდეგ,

რომლებიც მკაცრად ეთანხმებიან საქართველოს ტერიტორიულ მთლიანობას და აუცილებლობას, განხორციელებული იქნას რაც შეიძლება მცირე დროის განმავლობაში.

ორი სადაო პოლიტიკურ-ადმინისტრაციული სინამდვილის მომავალი საქართველოს რესპუბლიკაში, ჩვენი უტოპიური იმედის მიხედვით, უნდა შეიცავდეს თანდათანობით პროგამირებულ შემოერთებას მკაცრად მოქნილ დროში სრული ადმინისტრაციული ავტონომიურობით. ამ მიზნით კონსტიტუციურ-სამართლებრივი უფლების შეფარდებითი შესწავლა საშუალებას იძლევა ამოღებული იქნას მრავალი ელემენტი საყრდენი მოდელებიდან, ორგანული და დამაკმაყოფილებელი წინადადებისათვის. ევროპაში ატლანტიკიდან ურალი — ვოლგამდე ავტონომიურ სინამდვილეთა ზედმიწევნით შესწავლისათვის საკმარისია: სკოცია /დიდი ბრიტანეთი, ტრენტინო ალტო ადიჯე - ვალე დ'აოსტა - სარდინია - სიცილია - ფრიული - ვენეცია ჟულია / იტალია, კატალონია / ესპანეთი, გერმანული ლანდერები / გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკა / და იგივე თათრეთი, დედაქალაქი ყაზანი / რუსეთის ფედერაცია.

რუსეთის დაუოკებელი სურვილია გააკონტროლოს არასასურველი კიბერნეტიკული ქსელები, ის რომ დაიკავოს და აკონტროლოს სეპარატისტული ტერიტორიები მრავალრიცხოვანი სამხედრო ნაწილებით, მართული გენერლებისაგან, „დარჩენილები სამსახურის გარეშე“ და ყოველი სახის სამხედრო ტექნიკით, ხშირად მოძველებული, ამოღებულ უნდა იქნას ახალგაზრდა რუსი პრეზიდენტის აზროვნებიდან. საინტერესო და სასურველი იქნებოდა მისი მხრიდან რაც შეიძლება სწრაფად ნათელი გამოხატულება ვალდებულები-სა შეიარაღებული ძალების სასწრაფო უკან დახევისა დაკავებული ქართული ტერიტორიებიდან, როგორც ეს სარკოზის გეგმაში არის გათვალისწინებული, სეპარატისტული რეგიონების დაქცეული ეკონომიკის აღდგენის მხარდამჭერი პოლი-

ტიკით. ფინანსური რესურსების დამატებით იმაზე, რაც მიღებულ იქნა დონატორების საერთაშორისო კონფერენციაზე 2008 წლის ოქტომბერში; - ოპრატიული გეგმის შემუშავებით, ყენევაში სარკოზის – ევროგაერთიანების გეგმასთან შეთახმებით, რომელიც მიმართულია აფხაზ ქართველთა და ოს ქართველთა, გადაადგილებულთა და დევნილთა დაბრუნებისაკენ, რომლებიც არასახარბიელო მდგომარეობაში ცხოვრობენ საქართველოს დანარჩენ ტერიტორიაზე.

მთელი რწმენით მოვისმინეთ და გავიაზრეთ ევროპის საბჭოს გენერალური — მდივნის ტერი დევისის 2009 წლის 7 აგვისტოს სტრასბურგის მიმართვა რუსეთისა და საქართველოს, აფხაზეთისა და სამხრეთ ოსეთის მთავრობების მიმართ, ვალდებულებაზე კონფლიქტის მსხვერპლთა ღირსეულად მოსახსენიებლად, რომ დაძლეული ყოფილიყო გაზვიადებული რიტორიკული პროპაგანდა, განსაკუთრებით მომატყუებელი და ფსიქოლოგიურად დამთრგუნველი და დაფიქრებელიყვნენ ეკონომიურ და გარემოს ზიანზე, განსაკუთრებით აფხაზეთში გამოწვეული ომისა და ხანგრძლივი პოლიტიკური და სამხედრო არასტაბილურობით მთელი კავკასიის არეალში.

ვფიქრობთ, მეტაბოლიზმი სარწმუნო არჩევანით, ნამდვილი დემოკრატიული პროცესები, ყოველდღიერობაში ხშირად ძნელია, ხანგრძლივია, რთული და მოითხოვს უსაზღვრო მოთმინებას, მაგრამ ამავდროს მიზანდასახულობას ყველას მხრიდან წინ წასასვლელად. იდიალური იქნებოდა ძვირფასი დროის არ დაკარგვა და შესაძლებელი ზრდის გამოყენება იმის შეგნებით, რომ „დემოკრატია“ არ იყიდება რეგიონალურ ბაზრობებზე უკვე დაფასოებულ პაკეტებში ან კილოგრამობით.

დაუვინყარი 2008 წლის აგვისტოს თვე მხიარული სპორტული ოლიმპიური თამაშებით, ჩატარებული ჩინეთის დედაქალაქში, მწვავე რუსულ-ქართული კონფლიქტით, ნათელი

და არაორაზროვანი, მძიმე და რთული ფინანსური კრიზისით, რომელიც „თავს დაატყდა“ ნუიორკის Wall Street-ს საერთაშორისო დონეზე უცაბედი გამოხმაურებით.

სხვადასხვა კავკასიურ სინამდვილეში და არა მხოლოდ, შეიმჩნევა საერთო დაბნეულობის გრძნობა, ზუსტად კი მომავლისადმი თრთოლვა, რა გავაკეთოთ საით წავიდეთ? დიდი სტრატეგიული გადაწყვეტილებების მოლოდინში კარგი იქნებოდა მხედველობიდან არ იყოს გამორჩენილი თავისუფლების ნამდვილი არსი – კონკრეტული საქმიანობა საყოველთაო კეთილდღეობისათვის, სერიოზული დემოკრატიული პასუხისმგებლობის აღებით სამთავრობო თუ საზოგადოებრივ ორგანიზაციებში – ეს არის ჩვენი სურვილი და იმედი საქართველოს და დიდი და მცირე კავკასიონის ხალხებისათვის.

თბილისი, 28 აგვისტო 20086.

Tbilisi, 28 agosto 2009

**ავტორები: დიონიჯი კარბონი და
მერი (მაია) ფეიქრიშვილი**

autori: Dionigi Carboni

Meri (Maia) Peikrishvili

I. კავკასიის საოცრებანი, მისი მომავალმოხაელი აეიზაჟეჟი და მოსახლეოვის მრავალეროვნება

ენტუზიაზმი, რომელიც გამოიწვია კავკასიის ფართო რეგიონმა ფრანგი მწერლის ალექსანდრე დიუმას (მამა) 1858-59 წლების შემოდგომა-ზამთრის მოგზაურობამ, მისი ეს გრძელი, დამლელი მაგრამ ენთუზიაზმით სავსე გზა, ზოგჯერ მოსაწყენიც, მაგრამ ერთობ მდიდარი ემოციებით, დაწყებული პარიზში ასტრახანისაკენ სანკტ-პეტერბურგის გავლით, ნიჟნი ნოვგოროდის, მოსკოვისა და ყაზანის გაცნობით, გაგრძელებული ბაქოსა და თბილისისაკენ, კავკასიის სამხრეთ დერეფნის გავლით, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი, მომხიბლველი და გამომწვევია.

მონათხრობში „კავკასია“ აღწერილი ადგილების გაცნობამ, რომლებიც შესანიშნავი იყო და ხშირად მდიდრულმა მიღებებმა, შესაძლებლობა მისცეს ძირეულად ჩანვდომოდა მრავალფეროვან კულტურასა და სტუმართმოყვარეობას უფლისწულებისა და ადგილობრივი ხალხებისას. მიხვდა ასევე ცარისტული რეჟიმის ურთიერთინააღმდეგობებს ხშირად აუხდენელ სურვილებსა და უკიდევანო ქვეყნის მოდერნიზაციას შორის, ხალხის გაუთვალისწინებელ შეთქმულებებსა და ურიცხვ ჩეჩენ-დაღესტნელთა მოქმედებებს, რომელთა უმრავლესობაც იმამ შამილის, მე-19 საუკუნის პირველი ნახევრის ჩრდილო კავკასიის ემირატებისა და დიდი კავკასიონის მოსაზღვრე მიწების დამცველნი, მიმდევარნი იყვნენ.

პარიზში დაბრუნების შემდეგ ფოთიდან-შავი ზღვა, კონსტანტინოპოლის გავლით და მისი თავგადასავლებით სავსე მოგზაურობის მეორე ნაწილზე ერთბაშად „მოთხრობების» გამოქვეყნებამ, დიდი გაცემა და საშინელი ინტერესი გამოიწვია კავკასიის არეალზე, თითქმის სრულიად უცნობზე მანამდე. შთაგონებანი, რომელიც დღესაც ისევე შეიძლება იყოს განცდილი როგორც მონაყოლი ევრიპიდეს, მარკო პოლოს, კასტელის, პუშკინის, დიუმას და სხვა მოგზაურების,

მწერლების და პოეტების მიერ, 2008 წლის ომის შემდეგაც არ კარგავენ ხიბლს. ბუნებრივი სცენარი დიდსა და პატარა კავკასიონს შორის, სადაც „ვინც მოყვარესა არ ეძებს იგი თავისა მტერია“ (შოთა რუსთაველი XII საუკუნის პოეტი, ავტორი ქართული ეპიკური პოემისა „ვეფხისტყაოსანი“).

თითქმის „წინასწარმეტყველური“ ზაფხულის კონფლიქტი ტრანსკავკასიის პატარა ადმინისტრაციულ ოლქში, კერძოდ კი „სამხრეთ დერეფანში“ დიდი კავკასიონისა და კონკრეტულად შიდა ქართლის რეგიონში, კონფლიქტი რომელიც სწრაფად გავრცელდა საქართველოს სხვადასხვა ნაწილშიც, შავ ზღვაზე ფოთის პორტის სტრატეგიულ არეალში, „ისტორიულად“ შეიძლება უკვე დაკონკრეტებული იყოს განსაკუთრებით დრამატული და მსოფლიო მნიშვნელობის საომარი მოქმედება.

ეს მოვლენა ამავე დროს შეიძლება ჩაითვალოს „განმათავისუფლებლად“ ადგილობრივი მოსახლეობის უდიდესი ნაწილისა და დამძიმებული საერთაშორისო ურთიერთობებისათვის, ძალიან ხშირად და ხანგრძლივი პერიოდის განმავლობაში, ობიექტური შიშებითა და რევერენციალური თრთოლვებით ძველი და ახალი „მონოპოლისტური თუ ოლგარქიული ძალაუფლების“ წინაშე, რომელიც ახლოვდება მსოფლიოს სხვადასხვა ნაწილში და კავკასიის არეალშიც.

მოვლენა, რომელიც ალბათ დიდი ხნის მანძილზე მზადდებოდა ცბიერებითა და მოხერხებით, ნამდვილად არანაკლებ მნიშვნელოვანია 1989 წლის ნოემბერში ბერლინის კედლის ნგრევისა, რომელიც 1961 წლის აგვისტოში იქნა აღმართული, როგორც ტიპიური აქტი „ჩრდილოვანი და კონფლიქტური სამყაროს წარსულისა“, რათა ბეჭედი დასმოდა გერმანიაში (გერმანიის დემოკრატიული და ფედერაციული რესპუბლიკები) ორ განსხვავებულ პოლიტიკურ-ეკონომიკურ-სოციალურ მოდელს და თვით კონტინენტური ევროპის გაყოფას.

როდესაც 1976 წლის ახალი წლის შემდეგ British Airways-ის (ბრიტიშ აირვაისი – ავიახაზი) თვითმფრინავით გავემგ-

ზავრე ჰანოვერიდან (Hanover) დასავლეთ ბერლინში (Tegel airport – ტეგელის აეროპორტი) კვლევა-ძიებისათვის ქალაქის უნივერსიტეტთან არსებულ ინსტიტუტში, პირადად ვიგრძენი წარმოუდგენლად არარეალური ატმოსფერო, სამწუხაროდ ყოველგვარი მომხიბვლელობის გარეშე, სწრაფად გავეხვიე ფიქრებში ადამიანებისა და ხელისუფლებაში მყოფი ჯგუფების ქმედებებზე, რომლებიც ერებს მართავდნენ.

ჩემი ხანმოკლე ყოფნა ბერლინის დასავლეთ ნაწილში გამონვეული იყო პროფესორ ტიტო ორრუს შეთამამებით, რომელიც სარდული კულტურის მოყვარულია და კალიარის უნივერსიტეტის პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტის თანამედროვე სარდინიის ისტორიის დოცენტი, რათა ღრმად ჩავწვდომოდი საინტერესო და მნიშვნელოვან ნაწარმოებებს მე-18 საუკუნიდან მე-20 საუკუნემდე დიდ მოგზაურებსა და სწავლულებზე, ხმელთაშუა ზღვისა და ახლო აღმოსავლეთის უძველეს კულტურებს, და განსაკუთრებით ზოგიერთ მათგანს, ვინც დიდი პატივით შეისწავლა სარდინიის რეალობა. მაგრამ ყურადღება გადაეხლართა თეოდორ მომსენს, მაქს ლეოპოლდ ვაგნერსა და სხვათა შორის იმ წინააღმდეგობას რომელიც წარმოდგენილი იყო სხეულთა და მოაზროვნეთა შორის „გამყოფი კედლით“.

სიტუაცია რომელიც იმ დღეებში იქ ვიხილე, რაც ხანი გადიოდა მით უფრო აბსოლუტურად მიუღებელი ხდებოდა ბევრი დასავლეთელისათვის და ასევე, იტალიელ-გერმანელი მეცნიერი მანდილოსნის, ბერლინის უნივერსიტეტის პროფესორის ასისტენტის, ხმელთაშუა ზღვის ცენტრში არსებული კუნძულის, სარდული კულტურის და ბუნებრივი რესურსების ღრმა მცოდნისათვის, რომელიც კვლევა-ძიებაში მეხმარებოდა.

ეშმაკის სტრატეგია იყო კედლის პროექტირება და აშენება, გადანყვებილი 1961 წლის აგვისტოს თვის პირველ ნახევარში, ნაცისტურ-ფაშისტური-იაპონური ტრაგიკული ავანტურის შემდეგ, საყოველთაოდ ხობტაშესხმულისა.

ეს იყო მართლაც და ხელშემწყობი „გაყინული“ იდეოლოგიურ-პოლიტიკურ-სოციალური კლიმატი ომის შემდეგ, რომელსაც გერმანული ერთიანობის პრინციპი და ევროპაში შესაძლებელი ინტეგრაცია შორეულ მომავალში გადაჰქონდა, წარმოუდგენელი და გამჟღავნებული საკმაოდ ძვირად გავრცელებული დეგრადაციის გამო, მემკვიდრეობით დატოვებულისა აღმოსავლეთ ევროპისა და საბჭოთა კავშირის სისტემის ბლოკის გასკდომის შემდეგ.

წარმოუდგენელი ეკონომიკური, სოციალური, კულტურული, მეცნიერული და რელიგიური ღირებულების ზარალი, რომელიც დამატებული ძველ კონტინენტზე მეოცე საუკუნის აღუწერელი და შეუფასებელი ომის საშინელებებზე, ყოველი ადამიანი, ვინც არ უნდა ყოფილიყო უნდა მიეყვანა დასკვნამდე ყოველგვარი „მაგრამ“-ის და „თუ“-ს გარეშე; წარმოედგინა და ემუშავა კონსტრუქციული და მშვიდობიანი, გაზიარებული ინტეგრაციის პოლიტიკისათვის და არა იზოლაციისათუ ღია კონფლიქტებისათვის.

აღბათ მრავალ ჩვენგანს უფიქრია, მაგრამ ამავე გულწრფელობით გვიჭირს გავიგოთ, მართლაც რა მიმართულებით სურდა და სურს ნავიდეს რუსეთის ფედერაციას ნავთობის, გაზის და სხვა ფასეულობების მქონე პირველადი ნედლეულის, რომლითაც განსაკუთრებით მდიდარია მისი ტერიტორია, განსაკუთრებული კომერციული ფასების საგრძნობი ცვალებადობის გამო.

რა თქმა უნდა, როგორც სუვერენულ სახელმწიფოს და დიდი ხნის განმავლობაში მსოფლიოში ლიდერ ქვეყანას, რუს ხალხს და მის წარმომადგენლებს ეკუთვნით საბოლოო გადანყვეტილება და არჩევანი. ცხადია, პრაქტიკაში არსებულმა „მართული დემოკრატიის“ თეორიამ შესაძლებელია შეზღუდოს ხალხის მონაწილეობა სტრატეგიულ არჩევნებში, მოქალაქეების ფორმალურ მოსვლათა დაყვანამდე ოლიგარქული ჯგუფების, ავტოკრატიული და თანამედროვე დესპოტური მეთაურების ხელში. რეალობა რომ კარგად მი-

ვილოთ მხედველობაში, ნამდვილად გულუბრყვილო იქნება იმის ფიქრი, რომ გარდაიქმნას იმ ადამიანთა უმრავლესი ნაწილი, რომელთაც სამთავრობო პასუხიმგებლობა აკისრიათ და ამასთანავე არიან ძირითადად სამხედრო ფორმაციისა და ყოფილი უშიშროების სამსახურიდან, იქცევა საერთაშორისო დონის პოლიტიკოსად.

კავკასიური მუნჯის გასკდომამ ნამდვილად გამოიწვია ფიქრთა სტიმულირება, ლოდინში მყოფი პასუხების გაცემა, რომლებიც მანამადე მიჩნეული არ იყო სასწრაფოდ, გააძლიერა დაძაბულობანი და ლელვანი მრავალ კანცელარიასა და საერთაშორისო წრეებში, მოულოდნელი და მნიშვნელოვანი ურთიერთობების გაფანტვა, რომლებიც მიმართული იყვნენ ურთიერხელშემწყობ და ცრუ ქმედებების საფუძველზე.

ჩემი უტოპიური შეხედულებიდან გამომდინარე რეგულირებულმა სამართლის ბუნებრივი პრინციპებით და საყოველთაოდ მიღებულმა მოვლენამ, მსოფლიო ფინანსურ კრიზისთან ერთად, აიძულა ახალი ქცევებისა და სტრატეგიების შემოღებისაკენ, რომლებმაც ხელი უნდა შეუწყოს ახალ, იმედი ვიქონიოთ, სასარგებლო გეოპოლიტიკურ და ეკონომიკური წონასწორობის შექმნას მთელი კაცობრიობისათვის, ურთიერთგაზიარებულსა და მყარს.

ამასთანავე, მიუღებელი სულიერი განწყობა მაიძულებს, რომ აქვე განვმარტო, როგორც ქრისტე ღმერთისა და აბრაამის ჩამომავალი მონოთეისტების მორწმუნემ, კონცეფცია — თითქმის „პროვიდენციალური“, რათა თავიდან იქნას აცილებული ყოველგვარი თეოლოგიური კამათი, ისედაც უხვნი, მრავალფეროვანნი, რთულნი და ხშირად არასწორი და თანამიმდევრულ-ლოგიკური; მაშინ როდესაც უკვე დაიწყო მოუთმენელი ლოდინი წინასწარ გამოცხადებული დიდი მაესტროს ენნიო მორიკონეს კომპოზიციისა იერუსალიმზე, რომელიც შექმნილია იერუსალიმის სამი რელიგიის წმინდა წყაროებზე დაყრდნობით: ფსალმუნიდან, ევანგელედან და ყორანიდან, მოსმენისა. (Festival Venaria Real Music, რომელიც იმარ-

თება 2009 წლის ივნისის მესამე დეკადაში საბაუდიის ძველი სამეფოს ბალებში — La Stampa 25.06.09).

პროვიდენციალური აზრის არსებობა, რომელიც მატერიალიზდება მტკივნეულ და დრამატულ ფაქტებში დალუპულებით და დაჭრილებით, განსაკუთრებით სამხრეთ ოსეთში და ასევე ქალაქ გორში და მის შემოგარენში, იძენს განსაკუთრებულად ურთიერთსაწინააღმდეგო კონფიგურაციას, დაუსრულებელ კამათამდე: თუ რატომ უშვებს ცუდს ყოვლადმონყალე. ყოვლისშემძლე ღმერთი ნებას აძლევს ომებსა და არეულობებს, რათა გადაარჩინოს კაცობრიობა ისეთი საშინელი მოვლენებისაგან, როგორიც არის მინისძვრები, ცუნამი, ქარიშხლები და ისეთი რთული სიტუაციები, როგორიც შიმშილია, სიღარიბე და მოკლე და ხანგრძლივი პერიოდის მტკივნეული დაავადებანია.

რა თქმა უნდა ეს ფაქტები და სიტუაციები ვერც შეძლებენ გამოეხმაურონ ლეოპარდის სტრიქონებს თავისი ბუნების იმიტაციაში „სიმშვიდე ქრიშხლის შემდეგ“ — გადაიარა ქარიშხალმა, მესმის ჩიტების დღესასწაული... ყოველი გული მხიარულდება...“ რათა სრულიად გამოსატოს და საკმაოდ იქნას გამართლებული ნათელი და ზუსტი კონცეფცია, რომელიც კიდევ უფრო შეიძლება შევიგრძნოთ სიმფონიაში „პარდოვალი“ (ნომერი VI — ოპერა 68 — IV და V მოქმედება „ქარიშხალი“) და შესანიშნავ და უბრწყინვალეს მარად უკვდავ ლუდვიგ ვან ბედჰოვენის IX სიმფონიაში ბუნების ღრმა სიყვარულზე სიხარულის ჰიმნით.

ცხოვრების ჭეჭა-ქუხილიანი სავალი გზა, აგვისტოს ომის დრამატული ქარიშხლის სიმშვიდემდე და სინყნარემდე: წინაპირობები ეკონომიკური და ტექნოლოგიური განვითარებისათვის, ადამიანთა და ორგანიზებული საზოგადოების კულტურული და სოციალური ზრდისათვის.

ამასთანავე, ადამიანური ცნობისმოყვარეობა, სტიმულირებული და გამოწვეული კავკასიური სირთულეების ჩაღრმავებითა და შეცნობის აუცილებლობით ჩრდილოეთისა და

სამხრეთის, წარმოდგენილი ტერიტორიების ეთნიკური ჯგუფების ბუნებრივი პოლიქრომიულობით, შეიძლება მიიყვანოს ტერმინის „განმათავისუფლებელი“ გაცნობიერებულ ფილოლოგიურ გამოყენებამდე; შეიძლება ამასთანავე, სრული გაზიარება და იმედი კულტურების თავისუფალი მოზაიკის აშენებით, ერთმანეთშორის ურთიერთგანსხვავებულობის ღრმა პატივისცემით, მაგრამ ხელის შემწყობი მატერიალური და შინაგანი კეთილდღეობისა ყველა ხალხისათვის როგორც დიდი ისე პატარა კავკასიონისა.

ამ დრომდე, საომარი მოქმედებების ერთი წლის თავზე, ეს არის ჩემი რწმენა. დღესაც კი გზის გაგნება „ინფორმაციასა“ და „დეზინფორმაციას“, „ფსევდო-სამხედრო სტრატეგიულ ხაფანგებსა“ და „სერიოზულ და პასუხიმგებლურ დიპლომატიურ ქცევებსა“ თუ „სასაცილო ზღვრამდე მისულს“ შორის, არც თუ ისე იოლია და მოითხოვს შესამჩნევ ძალისხმევას; მისგანაც კი, ვინც საუკეთესო სურვილებით მოქმედებს, ფლობს უმაღლეს მეცნიერულ-სისტემატიურ ინფორმაციას, კვლევისა თუ ანალიზის ცოდნას და მნიშვნელოვან სპეციფიკურ და ტრანვერსალურ კომპეტენციას.

ვფიქრობთ, რომ ყველაფერი ის რაც მოხდა, ასე ხანმოკლე დროში, მრავალ პარაგრაფს წარმოადგენს კავკასიური ხალხების ადამიანურ ისტორიაზე და არა მარტო; სინამდვილენი ლოკალიზებულნი გეოგრაფიულად განსაზღვრულ არეალში, რთულნი ისტორიით, კულტურებით, განსაკუთრებულად ანთროპოლოგიური სოციალური სტრუქტურით, რელიგიური და პოლიტიკური ორიენტირებით, პრაქტიკულად დავინყებულნი თუ თითქმის უცნობი ევროპელებისა და სხვა საერთაშორისო საზოგადოებისათვის.

ცარისტული იმპერიის, საბჭოთა კავშირის და ბოლო დროის რუსეთის ფედერაციის ნეო-იმპერიალისტური ახალი წყობის გამყარების ქოლგა, „მართული დემოკრატიული პროცესებით ოლიგარქიული ტიპის ზედა სტრუქტურებიდან და გახლართული სქემებითა და პროცედურებით, დაზღვევის

ყოფილი აგენტების კულტურით, ხელი არ შეუწყოს გაგებისა და ურთიერთკავშირის სურვილს კავკასიის არეალის მრავალ ხალხებსა და მსოფლიოს დანარჩენ ნაწილს შორის.

ფაქტებმა, რომლებიც გვხვდება, ხშირად სისხლიანი, ხელი შეუწყვეს სინათლის ქრილის გაჩენას, მაგრამ მაინც ამღვრეულისა დეზინფორმაციასთან, კავკასურ მაფიებზე, რომლებიც დომინირებენ იმ რუსულ წრეებსა და ბაზრებზე, რომლებიც მხედველობაში მიიღებიან, ჩეჩნეთის სისხლისმღვრელ „ომზე, კერებზე ინგუშეთში, ჩერქეზეთში და დაღესტანში, ბესლანის, მთიანი ყარაბახის, ჩრდილოეთ ოსეთის მნიშვნელოვან დასახლებებზე და ყურნალისტების, მოწინააღმდეგეების, მინისტრების, მოსამართლეების და პერსონაჟების ურთიერთსაწინააღმდეგო ბიოგრაფიებზე.

მოვლენები, რომლებიც მახსენებენ ბრძოლას ყაჩაღობის გავრცელებულ ფენომენთან მე-19, მე-20 საუკუნის იტალიაში და ტერორისტული და დამოუკიდებლობისათვის ბრძოლებს ალტო ადიჯეს, ესპანეთის, ჩრდილოეთ ირლანდიისა და ყოფილი იუგოსლავიისა. სცენარი მაგალითისათვის და შედარებისათვის, რომელიც მოიცავს ასევე სხვა სიტუაციებს მოჩვენებით დავინყებულებს, დაფარულებს თუ მიუქარით სავესეს სახელმწიფოთა შორის ურთიერთობისათვის, ეთნიკური ჯგუფებისა თუ კონტროლისათვის ბუნებრივ რესურსებზე თუ გეოგრაფიულ-სტრატეგიული პოზიციებისათვის.

ჩამონათვალი გრძელია, მოვლენები თავიანთი ფორმებით ძირითადად ადგილობრივია, წარმოდგებიან რთულად, მრავალფეროვნად და შუღლთა სიხშირით. ევროპაში ზოგიერთმა მთავრობამ, ევროპის პარლამენტმა და ევროპის საბჭომ გნიხილეს მრავალი საკითხი, რომელიც ხალხთა შორის ურთიერთობასა და უმცირესობათა ცნობას ეხება; მიუხედავად ამისა, ყველაფერი გადაჭრილი არ არის და სამწუხაროდ სხვა ფრონტებიც გიხსნა. კვიპროსის მაგალითი მართლაც რომ მიუღებელია, დარჩება მაგალითად უძღურებისა გადაიჭრას საკითხი, რომელიც ხელს უშლის კუნძულის ერთიან

განვითარებასა და გაყოფილ და ერთმანეთისადმი გულგრილ ადგილობრივ ხალხთა ყოველდღიურობას, რომლებიც მტრულად არიან განწყობილნი. ვფიქრობ, საშინელი მაგალითია აფხაზეთისა და სამხრეთ ოსეთისათვის.

მართლაც და შემზარავი სცენარი, დომინირებული იარაღითა და სროლებით, სიძულვილითა და სისხლით რომელმაც გაიარა მრავალი ნაკადული და წარმოდგენით იჭრება განსაკუთრებით ადამიანებში დაკარგული გამოხედვით, მაგრამ ხშირად ცხელი გულითა და დიდბუნებოვანი სულით. „შესანიშნავი ხალხები“, რგორც უნოდა ადგილობრივი წრეების ღრმად მცოდნე იტალიელმა მაურალდიმ — პროექტმენეჯერი, UNHCR საქართველო, კომენტატორი ბალკანეთისა და კავკასიის დამკვირვებელი, ადგილსამყოფელით პატარა ლამაზ ქალაქ როვერეტოში, ტრენტოს ავტონომიურ ოლქში. მისი წვლილი კავკასიელი ხალხების გაცნობაში, კოლეგა აბლოტიასთან ერთად, ემსახურება როგორც სხვა მცირედი, კვალიფიციური და ღრმა „ინფორმაციის გავრცელებას, ნათლად გამჭვირვალედ და პროფესიულად, განსხვავებით ფსევდო ჟურნალისტებისა და გეოპოლოტიკური ექსპერტებისა, რომლებიც დაკავებულნი არიან ყოველგვარი ალბათობით, შეგნებულად თუ მოსყიდვის გარეშე, ან „ეშმაკი“ და „ტენდენციური“ წრეებისაგან „დეზინფორმაციის გამოცხობის განზრახვით შიდა მიზნებისა თუ საერთაშორისო პროპაგანდისათვის.

მსოფლიოს გზები, რომელიც კაცობრიობას შეუძლია გაიაროს, მიუხედავად იმისა, რომ დაუსრულებელი არ არის, მრავალნაირი და განსხვავებულია. პირადი თუ განსაკუთრებით პატარა სახელმწიფოებრივი საზოგადოებებისთვის რომელი გზა აირჩიონ, თუნდაც მოკირწყლული იყოს, დადგენენ ამ გზას და გააგრძელონ? ბუნებრივი რესურსების არათანაბარი გადანაწილება განსაკუთრებული ეკონომიკური მნიშვნელობით, განსხვავებული ტექნიკური და ტექნოლოგიური მიდგომები ღირებულების მინიჭებისათვის და ტრანზიტული

დერეფნები, რომელთა გამოყენებით გადაიგზავნება ნედლეული, ნახევრადფაბრიკატი თუ დასრულებული პროდუქტი გასაღების ბაზრებზე, ართულებენ ურთიერთგაგებას და არსებული სცენარების მართვას, სტრატეგიულად ვარგისიან მოკლე, საშუალო და გრძელვადიან პერიოდში.

„შახმატისა“ და „ნარდის“ მოქნილ მითამაშეებსაც კი, კავკასიურ ხალხებს შორის გავრცელებული თამაშები, რომლებიც ამ ფართო და მრავალფეროვან გეოპოლიტიკურ სცენარებში ერთად ცდილობენ თანხვედრას ურთიერთგაზიარებული შიდა პოლიტიკებისა, აღწევენ იმას, რომ მიუთითონ გადაწყვეტილებანი ბოლომდე სარწმუნო და ნამდვილად განხორციელებადი.

ალბათ იგივე ბატონი პრეზიდენტი ნიკოლა. სარკოზი, ღრმად მცოდნე ჰუმანური რაინდული ხასიათისა, მსუბუქი კავალერიის ნაწილი სამხედრო მოვალეობებით, წარმომავლობით უნგრული პუსტციდან, და კანონებით დაფუძნებული სამართლებრივ გამოცდილებაზე ბიბლიური მეხსიერებიდან „თვალი თვალის წილ, კბილი კბილის წილ, განსაკუთრებით თესალონიკის ებრაულ-სეფერდიტული (მაკედონიური ქალაქი ინტერკულტურული და ინტერრელიგიური გრძელი ტრადიციით, სადაც 1881 წ. დაიბადა ქემალ ათათურქი, ახალგაზრდა თურქების პოლიტიკური მოძრაობის თავი და შემდგომში დამფუძნებელი მამა თანამედროვე თურქეთის სახელმწიფოსი) ტრადიციაში, ვერ წარმოიდგენდა 2008 წლის დახუთული ცხელი აგვისტოს თვეში და შორს პეკინის ზღაპრული ოლიმპიური მოედნებისაგან, ამდენ სირთულეს სრული მეტაბოლიზაციისათვის და გატარებისათვის მისი მშვიდობის გეგმისა, ჩამოყალიბებული 6 პუნქტად. დღევანდელი ფრანგი პრეზიდენტის ოჯახური წარმომავლობა, განსაკუთრებით მდიდარი ერთმანეთისაგან განსხვავებული კულტურული ელემენტებით, რომლებმაც ნამდვილად იქონია მნიშვნელოვანი გავლენა შეთანხმების მოდელის შემუშავებაზე, რომლებიც წარედგინა ორ რუს-ქართველ მებრძოლს.

საზრიანი, სისტემატური მშვიდობის გეგმა, რთული სი-

ტუაციებიდან გამომდინარე და ავტორიტეტული, შეთავაზებული რუსი და ქართველი მოდავეებისათვის გაერთიანებული ევროპის პრეზიდენტობის რიგის როლში მყოფის მხრიდან და ხელმონერილი ორივე პრეზიდენტის მიერ. მაინც იმედს იქონიებენ და ცდილობენ თავდაჯერებას შიდა ოპოზიციონერები, განსაკუთრებით რადიკალური და ექსტრაპარლამენტური არჩევანისა, ზუსტად კი შესაძლებლობის არმქონენი რუსეთ-საქართველოს ურთიერთგაზიარებულ დემოკრატიულ პროცესებში მონაწილეობის მისაღებად.

სურათს და მშვიდობის გეგმის პოტენციური მხარდამჭერების იმედებს ართულებს, როგორც ხდება ხოლმე, ლიდერებისა თუ ამადთვითნოდებულების, დამოუკიდებელი სახელმწიფოების ერთობის, და სიმართლე რომ ვთქვათ, ასევე მსოფლიოს სხვა სინამდვილეების მხრიდან ტენდენცია, აიღონ ხანგრძლივი პერიოდიანი პრეზიდენციული და სამთავრობო პასუხისმგებლობანი.

მიზანი, გამაღიზიანებელი ნუ მოგეჩვენებათ, გამეორებაა, ვისთვის კარგად გაუგებარი, ნათელი თუ ბნელი მეთოდებით გარანტირებული იქნას სტაბილურობა და ურყევი რწმენა. გულმოდგინე ძალისხმევა პატრიოტული ლიდერებისა, ხალხის მოყვარულებისა, შეუწყვეტლივ მიზანდასახულია იქითკენ რომ პოლიტიკა მიმართული იყოს მათი ძალაუფლების შენარჩუნებისაკენ ვიდრე ხელის შეწყობისაკენ სასურველი და რეალური გაფართოებისა და გამყარებისაკენ დემოკრატიული პროცესებისა, ეკონომიკური და სოციალური კეთილდღეობის გავრცელებისათვის, სრული და შინაარსობრივი პატივისცემისათვის პიროვნებებისა და საზოგადოების თავისუფლებისა.

სირთულეებით მოფენილი სვლა, ხშირად დომინირებული ერთმანეთის საწინააღმდეგო ტენდენციებით, მაგრამ მოძრაობაში მყოფი მნიშვნელოვანი ცვლილებებისკენ ადგილობრივი სინამდვილეებისათვის, ძველი ევროპის კონტინენტისათვის და ღრმად მჯერა, თვით რუსეთის ფედერაცი-

ისტვის, რომელსაც სურს ინტეგრირებული იყოს მსოფლიო კონტექსტში ყოველგვარი ცრუ აზრების გარეშე. ამავე დროს მან უყოყმანოდ უნდა დაანებოს თავი მის განახლებულ ნეო-იმპერიალისტურ სულს, ცარიზმის, გადაღებილი საბჭოებისა თუ ბოიარების სამხედრო ტრადიციების სახეს, რომელთაც კარვები გაშალეს ლიუბიანკას შიგნით და გარეთ. რუს მეგობრებსა და ფედერაციის სხვა ხალხებს შეუძლიათ ისწავლონ, იმუშაონ და იძინონ წყნარი ძილით; რამდენადაც, ევროპის ჰორიზონტზე არ არიან სხვა ნაპოლეონები, ვარიაგების, პოლონელების და ლიტველებისა თუ უღვაშიანი მუქარიანი კაცების რაზმები, ნაციისტური ხსოვნისა, თუნდაც საშუალო ხანგრძლიობის პერიოდის სარფიან პერსპექტივაში.

გაკვირვებული დავრჩი მაიასთან ერთად 2008 წლის ოქტომბრის ერთ დღეს, როდესაც ვმოგზურობდით სულჩიზეგლეზიის მომხიბვლელ ადგილებში სარდინიაზე. ტურისტებს, სტუმრებს ნატიფი და სასიამოვნო შინაარსის მქონე პიროვნებებს, ვოლგაზე მდებარე მნიშვნელოვანი ქალაქიდან, რომლებიც დროდადრო დღის განმავლობაში გვთხოვდნენ მათ დარწმუნებას იმაში, რომ ნატოს ჯარები არ შეიჭრებოდნენ რუსეთის ტერიტორიებსა და ქალაქებში, შეჭრა რომელიც მინოდებული იყო უთუოდ რუსეთის საინფორმაციო სისტემებიდან.

მრავალი რამ შეიძლება მოხდეს ცხოვრებასა და მსოფლიოში საკუთარი სურვილის წინაარმდეგ, მაგრამ გულახდილად რომ ვთქვა, მაშინ როგორც ახლა, ვერ ვხედავდით ცის კიდეზე ზენიტსა და ნადირს შორის ამგვარ და თანაც დრამატულ საფრთხეს; და ყველა შემთხვევაში, პირდად არ ვეთანხმებოდით ამგვარ მოქმედებას და მზად ვიქნებოდით დროშა გამოგვეცვალა ყოველგვარი ფიქრისა და თრთოლვის გარეშე! მაგრამ, სულ ახლახანს, ღრმად ჩაენვდით ფსიქოლოგიურ დრამას განსაკუთრებით გავრცელებულს.

რუსებს შორის ვუყურებდით რაპროპაგანდისტულ და გიგანტურ სამხედრო პარადს „დღესასწაულთა დღესასწაულე-

ბის" დღეს (მოსკოვში: „გამოდის რუსეთის საუკეთესო ჯარი“ ანტონელა სკოტი „ილ-სოლე-24-ორე“-სთვის, განყოფილება მსოფლიო 2009 წლის 9 მაისის წერილში და „მოსკოვი ყიდულაობს იარაღს ისრაელისაგან „ილ-სოლე-24-ორე“ 2009 წლის 13 აპრილი – მსოფლიო გვ. 9.) და ვკითხულობდი რა უდიდეს ნაწილს თითქმის სიტყვასიტყვით დანერილი საპრეზიდენტო დეკრეტისა, სადაც ლაპარაკია და ხაზგასმულია „სახიფათო და გარდაუვალი საშიშროებანი, რომლებიც შეიძლება მოგროვდნენ ფედერაციის საზღვრებთან და განსაკუთებით იმ საზღვრებთან რომელიც არის საქართველოსთან და უკრაინასთან: - „ქვეყნები რომელთაც დაივიწყეს ძმური თანაცხოვრება დიდ რუსეთთან“ – მართლაც და ასე იქნება? ვფიქრობ რომ ბევრისათვის გასაგები, ნათელი იქნება სურვილი დამოუკიდებლობისა ხალხების მხრიდან, რომლებიც ხშირად იმყოფებიან მომხუთველი პროტექტორატის ქვეშ, რომელსაც არ მოაქვს მაინც და მაინც ურთიერთობების განყვეტა საშუალო და ხანგრძლივ პერიოდში. „რუსები მოვლენ ტურისტებად და არა ჯარისკაცებად“ (მ. სააკაშვილი „კავკასიის ჰუსარი“ „ლე მონდ“ ხუთშაბათი 7 მაისი 2009წ. გვ. 17). „ოქროს სანძისის“ ქვეყანაში მონვევა და ყურადღება რუსი ხალხის მიმართ, ჩემგან გაზიარებულია და სასურველი, ყოველთვის და მთელი ძალისხმევით ხელახლა გაცხადებული 2008 წლის აგვისტოში...

დეზინფორმაცია კარგად ორკესტრირებული, რათა გამართლებული ყოფილიყო დიდძალი სამხედრო ტექნიკისა და ცოხცალი ძალის ყოფნა აფხაზეთის რეგიონში და სამხრეთ ოსეთში. საერთაშორისო დონის „სტატისტის“ მიერ მართული ბ.ნი ედუარდ კოკოეთი, ხელახლა დამტკიცებული „ყოველგვარი შეცდომის გარეშე „ბოლო პარლამენტის არჩევნების დროს 2009 წლის 31 მაისს. არჩევნები, რომელიც უკანონოდ იქნა მიჩნეული ევოგაერთიანების და სხვა საერთაშორისო ორგანიზაციების მიერ, მაშინ როდესაც სხვა არასამთავრობო ორგანიზაციებისა და დამოუკიდებელ სახელმწიფოთა კავშირის ორგანიზმებისათვის „ნარმატებად“ იქნა მიჩნეული

უმცირესი რესპუბლიკის დემოკრატიული ცხოვრებისათვის, ამ დრომდე აღიარებულის მხოლოდ რუსეთის ფედერაციისა და შორეული სანდინისტური ნიკარაგუის მიერ, რომელიც 2008წ. სექტემბრიდან მიგუელ ბროკმან დ'ესკოტოს პიროვნებაში გამოხატავს გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის პრეზიდენტს.

იდეა, გონების თვალი გადამეწვო განსაკუთრებული ყურადღებითა და ანალიზით, სამხრეთ ოსეთში გამსკდარი კონფლიქტის დრამატული ფაქტებისათვის, საბოლოოდ მომნიშვნა წინა საშობაო საღამოზე 2008 წლის 23 დეკემბერს, მაშინ როდესაც კალიარის, დასავლეთ ხმელთაშუაზღვის ცენტრში მდებარე მზისა და თეთრი კოშკების ქალაქი, სარდინიის დედაქალაქი, იტალიის რესპუბლიკის რეგიონი ავტონომიური სტატუსით, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი ღირებულების ბუნებრივი რესურსებითა და იმით რომ განსაკუთრებულად ცნობილი და მოძიებულია საერთაშორისო ტურისტული ნაკადების მიერ, „პალაცო რეჯოს“ სასახლის კედლებში შოპენის პირველი ბალადის ჰანგები ჟღერდა.

ერთმა ძვირფასმა მეგობარმა მენარმემ, დიდი პროფესიული გამოცდილებით, მაღალი მხატვრული ნიჭითა და ღრმა ცოდნით წმინდა ებრაულ-ქრისტიანული წარწერებისა, აგვისტოს თვის ბოლოს, მაიასთან ერთად მიღების დროს მის სამსახურებრივ გარემოში, კონფლიქტის მძიმე შედეგების გამო დიდი შემფოთებითა და თრთოლვით მოულოდნელად გამამხნევა, რათა უფრო ფართო საზოგადოებისათვის გამეცნო კავკასიის რთული და შორეული რეალობა.

ეს იმდენად დაჯერებით, უბრალოებით და სიმშვიდით გააკეთა, რომ ჩემში ცოტა არ იყოს უხერხულობა გამოიწვია ჩემდამი გამჟღავნებული ამხელა ნდობის გამო. მისი ქცევა იყო ქცევა ადამიანისა, რომელსაც ორჯერ, მოკლე ვადით შესაძლებლობა მიეცა დიდი სიამოვნებით მოენახულებინა კავკასიური ქვეყანა 2007 წელს, ვერაფრით ვერ ხვდებოდა გადაჭარბებულ და განსაკუთრებით საშიშ გამოყენებას იარაღისა,

ტანკებისა და ბომბდამშენებისა საქართველოსთან ურთიერთინააღმდეგობების გადასაჭრელად და რთულ ურთიერთობებს დიდ, უკიდვეგანო რუსეთსა და პატარა საქართველოს შორის; მაგრამ განსაკუთრებით დამაფიქრა იმაზე, თუ რა აზრი შექმნოდა ტრაგიკული მოვლენების გამო და უდანაშაულო მოსახლეობის დრამატულ ჩათრევაზე, სინამდვილის გაგების გარეშე, სანყისი და შეიარაღებული შეტაკების მიზეზებისა.

დარწმუნებით ვუთხარი, რომ კონფლიქტის სიტუაციამ ალბათ მიაღწია უკან არ დახვევის წერტილს, ამავდროს ვეკითხებოდი საკუთარ თავს, სწორი იყო თუ არა ფორმაკავკასიის არეალში არსებული მრავალი სადაო საკითხის გადაწყვეტისა!

გვამების, მატერიალური ნგრევის, გავრცელებული ადამიანური სასონარკვეთილების წინაშე არის ის რომ, უნდა მონახულიყო ამაზე საკმაოდ ადრე სხვა პროცედურები ტერიტორიულ უთანხმოებათა გადაწყვეტისა და გეოპოლიტიკური გავლენის სფეროების განმტკიცებისათვის, აღიარებით იმისა, რომ გაგვაჩნია პრაქტიკული და სტრატეგიული შეგრძნება ინტერნეტის და WTO ორგანიზაციის, რომელშიც დიდი ხანია რუსეთი ითხოვს განეწინააღმდეგოს და ინტერნეტის მოქმედების ეპოქაში.

ალბათ არც სოციალური, ეკონომიკური, კულტურული და რელიგიური დინამიზმის ღრმა ცოდნაა საკმარისი საბოლოო სისხლისღვრის თავიდან ასაცილებლად. ამდენად, ადრიანოს გამხნეებამ, დამენერა მიმდინარე მოვლენებზე რაიმე, უშედეგოდ ჩაიარა ჩემის მხრიდან უმწეობის გრძნობის გამო არსებული მოვლენების წინაშე, მაგრამ რომელთაც მნიშვნელოვანი ღირებულება გააჩნდათ დანარჩენი მსოფლიოსათვის. საფუძვლიანად გაგება ნელი პროცესებისა, რომლებმაც კონფლიქტამდე მიიყვანა ორი ქვეყანა, გულახდილად ვაღიარებ, იყო და დღესაც არის ნამდვილად რთული... აიმე!

გულით გადაეუხადე მადლობა ჩემდამი გამოხატული განწყობისათვის და ერთმანეთს დავემშვიდობეთ იმედით,

რომ მოვლენებს მაინც ექნებოდა პოზიტიური განვითარება, ნაკლებ დრამატული და სახიფათო დიპლომატიური სამხედრო ურთიერთობებისათვის, ერთის მხრივ გაერთიანებულ ევროპას, აშშ-ს და ნატოს, მეორეს მხრივ რუსეთის ფედერაციას შორის, რომელიც დიპლომატიური თვალსაზრისით იზოლირებული დარჩა საერთაშორისო ორგანიზაციებში, თავისი იმპონენტური და მოუხერხებელი სამხედრო აპარატის ტექნოლოგიურ და სტრატეგიულ მიუხევედრობასთან ერთად. მართლა რჩებიან გამარჯვების განაცხადები 2008 წლის ზაფხულის დასასრულს მოჩვენებით მშვიდ (ბუნჩულა) რუსი მეთაურის გენერალ ბორისოვის მხრიდან, მაგრამ სულ უფრო ცოცხალია დაბნეული ახალგაზრდა სამხედროების გამოსახულებები შეჭრის მომენტში და კიდევ უფრო უკან დახვეისას: ვინ იცის იყვნენ თუ არა ნამდვილად ინფორმირებულნი მათი მისიის ნამდვილ მიზეზებზე!

ადგილობრივი კონფლიქტის საერთაშორისო ქმედების მნიშვნელობამ ნაწილობრივ ჩრდილში მოაქცია ქორეოგრაფიული და სპორტული ქრონიკებიც კი. XXIX ოლომპიადამ პეკინში, ჩინეთის იმპერიის დედაქალაქი, რომელიც მიმდინარეობის სისრულეში იყო შესული, მიმიყვანა იმ დასკვნამდე რომ მენარმოებიანა ძიება და შემეკრიბა ბეჭვდითი სიტყვის ქრონიკების წერილები, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი იტალიური გაზეთებისა და ამასთანავე ინტერნეტის გამოყენებით ევროპისა და მსოფლიოში ყველაზე ცნობილი გაზეთების საშუალებითაც.

ქართული ტერიტორიებიდან რუსეთის ფედერაციის ჯარის თანდათანობით უკუქცევამ, გარდა აფხაზეთისა და ოსეთის სეპარატისტული ტერიტორიებისა, საერთაშორისო ორგანიზმების მხრიდან სხვადასხვა მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილებების მიღებამ ერთად, რომლებიც მიმართული იყო და არის კავკასიაში არასანდო და სახიფათო მდგომარეობის გამოსწორებისაკენ და ამას დამატებულმა ამერიკისა და მსოფლიოს ფინანსურმა კრიზისმა შექმნეს ჩემში წინაპირობა

შემეცვალა ჩემი მეგობარი ადრიანოს თავდაპირველი მოსაზრება წიგნის დაწერის შესახებ.

ამ დროის განმავლობაში ბევრი რამ იქნა გამოქვეყნებული სამხრეთ კავკასიაში სამხედრო მოქმედებებსა და მათ შედეგებზე: სანყის მიზეზებზე, ნამდვილსა თუ ამაღ მიჩნეულზე ადგილობრივი კონფლიქტისა, გეოპოლიტიკის მრავალ ექსპერტს და კვალიფიციურ მოაზროვნეს უბიძგეს გადაეხედათ საერთაშორისო მოვლენების მთავარი პროტაგონისტების ქცევებისათვის, გარდა ყოველგვარი და ნაწილობრივ მოულოდნელი წინასწარმეტყველებისა, ღრმა ინტერესებისა და მრავალი კითხვისათვის ხალხთა, სახელმწიფოთა და ორგანიზაციათა შორის, რომელიც მსოფლიო დონეზე ახდენდენ ურთიერთგავლენას. ამავე დროს შემოდგომის პერიოდმა, რომელიც კიდევ უფრო უწყობს ხელს ფიქრის გაღრმავებას მოვლენებზე, ადამიანთა ქცევებსა და სიტუაციებზე, მომცა საშუალება, როგორც „Centro Elaborazione Internazionale R & S Argonauti“, შემემუშავებინა პროექტი სასოფლო სამეურნეო სექტორში >ArgonautiGEOagricola 0108< (ნახე VII თავი), რომელსაც ჩემს და მაცვალას, მაიას, ქეთევანისა და ლუკას მიზნებში, მცოდნენი საქართველოს მრავალფეროვანი სინამდვილისა, სურს წარმოაჩინოს როგორც პატარა წვლილი აფხაზი, ოსი და საქართველოს სხვა ხალხებისა და ჩრდილოეთ კავკასიისა და ტრანსკავკასიის ხალხებს შორის მშვიდობიანი და უკეთესი თანაარსებობისათვის.

„სასაზღვრე“ სასოფლო-სამეურნეო არეები უნდა გადაიქცეს „ოქროს ბალნარად კავკასიისა“ და განვითარების საჩვენებელ მოდელად (მაგალითად) მთელი შავი და კასპიის ზღვების არეებისათვის! ახალი იასონები, უფრო მეტად მყოფნი ერთ ადგილზე და ნაკლებ თავგადასავალთა მაძიებლნი ბერძენ მითიურ არგოლაიდზე, მონოდებულნი არიან ეპოქალური მისიის შესასრულებლად, რომელსაც ასე ელოდება ადგილობრივი მოსახლეობის უმრავლესობა.

ავგისტოს საომარმა მოვლენებმა უდიდესი წვლილი შე-

იტანეს ევროპასა და მსოფლიოში ნაკლებად ცნობილი ერთ-ერთი გადამნიჭებული „მუნუკის“ გახეთქვაში. საქართველოსა და კავკასიის მთლიანი არეალისათვის მოხდელი იქნა თავი დიდ „ქვაბზე, რომელიც ალბათ, სპეციალურად იყო „ორთქლზე“ შეკავებული, რათა ხელი შეეშალა სახიფათო კავშირებისათვის ან შეეკავებინა მომგებიანი კონტამინაცია ამ ტერიტორიებისა და ამ ხალხის პოტენციალისათვის, ხალხისა თავის კრთომით, შიშით, მომავალზე გეგმებითა და მოლოდინით, რაც დაკავშირებულია ადამიანური ბუნების სიღრმესა და სულის დიდბუნებოვნებასთან!

იტალიის გადაკვეთისას ჩრდილოეთიდან ცენტრისაკენ, ბედმა გამიღიმა საშუალება მომცემოდა ინფორმაციის, აზრისა და შეხედულებათა მხურვალე გაცვლისა ამ რთულ მოვლენებსა და სიტუაციებთან დაკავშირებით მაცვალასთან, ქართველი ინჟინერ-ტიქნოლოგი და კარგად მცოდნე ყოფილი საბჭოთა კავშირის, რუსეთის ხალხთა და ამასთანავე გაერთიანებული ევროპის მენტალიტეტებისა, დაბადებული საქართველოში. სათნო გრძნობიერების მანდილოსანი, მშვიდობისმოყვარე რწმენით და ძლიერი შინაგანი რელიგიურობით, აღმოსავლური ეკლესიებისათვის ქრისტეს ტიპიური მორწმუნე, რომელიც საბოლოოდ დამეხმარა გამეაზრებინა მართებულობა კონფლიქტის ნამდვილი მიზეზების ცოდნის გაფართოებასა და გავრცელებაზე და მათი გადალახვის აუცილებლობაზე ურთიერთგაზიარებული და მშვიდობიანი საშუალებებითა და ფორმებით.

ჯერ კიდევ ღრმად დაურწმუნებელმა, მაგრამ მშვიდი სულით და არსებით მზად საუბრისთვის მომაჯადოებელი ქალაქის, რომის, თავისი კოლიზეუმით, კვირინალეთი და წმინდა პეტრეს გუმბათის ლამაზი ხედების დათვალიერებებისას, მასთან ერთად გადავწყვიტე 2008 წლის 23 დეკემბერს მომესმინა მოსაზრება იტალიაში საქართველოს უმაღლესი დიპლომატიური წარმომადგენლისა. ევროპისა და მსოფლიოს გამორჩეული დედაქალი, რომის იმპერიის ბრწყინვალე ცენტ-

რი და ბოლოს და ბოლოს მოწონებული ასევე ინგლისელ/ბრიტანელი და კატალონიელ/ესპანელი სპორტცემენების მიერ, სტუმრები მარადიულ ქალაქში 2009 წლის 27 მაისის ჩემპიონთა ლიგის ფინალურ შეხვედრაზე, რომელსაც წინ უსწრებდა ქორეორგაფიული პერფომანი დადგმული ქართველი რეჟისორის ლაშა ონიანის მიერ და დიდი ხელოვნებით შესრულებული თავისივე თანამემამულე 68 მოცეკვავე მანდილოსნის მიერ. საქართველოს პრეზიდენტის თანდასწრებით.

შეხვედრა, რომელიც ყოველგვარი წინასწარი გაფრთხილების გარეშე შედგა რომში, საქართველოს საელჩოში, გამოააშკარავა აუცილებლობა ფაქტების გაშუქებით ოფიციალური უფლებამოსილი დასკვნების გავრცელებაზე, მოკვლევასა და გამყარებაზე საქართველოსა და კავკასიური ხალხებისათვის მნიშვნელოვანი და ძნელი მიმდინარე დემოკრატიული პროცესებისა.

წინასწარ მიცემული პირობის გამო სილვანასა და აუგუსტოსათვის, ასოციაცია "იდეა მუსიკა"-ს 2008 წლის საშობაო კონცერტის ორგანიზატორები, და ასევე მარია ფრანჩესკასათვის, მათი მოსწავლე ფორტეპიანოზე, არ შემეძლო არ დაესწრებოდი სიმღერის, პოეზიის და ევროპული კლასიკური მუსიკის ზიგიერთი დიდი ხელოვანის მსოფლიო საშობაო ტრადიციული მუსიკისა და ზოგიერთი ადგილობრივი რეგიონალური პოეზიის წარმომადგენლების საღამოს.

პალაცო რეჯოში მისვლისას ოჯახთან ერთად უკვე დაწყებულ კონცერტზე, თვითმფრინავის დაგვიანებით ჩამოსვლის გამო კალიარიში, გამოფრენილისა ფიუმინჩინო/რომის ლეონარდო დავინჩის სახელობის აეროპორტიდან, ბედმა გამიღიმა მომცემოდა საშუალება მომესმინა შოპენის ბალადა n° 1 op. 23 სოლ მინორში, დიდი ხელოვნებით შესრულებული ფორტეპიანოს მანესტროს როზალბას მიერ, შორს მყოფი თავის საყვარელი სარდინიიდან, მაგრამ კმაყოფილი პატარა და კოსმოპოლიტი გერმანული ქალაქი ფრაიბურგისა, ბრაიზგაუში, შავი ტყის მთავარი კარი, არის ერთ-ერთი ყველაზე

საყვარელი და თბილი ქალაქი მთელი გერმანიისა, რომელიც კარგახანია მასპინძლობს სტუდენტებს და მთელი მსოფლიოდან მომავალ ტურისტებს, სადაც ათასწლეულების მანძილზე მოღვაწეობდა ძვირფასი მეგობარი პროფესორი მონსინიორ ანტონიო, მუსიკის მცოდნე, კვლევებისა და ძიებების ავტორი ემიგრანტებზე, სულიერი წინამძღოლი მომუშავე იტალიელების ადგილობრივი მისიისა.

ნოტების მოსმენამ მთლიანად დამიპყრო ფორმათა ექსპრესიულობის სიახლით რომელნიც დიდ პოლონელ კომპოზიტორს, ფრანგული კულტურის გავლენის ქვეშ, სურს XIX საუკუნის მუსიკის ისტორიაში შემოიტანოს.

მართლაც რომ, ბალადებში ფორტეპიანოსათვის შოპენი დაცურავს იდეალური ცხოვრების სიზმრებში, რომლებიც მოუმწიფდა თავის უდარდელი ახალგაზრდობის პერიოდში, იმ წრეებში, რომელთა ხშირი სტუმარიც იყო და მისი პიროვნების დრამატულ ასპექტებში, რომელნიც მთელი სიძლიერით შეიჭრნენ მის მაღალბუნებოვან სულში, ვარშავაში 1830-31 წ.წ. კადეტების რევოლუციის შემდეგ და პოლონეთსა და ლიტვაში ცარისტული რეჟიმის ბატონობის წინააღმდეგ. ფაქტი, რომელიც არ გახლდათ განცალკევებული, რომელსაც თან დაერთო დიდი გრაფის, კონსტანტინეს ჩანაფიქრი პოლონეთის არმიის გამოყენებაზე საფრანგეთის ივლისის რევოლუციის ჩასახრშობად და მუსიკოსისათვის მატერიალური შესაძლებლობის უქონლობა საყვარელ სამშობლოში დასაბრუნებლად. პოლონელი, მაგრამ ასევე ლიტველი ხალხი, ხშირ კონფლიქტში ერთის მხრიდან რუს სლავებთან და ტევტონების ჯარებთან მეორეს მხრიდან.

სადაო ისტორია, რომელიც აუცილებელი ვარიანტი იყო 1995 წლის ოცწლიანი ტრაქტატით (ცნობილი როგორც ვარშავის ხელშეკრულება: შემთხვევითობაა?) მეგობრობის, კოოპერაციისა და ორმხრივი დახმარებისა, შემდგომში განახლებულის 1985 წელს და საბოლოოდ გადალახულის ევროპული კომუნისტური რეჟიმის დამხობასთან და საბჭოთა სისტე-

მის კოლაფსთან ერთად. ხელშეკრულება, რომელიც ახსენებს მრავალ არაახალგაზრდა გონებას ბუდაპეშტისა და პრალის დრამატულ ამბებს.

პოლიტიკური სამხედრო ალიანსი, შექმნილი გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის ნატოში შესვლით და მისი გაერთიანება ქვანახშირისა და ფოლადის გაერთიანებულ ევროპაში (C.E.C.A.) ექვსი ევროპული სახელმწიფოს ორგანიზაცია, შექმნილი შუმანის გეგმის მიხედვით, შთაგონება იყო ორი გამოჩენილი ფრანგი პოლიტიკური პერსონალიტეტის ჟან მონესა და რობერტ შუმანისა.

მართლაც რომ მნიშვნელოვანი და გადამწყვეტი როლის ორგანიზაცია, რომელმაც შესაძლებლობა მისცა ევროპას ეკონომიური აღმავლობისათვის, პირველი ამერიკული გეგმის დაწყების შემდეგ დახმარებისა და ინვესტიციებისათვის სახელწოდებით „მარშალის გეგმა“ (European Recovery Program – E.R.P.) 1957 წლის 25 მარტის რომის ტრაქტატის გაერთიანებული ეკონომიური ევროპის (C.E.E.) ჩამოყალიბებით, რომელიც 1992 წელს ევროკავშირად გადაიქცა (U. E.). მაასტრიტის ტრაქტატით, ლამაზი და ძველი ქალაქი მდინარე მორსის სანაპიროზე ჰოლანდიის სამეფოში, გაერთიანებული გერმანიისა და ბელგიის „მშფოთვარე“ სამეფო, რომელიც შედგება ფიანდრების, ვალონიისა და დედაქალაქ ბრიუსელის ოლქისაგან, საზღვრებთან.

ბევრი იმდროინდელი ანგარიშის გადაკითხვისას მიჩნდება მოსაზრება, რომ კრემლის (ქალაქის-სიმაგრე აშენებული ჯერ კიდევ მოსკოვის საუფლისწულოს პერიოდიდან მდინარე მოსკოვის ნაპირებზე XII საუკუნეში) ექსპერტებმა და სტრატეგებმა იქონიეს კარგი და ფართო დასაყრდენი, ახალი, 2009 წლის მაისის შეთანხმებების ჩამოსაყალიბებლად მოსკოვსა და სოხუმი/ცხინვალს შორის და ხელმოწერილი შესამცირებლად და დასაშინებლად საქართველოსი ნატოში გაწევრიანების გამო, თავისი მაშტაბური გეოპოლიტიკური შედეგებით, და კავკასიური ქვეყნის საბოლოოდ გაერთიანებული ევრო-

პის გზაზე დადგომისაკენ.

პროცესები შესაძლებელია გრძელვადიანია და მხედველობაში მიუღებელი, ბევრი ქართველისათვის ჯერ კიდევ არამნიშვნელოვანი და პროპედევტიკური, ქართველების ადეკვატური, გამჭვირვალე და გაზიარებული პოლიტიკის გარეშე.

მხედველობაში მისაღებია, რომ განსაკუთრებით ჰარმონიზირებული კანონმდებლობის, პროცედურების და ეკონომიკური პარამეტრების დაცვა, ადეკვატური დასახული სტრატეგიული ობიექტების მიღწევისათვის, წარმოადგენს აუცილებელ ელემენტებს გაერთიანებული ევროპისთვის, რომელიც მიიჩნევს საჭირო და აუცილებელ წინაპირობად ერთიანობაში ყოფნისა მსხვილი უფლებების მისაღებად.

წარსულთან შედარებით მენტალიტეტის შესამჩნევი შეცვლა განვითარების პოლიტიკის წარმატებისათვის, განსაკუთრებით აღმოსავლეთ პარტენარიატის შექმნისა ისტორიულად ხელმოწერილის პრალაში 2009 წლის 7 მაისს ევროკომისიისა. პრეზიდენტის, პორტუგალიელი იოზე ბაროზოს მიერ, წინამძღოლობით ქვეყნებისა - სომხეთის, აზერბაიჯანის, ბელორუსიის, მოლდავეთის, უკრაინის და რა თქმა უნდა საქართველოს, წარმოდგენლი დღეისათვის მისი ახლანდელი პრეზიდენტის მიხეილ სააკაშვილის სახით.

სხვადასხვა მოქმედებების ერთიანობის სცენარი, რუსეთის ფედერაციის ხელმძღვანელობის მხრიდან არაგანსაკუთრებულად კარგად მიღებული, რადგან ბრიუსელის ახალ პოლიტიკასთან ალტერნატიული ენერგო რესურსებით მომარაგებასთან დაკავშირებით კავკასიის სამხრეთ დერეფნის კონსოლიდაციასთან ერთად ხედავს ნათელ, მაგრამ დაბნეულ, საშიშ დ თითქმის დამსჯელ სურვილს დიდი რუსეთის ეკონომიკის ემარგინაციისაკენ.

მიმაჩნია რომ ეს არის ძირითადი საკითხები განსაკუთრებული ფიქრისა, კამათისა და დისკუსიებისა რუსეთის ფედერაციის ნომერკლატურის შიგნით, დროდადრო ასევე და-

მოუკიდებელ სახელმწიფოთა ერთობის ლიდერებს შორის. დაჩქარებული პროცესები სამხრეთ ოსეთის ომის დაწყების და ფინანსური კრიზისის გამო, რომელმაც ჩაითრია განუახლებელ ენერგო რესურსებზე ფასების დაწვეა და უკონკურენტციო გახადა დანახლებადი ენერგო რესურსები.

შეუთანხმებლობა ევროგაერთიანებისა და ნატოს ხელმძღვანელობის მიმართ გამჟღავნებული მომნამლავი კომუნიკაციებიდან საქართველოში 2009 წლის მაის-ივნისის ატლანტიკური ალიანსის წვრთნებთან დაკავშირებით ნაუცბადევი შინაარსის ინიციატივამდე ევროგაერთიანების მნიშვნელოვანი ინიციატივების ფასეულობის გასათბობად და მრავალი სტრატეგიული ხასიათის წინააღმდეგობის დიპლომატიური, ლობისტური და „გაზპრომის“ ჯგუფის მიერ პროექტი „ნაბუკოს“ შემუშავებამდე (პროექტირება და გამართვა გაზსადენისა სამხრეთ კავკასიის დერეფანში), და მის მხრიდან მოხუცი კონტინენტის უსაფრთხოების. განახლებული სურათის ნელთბილ მიღებამდე და იმ საკითხებზე რომელიც ღიად დარჩნენ ევროსაბჭოს, Ose (ოშეს) და სხვა საერთაშორისო ორგანიზმების წარმომადგენლობებში.

განსხვავებული პოლიტიკები მთელი თავისი სიცხადით წარმოჩენილი 2009 წლის მაისის უმაღლესი რანგის შეხვედრის დროს რუსეთის ფედერაციის (დიმიტრი მედვედევი) და ევროგაერთიანების (ვაკლავ ბაროზო სოლანა) შორის. ქალაქ ხაბაროვსკში, აზიური რუსეთის ნაწილი, მდინაარეების ამურისა და უსურის შესაყარზე, ტრანსიბერული მოსკოვ-ვლადივოსტოკის სარკინიგზო გზის გასწვრივ, უკვე დიდი ხანია ნაკლებ ხალხმრავალი და განსაკუთრებით ძვირად ღირებული სამართავად, როგორც სხვა მრავალი ინფრასტრუქტურა დიდი რუსეთისა.

მაქსი - სისტემების პრობლემები და გარეგნულად შორს არსებული მოქალაქეთა ყოველდღიურ მოთხოვნათაგან, როგორც დასავლეთის ისე აღმოსავლეთის, როგორც ჩრდილოეთის ისე სამხრეთის გლობალიზებულ-ლოკალი-

ზებულ ხედვაში.

არამგონია, რომ XIX საუკუნის პირველ ნახევარში ფრიდრიხ ფრანიციშეკ შოპენის ცხოვრება ისევე რთული ყოფილიყო როგორც ახლანდელი, თუნდაც იმიტომ, რომ იმ დროს ვენა ბევრს თავაზობდა ფორტეპიანოს პოეტს; მიუხედავად ამისა მშობლიური კუთხის იძულებითმა დატოვებამ კომპოზიტორში, გამოუსწორებელი ცვლილებები შეიტანა მის ხანმოკლე მინიერ ცხოვრებაში. შოპენის მშფოთვარე, მდიდარ და რომანტიკულ პიროვნებაში, პარიზში მისი სიცოცხლის ბოლომდე: სულის სირთულე რომელიც შეიძლება მოსმენილი და გაგებული იყოს მისი კომპოზიციებიდან.

მუსიკის გენია, შორს მყოფი ტყვია-ნამლის მომხუთველი „სურნელიდან,“ სამხედროების კუნთოვანი აღნაგობოდან და ხშირად მათი სამხედრო და ერთადერთი შეხედულებიდან ადამიანურ ცხოვრებაზე, დომინირებული ცხოვრებისაგან, სისასტიკისა და ძარცვა-გლეჯისაგან, საიდუმლო სამსახურის, პირველად შექმნილი მეფის მიერ "ოპრიჩნინადან" პრეობრაჟენსკის ბრძანებულებამდე და ხშირად ავტორეფერენციული და ღირებული სამხედრო კარიერებისათვის.

ისტორიული მოვლენების სურათის დამონშება, რომელსაც შეუძლია დაეხმაროს მკითხველს ანალიზის გაკეთებასა და გაგებაში, კავკასიური სამყაროს მეტაბოლიზირების პერიოდებისა და გარემოებებისა, ქრისტეშობამდე I-ათასწლეულიდან 2008 წლის აგვისტო-სექტემბრამდე.

ვფიქრობ, რომ დღეს არავის რჩება მხედველობიდან დიდი რუსეთის მნიშვნელობა და მიუხედავად ამისა, ბევრი ადამიანი ევროპასა და მსოფლიოში არ იცნობს გენეზისს და განვითარების დინამიკას, რომელმაც მოახდინა უკიდვანო ქვეყნის კონსოლიდირება. ისტორიული გზა, დამაჯერებელი და მდიდარი საინტერესო მომენტებით გვეხმარება გავიგოთ რუსეთის ფედერაციის დღევანდელი სიტუაციები და სტრატეგიები.

გავრცელებულმა შეფასებებმა და აღფთოვანებამ ყო-

ველგვარი ზღვარის გარეშე არ შეუწყო და შეუძლებელია შეუწყოს ხელი რეალისტური სურათის შექმნას, რაც აუცილებელი წინაპირობაა ნაყოფიერი ურთიერთობების პროგრამირებისათვის, საინტეგრაციო პოლიტიკის განსახორციელებლად. სხვანაირად რომ ითქვას გამორჩეული შინაარსის მოცულობისა და ინტენსიურობის გაგება და იმედი ვიქონიოთ არასაპირისპიროსი, ძირითადი იდეოლოგიური მონაპოვრის — მშვიდობიანი და მულტიკულტურული ურთიერთანაარსებობის მოთხოვნებიდან გამომდინარე, რომელიც სხვადასხვა ხალხებს შორის კეთილდღეობის მნიშვნელოვანი ზრდისაკენ არის მიმართული.

II. რუსეთზე თავლის გადავლახა ნარმოშობიდან მეორე ათასწლეულის ბოლომდე

ვისტოლას, კარპატებისა და დნეპრის ცენტრალური მხარის ფართო ტერიტორიებზე სლავი ხალხების გაჩერებამ, ძირითადად შეკრებილი სამეურნეო კულტურისა და ადგილზე მყოფი ხალხებისაგან, ხელი შეუწყო რუსეთის პირველი სახელმწიფოს შინაარსობრივ ჩამოყალიბებას.

სკანიიდან წამოსული ვარიანების ჩამოსვლამ, ნოდებულები "Rus"-ებად, აგრეთვე თავიანთი მერკანტილური ინტერესებიდან გამომდინარე, წარმოშვა ახალი ანტროპოიული სინამდვილის შექმნის შესაძლებლობა, რომელსაც მომდევნო საუკუნეებში აქვს დიდი ისტორია და დღესაც მნიშვნელოვანია ევროპელი ხალხის სრული და სასურველი ინტეგრაციისათვის.

ნაყოფიერი ნიადაგი და მრავალი მდინარის არსებობა, რომელიც ბალტიის ზღვიდან შავ ზღვამდე ვრცელდება, იყო ღრმა განვითარების სტადიაში მყოფი ორი კულტურის, ნაყოფიერი შეხვედრის ძირითადი განმსაზღვრელი ელემენტი.

ვიკინგების წარმოშობის დამპყრობლები სკანდინავიის ნახევარკუნძულიდან, პირველად აყალიბებენ ნოვგოროდის ურბანულ ცენტრს ჩრდილოეთ ნაწილში, შემდეგ აღწევენ კიევამდე, იკავებენ ტერიტორიებს, რათა გაემართონ ევროპის სამხრეთ ნაწილში ბიზანტიის იმპერიის საზღვრებისაკენ.

მიუხედავად ამისა, სლავების უნარმა, ახალი მოსულები-სათვის მოეხდინათ თავიანთი ტრადიციების შეთვისება, მიადებინა გადაწყვეტილება უფლისწულ ვარიანგ ოლეგ ბრძენს, რომელიც რიურისკის მიმდევარი იყო, დაემკვიდრებინა საუფლისწულოს დედაქალაქი სნორედ სლავურ ქალაქში და დასაწყისი მიეცა ახალი — რუსული ცივილიზაციისათვის.

ნოვგოროდი, რომელსაც ამ დროს საშუალება მიეცა განვითარებულიყო ეკონომიკურად ცენტრალურ-აღმოსავლური აზიის ხალხებთან კომერციული გაცვლების გაზრდით, ხდება უპირველი ცენტრი და მნიშვნელოვანი საუფლისწულო ძვე-

ლი რუსეთის სამეფოს ჩამოყალიბებით.

გაურკვეველი წარმომავლობის სლავების სამყარო, შესაძლოა მოდიოდეს მინათმოქმედი სკვითებისაგან, მაგრამ ნამდვილი ინდო-ევროპული ტომებიდან. მათ ასევე ქონდათ სხვა განშტოებები ევროპული კონტინენტის ცენტრალური ნაწილისაკენ და ბალკანეთის რეგიონში. IV და V საუკუნეებში, მათი გამოჩენა ბიზანტიის იმპერიის საზღვრებთან არაერთხელაა მოხსენიებული სხვადასხვა ისტორიულ დოკუმენტებში.

სლავური კულტურის პოზიტიურ განვითარებაზე ნამდვილად იქონია გავლენა მისიონერულმა მოღვაწეობამ ძმები კონსტანტინესი, სამოსელში წოდებული კირილედ, და მეთოდოსი, დაბადებულნი კეთილშობილურ ბერძნულ ოჯახში, ქალაქ სალონიკში. „სლავმა მოციქულებმა“ ქრისტიანობის მქადაგებლის მისია განახორციელეს პირველად კანატოში ხაზარებიდან (თურქული ენიდან „მოხეტიალე“), სადაც მყარად გავრცელდა ებრაულობა, ლოკალიზებული სამხრეთ დონის გარშემო, ყირიმსა და კავკასიაში კასპიის ზღვის მიმართულეობით; შემდგომში როგორც იმპერატორ კონსტანტინეს გზავნილები მშენებარე მორავიის სამეფოში, ცენტრალურ ევროპაში.

კირილეს ეკუთვნის პაპისაგან მონონებული, წმინდა ნანერების თარგმანი (867 წლის დასაწყისი), „პალეოსლავური ეკლესიასტიკიდან ყოველდღიურ ლიტურგიაზე“. ორი გამოჩენილი მისიონერის დიდი წვლილი, თეოლოგიურ-კულტურული და სოციალური თვალსაზრისით შევიდა, როგორც აღმოსავლეთ, ასევე კათოლიკური ეკლესიების დიდ ტრადიციებში, იმ დონემდე რომ ეს უკანასკნელნი სულ ახლახანს სლავი პაპის ჯოვანი პაოლოს II-ის კურთხევით წოდებულია თანაპატრონებად ევროპისა, ძირითად პატრონთან წმინდა ბენედიქტთან ერთად ნორჩიდან.

კირილის ანბანის ნიშნების კომპლექსი დღესაც ნაწილია რუსეთის ლინგვისტური ჯგუფისა, თეთრ რუსეთთან, უკრა-

ინის — „საზღვარზე“ —, ბულგარეთსა და სერბიას და სხვა ლინგვისტურ უმცირესობასთან ერთად.

981 წელს კიევის ტახტზე ვლადიმირ I ასვლამ და მისმა ქრისტიანად ქცევამ ნელ-ნელა უკიდევანო ტერიტორიის ხალხებთან ერთად, ბიძგი მისცა ძველი რუსეთის კულტურულ, რელიგიურ, პოლიტიკურ და ადმინისტრაციულ შესამჩნევ განვითარებას, გააძლიერა ახალი სამეფოს ერთიანობა და ხელი შეუწყო ეკონომიკური კეთილდღეობის გავრცელებას.

უფლისწულ ვლადიმირ I წმინდა ქორწინება ბიზანტიელ დედოფალ ანასთან, და ბასილი II-ისა და აგრეთვე კონსტანტინე VIII-სი, შექმნეს პირობები ძველი რუსეთის კონსტანტინოპოლის საპატრიარქოს ეკლესიურ პროვინციაში შეყვანისა. ასე დაიწყო ხორცშესხმა ვარიაგების სანყისმა სურვილმა მიეღნიათ ბალტიკური ანტროპიკური რეალობისათვის, აგრეთვე შავი ზღვიდან/ბოსფორი საინტერესო კოინეთი ქალაქი კიევისა, დედაქალაქი მშენებარე სამეფოსი, მომნიჭებული მენტალიტეტით ნოვგოროდის, ბიზანტიასა და რა თქმა უნდა ცენტრალურ-აღმოსავლურ სლავებისა.

მეორე ათასწლეულის დასაწყისში მომხდარმა რელიგიურმა მოვლენებმა, რომელსაც ადგილი ჰქონდა კონსტანტინოპოლში 1054 წელს, მოიტანა შიიზმა (განხეთქილება), გამოცხადებულ პატრიარქ მიხეილ ჩერულარიოს მიერ ღია წინააღმდეგობაში პაპთან, რომელმაც ასევე აღნიშნა გაყოფა აღმოსავლეთ სლავებისა და სამხრეთ ევროპისა, მის დასავლეთ და ცენტრალურ-ჩრდილო ნაწილებთან, რომელიც რომის ეკლესიის ერთგულნი დარჩნენ.

უდიდეს საუფლისწულოებს შორის ტერიტორიულმა კამათმა გასტანა მანამ, სანამ, აღმოსავლური მონღოლური რასის წარმომავლობის, თათარ ცხენოსანთა კარგად შეიარაღებული ურდო, (1237-1240 წლებში), არ გამოჩნდა ცენტრალურ—აღმოსავლური აზიიდან ვოლგის უკიდევანო სივრცეების ჰორიზონტზე.

თათრებმა მიაღწიეს იმავე ქალაქ კიევს, თითქმის გაა-

ნადგურეს, დაიკავეს სამხრეთ რუსეთი და მივიდნენ ცენტრალურ ევროპამდე. ბევრისთვის ცნობილია დიდი და გასაოცარი საბრძოლო მოქმედებანი თათარი მეთაურის ჩინგიზ ხანისა, მაგრამ ალბათ ცოტა თუ იცნობს ტექნიკურ-სამხედრო ფორმებს და დაპყრობით ადმინისტრაციულ-ფინანსური პოლიტიკის პროცედურებს დიდი ხანისა (შთამომავლობითი სადიდებელი ნოდება), რომელსაც თავის ადგილსამყოფელი შორეულ ყარაყუმში ჰქონდა.

ევროპაში თათარ-მონგოლთა გამოჩენამ ღრმა შიში, მაგრამ ამასთანავე დიდი ინტერესი გამოიწვია. ბევრ კომერციულ ცენტრში და იმავე პოლიტიკურ-ადმინისტრაციულ სამხედრო ნრეებში გავრცელებული იქნა ლეგენდები და რეალისტური მონათხრობები როგორც მაგ. მარკო პოლოსი, მათ ტერიტორიებსა და ტრადიციებზე, ცნობისმოყვარეობის გაფართოებით, ზოგჯერ გადამეტებულიც დიდი ჩინეთის სამყარომდე, მაშინ მონღოლების მიერ დაკავებული. სწორედ XIII და XIV საუკუნეებს შორის იყო, რომ მოგზაურებს, ვაჭრებს, დიპლომატებს და მისიონერებს სურდათ გაცნობოდნენ უკიდევანო ცენტრალურ-ჩრდილო აზიას მდიდარს სუნელებით, ქსოვილითა და ტრადიციებით, დიდი ხნის, მეთაური უდიდესი იმპერიის სამეფოსი.

პირველი შემოსევებისა და მათი გავლენის დამკვიდრების შემდეგ თათრებმა დაანესეს სავალდებულო გადასახადები ხარკის სახით, მათი სამხედრო მოქმედებების ხელშეწყობის მიზნით.

ეშმაკური პოლიტიკამ კონტროლისა რუსული სამეფოს მოპოვებული ტერიტორიებისა, თითქმის უკვე სრული დაშლის სტადიაში, და ნდობამ მოსკოვის საუფლისწულოს მიმართ, მისთვის ბეგარისა და გადასახადების აკრეფის როლის მინიჭებით, შინაარსობრივად თანამედრვე გადასახადების აკრეფისა, , ადმინისტრაციული ცენტრის გადატანით კიევიდან ვლადიმირში და შემდეგ მოსკოვში.

მეტოქეობა და ბრძოლები რუს უფლისწულებს შორის,

გავრცელებული ფენომენებია როგორც ვიციტ ევროპასა და მსოფლის სხვა მრავალ ნაწილში, რომელმაც განსაკუთრებულად ძლიერ დამაინტერესა: მოსკოვის საუფლისწულოს უნარი, ეთამაშა როლი საყოველთაოდ ნაკლებ სიმპატიური და მიღებული პატარა და დიდი გადამხდელებისათვის, პროლეტარების, დიდებულებისა თუ ბორჯეზებისათვის..

მიუხედავად ამისა ამავე დროს, საუფლისწულო რომელსაც შეეძლო გამოეხატა მოქმედებანი და სტრატეგიები დაუმორჩილებლობისა აზიური დამპყრობლების წინაშე, დიდი ხნის განმავლობაში ინვესტიტურა და სრულუფლებიანი აღიარება ეგზარხოსების ფუნქციისა. ორმაგი ნილაბი, როგორც ჩანს კარგად შენიღბული ნუშის თვალებიანი დამპყრობლების წინაშე. რამდენადაც 1380 წლისათვის დონზე ერთი სისხლისმღვრელი ბრძოლის დროს ხდება "ლიდერშიპის" შეცვლა მოსკოვის საუფლისწულოს სასარგებლოდ, რომელიც ნელ-ნელა იბრუნებს კონტროლს თათრების მიერ საუკუნეზე მეტ ხანს დაპყრობილი ვრცელი ტერიტორიებისა.

მონღოლების პირველმა მარცხმა სანყისი მისცა ასევე მათ დამორჩილებას დასრულებულის სწორედ 1480 წელს ოქროს ურდოსგან სამხრეთ რუსეთის ტერიტორიების ხელახალი დაბრუნებით ივანე III მეთაურობით, რომელმაც მიაღწია რუსეთის მიწების და ადგილობრივი ხალხების ახალ გაერთიანებას, მათი თათარ-მონღოლი დამპყრობლებისაგან საბოლოო განთავისუფლებით.

თათართა ურდოების შემოსევებმა შეწყვიტეს რუსი საუფლისწულოების კავშირები ევროპულ დასავლეთთან, რომელსაც სულ უფრო ებმოდა ალოძინების ხანაში, მაგრამ ამან ერთგვარად ხელი შეუწყო ნელ-ნელა ნამდვილი და საკუთარი „ცენტრალიზებული“ სახელმწიფოს არსის დაბადებას.

მოსკოვის მხრიდან ზოგიერთი საუფლისწულოს შემოერთების პროცესი ურჩი, ქალქ ნოვგოროდის ანექსიის ჩართვით, თავისი კარგად ჩამოყალიბებული სოციალურ, ეკონომიკური და კულტურული წყობით, და რეზისტენციულობა

მტრულად განწყობილ პოლონეთსა და ლიტვასთან, განსხვავებული ერები და ხშირად გაერთიანებული განსაზღვრული ახალი და მნიშვნელოვანი სცენარით, განსაკუთრებული ღირებულებისა ევროპის აღმოსავლეთ ნაწილის დინამიური განვითარების იტორიაში.

ივანე III შეგნებული მზარდი ძალაუფლებისა, სურვილი გაამყაროს და უკეთ ჩამოაყალიბოს თავისი ძალაუფლება რუსეთში, პირველად ტერმინის "Zar"-ის მეფის (ლათინური ცაესარ- იდან მეფის ხარისხის მისანიშნებლად, დიდი ღირებულების მეთაური და ბოლოს იმპერატორის ფიგურა) შემოტანით. ტერმინი არ წარმოადგენდა სიახლეს ბევრი სლავური ერისათვის, ბიზანტიური კულტურის გავლენის წყალობით და მომდევნო ათწლეულებში ხდება შთამომავლებითი ივანე IV „მრისხანეს“ -თან ერთად. რთული და მდიდარი ფიგურა ივანე III-სი, რუსული ენის და ეკლესიური სლავურის ღრმა მცოდნე პიროვნების, საბოლოოდ კიდევ უფრო გამდიდრდა ბიზანტიელი იმპერატორების ყველაზე ხანგრძლივი დინასტიის წარმომადგენელ დედოფალ სოფია პალეოლოგთან ქორწინებით; ერთად 1472 წლიდან ბევრი გააკეთეს მოსკოვის როლის, როგორც მნიშვნელოვანი კულტურული ცენტრის გაძლიერებით, რომელსაც უნარი გააჩნდა მიეპყრო ახალი ყურადღებები, ინტერესები ეკონომიკური კულტურული და რელიგიური ხასიათისა ახალი რუსეთის არსისა.

კოსტანტინოპოლის დაცემამ 1453 წელს თურქების მეშვეობით და ბიზანტიური სამყაროს გავლენის შემცირებამ რელიგიურთან ერთად 1480 წელს, მოსკოვის რუსეთის სამთავროს საბოლოო განთავისუფლებამ ოქროს ურდოსაგან და ახალი რუსეთის ეკლესიის გამოყოფამ კონსტანტინოპოლის საპატრიარქოდან, განსაკუთრებით შეუწყვეს ხელი ახალი მეფის პოლიტიკურ სტრატეგიებს, დიდი მნიშვნელობის მეთაურისა, რომელიც მიჩნეული იქნა როგორც პირდაპირი ჩამომავალი კეისარ აუგოსტოსი როგორც იმპერატორისა.

მიღება იდეისა რომელიც მძლავრად იკვეთება მართლ-

მადიდებლურ ეკლესიაში, სავსე ურთიერთწინააღმდეგობებით შიგნით არსებულ კამათზე ბერ- მონაზვნობის როლსა და ღირებულებებზე, რომლის მიხედვითაც ეკლესია და იგივე რუსეთი „წმინდა“ და არის „წინასწარმეტყველური მისიის“ მატარებელი, ივანე III მთელი არსებით იცავს თავის, როგორც ღმერთის რწმუნებულის როლს დედამიწაზე უფლება-ვალდებულებით როგორც დროებით ხელისუფალი და სულიერი წინამძღვარი ყველაფერზე და ყველაზე!

ასეთ გამიკვეთილ ისტორიულ კონტექსტში გაჩნდა და გამოიკვეთა თეორია, რომელმაც მოსკოვი „მესამე რომად“ მონათლა თვითგამოცხადებით შთამომავალი იმავე მისიისა, რომელიც ჰქონდა კონსტანტინოპოლის საპატრიარქოს. იმ წუთიდან ეკლესიას მიენიჭა ძლიერი და ნათელი ნაციონალური ხასიათი სახელმწიფო პოლიტიკასთან მიმართებაში და ე.ი. მეფის უშუალო ეგიდის ქვეშ უკვე ვხედავთ ყველაზე გაზვიადებულ, გადაჭარბებულ, იდეოლოგიურ ეთნოცენტრიზმს: „ტენდენცია მიჩნეული იქნას საკუთარი ჯგუფის ერთადერთ საყრდენ მოდელად და სხვა დანარჩენი ჯგუფები მიღებული იქნას როგორც უცხო, განსხვავებული, ნაკლები. საკუთარი შეხედულება მიიჩნევა ნორმად, ყოფნისა და ქმედების ბუნებრივ მოდელად. (Amalblog@gmail.com) !

შეუზღუდავი ძალაუფლების მეთაურის ფუნქცია, განხორციელებული ივანე III-ის ავტოკრატიული და დაპყრობითი ნორმებით, გაამყარა რა სახელმწიფოებრივი სისტემის ორგანიზაცია; მიუხედავად ამისა გამოიკვეთა რეჟიმის დესპოტიური ხასიათი და დრამა რელიგიური იდეალების გამოყენებით სოფლის მოსახლეობისა, ღრმად ხელშეწყობილი მართლმადიდებლური ეკლესიისაგან. დაიპყრო პოლონური ტერიტორიები, დასახლებული უმეტესად კათოლიკეებისაგან და მოულოდნელად და უმადლოდ შემოიტანა შეზღუდვები გლეხების ეკონომიკური თავისუფლების ტრადიციულ თავისუფლებაზე.

მეფის გადამწყვეტმა ჩარევამ ხელი შეუწყო გასამხედ-

როებულ დიდებულებს, რომელთა უმრავლესობა ბოიარების ტრადიციის იყო და სასულიერო პირებს, ეკლესიის ამქვეყნიური ძალაუფლების მომხრეებს, გამოკვეთილი დასაწყისი პროცესისა სოციალური კლასის, როგორც გლეხობაა, უღელში მოქცევა, გლეხობა, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი ძალა სლავური სამყაროს სამეურნეო ეკონომიებისათვის. ხანგრძლივი ისტორისათვის, რომელიც ექნებოდა ცარიისტულ იმპერიას, გავრცელებული მერყევი ჩამორჩენილობასა და დიდებულების დიდ კულტურულ, არტისტულ და ეკონომიკურ გამობრწყინებას შორის. სოფლის სამყაროს თავისუფლების შეზღუდვა, რომელიც საფუძველს წარმოადგენდა ნაყოფიერი შერწყმისათვის „რუს“-ების კულტურისა, დედაქალაქით „კიივი“-ში, ჩამოყალიბებისა და რომელმაც ჰპოვა, ყოველგვარი ისტორიული წარუმატებლობა ხანგრძლივი პერიოდის, დიდი მცდელობა მდგომარეობიდან გამოსვლისა მარქსიზმ-ლენინიზმის დამყარებით: თეორია მატარებელი პროლეტარიატისა დიქტატურისა საბჭოებში ორგანიზებით და დაფუძნებული მუშათა და გლეხთა სტრატეგიულ ალიანსზე, ქალაქების სივრცეებიდან სოფლებამდე.

მართლაც მომხიბვლელი და საინტერესოა, დრამატული და ტკივილით აღსავსე სლავი ხალხის გლეხური სამყარო, და სამწუხაროდ არა მარტო: მიწების მართვის ძველი დროიდან მძიმე გუთნის ხმარებამდე, ძველი სლავების შეხება ვაჭრულ და პირატულ ტრადიციებთან რუსებისა, ბატონყმური უღლიდან მირებამდე, კულაკებიდან “სოვხოზებსა” და “კოლხოზებამდე”. კულაკების, როგორც სოციალური კლასის გაქრობით 1930 წლის კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის ბრძანებულებით (საბოლოო პროცესი კოლექტივიზაციისა მხარდაჭერილი წინააღმდეგობებით ტროცკის, ბუხარინის და სტლინის მიერ).

ოტომანების გამარჯვებამ შექმნა ახალი სიტუაცია სამხრეთ ევროპასა და ახალ აღმოსავლეთში, ახალი იმპერიის ჩამოყალიბებით სრულიად განსხვავებული კანონებით და

წესებით წინა ბიზანტიური კულტურისაგან; მაშინ როდესაც ძველი კონტინენტის დასავლეთ ნაწილში იქმნებოდა პირობები ესპანეთის სამეფოს ინტერესების ბარიცენტრის გადასაადგილებლად, მხარდაჭერილი ყველაზე გავლენიანი და მდიდარი ოჯახებისაგან და წმინდა გიორგის ბანკისაგან გენუის საზღვაო რესპუბლიკისა, ახალი ამერიკის სამყაროსაგან, აღმოჩენილისა კოლუმბის მიერ და სისტემატური ხასიათით უკიდურესი აღმოსავლეთის მდიდარი მიწებისაკენ საზღვაო გზით პორტუგალიელების, ჰოლანდიელების, ინგლისელების და სხვათაგან.

აღორძინების ეპოქამ ევროპა გადააქცია დიდ საყრდენ წერტილად განსაკუთრებით ფლორენციის და რომის ქალაქებით, მაგრამ კათოლიკური ქრისტიანობის ღრმა გაყოფით, მას შემდეგ, რაც დამკვიდრდა პროტესტანტიზმი გამოიკვეთა კონტრასტის მოტივები ასევე პოლიტიკურ, სამხედრო და ეკონომიური ხასიათისაც.

ამ დროს რუსეთში ტერიტორიალური მთლიანობის პროცესის შემდეგ და ცენტრალური ძალაუფლების სტრუქტურიზაციასთან ერთად ადის ივანე IV, რომელმაც კიდევ უფრო გამოკვეთა კონტრასტი ბოიარებთან და განახორციელა უპრეცედენტო დაპყრობითი პოლიტიკა; დროთა განმავლობაში წოდებული ეპითეტიც „მრისხანე“ მისი არსებობის კონტრვერსული ასპექტებით.

ბოიარების როლის გაგების გაღრმავება აუცილებელია ძალაუფლების გამოყენების განვითარების გასაგებად რუსეთში. მათ მიღებული ჰქონდათ გამოცდილება საუფლისწულო, სამეფო და შემდეგ საიმპერატორო წრეებში, მაგრამ ამავე დროს საგნები ხდებოდნენ შურისა და შეთქმულებებისა; მიუხედავად ამისა, მნიშვნელოვანი გახდა მათი როლი, როგორც ექსპერტი მრჩეველებისა პეტრე I დიდის ტახტზე ასვლამდე.

ახალი მეფე ეპოქალურ ცვლილებას ახდენს რუსეთის ფორმალური და ორგანიზაციული სახითაც, ძალაში მოჰყავს

რა თავისივე გადაწყვეტილება გადაიტანოს დედაქალაქი მოსკოვიდან XVIII საუკუნის დასაწყისში მდინარე ნევის ნაპირებზე, ბალტიის ზღვის პირას აშენებულ ქალაქში.

ულამაზეს ქალაქში 1721 წელს პეტრე I-მა გამოაცხადა რუსეთის სამეფოს რუსეთის იმპერიად გადაქცევა, გააუქმა საპატრიარქო წმინდა სინოდის შექმნით, რუსული მართლმადიდებლური ეკლესიის როლის ფორმალურად სახელმწიფოს დაქვემდებარებით, შექმნა სენატი კომსულტიური ძალაუფლებებით, ბოიარების სახით წარმოდგენილი.

დედაქალაქის გადატანის მიზეზი წარმოდგენდა არანაკლებ მნიშვნელოვანს, რადგან ქალაქს, რომელსაც დროთა განმავლობაში ეწოდა სანკტპეტერბურგი, ლენინგრადი და ისევ სანკტპეტერბურგი, სტრატეგიული პოზიცია ეკავა და ხელი შეუწყო კავშირებს დიდ ეკონომიკურ სინამდვილესთან, როგორც იყო ანსეატიკური ლეგა, ძირითადად კომერციული ორგანიზაცია, რომელმაც 1598 წელს დაამთავრა თავისი ორგანიზაციული გავლენა და საყრდენი წერტილის როლი ევროპის ბევრი არეალისათვის, და განსაკუთრებით ჩრდილო ნაწილისა და ბალტიისპირეთისათვის.

შინაარსობრივად გარდამავალი და ცარიზმის პერიოდის შემდეგ, 1762 წლის სექტემბრის თვეში მოსკოვში ტახტზე ადის იმპერატორი ეკატერინე II, რომელიც თავის ხანგრძლივი მეფობის პერიოდში ძირითადად მისი წინამორბედით, პეტრე I-ით იყო შთაგონებული. უკიდევანო იმპერიას ძირითადად მართავდა თავისი ადგილსამყოფელიდან, ზამთრის სასახლიდან, სანკტპეტერბურგში. შენობა დაპროექტებულია, აშენებული ბაროკოს სტილში 1762 წელს, იტალიელი არქიტექტორის ბართლომეო რასტრელის მიერ. სასახლის ნაწილი 1852 წლის ხანძრისა და ღრმა რესტავრაციის შემდეგ გამოყენებულ იქნა რუსეთის პირველ სახალხო მუზეუმად. ერთადერთი დიდი, განუმეორებელი ერმიტაჟი, თავისი განუმეორებელი ფორმებითა და მნიშვნელოვანი და სხვადასხვა ტიპის გამოყენებით, განსაკუთრებით კი სკვითების ხელოვნებით.

სავსე და ულამაზო მანდილოსანი დაიბადა ქალაქ სტი-
ტინოში, ანჰ'დ-ზერბსტის საუფლისწულოში დიდებულების
ოჯახში, ლუთერანული მიმდევრობით. მისი ნათლობის ძირი-
თადი სახელი იყო სოფია, შეცვლილი ეკატერინეთი მას შემ-
დეგ, რაც მართლმადიდებლობა მიიღო და ქორწინების წინ,
რომელიც შედგა 1745 წელს, დედოფალი ელიზაბეტის ძლიე-
რი სურვილით მის საყვარელ ძმიშვილთან, მაგრამ უფერულ-
სა და მეფის როლისათვის შეუფერებელთან. მის ბავშვობაზე
განსაკუთრებით იქონია გავლენა გერმანულ-სკანდინავიურ-
მა კულტურამ, რომელთანაც ძლიერ იყო შეკავშირებული ნა-
თესავობის გამო, სლავური პოლონეთისა და ფრანგი დების
კარდელების აღზრდამ. განათლებული არისტოკრატიული ფი-
გურა, მაგრამ კონტრვერსიული ეკატერინე II, ძლიერ ნების-
ყოფიანი ადამიანური გრძნობებით, ყველაზე თავისუფალიც
კი, სურვილით სხვა ტერიტორიების დაპყრობისა ოტომანური
იმპერიის წინააღმდეგ, მაკონტროლებელი დამშეული პოლო-
ნეთის სამეფოსი, თავისი დროისათვის ღრმა რეფორმატორი
ასევე გენიალური რუსეთისა, მისი ახალგაზრდული იდეალებ-
ის მიხედვით ბევრ შემთხვევაში უგრძნობლობის გამომჟ-
ღავნებით ღარიბი კლასისა და უფლებააყრილების მიმართ,
გლეხების პირობების გაუარესებით დიდებულთა სასარგებ-
ლოდ.

ფრანგულმა რევოლუციამ დააშინა, განსაკუთრებით კი
იაკობინელების იდეებმა, რომლებიც მასში აცოცხლებდნენ
კაზაკების ბატონყმური გლეხების და პატარა ფაბრიკების
მუშაობას, რომელთაც სათავეში მეთაურობდა პოპულისტი პუგა-
ჩოვი ედგა, საშინელი მონინააღმდეგე დესპოტური რეჟიმისა.
შეძლო ავტოკრატიულობით და ყოველგვარი განსჯის გარე-
შე გაემყარებინა, გაეფართოვებინა დიდი რუსეთის იმპერია,
შემცირებინა მართლმადიდებლური ეკლესიის პრივილეგიე-
ბი მათი მატერიალური სიმდიდრის ხშირი კონფისკაციებით,
გადაექცია მშვიდად და დამჯერედ დიდებულები, ძირითადად
ფეოდალური ტიპისა, და მშფოთვარე, მაგრამ ბუნებით მომ-

სახურე რუსი ხალხი, რომელსაც არ ჰქონდა საშუალება გათავისუფლებულიყო საშინელი სოციალური მდგომარეობიდან თვინიერებაში ყოლოდა აღიარებული უფლებებით.

ეკატერინე II „დიდი“, რაც უფრო მიემართებოდა დაღმავლობისკენ მით უფრო ეჭვიანი ხდებოდა სასახლის შეთქმულებებზე, ტოვებდა რა ყოველგვარი ცვლილებების გარეშე ბატონყმობის საკითხს და მრავალი ეროვნების ბევრ პრობლემას, და სხვადასხვა რწმენის რელიგიებს, რომლებიც დიდი იმპერიის შიგნით იყო. მისმა გავლენიანმა და ფართო ინტელექტუალურმა მეგობრებმა ცნობილი გახადეს ევროპის მრავალ წრეებში, ინტენსიური კულტურული მოღვაწეობითა და გერმანული, ფრანგული და რა თქმა უნდა რუსული ენების ცოდნის წყალობით.

მაშინ როდესაც პოლიტიკა დაპყრობილი ახალი მიწების მიმართ თუ იმ მიწებისა, რომლებიც დაკავებული იყო პროტექტორატის საშუალებით მიმართული იყო იქითკენ, რომ უზრუნველყო მათი ღრმა ეკონომიური და კულტურული დამოკიდებულება ცენტრალურ ძალაუფლებაზე და კიდევ უფრო გამოეყვება ეროვნული იდენტურობას სტრუქტურული სხვაობანი, ადგილობრივი შუღლის გაფართოებით და პრივილეგირებული კავშირების სტიმულირებით ხალხთა ერთობისა და თვით დიდებულების ხარჯზე.

დიდი პიროვნება რუსული და ეგოცენტრული მეფისა (დედოფლისა), ემბლემატური და წარმომავლობითი დიდი რუსეთის უმაღლესი ექსპრესიულობისა, გარდაიცვალა სიცილში ერთი დიდებულის მასხარას სამოსში დანახვისას, 1796 წელს, აპოპლექსიის გამო, მოულოდნელი ტვინის ერთ-ერთი სისხლადარღვის გაჩერებით და დაკრძალულია სანკტ-პეტერბურგში, წმინდა პეტრეს მართლმადიდებლურ ტაძარში.

პარიზის რევოლუციის მოვლენებმა განსაზღვრეს დინამიზმი სოციალური და პოლიტიკური ცვლილებებისა ევროპის მრავალ ქვეყანაში და თანდათანობითმა აღმავლობამ პატარა დიდი ნაპოლეონ ბონაპარტესი, მოკლე დროში შეცვალა

გეო-პოლიტიკური სიტუაცია ბებერი კონტინენტის მრავალ ტერიტორიაზე. ნამდვილად ისტორიული პერიოდი სამახსოვრო მრავალი შედეგის გამო, რომელსაც ჯერ კიდევ დღეს იხსენებენ და მიმართავენ. მეფე პავლე I-ის კავშირმა ავსტრო-უნგრეთის იმპერიასთან შესაძლებლობა მისცა 1799 წლის გაზაფხულზე ერთ-ერთ სამხედრო განაყოფს შეეკავებინა ნაპოლეონის დაწყებითი დაპყრობები იტალიურ მიწებზე, სტრატეგიული კომპეტენტურობის უკვე მოხუცი გენერლის ალქსანდრე სუვოროვის წყალობით, შერაცხულისა სარდინიის სამეფოს უფლისწულად და შემკულის რუსეთისა და ავსტრიის იმპერიების მრავალი ტიტულებით.

კონფლიქტური ურთიერთობა დიდი რუსეთის ახალი მეფის ალექსანდრე I-სა და ნაპოლეონის საფრანგეთს შორის, ასახული სხვადასხვა ამბებით ნაპოლეონის არმიის წინსვლამდე, რომელმაც 1812 წელს მოსკოვი დაიკავა რუსების სტრატეგიული უკან დახევის შედეგად; რომელთაც ნაქეზებული მეფისგან „დიდი პატრიოტული ომისკენ“ შეძლეს შეეცვლევინებინათ წინსვლა სახელოვანი „Grand armee“-სათვის, ჯერ ლიპსიასაკენ და შემდეგ 1814 წელს თითქმის პარიზის კარიბჭემდე.

ვენის კონგრესმა ამის შემდეგ საბოლოოდ გამოაცხადა რუსეთის იმპერიის შესვლა ევროპისა და მსოფლიოს უძლიერესი სახელმწიფოების სცენაზე, მის მიერ კონტროლით ციმბირის მიწებსა, შორეულ აღმოსავლეთსა და ალიასკაზე.

ფრანგული რევოლუციის დიდებისა და ექსპანსიის ეპოქა, ფორმალურად დასრულდა მეფის დიდი სარგებლით, რომელიც პოლონეთის მეფის სამეფოს გარდა, სადაც ხალხს კონსტიტუციის უფლება მისცეს, მაშინ როცა იმპერიის შიგნით ავტოკრატიული დარჩა იგივე ფინეთში, ანექსირებული 1809 წელს და ტერიტორიები დასაწყისში პროტექტორატის ქვეშ, როგორც კავკასიური, რომელიც სწორედ იმ წლებში იქნენ საბოლოოდ ანექსირებულნი.

მამობრივმა შეხედულებამ და გადაჭარბებულმა ავტოკ-

რატიამ ხელი შეუწეეს ბოლოს და ბოლოს ფარული ორგანიზებული მოძრაობის გაჩენას, რომელთა საიდუმლო ორგანოები ახალი სულისკვეთებით და ორგანიზაციით სპეციალურად შექმნილი განმანათლებლური ხასიათის ლიბერალური მიმართულების ნეიტრალიზაციისთვის, ფრანგული გავლენით მრავალი ყოფილი ოფიცრისაგან, რომელთაც ნაპოლეონის წინააღმდეგ ბრძოლაში ჰქონდათ მიღებული მონაწილეობა კონტროლის ქვეშ.

ამბოხი უკვე მზად იყო, მაგრამ მეფე ალექსანდრე I-ის უეცარმა სიკვდილმა და მის შემდგომ ტახტის მიღებით გამოწვეულმა არეულობამ, რამდენიმე თვით გადადო.

1825 წლის 14 დეკემბერს, ოფიცრების ერთმა ჯგუფმა უარი განაცხადა ერთგულება დაეფიცათ მეფე ნიკოლოზ პირველისა, მისცეს რა ამით დასაწყისი დეკაბრისტების აჯანყებას. ახალმა მეფემ, ნიკოლოზ I-მა შეძლო სიტუაციის კონტროლი და რამდენიმე აჯანყებული მეთაური ჩამოახრჩობინა. ურჩები, ციმბირში მისაფინყებლად სამუდამოდ გადაასახლა. დანარჩენები, ნაკლებად სახიფათონი, მათი გატანჯული იღბალით შორეულ და ნაკლებ ცნობილ კავკასიის რეგიონში გაგზავნა.

განსხვავებული ბედი ეწია ერთ-ერთ პიროვნებას, რომელიც მაშინ უკვე იწვევდა ინტერესს და აღფრთოვანებას, ალექსანდრე პუშკინს. მწერალი, დაბადებული მოსკოვში, აღზრდილი იყო ფრანგი და გერმანელი მასწავლებლების მიერ, როგორც ამას იმდროინდელი მოდა მოითხოვდა, რომელიც მაგალითად, დღეს გაგზავნილი იქნებოდა ერთ-ერთ ამერიკულ ან ინგლისურ კოლეჯში.

ლიცეუმის დამთავრების შენდეგ მივლინებულ იქნა პეტერბურგში, საგარეო საქმეთა სამინისტროში. მნიშვნელოვანმა მინისტერიალურმა გამოცდილებამ საშუალება მისცა მთელი სიგრძე სიგანით გაცნობიდა უკიდევანო იმპერიას და მონაწილეობა მიეღო ქვეყნის ბედისთვის განასაკუთრებულად საინტერესო მომენტებში.

ჩაშლილმა აჯანყებამ მაინც შეძლო შეექმნა საფუძველი იმისათვის, რომ ფიქრი დაენყოთ რუსეთში უძრავი ქონების გადასახადების გადახდის აუცილებლობაზე ინგლისის, საფრანგეთის და სარდინიის სამეფოს გამოცდილების საფუძველზე („*Editto delle chiudende*“ 1823 წ., რომელიც აუქმებდა მიწების საერთო მოხმარებას კულტივირებული მიწდვრების გამოყოფით იმ მიწებისგან, რომლებიც საძოვრებად ითვლებოდა), მიჩნეული დეკაბრისტებისგან, ფუძემდებელნი აგრარული პოლიტიკისა, და არათანხვედრილი ძველი კულტურის აგრარული ერთიანობის რეალობასთან (მირი), და სასურველი პროგრესული განვითარებისათვის გლეხებისა ბატონყმობის გაუქმებასთან ერთად,

სასიცოცხლო საკითხი და არა მეორეხარისხოვანი, კონფრონტაციისთვის დასავლეთ და ცენტრალურ-აღმოსავლეთ ევროპას შორის, წარმოდგენილის რუსეთით. სტრატეგიულმა განსხვავებამ „ობშინასი“, გლეხური ერთობა - აგრარული სისტემის პრიმიტიული ფორმა, მიიღო გადაჭარბებული ფორმები რუსულ სამეურნეო ცხოვრებაში კოლექტიური მონაწილეობის მიღებით. ძველი სლავური ტრადიციების წამოწვევით საპირისპიროდ მიწების პრივატიზაციებისა და განხორციელებულისა დასავლეთ ევროპაში.

როგორც ვიცით, სხვადასხვა ევროპელ მეფეთა მიზანი იყო XIX საუკუნის პირველ ნახევარში დიდებულების როლის გადარჩენა. ამასთანავე სამეურნეო წარმოების გაზრდა პროდუქტიულობის საგრძნობი მომატებით ევროპული საზოგადოების სფეროში, სადაც ინდუსტრიული მოძრაობები იწყებდნენ განსაზღვრული მნიშვნელობის ქონას ეკონომიური განვითარებისთვის და კეთილღეობის გავრცელებისთვის ნაკლებ ილბლიან საზოგადოების ფენებშიც.

ინდუსტრიული ფენების გაძლიერებით და მასში სოფლიდან გადმოხვენილი დიდი რაოდენობით მომუშავეთა დაკავებით, დიდი დასახლებების ბაზრები სულ უფრო მეტ სამეურნეო პროდუქტს მოითხოვდნენ და ამასთანავე ხარისხიანს,

რომელთა უზრუნველყოფა შესაძლებელი იქნებოდა კარგი ორგანიზაციითა და თანამედროვე სამეურნეო სექტორით.

მეფე ნიკოლოზ I-მა, იმპერიული ძალაუფლების გამოყენებით, მხარი დაუჭირა მართლმადიდებლურ ეკლესიას საზოგადოების მრავალფეროვანი შემადგენლობის წინაშე, რომელიც უკვე შედგებოდა სხვადასხვა ერებითა და რელიგიის ხალხების წარმომადგენლებით. შექმნა პირობები წარმატებული მენარმე ბორჯეზების ჩამოსაყალიბებლად, რომლებმაც ხელი შეუწყეს ექსპორტირებასა და საერთო ეკონომიურ ზრდას.

საომარი მოქმედებების დაწყებამ 1853 წელს, ცარისტული იმპერიის გასაძლიერებლად, იერუსალიმის წმინდა ადგილებში მართლმადიდებლური საეკლესიო წარმომადგენლების დაცვის მიზნით, სურვილი ზოგიერთი ევროპული ძლიერი სახელმწიფოს კომერციული მიზნების შესაზღუდავად, და რუსების რწმენა დიდი წინააღმდეგობების გარეშე დაპყრობითი პოლიტიკის გატარებისა, შავ ზღვაზე კონტროლისა, დარდანელის სრუტესა და განსაკუთრებით ბოსფორზე, ოტომანური (თურქული) იმპერიის ზიანის ხარჯზე პირველი წარმატებების შემდეგ გადაიქცა ნამდვილ შესამჩნევ დაშლად რუსეთის სახელმწიფო საზღვაო არმიისა ყირიმში, საბოლოო ჩარევით სარდულ-პიემონტური სამეფოს (სარდინიის სამეფო, სარდულ-პიემონტური სამეფო — იტალიის სამეფო) სლავური კონსტიტუციური მთავრობის მიერ გაგზავნილი ნაწილებით ინგლისურ-ფრანგული ალიანსის მხარდასაჭერად.

„ევროპის ავადმყოფმა“, ნაგულისხმებია ოტომანური თურქთა იმპერია, უზიძგა სხვადასხვა სახელმწიფოებს ყურადღება გაეძლიერებინათ მისი საზღვრების ტერიტორიებზე და მართლაც რუსეთმა თავისუფლად დაიპყრო ვალაკია და მოლდავეთი იმ რწმენით, რომ სხვა სახელმწიფოებიც იგივეს მოიმოქმედებდნან სხვა ადგილებში.

რუსეთის დაპყრობითმა პოლიტიკამ ვერ ჰპოვა საჭირო კონსესუსი ანუ მხარდაჭერა ლონდონისა, რომელიც იყო

სრულ ვიქტორიანულ ეპოქაში, გამოიწვია უნდობლობანი და ხელი შეუწყო მოულოდნელ კავშირებს ნიკოლოზ I-ის თვალში, ამავე დროს მეფეს უნდა ელიარებინა ხალხის უკმაყოფილების გაზრდა ეკონომიკური პირობების გაუმჯობესების გამო, ზოგიერთი დამარცხების შემდეგ ბალტიის ზღვაზე, რომელმაც ნაწილობრივ ჩაითრია ნაწილი კარგად მცხოვრები ხალხისა და დიდებულებისა.

ნამდვილად მძიმე პერიოდი ცარისტული სამეფო კარისა და მთელი იმპერიისათვის, იმდენად რომ ამ რთული სიტუაციის აღმწერი გახდა თვით დიდი მწერალი ლევ ტოლსტოი, შინაგან წინააღმდეგობაში მყოფი სამხედრო ფაქტების რეალობასა და გულახდილობის პრინციპების აუცილებლობასა და სიმართლით მათ გადმოცემას შორის, როგორც ფუნდამენტალური ელემენტები და ლიტერატურაში აუცილებელი, პუშკინის, გოგოლის და რუსოს სწავლების მიხედვით.

სიმართლე და რეალიზმი ახალგაზრდა ლიტერატორისა, დაბადებული ქალაქ ტულასთან ახლოს, დიდებულ და გავლენიან ოჯახში, რომელიც სხვადასხვა პერიოდში დაკავშირებული იყო სამეფო კართან, მოთხრობილი „სევასტოპოლის მოთხრობებში“ და სხვა ნაწარმოებებში, განაცვიფრა რუსული საზოგადოების მრავალი წრე და გაოგნება გამოიწვია ევროპული ლიტერატურის სამყაროშიც.

მისმა ყოფნამ თავდაპირველად კავკასიაში და შემდეგ ბრძოლის ველის წინა რიგებში ყირიმის ომში, გადააქციეს მშფოთვარედ და ყოველგვარი გულისტკივილის გარეშე სააშორეს რიტორიკულ და სენტიმენტალურ პატრიოტიზმს.

ამის გამო ნაწერებმა არა ერთი სირთულე ნახა მათი გავრცელებისათვის. სამხრეთ რუსეთის ნახევარკუნძული, განსაკუთრებულად სისხლიმღვრელი ბრძოლების თეატრი, ჯერ კიდევ პირველი ათასწლეულიდან ჩვენს წელს აღრიცხვამდე, სტრატეგიული ნაწილი, დღესაც მნიშვნელოვანი ინტერესის მქონე ნატურალისტური თვალსაზრისით და საყვარელი ადგილი რუსი-სლავებისათვის, კიევის სამთავროს ეპოქი-

დან.

მისი მიმდევარი ალექსანდრე II, ახალგაზრდა და დიდი მცოდნე დასავლეთისა, 1856 წელს იძულებული იყო ხელი მოენერა პარიზში რუსეთისათვის არასასურველი ზავისათვის. მაგრამ მაინც დაიწყო რეფორმების პერიოდი, გამოაცხადა „ბატონ-ყმობიდან“ ყმა გლეხების განთავისუფლების წესდება, ალბათ გაუცნობიერებლად ამით სოფლის პატარა ბორჯეზიის, კულაკების ჩამოყალიბებით და საზღვარგარეთ განსაკუთრებით სესხების აღებით, რათა სტიმულირება მოეხდინა ინვესტიციებისათვის ქვეყნის ინდუსტრიალიზაციისათვის და იმპერიის სხვადასხვა ნაწილებში რკინიგზის აშენებისათვის, ტრანსიბერიული ხაზის ჩათვლით.

მაგრამ რეფორმატორულმა იმედებმა და იმპერიის მოდერნიზაციამ, რომელმაც მოიცვა 70 000 000-ზე მეტი მოსახლე და რომელთაგან 12 მილიონი წარმოდგენილი იყო არარუსი ხალხისაგან და რომელიც შემცირებულ იქნა პოლონეთში 1863 წელს გამსკდარი მძიმე აჯანყების შემდეგ, კიდევ უფრო გამძაფრებული ჩაგვრით რუსების მიერ განსხვავებული ეროვნების ხალხისა და დაშორებით სასურველი გარდატეხისა სამეურნო სფეროს არქაული სტრუქტურისა და სინამდვილეში ვერ მოახერხა დაეკმაყოფილებინა ვერც დიდებულების მოთხოვნები და ვერც გლეხების უფლებათა მოპოვება, რომელთაც სურდათ განთავისუფლება.

XIX საუკუნის მეორე ნახევარში რუსულ ნაციონალურ-იმპერიალისტური „პანსლავიზმის“ შემცირებამ, მიუხედავად შესამჩნევი გამარჯვებისა რუსულ-იტომანური ომის დროს და ევროპის წამყვანი იმპერიების ჩარევამ, გააქარწყლა მეფის დიდი ოცნება, გამოეცხადებინა კონსტანტინოპოლი (სტამბოლი) „პანსლავური“ კონფედერაციის დედაქალაქად, აიძულა რა ალექსანდრე II და მისი სამეფო კარი გადაეხედა ასევე ხალხის დონეზე არსებული რწმენისათვის „დიდ რუსეთზე“, რომელიც ფლობდა ცივილიზაციის და რასის უმაღლესობას.

ალექსანდრე II-ის შემდეგ, 1894 წელს, სამეფო ტახტზე

ადის მისი შვილი, რომელიც იღებს ნიკოლოზ II სახელს, უკანასკნელი რომანოვების დინასტიიდან, რომელიც დაიწყო სისხლიანი ივანეს IV „მრისხანეს“ სიკვდილის შემდეგ და დგება დასასრული მიხეილ III-ის „არეული წლებისა“, ფეოდორ ნიკიტას ძე რომანოვის შვილი, რომელიც მოდიოდა ბოიარების ოჯახიდან, პირველად ბერი ფილარეტეს წოდებით, მიტროპოლიტი, ტყვე პოლონეთში და შემდეგ პატიმარი მოსკოვში.

ახალმა მეფემ მემკვიდრეობად მიიღო რეაქციონერული პოლიტიკა, მომართული კიდევ უფრო სრული რუსიფიკაციისაკენ და მიმართული ძლიერი დესპოტური პოლიტიკის გატარებისაკენ, გამონვეული ეკონომიკური ზრდის საწყისი პერიოდის შემდეგ მიღწეული ქვეყნის სხვადასხვა მხარის ნაძალადევი ინდუსტრიალიზაციით.

ამასთანავე, ეკონომიკური სისტემის ჩქარმა განვითარებამ გამოიწვია ასევე სოციალური კონფლიქტების გავრცელება, რომელთა შემცირებაც დუმის შექმნამ მრჩეველობითი ფუნქციებითაც ვერ შესძლო. უკანასკნელი ხელისუფალნი მისტიკური და ოკულტისტური გავლენების ქვეშ მოექცნენ, გამხნეებულნი პიროვნებებით, რომლებიც გამოირჩეოდნენ მოხერხებულობით, როგორც ეშმაკისეული ბერი რომანოვი.

სამხედრო ავანტიურამ შორეულ აღმოსავლეთში იაპონიის წინააღმდეგ 1904-1905 წლებში წყნარი ოკეანის ჩრდილოეთ ნაწილის კონტროლისათვის, მოიტანა გამანადგურებელი დამარცხება, რომელმაც ქვეყანაში ისეთი ღრმა უიმედობის გრძნობა შთანერგა, რომ ვერც ოტომანურ იმპერიაზე გამარჯვებამ, რომელიც უკვე სრულ დაშლამდე იყო მისული, ბალკანური ლეგის 1912 წელი (რომელიც რუსეთის მიერ იყო წამოწყებული და მართული), ვერ წამოწია ქვეყნის სულიერი მდგომარეობა. სწორედ ამიტომ, პირველი მსოფლიო ომის დაწყებამ გამოავლინა რუსეთის მოუმზადებლობა სახელმწიფო მართვის ორგანოების გაუმართაობასა და მოსყიდულობასთან ერთად.

სამხედრო ძალების არადამაკმაყოფილებელმა ორგანი-

ზაცამ და შინაასობრივმა დიპლომატიურმა იზოლაციამ, ამ რთულ პირობებში საერთო სიტუაციამ და ერთმანეთის მიმყოლმა კონფლიქტურმა მოქმედებებმა და პოლიტიკური ორიენტაციის ცვლილებებმა მაშინ ამომავალი ძალებისა აიძულეს ყოველგვარ ავტორიტეტ მოკლებულ მეფეს გადამდგარიყო.

აღუდგენელი ცარიზმის სისტემას, საბოლოო დარტყმა პქონდა მიყენებული კრეისერი ავრორასაგან, რომლის პირველი გასროლითაც მინიშნებული იყო დასაწყისი პეტერბურგის ზამთრის სასახლის აღებისა, ცნობილი საზღვაო ხომალდი, აგებული XIX საუკუნის დასარულს და ჩაშვებული 1900 წელს, მონათლული იქნა ფრეგატა „ავრორას“ სახელით საპატივცემულოდ და მოსაგონებლად ყირიმის 1853-56 წ.წ. ომში სახელოვანი თავდაცვითი ბრძოლისა. კრეისერმა ითამაშა მნიშვნელოვანი როლი რუსულ-იაპონურ 1904-05 ომების დროს და იყო ერთ-ერთი პირველთაგანი გემი რომელმაც მესინას მიაღწია 1908 წელს დამანგრეველი მინისძვრის შემდეგ.

მდიდარი სიმბოლიზმი, რომელიც დააგროვა თავისი საზღვაო ცხოვრების დროს იყო მოცურავე მუზეუმის შექმნის საფუძველი სანკტპეტერბურგში; განსაკუთრებით საყვარელი და დასათვალიერებელი რუსი ხალხისა და უცხოელი ტურისტებისათვის. მისი „საზოგადოებრივი სინმინდე“, სამნუხაროდ შეურაცხყოფილი იქნა სულ ახლახანსაც „დღესასწაულის“ დროს, რომელიც ორგანიზებული იყო სხვადასხვა სახის ოლიგარქების მიერ, რომლებიც, თავს თვლიან ქვეყნის შიგნით ახალ დომინანტურ ელიტად და ნეოიმპერიალისტური სტრატეგიების გამტარებლად მსოფლიოში. კრეისერის არადანიშნულებით გამოყენებამ (ავრორა-ფარსი „ტალახში ამოსვრილი ჩვენი ხსოვნა“). ერთ-ერთი წერილიდან ლეონარდო კოენისა მოსკოვიდან „La Repubblica“ — —სათვის საზღვარგარეთ, 16 ივნისი. „სალამო“ ჩატარებული იყო იმ დღეებში როდესაც მდინარე ნევის ნაპირზე მდებარე ლამაზ ქალაქში ტარდებოდა მნიშვნელოვანი მე-13-ე გამოშვება საერთაშორისო ეკონომიკური ფორუმისა, რომელმაც ბოლო დღეს გა-

ნიხილა მსოფლიოს საკვები პროდუქტებით უსაფრთხოების საკითხები.

სამყარო როგორც რუსულია, რომელიც მრავალ მხარეში შეიძლება იქნას გაგებული კოსმიური მორალის თვალსაზრისითაც ცნობილი რუსი მწერლის დოსტოევსკის ნათქვამში: „ანგელოზის გამოსახულების ფიგურები, რომლებმაც იცინან წამება და გარყვნილი ფიგურები, რომელთაც შეუძლიათ გულჩვილნი იყვნენ“.

ლერმონტოვის რომანტიკული ნოსტალგიიდან შორეული მიწებისადმი, გაუქარვებელი სურვილი რუსული ეთნოცენტრიზმის ხელახლა აღიარებისა არა მხოლოდ, მეფის დროებითი ძალაუფლების გამოყენების მეშვეობით და ასევე სულიერად გამოყენებული არა ნაკლებ, კონტრტრადიციების გარეშე, ხშირად გადაუჭარბებელი მისტიციზმით წმინდა სინოდიდან მართლმადიდებლური ეკლესიისა; ინტერპრეტირებული მოსკოვის პატრიარქით, დროთა მდინარეებაში ქრისტიანიზმის „მე-3 რომად“ წოდებულად.

ლიბერალური ხასითის მოვლენები, შთაგონებული ევროპული რევოლუციური და რიზორჯიმენტალური მოდელეების იდეებით, თუ გატარებული კონსერვატიული პოლიტიკა ღრმა რუსული ტრადიციების გადასარჩენად, მიმართული ცენტრალური ძალაუფლების კონსოლიდაციისაკენ, არაერთხელ მოქცეული საფრთხის ქვეშ ადგილობრივი ხალხის უკმაყოფილების გამო, დაყოფილი ხალხებისა და ძალით ინტეგრირებული სისტემაში სამეფო კარის ინტრიგების გამო.

დიდი რუსეთის გეოპოლიტიკური სამხედრო არსი გატარებული დასავლეთ ევროპის სიახლეებით, მაგრამ მუდმივად დაკავებული განსხვავებული ელემენტების ხაზგასმით და სხვადასხვა ბუნების ზღვრების გატარებით, როგორც ანტიდოტები საშიში კონტამინაციისა.

სისტემატიური ინტეგრაციის მოუხერხებელი პროცესი და ხშირად საშინელი წინააღმდეგობა განეული, სავსე შფოთით, უნდობლობით და შურით, ადრემენტალური კავშირები

და სტრატეგიული შეხედულებები მიმართული მხოლოდ პეტერბურგისა და მოსკოვის ძალაუფლების ცენტრების გასამყარებლად და იმპერიის მხოლოდ გარეუბნების შესასუსტებლად უკეთესი დაქვემდებარებისა და კონტროლისთვის.

რუსულ მინაზე ისტორიული სცენარის განვითარებაში, ხშირად ევროპული სახელმწიფოების მხრიდან, ძლიერი ოპოზიცია და შეურიგებლობა გამოიწვია. მიუხედავად ამისა რუსეთის კანონიერ სურვილს, მოთხოვნილებას დამოუკიდებელი არსისა და როგორც მოდელი სხვა სინამდვილეებისა მისაბაძად არ შეიძლება გახდეს დისკუსიებისა და გარდაუვალად უარყოფითი შეფასების საგანი. პირიქით, შიძლება შედარებით იქნას გაღრმავებული მოტივაციები და საშუალებები დაპყრობებისა, ანექსიებისა თუ ასევე კულტურული და ეკონომიკური ტერიტორიალური დაცვისა.. მაშინ როდესაც ახალი ცნობისმოყვარეობა ძლიერ გაიზარდა ფართო და რთულ რუსულ სამყაროზე.

განსაკუთრებით 2008 წლის აგვისტოს თვის საომარი მოქმედებების შემდეგ საქართველოში, ჩემში მომწიფდა სულის შემხუთველი კითხვა: ცარისტული რეჟიმი შეიძლება იმისგან განსხვავებულ გზებს დადგომოდა რომელსაც დაადგა, თუ უფრო ნაყოფიერის? ამ ფიქრის მკითხველს შეუძლია ასევე გაუჩნდეს სხვა კითხვები, დიდი გამოცდილების მხედველობაში მიღებით; ერთ-ერთი შესაძლებელი პერიოდის, რუსურსების და არსებული საშუალებების დაცვით.

სიმართლე რომ ვთქვათ, რომ დავუბრუნდეთ ფაქტებს, ქცევებს და მიზნებს აღწერილი პერსონაჟებისა აქამდე დასრულებულ ისტორიაში, სხვადასხვა შემთხვევებში და მრავალნაირ ფორმებში დავინახე, რომ არ მოკლებია შესამჩნევი მცდელობანი ორიგინალური მოდელების შესაქმნელად, განსხვავებით უკვე არსებული და ნაცნობი კანონიერი ძალაუფლებისა, ფორმირებისა თუ ამგვარად თვით აღიარებულისა.

ამ კუთხით ბუნებრივად მიჩნდება სურვილი გამოვხატო ჩემი სულიერი მდგომარეობა, ასევე როგორც მკვლევარმა,

გატაცებულმა მსოფლიოს სხვადასხვა ხალხთა ტრადიციებით დიდი ხნის განმავლობაში, ორგანიზატორი მოვლენებისა, რომელიც დაკავშირებული იყო მათ ნამდვილ ფასეულობებთან, აღფრთოვანება დიდი რუსი კომპოზიტორის და მუსიკოსის პეტრე ჩაიკოვსკის მიმართ, გენიალური ინოვაციური რუსული მუსიკისა, გამზიარებული დასავლური ევროპის მუსიკალური ტრადიციებისა.

მისმა შემოქმედებამ და ბრწყინვალეობამ შეძლო ღირებულება მიეცა იმისთვის, რაც შეექმნათ ახალგაზრდა ხელოვანებს, რომლებმაც სიძნელეებისა და უნდობლობის საფუძველი მისცეს „ხუთთა ჯგუფს“, დიდი რუსული ეროვნული სკოლის შემქმნელს, როგორც რახმანინოვის ეთნიკური და ხალხური მუსიკის გამომხატველი ფორმებისა და ამავე დროს საფუძველი ჩაეყარათ შედეგიანი და ორიგინალური კონტამინაციისათვის, რომელიც გამოჩნდებოდა დიდ ავტორებში, როგორც რიმსკიკოსაკოვი, პროკოფოევი და შემდეგ დროის დიდი შეზღუდულობით შოსტაკოვიჩის ოპერაში.

ცარიზმის რუსეთის აგონიამ და სოციალურმა და პოლიტიკურმა დინამიზმმა, შემოტანილმა ოქტომბრის რევოლუციამ გალიაში მოამწყვდია სიცოცხლის უნარიანი პოლიტიკა, შიგნიდან, რადიკალურად განსაზღვრეს სისტემის მუშაობის წესი და აგრესიული გახადეს მსოფლიოში დიდი რუსეთის სახელმწიფოებრივი ყოფის ბუნება, გადაქცეული სამოცი წლის ისტორიის მანძილზე „საბჭოების დიქტატურად“.

პერიოდი ფართოდ ცნობილი მთავრობათა ელიტისაგან და მსოფლიო ხალხთაგან, სისტემა მონონებული და გაღებული ადგილობრივ სისტემათაგან მომავალში, რომლებმაც ცნეს მარქსისტურ-ლენინური თეორიის საყრდენ პარადიგმად, წინააღმდეგობა განეული უდიდესი რუსი პიროვნებებისა და ორგანიზაციების მხრიდან, მოწინააღმდეგენი მისი დამრთველ პოლიტიკურ-სოციალურ-ეკონომიკური და რელიგიური ხედვისა. წინააღმდეგობანი გამომხატული ნაყოფიერად სხვადასხვა საერთაშორისო ერებში, მაგრამ ასევე

შინა მონინალმდეეგებთაგანაც, იატაკქვეშეთში მყოფთა და იძულებით გაჩუმებულთაგანაც, განსაკუთრებით სტრუმენტალური ალიანსების და ზოგჯერ გროტესკულობის წინააღმდეგ. გოგოლი, ტოლსტოი ამას ყველაფერს ამორალურს დაარქმევდა და პასტერნაკი საშიშს, ადამიანის პირადი თავისუფლებისათვის საბჭოთა კავშირისა და ვარშავის ხელშეკრულებასთან დაკავშირებულ რეჟიმებს.

ამგვარად ვალიარებ რა ჩემს უცოდინარობას, ამ უამრავი საკითხის სირთულეებთან დაკავშირებით, სიამოვნებით ვუთმობ ადგილს საჭირო საკითხების საბოლოო გაღმავებისთვის, ორგანიზებული საზოგადოების ისტორიული პროცესების ექსპერტებს, მათი ინტელექტუალურ და აბსოლუტურ პატიოსნებაში დარწმუნებული, ყოველგვარი ქვეტექსტების დამალვისა და მცდარი აზრის გარეშე.

ამასთან დიდი ხანია მსურს, რომ ცხოვრებაში ხორცი შეესხას დიდ სურვილს, ნაგრძნობს ნამდვილად მრავალ თავისუფალი ადამიანის მხრიდანაც, მას რომ დადგენილი იქნას ერთი საერთაშორისო დღე წლისა ყველა ეროვნებაში იმ დახოცილთა გასახსენებლად, რომლებმაც თავი განირა პიროვნული და ერთიანი თავისუფლებისთვის.

ინტერნეტში ზღვა ახალი ამბების მოძიების დროს, ინფორმაციიდან სტილში „დეზინფორმაცია“, მნიშვნელოვან საიტებამდე ხშირად ძლიერი პატივისცემით შეევიცანი, შევამჩნიე, ვნახე, ნავიკითხე და დავიმახსოვრე დაუვინყარი იტალიელი ჟურნალისტის პაულო ჯიუნტელას (ახლახანს გარდაცვლილი) სტილი და მეთოდი, კომენტარები 2009 წლის მაისის მეორე ნახევრისა სხვადასხვა გაზეთებში, რომელთაც ძირითადი მიმართულებები მოყავდათ რუსეთის ფედერაციის პრეზიდენტის ნათქვამებიდან ოსტორიულ ობიექტურ ძიებათა აუცილებლობაზე უკიდევანო ქვეყნის ისტორიის აღსადგენად.

მიზანი არის ის, რომ დააშინონ და ხელი შეუშალონ არანამდვილ ისტორიულ აღდგენას, განსაკუთრებით II მსოფლიო

ომის პერიოდთან დაკავშირებით და როლზე რომელიც იქონია საბჭოთა კავშირმა ნაცისტური გერმანიის დაშლაში, მის მნიშვნელობაზე მოკავშირეთა წრეში, ძალისხმევასთან დაკავშირებით, წითელი არმიის ბერლინში შესვლამ, როდესაც რაიხსტაგის თავზე აღმართული იქნა დროშა ნამგალითა და უროთი ქართველი და რუსი მეომრების ხელით.

დიდებული მიზანი და ამდენად გასაზიარებელი, ამავე დროს, სიმშვიდით დასაზუსტებელი და შესაფასებელი დროთა განმავლობაში, კრიტიკული თვალსაზრისით და ყოველგვარი ქვეტექსტების გარეშე იმის მხედველობაში მიღებით, რომ დღევანდელი პრეზიდენტი ხელს აწერს არსობრივად ერთმანეთის გამომრიცხველ აქტებს..

როგორც ერთისმხრივ სარკოზის გეგმა რუსულ-ქართულ კონფლიქტთან დაკავშირებით და შემდგომი, თითქმის სასწრაფო აღიარება აფხაზეთის და სამხრეთ ოსეთის ოლქის დამოუკიდებლობისა, იმავე 2008 წლის აგვისტოს თვეში მეორე მხრივ, ორი შეთანხმება საერთაშორისო მნიშვნელობისა, მიჩნეული სტრატეგიულად რუსეთის ფედერაციის საგარეო საქმეთა პოლიტიკის პასუხისმგებელი პირებისა და წყარო უხერხული დიპლომატიური შეხვედრებისა ისეთ ორგანიზმებში, როგორიც ოშე, ევროპის საბჭო, გაერთიანებული ერების ორგანიზაცია და ურთიერთობებში ევრო-რუსეთი, რუსეთი – შეერთებული შტატები, რუსეთი-ნატო, თვით დამოუკიდებელ სახემლნიფოთა კავშირის შიგნითაც და ბოლო დროს სხვადასხვა დაგეგმილ შეხვედრებში გაფართოებული G8 .

სულ უფრო დაჟინებით ხშირად ჩნდება ერთი, უნდა ნავიდეს და რა როლი უნდა ითამაშოს მსოფლიოში რუსეთის ფედერაციამ? ბევრი ფიქრობს, რომ გაიგო, მაგრამ შემდეგ ვრცელდება ბოლო ახალი ამბები და. . . საყრდენი წერტილი განიცდის არა მეორეხარისხოვან ცვლილებას. ვფიქრობ, რომ მაინც ცხადად მოქმედება მოსკოვის და პეტერბურგის ხელმძღვანელობის მხრიდან გამორიცხულია, პირიქით, შეიძლება მოულოდნელმა ქარიშხალმა შეაცვლევინოს მიმართულება,

რომელიც სავსებით ნათლად იყო დასახული „დიდი მეთაურის“ მიერ, ბევრი პოლიტოლოგის ფიქრით დროებით პერიოდზე რა თქმა უნდა ეკონომიკური, სოციალური და პოლიტიკური ქარიშხლების გამორიცხვით, განსაკუთრებით შიდა უკიდუგანო ტერიტორიაზე, პრეზიდენტიდან კანცელარიამდე.

ფაქტების აღქმისადმი იგივე მიდგომა, რომლებმაც ახლო წარსულში დააინტერესა და მოიცვა კავკასიის არეალი, ჩაითრია სხვადასხვა პერსონალები და სტატისტიკები, ჟურნალისტები და მაღალი რანგის კომენტატორები გეოპოლიტიკისა, ფსევდო ანალიტიკოსები და საერთაშორისო უსაფრთხოების ექსპერტები, ადამიანის უფლებების დაცვის და ფინანსური პრობლემატიკების ექსპერტები.

არ შემიძლია ამავე დროს დავმალო ჩემი გაოცება „მედვედვის“ გადაწყვეტილების მედიატიკურ გახმაურებაზე, რადგან უკვე კონსოლიდირებულია მეცნიერული მეთოდოლოგია ისტორიულ კვლევებში არსებულ და ორიგინალ დოკუმენტებზე.

საფრთხე რა თქმა უნდა ყოველთვის ჩასაფრებულია, მაგრამ სიმართლე რომ გამოვლინდეს, ფაქტების ტყუილ რეკონსტრუქციას თავი უნდა აერიდოს პროპაგანდისტული მიზნისათვის და მართლაც რომ იყოს სრული და ღრმა საფუძველი, ამისათვის საჭიროა გამჭვირვალობა, 50 წლის წინ მომხდარი ფაქტებისა მაინც, და მთავარი და მნიშვნელოვანი პროტაგონისტების როლზე.

პირველი ვიზიტის დროს საბჭოთა კავშირში 1990 წლის შემოდგომაზე, განმაცვიფრა ძლიერ „რესტორნებში დახურულმა ოთახებმა“ და „ოფისებში ორმაგმა კარებებმა“, სიფრთხილე და თავშეკავებულობა ადამიანის უფლებაა. სამწუხაროდ მსოფლიოს მრავალ ნაწილში სრულიად უცნობი, მაგრამ მსგავსი ატმოსფეროები იყო ადგილობრივი, სადაც ნამდვილად იყო შესაძლებელი ხელისშეწყობა გასაიდუმლოებისა ზღვარს იქით და პირობების შექმნისა კორუმპირებული და

ავტორიტარული ქმედებებისათვის.

საქართველოში და ზოგიერთ ყოფილ „რკინის ფარდიან“ ქვეყნებში დღეს ნახვა ოფისებისა, რომლებიც ძირითადად მინისაგან არის გაკეთებული, პოლიციის ჩათვლით, დადებითად შოკის მომგვრელია და შეიძლება წარმოადგინოს მენტალიტეტის ნამდვილი გადმოტრიალება და საზოგადოებრივი სამსახურების ბოლოსდაბოლოს გამჭვირვალობისაკენ მიმართვა და საყოველთაო კეთილდღეობა. წარმოუდგენელი პროცესები ბერლინის კედლის დანგრევამდე, საბჭოების იმპერიის გახეთქვამდე და პირველ „თავისუფალ“ არჩევნებამდე რუსეთში და სხვა ყოფილ საბჭოთა რესპუბლიკებში.

არადაკმაყოფილებული სურვილის მდგომარეობიდან გამომდინარე დავინწყე ძიება ძირითადი ისტორიული ხაზებისა რუსეთის და შავი ზღვის, კავკასიონის და კასპიის ზღვის მთელი არეალის ქვეყნებისა.

საინტერესო, მომაჯადოებელი და დამაინტრიგებელი გამოდგა, აუცილებელი ცოდნის გაღრმავებით მოვლენების, სირთულეების და ძველი ისტორიის კულტურების გასაგებად მომაჯადოებელი ბუნებრივი ადგილები, დომინირებულნი მუდმივი ყინულებით. შიდა სამყარო, ძირითადად უცნობი ბევრისათვის როგორც საბჭოთა, და რომელიც ყოველთვის ინვევდა ცნობისმოყვარეობას და ინტერესს.

ბავშვობაში, სწორედ, როდესაც, ჩემს ქალაქთან, კალიართან ახლოს დანყებით სკოლაში შევედი, რომელიც I მსოფლიო ომის გმირი მეგრძოლის სახელს ატარებდა, ზოგჯერ ვჩერდებოდი გაკვეთილების შემდეგ ბებიასთან, დედის დედასთან, და რადგანაც მასთან ახლოს ვიყავი, ვეკითხებოდი ინფორმაციას რუსეთის, ზუსტად კი, საბჭოთა კავშირის შესახებ. დიდი ხნის მანძილზე ეს ტერმინი სინონიმებად ითვლებოდა.

1961 წლის აპრილის ერთ დღეს მართლაც რომ შესანიშნავი ფაქტი მოხდა და სარდინიაზე ყველაზე გავრცელებულ გაზეთში „L' Union Sarda“ დიდი გარკვევით მოყვანილი იყო: ერთმა რუსმა მეთაურმა კაცმა, იური გაგარინმა, საორბიტო

კაპსულით დედამინას გარშემო შემოუარა!

ცნობისმოყვარეობით ავსებულმა და სურვილით, ვყოფი-
ლიყავი დიდი ამბის პირველი მიმტანი, ბებიას ვუთხარი, რო-
მელმაც სენსაციური ამბის მოსმენისას პირობა მომცა, რომ
ბაბუა, გრძელი უღვაშებით და გამობრძმედილი XX საუკუ-
ნის პირველი ნახევრის ომებით, მალა ამახტუნებდა, თუ არ
მოვრჩებოდი მის შენუხებას და ბავშვური ფანტაზიით სავსე
ამბების მოყოლას, მაგრამ იმჯერად არ იყო არც ფანტაზიის
ნაყოფი და არც სიზმარი, მსოფლიოს და საბედნიეროდ!

ჯერ კიდევ ალბათ განვითარებაში მყოფი სამყარო: მი-
თუმეტეს რომ წინ დიდი ინტერესით და მართლაც რომ დიდი
ცნობისმოყვარეობით წავიკითხე, რომ იდეა მიწის გარშემო
შემოფრენისა შემუშავებული და მოფერებული იყო დიდი ხნი-
დან მოყოლებული. ჯერ კიდევ 1883 წელს, დანყებითი სკოლის
მასწავლებელმა, რუსმა კონსტანტინე ედუარდის ძე ციოლ-
კოვსკიმ დაამუშავა თეორია რაკეტებზე, იდეა რომელიც არ
იყო ახალი, მაგრამ პირველად იყო შესწავლილი დამაჯერებ-
ლად და სისტემატურობით. თეორია გამოქვეყნდა მოსკოვში
1895 წელს.

ნაშრომში „სიზმარი მიწისა და ცისა“, რომელშიც ავტორს
მოჰყავდა ხელოვნური სატელიტის მშენებლობა ატმოსფე-
როს ზემოთ საყრდენად, იდეა, რომელიც იკაროს და გენიოსი
ლეონარდი და ვინჩის ოცნების იქეთ მიდიოდა, რომელიც მა-
ინც მიწის ატმოსფეროში დარჩა.

ჩემს ბებიას ნამდვილად არ წაეკითხა თეორია რაკეტების
შესახებ და დარწმუნებული ვარ არც არავის მოუყოლია მის-
თვის, მაშინდელი მისი და ასემინის გარშემო ყოველდღიური
ცხოვრების ათას წვრილმანში.

მომდევნო წლებში ჩემი თავი გაივსო სხვა ახალი ამბე-
ბით, რომლებიც რეგულარულად ვრცელდებოდა მეგობარი
კომუნისტებისაგან, განსაკუთრებით კვირა დღეებში, როდე-
საც ვალდებულებით, სერიოზულობით და მთელი შეგნებით
გამოდოდნენ ქალაქში, ამდენად ყველა ინფორმაცია იძენდა

დიდ ძალაუფლებას წყარობისა და ფაქტების სიტუაციების მნიშვნელობის მიუხედავად.

რაკეტების კრიზისი კუბაზე, ხუშჩოვის გადაყენება, სტალინის დიდი მონინაალმდეგე და ურთიერთსაპირისპირო პიროვნება, გამომეტყველებით კეთილგანწყობილი, ბრეჟნევის გაუმჭირვალე პერიოდი, დაწყებული პრალის დაკავებით, ხელშეწყობილი პეტროდოლარებით, მაგრამ მოხვედრილი ხაფანგში იმ სისტემისა, რომელიც ამჟღავნებდა უკვე წინასწარი სიბერის ნიშნებს, ტოტალური უუნარობისა და დესტრუქტურიზაციისა.

ანეგდოტი კაცისა, რომელიც სინამდვილეს მიკუთვნება, რომელშიც ის ამბობს საავადმყოფოს შესასვლელში „აქ წვანან მსოფლიოში ყველაზე ჯანმრთელი ავადმყოფები“ და ლიდერის დამძიმებული გამოსახულებანი მკერდზე მედლებით.

1980 წლის მოსკოვის ოლიმპიადად მსოფლიოს მისცა საბჭოთა კავშირის ყველაზე მისაღები და სასიამოვნო გამოსახულება, მაგრამ უცბად, შემდგომ დაბრუნდნენ გამოხედვანი დაჩრდილულნი საბჭოთა პოლიტიკური, სამხედრო და ეკონომიკური სამყაროთი.

ვიმედოვნებ, რომ ისტორიული კვლევები საბოლოოდ გახდიან ნათელს მთელ საბჭოთა ეპოქას და აღადგენენ მეცნიერულად ნამდვილ მიზეზებს სისტემის გახეთქვისა, რომელიც ათასწლეულების მანძილზე იყო მრავალი ერისა და მსოფლიო პოლიტიკური მოძრაობის ფასეულობა..

ტიტულოვანი ბრეჟნევი, თეორეტიკოსი „შეზღუდული ხელისუფლებისა“ სატელიტი ქვეყნებისათვის უკვე დაშვების პერიოდში შედიოდა, სასწრაფოდ შეცვლილი „საჩვენებელი“ ისტორიული კაცი, რომელიც ძირითადად „ლუბლიანკას“ წრეებში იყო გაზრდილი, იური ვლადიმერის ძე ანდროპოვი. მისი დიდი ღვანლი ის იყო, რომ როდესაც არჩეული იქნა პირველ გენერალურ მდივნად კომუნისტური პარტიისა, ჯერ კიდევ კგბ-ს მეთაური იყო.

მისმა ყოფნამ ხელისუფლებაში ცოტა ხანს გასტანა და მისი სიკვდილის შემდეგ პოლიტიბუროსაგან არჩეულ იქნა

კონსტანტინე ჩერნენკო, კაცი უკვე ავადმყოფი და ძირითადად უუნარო საბჭოთა კავშირის პოლიტიკის მართვისათვის. ბოლოსდაბოლოს მაშინდელმა ხელმძღვანელობამ, მიიღო რა მხედველობაში მდგომარეობის გამწვავება საბჭოთა ბლოკში და რეიგანის ამერიკასთან რთული ურთიერთობანი, შეწყვიტა კრემლის ნეკროპოლში სეირნობა და აირჩია ახალგაზრდა და განსხვავებული კაცი, უკვე ისტორიულად არსებული სტერეოტიპებთან შედარებით, სრული ფიზიკური და გონებრივი ძლიერებისა, უნარიანი მის წინამორბედებთან შედარებით.

პირველმა გადაწყვეტილებებმა, მდინარე მოსკოვზე გამაგრებული ქალაქის მცხოვრებლისა, მიხეილ გორბაჩოვისა, გამოიწვიეს დიდი ინტერესი დასავლეთ და მთელ მსოფლიოში, მაგრამ ნამდვილად ნაკლებად საინტერესო იყვნენ პარტიისა და სამხედრო ძალების ოლიგარქიული წრეებისათვის. იყო იძულებითი არჩევანი, ნაგვიანები და უკანასკნელი შესაძლებლობა საბჭოთა სისტემის პაკიდერმისათვის, ქონოდა რაღაც შესაძლებლობა გამოსულიყო ღრმა და ხანგრძლივი კომიდან.

1985 წლის 11 მარტს, 54 წლის ასაკში ამხანაგი გორბაჩოვი რომელსაც არ ჰქონდა უშუალო გამოცდილება კვბ-სი, არჩეული იქნა პარტიის გენერალურ მდივნად, ანდროპოვის საიდუმლო კაცის წყალობით. ისიც წარმოშობით ქალაქ სტავროპოლიდან, იყო განსაზღვრული გორბაჩოვის როგორც პოლიტიკური კაცი, ისიც დაბადებული იგივე ქალაქში „ჯვრის ქალაქში“. ზონაში ეკატერინე II დასახლდა კოზაკები იმპერიის საზღვრების დასაცავად და კავკასიის დაპყრობისა და დომინაცია გასაადვილებლად.

გორბაჩოვმა თავის მყარ გადაწყვეტილებებში წამოწია სამი პოლიტიკური იდეა, რომლებიც მიღებული იყო როგორც სტრატეგიული, რათა გადაერჩინა დიდი, დაავადებული სისტემა? "გლასტნოსტი", "პერესტროიკა" და დაჩქარება ეკონომიკური განვითარების დინამიკისა. მისი ხედვა თავისებურად რევოლუციური იყო, მაგრამ ძნელი გასატარებელი შიდა რთული ვითარებისა და ცვლილებების დინამიზმის გამო, რო-

მელიც მსოფლიოს სხვადასხვა მხარეს მულავენდებოდა.

მიღწეული იქნა ეპოქალური მიზნები შეიარაღების შენე-
ლებაზე. ერთ-ერთი მრავალ მიზეზთაგანი საბჭოთა კავშირის
აფეთქებისა, ცივი ომის დასასრული, მართლაც და 50-იანი და
60-იანი წლების გაყინული პერიოდისა. ბრეჟნევის დოქტრი-
ნის საბოლოო გადალახვა, საბჭოთა ჯარების ავღანეთიდან
გამოსვლა, სლავ პაპთან ურთიერთობა და ტენდენცია, რო-
მელიც ყოველთვის არ გამოდიოდა, დემოკრატიის ფორმების
გამოვლინების კალაპოტში ჩაყენება, რომლებმაც 90-იანი
წლების ბოლის დასაწყისი მისცა გავრცელებულ ამბოხებებ-
სა და ბერლინის კედლის ნგრევას.

საბჭოთა რეჟიმის მეთაურის გამოცდილებას, ხელშეწყო-
ბილი მუდღე რაისა მაკსიმოვნასაგან, წარმოშობით ციმ-
ბირიდან, თან ახლდა მართლაც და დრამატული მომენტები
ჩერნობილის ატომური სადგურის აფეთქებით უკრაინაში და
აღანეთში სისხლიანი ომის გაგრძელებით. მისიით, რომ ფიქ-
რობდა ეხელმძღვანელა საბჭოთა ისტორიის გარდამავალი
პერიოდისათვის. მისი პოლიტიკის საწინააღმდეგო მოვლენე-
ბით სადანიყის მიეცა სსრკ-ს დასასრულს, და ძალაუფლების
აღებით, რომელიც მხოლოდ რუსეთზე იფარგლებოდა, ელცი-
ნის მიერ რეფორმისტების, ჯგუფები რომელშიც განსაკუთ-
რებით გამორჩეული ფიგურა იყო შევარდნაძე. საქართველო-
დან გამოძახებული კაცი გახდა განმსაზღვრელი პოლიტიკის
ცვლილებების გატარებისა, მაგრამ ასევე მყარი მოლოდინის
დაცვაში და დადებითად პასუხის გაცემაში ბევრი შიდა და
სსრკ-ს გარეთ მყოფ წრეების მოლოდინზე.

1990 წელი რუსეთის დემოკრატიული შემობრუნების წე-
ლი იყო, პარლამენტის ახალი არჩევნებით და მიღებით მიმარ-
თვისა, რომელიც ამტკიცებდა სრულუფლებიანობას რუსე-
თის ერისა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის წევრე-
ბის მიმართ.

1991 წლის დემოკრატიზაციის პროცესი, რომელიც
დანყებული იყო რადიკალური რეფორმისტი ბორის ელცინის
ლიდერობით, გამყარებული იქნა მისი არჩევით რესპუბლიკის
პრეზიდენტის პოსტზე, რომელიც მოხდა საყოველთაო ხმის

მიცემით და ყოველგვარი ძალაუფლების მინიჭებით.

ამიტომ თავშეკავებულმა რეფორმატორმა გორბაჩოვმა, რომელიც შენუხებული იყო სსრკ-ს დამშლელი მოძრაობების გამო, ახალი ერთობის ტრაქტატის შემოთავაზება გააკეთა, რომელსაც ენინალმდეგებოდა ფედერალური მთავრობის და კომუნისტური პარტიის კონსერვატორული ფრთა. მაშინ როდესაც, მშვიდობისათვის ნობელის პრემიის მქონე პრეზიდენტი, მეუღლე რაისასთან ერთად ყირიმში არდადეგებზე იმყოფებოდა, მოსკოვში შუა ზაფხულში მოულოდნელი მთავრობის ჩამოგდების მცდელობა მოხდა, აღიარებული მიზნით, რომ ხელი შეეშალათ საბჭოთა კავშირის ფედერალური ორგანოების განახლებისათვის.

მომენტები და დღეები იმდენად მღელვარე და დაბნეული იყო რომ, ცოცხალი რომ ყოფილიყო ნიკოლაი ვ. გოგოლი, ექნებოდა იმდენი დოკუმენტური მასალა, რომ წლების განმავლობაში თავისი ფანტაზიისათვის საშუალებას მისცემდა დაენერა სატირის გაზეთები და ნიგნები; ნამდვილად კანონიერად გახდებოდა პირველი და ყველაზე მდიდარი, იმის მხედველობაში მიღებით, რომ მიზანი ქონდა ასეთი მატერიალისტური შთაგონებისაკენ, ახალი პოსტ-კომუნისტური რუსეთისა, ნინამორბედი ასე გაჩენილი იმ მრავალი ოლიგარქისა, გაზრდილის თუ ძალად შექმნილის, შემდეგ წლებში ჩვენს დღეებამდე.

ზუსტად პირველ დღეს პუტჩის მცდელობისა, შუადღეზე, მოკლე არდადეგების შემდეგ, დავტოვე ლამაზი ტურისტული ქალაქი ალგერო (სარდული ტურიზმის ოქროს კარები), კალიარის რეგიონში დასაბრუნებლად. ნურაგების (დიდი მეგალიტიკური ნაგებობანი, რომლებიც შეიძლება დღესაც მოინახულონ სარდინიაზე). მდელს რომ მივუხლოვდი, მაშინ, როდესაც წყნარად ვუსმენდი რადიოს გადაცემებს, მკვეთრად იქნა შეწყვეტილი პირდაპირი ჩართვა მოსკოვში RAL-ის კორესპონდენტთან, რომელმაც მთავრობის ხმაურიანი გადატრიალება გამოაცხადა, ყოველგვარი დეტალური ინფორმაციის მონოდების გარეშე.

სახლში მისვლისთანავე ჩავრთე ტელევიზორი და ასე შევეძელი მენახა პირველი გამოსახულებები რუსეთის დედაქალაქიდან და საბჭოთა კავშირიდან. სხვადასხვა გამოსახულებებს შორის პირდაპირ ეთერში თვალეში მომხვდა გორბაჩოვი, დიდი კომუნისტური სახელმწიფოს ატომური სისტემის უსაფრთხოების პატარა ჩემოდნით, მაშინ როდესაც გაბრუნებული გამოდიოდა და ჩამოდიოდა თვითმფრინავიდან, რომელმაც საჩქაროდ ჩამოიყვანა მოსკოვში, მეუღლესა და შვილებთან ერთად.

ინტუიციამ და სიმართლემ „თეთრი ყორნისა“, რომელიც უკვე ნამდვილი ლიდერი გამხდარიყო „მოსკოვის წმინდა სასახლეებში“, დანარჩენი გააკეთა მოკლე გამოცდილების დასრულებით, ფარსსა და ხუმრობას შორის, დიდი რუსეთის პოლიტიკური ცხოვრებისა. „გლასტნოსტი“-სა და „პერესტროიკი“-ს ლიდერის სიცოცხლე გადარჩენილი იყო, მაგრამ მის ლიდერს, რამდენადაც ძლიერ პატივცემულს და დაფასებულს დასავლეთში, იმდენად დაჩრდილულს უნდობლობასა და კონტრასტებისაგან, განსაკუთრებით რუსეთში, მოყვა შეუბრუნებელი ჩასვენების ფაზა, რომელიც საბოლოოდ 1991 წლის 25 დეკემბერს დასრულდა სსრკ-ს ფორმალური დაშლითაც.

შემდეგ დღეებში, 1991 წლის წმინდა შობისა, საყოველთაოდ აღიარებული კალენდრის მიხედვით, სახლში სტუმრად მყავდნენ ქართველი მეგობრები, მაშინ როდესაც თბილისში პრეზიდენტ ზვიად გამსახურდიას წინააღმდეგ სასტიკი ამბოხი ხდებოდა, ულტრანაციონალური და საყოველთაოდ დემოკრატიულად აღიარებული. თვალს ვადევნებდი მეგობრების გამოცდილებას, რომლებიც პირდაპირ იყვნენ დაკავშირებულნი მათ ქვეყანაში მიმდინარე დრამატულ მოვლენებთან.

1980 წლის ივლისის თვის ბოლოს და აგვისტოს დასაწყისში, როდესაც მონაწილეობა მივიღე ლამაზ და კვალიფიციურ საერთაშორისო ფოლკლორულ ფესტივალში, ფრანგულ-ესპანური პირენეების არეალში, რონჩისვალის ფერდობის სი-

მაღლებზე, პირველად აღწევდნენ შემამოფოთებელი ცნობები სისხლიანი გადატრიალებისა სამხრეთ-ამერიკის ერთ ქვეყანაში; მაშინ როდესაც სხვა კოლუმბიელი მეგობრები იყვნენ ფიქრებში "ფარკების" ტერორისტული მოქმედებების გამო, ხოლო იტალიელები 2 აგვისტოს, , ცოტა მოგვიანებით, 10,25 საათზე გაიგებდნენ საშინელ ამბავს ტერიტორისტული მოქმედებისა ბოლონიის სადგურზე, რომელმაც 85 მკვდარი და 200 დაჭრილი დატოვა.

იყო ძალიან განათლებული, თავისუფლების ძლიერი იდეალების მატარებელი და შრომისმოყვარე, მაგრამ არასაკმარისად მცოდნე საჭირო სამთავრობო ტექნიკისა, აუცილებელი ფინანსური რესურსებისა და აუცილებელი დიპლომატიური ქსელის არ მქონე, განსაკუთრებით დასავლეთის კანცელარიებთან, რომლებშიც სანინააღმდეგოდ დომინირებდა შეუპირისპირებელი და შეფასებული მცდარად თუ სიმართლით შევარნაძის ფიგურა. დიდებული ტრიუმფალური, მაგრამ ხანმოკლე და, ალბათ კავკასიური პარაბოლა, გამსახურდიასი, მთელი ქართველი ხალხისა და საქართველოსი, ყველა ეთნიკური უმცირესობის მოლოდინის განსამტკიცებლად.

საბჭოთა იმპერიის აფეთქების მიზეზებზე, ერთ-ერთმა ცნობილმა ჟურნალისტმა, მწერალმა და ყოფილმა ევროპარლამენტარმა, ერთ-ერთ ინტერვიუს დროს ალდო კატულოსთან "კორიერე დელა სერა"-ში (სამშაბათი 12 მაისი 2009წ. გვ. 3-41) შეაფასა კომუნიზმის მთავარი კოშკის ნგრევა, როგორც „მოლოკი რომელმაც თავისი თავი გაანადგურა“ (მოლოკი: არსება არსი სემიტური სინმინდისა საშინელი და ბოროტი ძალის).

დროის განმავლობაში ელემენტების ანალიზის ახსნისას, რომლებიც ახასიათებდნენ მაშინდელ ცნობილ ფაქტებს და დიდი დროის განმავლობაში იყვნენ დაფარულნი, ზუსტად და ნათლად განისაზღვრა ბორის ელცინის ფიგურა „XX საუკუნის გიგანტი“. „ბიოლოგიურად ანომალი“ კაცი, მზის ამოსვლისას ძლიერი, გადამეტებული სიამოვნების მოყვარული,

მთავარი მოქმედი პირი ღმერთი მოლოხის „თვითმკვლელობაში“. გორბაჩოვის გაურკვეველი შფოთვა, ყოფილი საბჭოთა რესპუბლიკების დამოუკიდებლობის გამოცხადება, რომელიც ჯაჭვისებურად გამოვლინდა ბერლინის კედლის ნგრევიდან, რესპუბლიკათა და სსრკ ქვეყნების საშინელი ეკონომიკური მდგომარეობა, ვოიტილას დაუღალავი შეთქმულება, რეიგანისა და სხვა გამოჩენილი ადამიანებისა განსაკუთრებით გავლენის მქონე იყო ევროპის და მსოფლიოს დონეზე მნიშვნელოვანი, მაგრამ გადამწყვეტი როლი ურუნალისტმა ბელიცამ და სხვებმა ყოველგვარი ყოყმანის გარეშე ელცინს მიანიჭეს! აზვიადებენ, ცდებიან? ამ წუთას და ფაქტების მიახლოებით ცოდნით და პერსონაჟებით, არ შემოიძლია მთელი კომპეტენტურობით.

მომავალ წიგნში თუ იქნება.

ისტორიის მკვლევართა მცოდნეებს დავუტოვოთ ფაქტების ობიექტური აღდგენა, შეთქმულებებისა და ყველა იმ ასპექტისა, რომლებმაც პირდაპირ თუ არაპირდაპირ განსაზღვრეს კომუნისტური იმპერიის ბოლო, რუსეთის ფედერაციის დაბადება, საჭირო ჩაღრმავებით როლზე და ურთიერთნინა-აღმდეგობების უნარისა მმართველი კლასისა ჩვენს დღეებამდე, მათი ლეგიტიმური მოთხოვნები რეალური ახალი და ყოფილი საბჭოთა ქვეყნებისა, რომლებიც დამოუკიდებელნი გახდნენ, „სრული ძალაუფლებით“ საკუთარ ტერიტორიებზე და ხალხზე, საბოლოოდ გადალახეს რა, ან სურვილი იქნებოდა ამისი, ბრეჟნევის თეორია „შეზღუდული ძალაუფლებისა“.

III.

კავკასიის, საქართველოს და თბილისის პირველი გაცნობა, ქვეყნის პრაქტიკული და ისტორიული განვითარების ნაკვლები თანამედროვეობასთან კავშირებით

ჩემი დაბრუნების შემდეგ, 1990წ. დასაწყისში, სამხრეთ ამიერკავკასიაში გრძელი და საინტერესო მოგზაურობის შემდეგ, ერთი მეგობარი, რომელმაც ისწავლა რუსული ენა უნივერსიტეტში და სწავლების გრძელი პერიოდი გაატარა ქალაქ მოსკოვში, ჯერ კიდევ საბჭოთა კავშირის დედაქალაქში, ხშირად მელაპარაკებოდა სლავური ენის წარმოშობის სილამაზესა და გამომსახველობით სიმდიდრეზე, თავისი კირილეს ანბანის არსებობით.

ძლიერ დაინტერესებული ვიყავი მდიდარი ინფორმაციით და ამავე დროს, კიდევ უფრო დიდი ინტერესს აღვივებდა ჩემში მოვლენების ჩქარი განვითარება, რომლებიც მოიცავდა სატელიტ ქვეყნებსაც და საბჭოთა კავშირის მთელ შიდა მდგომარეობას, განსაკუთრებით ბალტიისპირეთის ქვეყნებში.

მიღებული გამოცდილების გახსენებით არგენტინაში, ეკვადორსა და განსაკუთრებით პერუში, პუნოდან კუსკომდე, მაჩუ პიჩუდან დედაქალაქ ლიმამდე, სავსე სამუშაო დღეები დაკავებულნი სანარმოებისა და მათი ინდუსტრიული, ფინანსური და კომერციული შეღწევისათვის, ახალი გავრცელების ბაზრებზე მუშაობისათვის. ამასთანავე, მცირე დროის დათმობის მიუხედავად, ჩემში განსაკუთრებული სიძლიერით იჩინა თავი ძლიერმა ინტერესმა აღმოსავლეთ ევროპისადმი.

სრული გარდატეხა მოხდა ერთ-ერთ შუა გაზაფხულზე, როდესაც სარდული ტურიზმის ინდუსტრიის სახელმწიფო ორგანიზაციამ, სარდინიის ტურიზმის ექსპერტის ხარისხით, მთხოვა ვყოფილიყავი განკარგულებაში სპეციალური „ედუკაციონალ ტურისათვის“ (საჩვენებელი ტური) ცნობილი და კვალიფიცირებული ფრანგი ჟურნალისტი ფრილენსისა, რომელიც მუშაობდა ცნობილი ტურისტული ჟურნალისათვის

პარიზში.

ჩემი პასუხიმგებლობა, როგორც დირექტორისა, სარდული ეკონომიკური სანარმოების ასოციაციის კვლევისა და ძიებისა, არ მაძლევდა საშუალებას, რა თქმა უნდა სამუშაო ხანგრძლივად დამეტოვებინა, მაგრამ იძულებული ვიყავი დავთანხმებოდი ტურის დასაწყისისა და დამთავრებისათვის.

გავიცანი და გამყოლად ვეახლე მომხიბვლელ ტრანსალპინელ ჟურნალისტს, რომელიც პირველი სამუშაო ვახშმის დროს, სარდინიის კულტურასა და ეკონომიკაზე ათასი კითხვის გარდა, ძლიერი ემოციებით მიყვებოდა თავის ულამაზეს რამდენიმე კვირიან მოგზაურობაზე კალიარიში ჩამოსვლის წინ, სწორედ საქართველოში. მის ბუნებაზე, შეხვედრებზე ადგილობრივი ტურისტულ-კულტურულ ოპერატორებთან და მკვლევარებთან სხვადასხვა კულტურებსა და ტურისტულ რესურსებზე, რაც ძლიერ ჩამრჩა მისი კუნძულიდან გამგზავრების შემდეგ;

ერთმანეთს დავცილდით იმ პირობით, რომ გავაგრძელებდით მუშაობას შედარებისათვის ახალი რესურსების ნატურალისტური და იმ ტიპის ტურიზმისათვის, რომელიც სარდინიაზე უკვე საკმაოდ დამკვიდრებული იყო, იმისათვის, რომ ბოლოს მიგვემართა ფრანგული ტურიზმის პოტენციალური მოთხოვნა შეგნებული არჩევანისა და საინტერესოსაკენ.

მისი მიზანი იყო პროფესიონალურად გაემყარებინა უკვე ცნობილი ტურისტული ადგილები, მაგრამ ამავე დროს ნელ-ნელა პროფესიონალურად შეეთავაზებინა ახალი მიმართულებანი უმაღლესი სპეციალიზებული ჟურნალის მკითხველი ტურისტებისათვის, როგორც სთავაზობენ თავის განსაკუთრებით ერთგულ წევრებს იტალიური „Touring Club“-ი თუ სხვა ამერიკული, ანგლო-საქსონური, გერმანული ჟურნალები..

ივლისის თვის ბოლოს, ქალაქ ასემინიში, არც თუ ისე შორს სარდინიიდან ადგილი ჰქონდა სრულიად მოულოდნელ მოვლენას, როდესაც 13⁰ გამოშვებაში საერთაშორისო ხალხური ფოლკლორის ფესტივალისა, მონაწილეობა მიიღო სიმღერის, ცეკვის და მუსიკის ჯგუფებმა კავკასიიდან, დასავლეთ საქართველოს სამეგრელოს იტორიული რეგიონის,

დიდი კავკასიონის ძირში მდებარე პატარა ქალაქ მარტვილი-დან ჩამოსულებმა. მონაწილეობა, შესაძლებელი გორბაჩოვის პერიოდში და ფიზიკური და გონებრივი ბარიერების გადალახვის მცდელობით, რომელიც უკვე მიუღებელი იყო. ბედი რომელიც უკვე მოხაზული იყო, როგორც ამას იძახდა თავაზიანი მედეა, ჯგუფის თარჯიმანი და იტალიური ენის ლექტორი თბილისის უცხო ენათა ინსტიტუტში, რომელიც დიდი ქართველი მოაზროვნის „ილია ჭავჭავაძის“ სახელს ატარებს, თუ უბრალოდ შემთხვევა? დიდი სიყვარულით ვიგონებთ მაიასთან ერთად ხშირად თავისი უბრალოებისა და სულის სიდიადის გამო.

ჩემს მეგობარ პოლიგლოტ ფულვიოსთან ერთად, ასემინის მრავალრიცხოვანი და კომპლექსური მაცურებლის წინაშე გავაშუქეთ კავკასიელი მეგობრების მიერ ახალი ფოლკლორული წარმოდგენა, რომელიც დიდებულად შეერწყა ასემინის მაღალი დონის საერთაშორისო ფოლკლორულ ფესტივალს. და სარდინიის სხვა ცენტრებში, სადაც, როგორც სახლში, ადგილობრივი მმართველობის მხრიდან მხურვალედ იყვენენ მიღებულნი, აგრეთვე მოსახლეობის წარმომადგენლის პაოლოს მიერ, ქალაქ სინაის პირველი პირი.

დაუფინყარი გამოცდილება, რომელმაც მიბიძგა გამომეყენებინა საშუალება საქართველოში წასვლისა ჩემი, როგორც ქალაქის მმართველის რანგში, ორი კამპიდანური ცენტრის ხალხური ტრადიციების წარსაგდენად სხვა მიპატიუებულ ჯგუფებთან ერთად.

მოგ ზაურობას ადგილი ჰქონდა იმავე წლის შემოდგომის დასაწყისში, მოსკოვის გავლით „Alitalia“-ს ავიაკომპანიით და შემდეგ გზის გაგრძელება აფხაზურ ქალაქ სოხუმამდე, ავიაკომპანიით „Aeroflot“. მოკლე და ულამაზესი დრო, გატარებული საბჭოთა დედაქალაქში, სადაც ყველაფერი ძლიერ საინტერესოდ გვეჩვენა.

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის აეროპორტში შავ ზღვაზე ჩავედით ღამით, საიდანაც გადაგვიყვანეს ახლო ტურისტულ ზონაში ვახშმისათვის და ღამის გასათევად. ღამის განმავლობაში მოხდა პატარა და არასასიამოვ-

ნო ფაქტი: ავტობუსიდან მოპარული იქნა ბარგის ნაწილი, რომელიც ადგილობრივი პოლიციის ჩარევითაც კი ვერ იქნა ნაპოვნი. აქტები, რომლებიც მსოფლიოს ყველა მხარეს შეიძლება მოხდეს, როგორც გამოცდილება, ჩემთვის უკვე ნაცნობი იყო, მაგრამ კარგად დასრულებული. ჩვენი ყოფნის დროს 1984 წლის ზაფხულში, ქალაქ სანფრანცისკოდან ფრენზოში გადასვლისას, ადგილი დიდი ძვირფასი ვენახებისა, რომელიც მდებარეობს „იოსემიტეს პარკის“ მიდამოებში, შემდეგ ავტობუსით გზის გაგრძელებით ლასვეგასში, ფოენიქსსა და ლოსანჯელოსაკენ.

ორგანიზატორი მასპინძლების მდგომარეობა მართლაც, რომ საშინელი იყო, მაგრამ გავიგეთ რა შექმნილი დიდი უხერხულობა მათი მხრიდან, და ჩვენი სურვილით სწრაფად გადაგველახა ეს მდგომარეობა, დიდი ენთუზიაზმით ჩავედით სალხინოში მარტვილის ტერიტორიაზე, სადაც შეიძლება დატკბე შუა საუკუნეების მნიშვნელოვანი სამონასტრო კომპლექსით, სულ ახლახანს აღდგენილით.

ჯგუფის წარმომადგენლებისათვის, რომლებიც სარდნიის ხალხურ ტრადიციებს აცნობდნენ, უცნობი იყო გავრცელებული სოციალური დაძაბულობანი, განსაკუთრებით ამ ორ რეგიონს აფხაზეთსა და სამეგრელოს შორის, შემდეგომში და განსაკუთრებით 2008 წლის აგვისტოს და სექტემბრის კონფლიქტებამდე რამდენიმე წლით ადრე, კარგად მივხვდი სხვადასხვა კამათისა და უდიდესი სიძნელების მიზეზს ეთნიკურ ჯგუფებს შორის ურთიერთობებში, რომლებიც დღესაც შეადგენენ აფხაზეთის ტერიტორიაზე მცხოვრებ მოსახლეობას და საქართველოს სხვადასხვა ნაწილში დევნილებს.

საქართველოს ტერიტორია და ზოგადად, სამხრეთ კავკასია არის განსაკუთრებული ბუნებრივი ღირებულებისა გასული საუკუნის 90-იანი წლებიდან და განუწყვეტილად გვაძლევს საინტერესო სურპრიზებს ადამიანის წარმოშობის დინამიკაზე.

დმანისის სტეოლოგიური აღმოჩენები ადამიანური ბუნე-

ბისა, ჯერაც არ ამთავრებენ ჩვენს განცვიფრებას. წერილის გამოქვეყნებიდან პირველი ადამიანის ქვედა ყბის შესახებ, რომელსაც 1991 წელს ჰქონდა ადგილი. ახალი აღმოჩენები, რომლებიც წლების განმავლობაში აგრძელებენ ახალი მასალებისა და ინფორმაციის მოწოდებას ამ უძველესი ადამიანების განვითარების ისტორიაზე.

საქართველოში, ქვემო ქართლის რეგიონში, დმანისის აღმოჩენის ყველაზე დიდი ღირებულება მდგომარეობს გაქვავებული ადამიანის ძვლების სიმდიდრეში. თითქმის ერთადერთი შემთხვევა, რომელიც საშუალებას იძლევა დაკვირვებისა გაქვავებული ძვლების სხვადასხვაობაზე, მთავარი ელემენტი ადამიანის სახეობის განვითარების დინამიკის გაგებაში.

მტკიცება ამისა, სპეციალიზირებულ ჟურნალ „Nature“ 2007 წლის სექტემბერში (nature 06134) იყო პროფესორ ლორენცო რუკის მიერ, ფლორენციის უნივერსიტეტის პალეონტოლოგი, საერთაშორისო ჯგუფის წარმომადგენელი და იტალიური ჯგუფის კოორდინატორი, რომელიც მონაწილეობს მნიშვნელოვანი კავკასიური ადგილსამყოფელის ძიებაში, თბილისის ეროვნული მუზეუმის დირექტორის პროფესორ დავით ლორთქიფანიძის მეცნიერული პასუხიმგებლობის ქვეშ.

ახალმა აღმოჩენებმა დმანისის არქეოლოგიური გათხრების არეში არქეოლოგების ჯგუფი მიიყვანა „შამპანურის ოთახის“ აღმოჩენამდე, რათა დაეგვირგვინებინათ მნიშვნელოვანი აღმოჩენები საქართველოში საკმაოდ ცნობილი ბახუსის ღმერთით.

დმანისის პალეონტოპოლოგიური არქეოლოგიური ადგილმდებარეობა, დათარიღებული დაახლოებით 1.8 მილიონი წლით, საერთაშორისო მეცნიერულ წრეებს აძლევს მართლაც და გასაოცარი ინტერესის მქონე მრავალ ელემენტს, რომელიც მნიშვნელოვნად აფართოებს აქამდე არსებულ ცნობებს, გამოქვეყნებულს მრავალ სპეციალიზებულ ჟურნალებში.

განსაკუთრებულად კომპლექსურია საბუნებისმეტყველო მეცნიერთა ასპექტები, რომლებიც აერთიანებენ ან ყოფენ საერთაშორისო მეცნიერულ წრეებს საინტერესო შედეგებში და მუდმივ ძიებაში ადამიანის ნამდვილი წარმოშობის ცოდნის შესახებ. საფუძვლიანი ინტერესი ადამიანური, მეცნიერული და რელიგიური, რომელიც ყოველთვის იზიდავდა კაცობრიობას, როგორც ხშირად მიუთითებს პროფესორი, პაოლო კარბონი, მეცნიერული საგნებისა და თეოლოგიის ექსპერტი, მათ ისტორიულ, ყოველთვის არა სარგებლიან კავშირებზე;

პრობლემატური კავშირი მნიშვნელოვან და გადამწყვეტ კითხვასთან მიმართებაში, სავარაუდო „უფლის წმინდა შებერვასთან“ რათა დააზუსტოს გადაულახავი არხი „ადამიანური ტიპის“, რომელსაც აქვს უნარი განსჯის, გამოკვეთილი ენისა და თვალსაზრისისა, და სხვა ცოცხალ არსებებს შორის, და კიდევ როგორც ამტკიცებს ალბერტ აინშტაინი: „ღმერთი კამათლებით არ თამაშობს“. მართლაც, ყველაზე დიდ პროტაგონისტს ფიზიკის კონცეფციისა არ შეეძლო მიეღო ის, რომ სამყარო ჩამოყალიბებული ყოფილიყო მთელი რიგი შემთხვევითი მოვლენების საფუძველზე.

კამათი, რომელიც საკმაოდ იყო გავრცობილი და ნაკვები დარვინისეული თეორიული ჰიპოთეზით (ჩარლზ დარვინი) „ევოლუციონიზმზე“, რომელიც დღესაც კი ქმნის მეცნიერულ სირთულეებს „ექსპერიმენტალურ მეთოდთან მიმართებაში „ინდუქტიური“ ტიპისა, კოდიფიცირებული ასტრონომის, ფიზიკოსის, მათემატიკოსის გალილეო გალილეის მიერ.

კვლევის საგანი, რომელმაც იპოვა საბოლოო და დამარწმუნებელი ანალიზის ინსტრუმენტი მე-19 საუკუნის ბიოლოგ აბატ გრეგორ მენდელის მიერ ჩატარებულ კვლევაში, ფართოდ და საბოლოოდ გადაფასებული სხვა გამოჩენილი გენეტიკური მეცნიერების სწავლულთა მიერ, მე-20 საუკუნის დასაწყისში, რომელიც ყოველგვარი ყოყმანის გარეშე აღიარებდა: „ბუნების ძალები მოქმედებენ საიდუმლო ჰარმონიის

(გენეტიკა) მიხედვით, რომ ადამიანის მიზანი არის აღმოაჩინოს თვით ადამიანის საკეთილდღეოდ და ღმერთის სადიდებლად”.

რთული საკითხები ლექციების საფუძველისა პროფესორ ანთროპოლოგ მიქელანჯელო პირასი, რომელმაც კალიარის უნივერსიტეტის ახალგაზრდა სტუდენტებთან ერთად მომანოდა, დიდი გაგებითა და პასუხიმგებლობით, ადამიანთა შორის ურთერთობებზე კვლევების ფუნდამენტალური მნიშვნელობა, რომელიც ერთ ხაზზეა სოციალური ფენომენების ეტრუქტურალიზმთან, დიდ ანთროპოლოგ ფილოსოფ გაფრანგებულ კლოდ ლევი-სტრაუსთან.

ძიებანი არქეოლოგიურ ადგილზე დმანისისა, რომელიც მიეკუთვნება ალიოცენურ-ალეოსტოცენურ გეოლოგიურ ეპოქას, საშუალებას იძლევა ინტერდისციპლინარული ცოდნით და ამასთანავე ორიგინალური მეთოდით, რომლებიც დაკავშირებულნი არიან პალეონტროპოლოგიასთან, სისტემატური და შედარებითი ფორმით გააღრმავონ ცოდნა ამ სფეროში.

„არ არსებობს დღევანდლამდე სხვა სამარხი, რომელმაც სინათლეზე გამოიტანა ამ რაოდენობის ნარჩენები, რომლებიც სთავაზობენ სწავლულებს მსგავს საშუალებას, შეისწავლონ ასე დეტალურად ანატომია და ძველი წინაპრების ცხოვრება. ანატომია და კულტურული შესაძლებლობანი, გამოხატული ქვის ხანის ტექნოლოგიებით, იმ ძველი ადამიანებისა არის მოზაიკა ნარევი ძლიერ არქაული ასპექტებისა საოცარი თანამედროვე ხასიათებით, რომლებმაც საშუალება მისცა ანთროპოლოგებს შეიმუშაონ ახალი ჰიპოთეზები, თუ ვინ იყვნენ, და როგორ და რატომ ამ ჩვენმა წინაპრებმა დატოვეს აფრიკული კონტინენტი, თითქმის ორი მილიონი წლის წინათ“ (ლ. რუკი: „ანტიკური მოგზაურობა ევრაზიისაკენ“. Darwin review-ში, მარტი-აპრილი გვ. 58-63, 2008 წ.)

შესაძლოა ნაპოვნი იქნას კავშირი სახეობებს შორის „დიდ პრიმატესა და ადამიანს“ შორის, დმანისის აღმოჩენილ

გამოქვაბულ - რეპერტივში და დამტკიცდეს, რომ ევროპელე-
ბის პირველმა დედამ პირველი ნაბიჯები სწორედ სამხრეთ
კავკასიის ნაწილში გადადგა.

მოლოდონში მეცნიერული ძიებანი წინ მიინევენ, კვლე-
ვათა პირველი შედეგები ამტკიცებენ წრეს შეერთებისა ევ-
რო-აზიასთან, რომელმაც შეიძლება ქართველები და სხვა
კავკასიური ხალხები გააამაყოს, განამტკიცოს, გაგულისე-
ბული ჭორის გამავრცელებლების ხარჯზე, რომლებიც მათ
არაევროპულ წარმოშობას ამტკიცებენ, სურვილით ქვეყნის
შესაძლებელი შესვლისა, საჭირო ევროპული პარამეტრების
მიღწევით, ევროგაერთიანებაში.

მანამდე კი, 2009 წლის 7 მაისს, საქართველო მაინც არის
ოფიციალურად ჩანერილი და მთელი სრულუფლებიანობით
„აღმოსავლეთ პარტენარიატორის“ კავშირში, რომელიც შე-
საძლებელია წარმოადგენდეს პირველ და კონკრეტულ ნა-
ბიჯს მიზანმიმართულს ძველ კონტინენტთან დაახლოები-
სა და ინტეგრაციისაკენ. ახალი მექანიზმი კომუნიტარული
ორგანიზმების შექმნილი დაახლოვების კონკრეტული პრო-
ცესის დასაწყისისათვის, ისეთი სინამდვილეებისა როგორც
ბელორუსიაა, დაუძველებელი და წინასწარ გამოუცნობი,
ლუკაშენკოს მიერ მართული.

მოლდავეთში, უახლესმა სოციალურმა და პოლიტიკურ-
მა დინამიზმმა ხელი შეუწყო აუცილებელ ცვლილებებს. უკ-
რაინა, ქვეყანა რომელშიც „ფორთოხლისფერმა რევოლუცი-
ამ“ თავისი თავის მამოძრავებელი მუხტი შეანელა, სამხრეთი,
ერთადერთი ქვეყანა ჯერ კიდევ მჭიდროდ დაკავშირებული
მოსკოვის პოლიტიკასთან. აზერბაიჯანი, რუსი დათვის გამო-
ძახილი და დასავლური ყურადღების ბილიკზე, ნეპოტიზმსა
და გახსნას შორის დემოკრატიული ცვლილებებთან მიმარ-
თებაში და სწორედ საქართველო - ნელი, თანდათანობითი
გააზრებული პროცესი, ყოველგვარი ავტომატური ძალდატა-
ნების ელემენტების გარეშე, შეფასებული თავის სხვადასხვა
სოციალურ-ეკონომიკურ ასპექტში და საქართველოს სისტე-

მის დემოკრატიულობის უნარიანობასთან მიმართებაში, რომელიც ჯერ კიდევ სრულ წინსვლაშია, აჩვენოს ნამდვილი და დამაკმაყოფილებელი ყურადღების პოლიტიკა და საზოგადოების ყველა კომპონენტის ჩართულობა, განსაკუთრებით მათი ვინც ნამდვილად სუსტი და ემარგინირებულია.

გამონვევა, რომელსაც ქართველმა ხალხმა და მისმა დემოკრატიულად არჩეულმა წარმომადგენლებმა, შეუძლიათ და უნდა დაუჭირონ მხარი მოსახლეობის არსებული ეკონომიკური და სოციალური პირობების გასაუმჯობესებლად, საყოველთაო საერთო კეთილდღეობის გასანვითარებლად და გასაფართოებლად, რომლებიც მზად არიან მსოფლიოს კულტურებთან სასურველი, კონფორტაციისათვის.

ამავე დროს ბოლო თვეებში სასიამოვნოდ გაკვირვებულნი დავრჩით შინაგან საქმეთა სამინისტროს და სხვა საპოლიციო უბნების ახალი სტრუქტურული (არქიტექტურული) გადაწყვეტილებებით, გახსნილი საზოგადოებისათვის საქართველოს ტერიტორიაზე.

ახალი სამინისტროს შენობის პროექტის ავტორმა, იტალიელი - ფართო საერთაშორისო დონის გამოცდილებით, გვამცნო გამოყენებული არქიტექტურული ფორმის მნიშვნელობა: „საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს შენობა ჩაფიქრებულია, როგორც ერთი ფრთა, რომელიც იცავს ოპერატიულ ოფისებს, ქმნის რა ერთ დიდ ვერანდას შენობის გარშემო, როგორც ეს იხმარება ქართულ ტიპიურ არქიტექტურაში“. არქიტექტორმა მიქელე დე ლუკამ შენობის კომპლექსურობაზე შემდეგ დაამატა: „არის შენობა, რომელიც გამოიყენება შინაგან საქმეთა სამინისტროსა და ადგილობრივი პოლიციის ოპერატიული წარმომადგენლობის მიერ, მასში განთავსებული ოფისებით, მოქმედი მომსახურე პერსონალისა და სამინისტროსათვის, ვიცე მინისტრის სამუშაო სივრცით, კრებათა და დიდი საკონფერენციო დარბაზებით. შენობა, მთლიანად დაფარულია მინის საფარველით, რომლის გარსიც არის ტალღებად მთელ პერიმეტრზე, როგორც მფრი-

ნავი დიდი ლენტი. მთავარ ხიდთან ლენტი ზევით იწევა, რათა შექმნას შესასვლელი სივრცე. ნაგებობა მდებარეობს დადაბლებულ დიდ მოედანზე, შენობის გასწვრივ პატარა ტყის ფონით, რომელიც ფარავს ავტოსადგომებსა და ტექნიკურ ნაგებობებს“.

გაბედული არქიტექტურული შედეგრი და სასურველი საყრდენი ნერტილი, გამჭვირვალე და მიუკერძოებელი პოლიტიკის გატარებისათვის საქართველოს საზოგადოებრივ მმართველობაში, განხორციელებული ახალ გეოპოლიტიკურ სინამდვილეში, რომელიც სამხრეთ კავკასიაში მდებარეობს, მაგრამ კონკრეტული შესაძლებლობა, რომ მიმართული იყოს უფრო ფართო და მომავადობელი ჰორიზონტებისაკენ.

სტრუქტურული შენობა, რომელიც შეიძლება გადაიქცეს ნამდვილ სიმბოლოდ „ვარდების რევოლუციისა“ (მიღწეული პოლიტიკური სეზონი, გაყინული თუ ჯერ კიდევ გასანვითარებელი საჭირო მისადაგებებით და დროის გადაპროგრამებით, პროცედურებითა და განსაკუთრებული მიზნებით?) იგივე ევროგაერთიანების ახალი შუქურა, მისი კეთილი მეზობლების პოლიტიკით (Еnpi CBA Black Sea) და მოსაზღვრე პარტენარიატობის (აღმოსავლეთ პარტენარიატობა) სინამდვილეებით.

ვიმედოვნებთ, რომ სარწმუნო და კონკრეტული გაფრთხილებაა მათთვის, ვისაც ჯერ კიდევ უყვარს კორუფციის სისტემა და „მაფიოზური“ ქცევები მე-20 საუკუნისა, როგორც საშუალებანი შეჯიბრისა და ეკონომიკის ზრდისათვის, რომელნიც მიმართულია ადგილობრივი საზოგადოების და საერთაშორისო წრეებში, ახალი სტატუსის სიმბოლოების მიღწევისაკენ. ქცევის სამყარო, დეტალურად წარმოდგენილი გასაიდუმლოებულ (შიფრიან) საბანკო ანგარიშებზე, ფისკალურ სამოთხეებში დიდი მანქანებით, რომლებში ჩასაჯდომად საჭიროა კიბეების ხმარება, ფორმიანი, არა ყოველთვის გემოვნებიანი სამოსი, ორგული ხასიათი დახურული დღესასწაულებისა, სუპერლუქსის იახტები, ზღაპრული ვილები და

ყოველმხრივი სტრავაგანტული მოთხოვნები.

თუ სისტემა საქართველო, უმოკლეს დროში შეძლებს საბოლოოდ განთავისუფლდეს „მამიკოების“, „დედიკოების“, „ნათლიდედების“, „ნათლიმამებისა“ და „შეუმჩნეველი მეგობრების“, „ორმაგი კარების“ და „ცარისტული საბჭოთა დროის საიდუმლო სამსახურით დაფუძნებული მეთოდებისაგან“, შეძლებს პრეტენზია ოქონიოს მთელ კავკასიურ სივრცეში, ევროპასა და მსოფლიოში მნიშვნელოვანი როლის მატარებელზე!

ვფიქრობთ ასევე, საკითხები დაკავშირებულნი არსსა და კანონიერ ინტერესებთან აფხაზეთისა და სამხრეთ ოსეთის ოლქისა, შეძლებენ უფრო იოლად ოპოვონ ადექვატური გადნაყვეტილება საქართველოს რესპუბლიკაში ახალი თაობებისათვის მაინც, ძველების ხელახლა დაბრუნებით, რომლებიც ფრთხილნი, ბრძენნი გახდნენ, სიძნელების, დრამებისა და იმედებით სავსე ცხოვრების შემდეგ.

მარტვილში ყოფნის დროს 1990 წელს, ბედმა გამიღიმა სარდინიის მთელ ჯგუფთან ერთად, რამდენიმე დღის განმავლობაში დამეთვალაიერებინა საქართველოს დედაქალაქი. მგზავრობა თბილისამდე ხანგრძლივი გამოდგა, მაგრამ საინტერესო, პეიზაჟების უშუალოდ გაცნობის მიზნით.

თბილისი, დიდი ქალაქი, ურბანისტულად სტრუქტურით და დომინირებული საშინელი შენობებით ახალი კვარტლებისა, მაინც ვიგრძენით განსაკუთრებით საინტერესო გარემო, მაგრამ ჩვენთვის დატვირთული გაურკვეველი დაძაბულობით.

მეგობარმა და დაუვინყარმა ლექტორმა მედეამ, მარტვილელმა მეგობრებმა და მათი სახით ბადრიმ და რეზომ, ქალაქის შესახებ მოგვანოდეს პირველი ზოგადი ცნობები, და მის როლზე, როგორც ეროვნული საყრდენისა, საბჭოთა კავშირის პაქიდერმთან განსხვავებით, რომელიც უკვე საბოლოოდ ნელა მოძრაობდა;

მაშინ, როდესაც საჭირო ისტორიულ-კულტურული ცნო-

ბები მივიღეთ ხელოვნების მუზეუმსა და უნივერსიტეტში ფრანგულ ენაზე, განსაკუთრებით მაიასაგან, უმცროსი მეცნიერ მუშაკისაგან, ნელ-ნელა პირადად ვხედავდი თუ როგორ ისხამდა ხორცს ის, რაც ნათქვამი ჰქონდა ჩემთვის ფრანგ მეგობარს, ფრანგული ტურისტული ჟურნალისტის ფრილენსის და პირველი შტაბეჭდილებები, რომელნიც მიღებულნი მქონდა ხალხური ტრადიციების მარტივლის ჯგუფისაგან, ხმელთაშუაზღვის კუნძულზე მათი ყოფნის დროს.

პირადად ჩემი პოლიტიკურ-ადმინისტრაციული გამოცდილების გამო ჩემს პატარა ქალაქში და ამავე დროს ჩართულის პოლიტიკურ საქმიანობაში, იტალიური დიდი პარტიის დონ სტრუცოს, დე გასპერის, მოროს და სხვათა მემკვიდრეობის შთამომავლისა, მქონდა საშუალება მონაწილეობა მიმეღო, ძალიან ფრთხილი ახალგაზრდა აქტივისტის გიორგის მეშვეობით, პოლიტიკურ შეხვედრაში, ორგანიზებულის ოპოზიციის წარმომადგენლების მიერ, რომლებიც ერთიანდებოდნენ ზვიად გამსახურდიას ქარიზმატული პიროვნების გარშემო. რა თქმა უნდა მაშინ არ შემეძლო გამეგო ქართველების პოლიტიკური იდეების ფართო გალასია, ჩვენგან, დასავლეთელებისაგან დანახულთა და მიღებულთა, მაინც საბჭოთა კავშირის (რუსეთის) გარშემო, ჩაკეტილი და კარგად გაკონტროლებულის, ერთი პარტიის დიდ კონტენიტორში.

მრავალი წლის შემდეგ, ბოლო მოვლენების განვითარებისას საქართველოსა და ასევე საბჭოთა კავშირის სხვა რესპუბლიკებსა და სატელიტ ქვეყნებში, ვფიქრობ გავუკეთე მეტაბოლიზაცია მრავალ საკითხს იმ სამყაროსი, რომელიც ჯერ კიდევ ცოტა ხნის უკან ნამდვილად შორს იყო, განუწყვეტელი და ორმაგი, შიდა და გარე სახით იმავე სისტემისა.

ჯერ კიდევ სამეგრელოში დაბრუნება თბილისიდან და შემდეგ მოსკოვის გავლით იტალიაში დაბრუნება, იყო ნამდვილად საინტერესო მეგობრული ურთიერთობების განსამტკიცებლად, რომელიც დღესაც რჩება იშვიათი სახით სიმორისა და ყოველდღიურობის გამო. შეხვედრები ადგილობრივ

მოსახლეობასთან მუნიციპალიტეტის შენობაში, თეატრში, მოედნებზე და სახლებში. ღვინო მართლაც რომ არ აკლდა ხშირ სუფრებს გრძელი სადღეგრძელოებით.

სწორედ იმ დღეებში აღმოვაჩინეთ და დავესწარიტ საქართველოს სხვადასხვა ტერიტორიაზე „ამხანაგი ლენინის“ საპატივცემულოდ დროთა განმავლობაში შექმნილი ქანდაკებების ჩამოგდებას. გაკვირვებულები ვიყავით სამოქალაქო და ინდუსტრიული ინფრასტრუქტურების უპატრონობით, სასოფლო-სამეურნეო მიწდვრების უყურადღებოდ მიტოვებით და კიდევ უფრო საერთო საცხოვრებელი სახლების კვარტლებით, რომლებიც იყვნენ წარუშლელი მონმენი გაკოტრებისა მარქსისტულ-ლენინურ-სტალინური სისტემისა.

მინა, რომელიც გადაიქცა ჩემთვის, მსოფლიოს მოქალაქისათვის და ნამდვილი ტრადიციებისა და ადგილობრივი კულტურების ღრმა მოყვარულისათვის, მეორე სამშობლოდ და ადგილი, სადაც მესიამოვნებოდა ყოველთვის მესუნთქა სუფთა და თავისუფალი ჰაერი, შემძლებოდა მემღერა იტალიელი ხელოვანის ლუჩიო ბატისტეს (ალბომიდან: ჩემი თავისუფალი სიერრა) ზოგიერთი ულამაზესი სიმღერა, რომელიც ძალიან კარგად მიესადაგება ქართულ რეალობას და ვნებით ნამეკითხა კავკასიონის მომხიბვლელი მთხადოებული დიდი პოეტების ლექსები და ლირიკული ნაწარმოებები.

განუწყვეტელმა არქეოლოგიურმა გათხრებმა და აღმოჩენილმა საინტერესო ნივთებმა აჩვენეს და კიდევ აჩვენებენ კავკასიურ ცივილიზაციებს და ზოგიერთი მათგანის ადგილმდებარეობას, უკვე ჩვეულებრივად მოსანახულებელს, რომლებიც საშუალებას იძლევა ვიქონიოთ იმ ათასწლეულების სურათი, რომელიც წინ უძღვოდა ჩვენ ეპოქას, დაზუსტებით კი ქრისტეს დაბადებას.

უძველესი ქართველური ხალხები ძირითადად თავმოყრილნი იყვნენ ორ, კოლხეთისა და იბერიის რეგიონში. მათი ტერიტორიები, მდიდარნი მინერალებით პალეოლითის ბოლოს, ქვის ხანის უძველესი ეპოქა, საშუალებას იძლევა მათი

პირველი გადადნობისა და მათგან მანუფაქტურული ნივთების შექმნისა ქვის ნივთებთან ერთად, საჭიროსი homo Sapiens-სა (გონიერი ადამიანი) და მისი შთამომავლობისათვის.

ბერძნულმა სამყარომ აღმოაჩინა ის ორგანიზებული სინამდვილე, განსაკუთრებით კოლხეთი, სადაც მითოლოგიამ განავითარა ყველაზე მნიშვნელოვანი თავგადასავლები, დაკავშირებული იასონთან და მის მამაც არგონავტებთან ერთად. მათ ლეგენდარულ ქცევებსა და ყოველდღიურ სინამდვილესთან ერთად ისეთი მდიდარი მინერალების საძიებლად, როგორც ოქროსა, რომელიც მოიძიებოდა ჰიდროგრაფიულ აუზში მდინარე რიონისა, ტერიტორია კავკასიონიდან შავ ზღვამდე, სადაც მრავლად არის ხოხობი, და როგორც ჩანს მრავლადაც.

მეფე აიეტის შეგნებულობამ, მნიშვნელოვანი ოქროსა და სხვა მინერალების საბადოების მფლობელობასთან დაკავშირებით და მისმა თავგამეტებულმა დაცვამ, მაინც ვერ შეუშალა ხელი მისტიურ მებრძოლს არგოლაიდესს, მოსულს არგოდან, ადგილმდებარეობა ათენსა და სპარტას შორის, მიზნით, რომ თავისი შეყვარებულის, მედეას დახმარებით ცნობილი „ოქროს სანმისი“ მოეპარა.

ისტორიული ნაწილი ქართულ გამოცემაში მხოლოდ ყველაზე მნიშვნელოვანი თემებით მოიხსენიება, ვინაიდან არ გვაქვს განსაკუთრებული მეცნიერული ცოდნა. ამასთან ჩავთვალეთ, რომ კავკასიელი მკითხველი ნამდვილად კარგად იცნობს თავის ისტორიას. ისტორიული ფაქტები ფართოდ იქნება გაშუქებული სხვადასხვა ენების გამოცემებში კლასიკური და უახლესი მეცნიერული კვლევების საფუძველზე დანერგილი მონოგრაფიების დახმარებით.

სასურველმა სოციალურ-ეკონომიკურმა ზრდამ ხელი უნდა შეუწყოს დიდი ინტერესის გაღვივებას საბუნებისმეტყველო მეცნიერებათა მიმართ და მათ შორის ახალი თაობის მხრიდან ქვეყნის ისტორიისა და კავკასიური სინამდვილეების ცოდნას. ამაში შეიძლება ჩვენმა ფანტაზიამ გადააჭარბა ახალგაზრდა სტუდენტების გაუთავებელ მისვლამოსვლას

ევროპის სხვადასხვა უნივერსიტეტებში, მონყურებულების ისტორიული ფაქტების ცოდნის გაღრმავებასა და შედარებაში, რომლებმაც დალი დაასვეს მოხუც კონტინენტს ატლანტიკიდან სკანდინავიამდე, ურალიდან კავკასიამდე და მთელ ხმელთაშუაზღვამდე.

რომის იმპერიულმა გაფართოებამ უყრადღებოდ არ დატოვა მთელი რეგიონი და პირიქით, ბევრი რომაელი იმპერატორთაგანი ხშირად მიმართავდა ამ მიწებს და მათ მცხოვრებლებს, გამორჩეულ საბრძოლო უნარით, პონტოს სამეფოს დაპყრობის შემდეგ, დღევანდელი დასავლეთ საქართველო, მაშინ უმთავრესად ლაზებით დასახლებული და თურქეთის ნაწილი ჰოფას, რიზეს და ტრაპზონის ტერიტორიები რომაელებისაგან იყო რეორგანიზებული, რომლებიც იბერი-აში შევიდნენ საყრდენი სამხედრო ბაზების მშენებლობით და შესაძლებელია დალაშქვრების მომზადებით თვით კასპიის ზღვამდე.

კოლხეთის სამეფოს დამოუკიდებლობის დასრულების და რომაელების მხრიდან ტერიტორიების სხვადასხვა ნაწილში გავლენის დასაწყისით, განსაკუთრებულად სასიამოვნო მშვიდი კლიმატითა და მდიდარი ბუნებით, ზოგიერთმა ქრისტეს მოციქულმა მოახდინა ურწმუნოთა, რომლებიც ძირითადად ანიმასტიკურ რიტუალებს მისდევდნენ, მოქცევა ქრისტიანულ სარწმუნოებაზე.

მიუხედავად ამისა, ევანგელიზაციამ საბოლოო ქრისტიანული შემოტრიალება მოახდინა IV საუკუნის პირველ ნახევარში წმინდა ნინოს შემოსვლით, რომელიც კაბადოკიიდან იყო. წმინდა ნინოს სათაყვანებელი ნეშტი განისვენებს ბოდბის მონასტერში, პატარა განახლებულ ქალაქ სილნალთან, კახეთის იბერიულ რეგიონში, სადაც მრავალი წერტილიდან შეიძლება თვალი შეავლო ფართო და გრძელ ველს, სადაც მიედინება მდინარე ალაზანი და ადგილი, შორს მოჩანს კავკასიონის დათოვლილი მწვერვალები. ძლიერ ნაყოფიერი ტერიტორია სამეურნეო წარმოებისათვის, და სადაც ღამეების

განმავლობაში ხშირად ვარსკვლავების გაუთავებელი ბაღრა გიქმნის შეგრძნებას, რომ ძალიან დაბლა არის განუმეორებელი სპექტაკლი თავისი სინათლის სიძლიერით, რაც სხვაგან არსად გვინახავს.

მირიან მეფის ქრისტიანად მოქცევამ ხელი შეუწყო ქრისტიანობის გავრცელებას და ქრიტეს მცნებათა ქადაგებას, გავრცელებულს განსაკუთრებით მრავალრიცხოვანი ბერების წყალობით. ადგილობრივი ხალხის ყოველდღიურ ცხოვრებაში ღრმა ცვლილებების შეტანით იქამდე, რომ მათმა ტეროტორიაზე ფესვგადგმამ მომავალ საუკუნეებში საქართველო ქრისტიანობის ცენტრად გადაააქცია მრავალი დამპყრობელი ხალხების წინააღმდეგ, რომელნიც სხვა რჯულისა და საზოგადოებრივი წყობის სხვა მოდელების მატარებელი იყვნენ.

სამხრეთ კავკასიაში ახალი ქრისტიანული საზოგადოება გათამამებული იყო რომის იმპერიის მრავალ მხარეში გავრცელებული სხვა ხალხების მყარი ტრადიციებით, განსაკუთრებით ჩრდილოეთ აფრიკის მხარეში და ასევე მცირე აზიის აღმოსავლეთ მხარეში. ქრისტიანობის წინააღმდეგ დევნამ II და III საუკუნის დასაწყისში განსაკუთრებით გაამყარა ახალი რწმენა და აიძულა იმპერატორები ეცნოთ არაოფიციალური სარწმუნოებანი, განსაკუთრებით ქრისტიანული, გაანთავისუფლა რა ყოველგვარი ცრუ გამოცხადებათაგან, აკრძალვებისა და დევნისაგან.

ე.წ. მილანის "Ediho"-ს საშუალებით იმპერატორმა კონსტანტინემ არა მხოლოდ შემოიტანა დამთმენობა, არამედ სანყისი მისცა ქრისტიანობის ხელშემწყობ ფართო პოლიტიკას. იგივე იმპერატორი დარწმუნებული და შეგნებული ქრისტიანობის როლით ყოველდღიურ ცხოვრებაში, პირადად ახლოდან აქცევდა ყურადღებას განსაკუთრებულ თეოლოგიურ საკითხებს მრავალი საკითხის გასარკვევად, რომელნიც თავს იჩენდნენ სხვადასხვა მოსახლეობაში და რომელთა გამოცხობიერად რომის პაპი ვერ ახერხებდა სრული უფლებებით და სა-

ყოველთაო აღიარებით მართვას. ამისთვის იყო მოწვეული საეკლესიო კრებანი, რათა გადალახულიყო და ჩამოყალიბებულიყო ქრისტიანობის მთავარი დოქტრინა.

საკამათო საკითხები, რომელსაც ძალიან ახლოდან ადევნებდა თვალს კონსტანტინე და რომლებიც აწუხებდა სხვადასხვა ხალხს და წარმოადგენდა ფრიად მნიშვნელოვანს, ვერც ნიკეის 325 წლის კრებამ, ვერ გადაჭრა. მიუხედავად ამისა, პირველმა ნამდვილმა ეკუმენისტურმა კრებამ, მთელი ქრისტიანობის საყოველთაო მონაწილეობის მიღებით საბჭოს მამების მონაწილეობით, იმპერატორის მიერ ხელშეწყობილისა, ჩამოაყალიბა ოფიციალური ფორმულირება ეკლესიის დოქტრინისა: — „ნიკეის კრედო“ — გადამწყვეტი ნაბიჯი მამებისა და ეკლესიის დოქტორებისა, რომელთაც ფაქტობრივად გამოაცხადეს ყველაზე მნიშვნელოვანი პრინციპი, მიტოვება ქრისტიანული რევოლუციისა და გაყოფა რელიგიას და პოლიტიკას შორის, შესაბამისად წარმოდგენილის ეკლესიისა და სახელმწიფოს ერთეულების მიერ. საკითხი, დღესაც მოსაზრებებისა და კამათის, კონფლიქტებისა, გაუგებრობებისა და უკანონო აღრევისა; მაშინ როცა ზოგიერთ სიტუაციაში თავისუფლადაა გადალახული ფორმულით „თავისუფალი ეკლესია თავისუფალ სახელმწიფოში“.

ანგლიკანური ეკლესია (დიდი ბრიტანეთი) და კომუნალის ქვეყნებში, მართლმადიდებლური ეკლესია დიდი რუსეთისა ცარისტული ეპოქისა და კიდევ უფრო საბჭოთა რეჟიმის არსებობის დროს, იგივე კათოლიკური ეკლესია, რომელსაც არც თუ ცოტა სიძნელების გადალახვა დასჭირდა დროებით ძალაუფლებასთან მჭიდრო კავშირებიდან განსათავისუფლებლად მსოფლიოს სხვადასხვა მხარეში, ამტკიცებენ ობიექტურ სიძნელებებს ქრისტეს სწავლების პრაქტიკაში განსახორციელებლად: „მიეცით კეისარს კესრისა და ღმერთს ღმრთისა“. სიძნელებები, რომლებიც ხშირად ბადებენ პრობლემებს ათეისტებისა და მორწმუნეთა თანაცხოვრების და მათ შორის განსხვავებული კომპლექსური შეხედულებებისა

მინიერ ცხოვრებასთან კავშირში და ინტეგრალური პატივისცემისთვის სახელმწიფოებრივი ერთეულების დამოკრატული ნორმების მიმართ, რომელნიც ყოველთვის არ ეთანხმებიან სხვადასხვა ეკლესიების მიზნებს.

ამ დელიკატურ საკითხთან დაკავშირებით კიდევ უფრო შევაფასეთ თბილისის პატრიარქატის როლი, რომელმაც ფაქტებითა და დოკუმენტებით კიდევ ერთხელ გაუსვა ხაზი ზემოთ ხსენებული როლების განსხვავებათა დაცვას და მოქმედებას ორი საყრდენი და გავლენის მქონე სფეროს შორის: აბსოლუტურად დროებითი მოქმედებისა, ძირეულად განსხვავებულის სულიერისაგან;

მაშინ როდესაც, როგორც ჩვენ ვიცით, გარდამავალ ფაზაში ჯერ კიდევ არ არის გარკვეული დაძაბულობის სიტუაცია უკრაინისა და მოსკოვის პატრიარქატის პოზიციათა მხედველობებს შორის, ალექსი II-დან ახალ პატრიარქ კირილემდე, სრული დამოუკიდებლობის აუცილებლობასა და ეროვნული თვითმყოფადობის აუცილებლობას შორის, ჯერ კიდევ დროებით ძალაუფლებაზე დამკვიდრებულს. სიტუაცია და სინამდვილე, რომელიც ნამდვილად ანელებს ქრისტიანობის გაერთიანების პროცესს, რათა მიგნებული იქნას აუცილებელი უნივერსალურობა, გასაზიარებელი ერთი მიზანი, მაგრამ ამისთვის ალბათ ჯერ კიდევ დიდი გზა არის გასავლელი, არასწორი და კოერენტული იერარქიული მიდგომების მატარებელი, ხალხებისა და ცალკეულ ეჭვიან მორწმუნეთა კონფლიქტის გამღვივებელნიც კი არასოდეს არიან მთლიანად დამშვიდებულნი .

პირიქით უნდა იყოს, დადებითი და ექსტრემალურ – რელიგიური, მოქალაქეობრივი და კულტურული ინტერესის მატარებელი განახლებული დიალოგი მოსკოვისა და თბილისის იერარქიებს შორის.

ქრისტიანული ურთიერთწინააღმდეგობანი ქრისტეს ნამდვილ ბუნებაზე და რომის კათედრის პირველობა უნივერსალურ ეკლესიაზე ქალცედონიის 450-451წლების კრე-

ბის შემდეგაც არ შერბილებულა, პირიქით, არა მხოლოდ რელიგიური თვალსაზრისით საბოლოოდ მათი გაყოფისა, ვინც ქრისტეს ორბუნებოვნებას ადამიანურსა და ზეციურს უჭერდა მხარს და მათი ვინც ღიად გამოვიდა მონოფიზიტობის მხარდასაჭერად. ამავე დროს დიარქია ფორმალური, რომის პაპსა და კონსტანტინოპოლის პარტიარქისა ფაქტობრივად 1054 წელს ნელ-ნელა გადაიზარდა ქრისტიანთა ერთობის გაყოფაში, რომლის დაძლევისაც რამდენიმე ათასწლეულია დიდი სიძნელეებით ცდილობენ.

პირადი რეალური განწყობილება შინაგანი ტკივილისა და ბოლომდე ვერ გაგებისა ერთობლივი სულიერების სრულყოფილებისა ამ პლანეტაზე. მაინც იმიერ ცხოვრებაში, რომელთანაც მიმართებაში ვცხოვრობთ დღეს, ნამდვილად ვიგრძნობთ უფრო ჰარმონიულ მელოდიებს ყოვლისშემძლე ღმერთისა, მიმდევრებისა და სწორი რწმენის სიძლიერისა და ყოველდღიური ქმედებების შეფასებაში, პავლეს სწავლების მიხედვით (წმინდა პავლე, ქრისტეს წარგზავნილი, ხალხის მოციქული).

კავკასიაში ქრისტიანობის ერთიანობა წყდება სომხური ეკლესიის გადანყვეტილებით, ქრისტოლოგიის თეოლოგიის მონოფიზიტური მხარე, სანინაალმდეგოდ საქართველოსი, რომელიც მიყვება ქალცედონიის 609 წლის გადანყვეტილებას. მაშინ, როდესაც ალბანეთის ხალხი შემდეგში ისლამის გავლენის ქვეშ მოექცა, გვიან შუასაუკუნეებში ეკლესია იღებს ძლიერ ეროვნულ ხასიათს მიუხედავად შუა აღმოსავლეთის სინამდვილის გავლენისა.

ქართული ეკლესიის ავტოკეფალია გამოცხადდა მეფე ვახტანგ I მონადინებით კათოლიკოსის წოდების შემოღებით, ადგილსამყოფელით პირველად მცხეთაში და შემდეგ ტიფლისში — სამეფოს ახალ დედაქალაქში. ეროვნული ეკლესიის ცვალებადობა დროთა განმავლობაში ფრაგმენტაციას და ქართული მინების გაერთიანებას მოყვა, რომელიც გამოწვეული იყო ტერიტორიაზე გარე შემოსევებით, შიდა ბრძოლე-

ბით, მაგრამ ამავე დროს განსაკუთრებული აყვავების პერიოდით X-XIII საუკუნეებში.

ამ დროს ადგილი ქონდა ულამაზეს ფენომენს, რომელიც დაკავშირებული იყო ქართული წარმოშობის ბგერების გამოჩენასთან კავკასიისდან მოშორებით მრავალ ადგილას, როგორც იერუსალიმში, სირიის ზოგიერთ ადგილას, ანატოლიაში, კონსტანტინოპოლში, ბულგარეთში, სინასა და ათონის მთებზე, უძველესი და დიდებული ქალაქის თესალონიკის ახლოს, სადაც პირველი ათასწლეულის ბოლოს ზღვიდან მოხდა ღვთისმშობლის გამოსახულების ხატის გამოტანა, განგებისგან გამორჩეული ქართველი ბერის გაბრიელის ხელით.

განსაკუთრებულმა რელიგიური ხასიათის ფაქტმა განსაზღვრა მომდევნო საოცრებაც, წმინდა გამოსახულება დასვენებული იბერიული ეკლესიის საკურთხეველში, მეორე დღეს ბერებმა იხილეს ეკლესიის კარის თავზე. მოვლენას ადგილი ჰქონდა მანამაღე ვიდრე წმინდა გაბრიელს არ მოეველინა ღვთისმშობლის გამოსახულება, რომელმაც უთხრა: „მინდა აქ დავრჩე იბერიელების დასაცავად“. ხატი „კარის ღვთისმშობლისა“ დღესაც იგივე ადგილას, ათონის მთის ქართულ წმინდა მონასტერშია.

ბიზანტიასთან ურთიერთობანი გაძლიერდნენ, გასაკუთრებით დასავლეთ საქართველოს მართლმადიდებლური ქრისტიანი ხალხებისთვის, მაშინ როდესაც აღმოსავლეთი მხარე ძლიერი გახდა განცალკევებული იერარქიების შექმნით კავკასიასა და მოსკოვის სამთავროს მონღოლური წარმოშობის თათრების ყოფნის დროს, XIII საუკუნის დასაწყისიდან და XIX საუკუნის ბოლომდე. ქართველი ხალხის ნაწილი მოცული იყო კათოლიკე ბერი მისიონერების საინტერესო საქმიანობით, რომელთა საყრდენ წერტილსაც გარკვეული პერიოდის განმავლობაში წარმოადგენდა ეპისკოპოსი, რომელიც ტფილისში ცხოვრობდა რომის პირველად ეკლესიასთან საუკეთესო ურთიერთობის გამო. ერთი მისიონერი, რომელიც დღესაც დიდი აღფრთოვანებით მოიხსენიება საქართველოში, არის

ქრისტოფორო კასტელი, ტეატინების ორდენის წარმომადგენელი, დიდი სულიერიების მატარებელი პიროვნება, გამორჩეული ძლიერი ქრისტიანული მოღვაწეობით და ყოველდღიური ცხოვრების ღრმა ცოდნით. მისმა ცოდნამ თეოლოგიურის და ფილოსოფიურის გარდა მედიცინისა, მათემატიკისა და ასტროლოგიისა, საშუალება მისცა 1631 წლიდან 1654 წლის ბოლომდე ნაყოფიერად თანაეცხოვრა ადგილობრივ ხალხთან, რომელნიც მათი ჩვევებითა და ტრადიციებით დეტალურად იქნა აღწერილი ძვირფას ხელნაწერებში, დაკარგული მგზავრობის დროს პალერმოში დაბრუნებისას და შემდეგ მოთმინებით აღდგენილი მის სიკვდილამდე, რომელიც ინახება სიცილიის დედაქალაქის მუნიციპალიტეტის არქივში.

უძველესი და დიდებული ტრადიციების მქონე ქართული ავტოკეფალური ეკლესია ძალისხმევად იქნა შეცვლილი, როდესაც 1800 წლის დასაწყისში, დიდი რუსეთის პროტექტორატის ურთიერთობა საქართველოს ტერიტორიაზე გადაიზარდა ორგანულ პოლიტიკურ, ეკონომიკურ და სამხედრო ანექსიად საქართველოს სამეფოსი, პერიოდი როდესაც „ოტომანური“ იმპერია მისდევდა თავის გავლენის გაზრდას და ისლამის რელიგიის გავრცელებას.

კათოლიკოსის პიროვნება შეცვლილი იქნა ეგზარხოსით ადგილსამყოფელით სტავროპოლში, წმინდა სინოდის დანიშვნით, პირდაპირ მეფისაგან გაკონტროლებული და წირვის ძველი ქართულიდან რუსულით შეცვლით. რადიკალურმა ცვლილებებმა ღრმა ჭრილობები გამოიწვია ქართველთა სულში, რომლებიც მიზმულნი იყვნენ თავიანთ მართლმადიდებლურ რელიგიურ ტრადიციებთან ქართული ავტოკეფალური ეკლესიისა.

ისტორიულმა მოვლენებმა 1917 წლის საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის გამოცხადების შემდეგ, ხელი შეუწყეს თბილისის საპატრიარქოს ფუნქციების აღდგენას და ეროვნული ენის ხელახალ შემოტანას ლიტურგიული რიტუალების დროს. საბჭოთა კავშირის პერიოდში ადგილი ჰქონდა

მონაცვლეობით სიტუაციებს, ბევრ შემთხვევაში ნამდვილი და მართალი ტანჯვით ქრისტიანობის მქადაგებლებისა და მორწმუნეებისა, რომლებიც ხშირად სიკვდილამდე იცავდნენ ქრისტიანულ რელიგიას სახელმწიფოში გაბატონებული ათეიზმისაგან.

ულამაზესი ფურცლები რელიგიის ისტორიისა, ადამიანთა ტანჯვითა და სულიერ სიხარულით; გამოცდილება, სიმდიდრე ნამდვილად ქრისტიანული ცხოვრებისა, რომლებიც პატივს მიაგებენ მთელ უნივერსალურ ეკლესიას. ქართული ეკლესია რომელიც ქრისტეშია, ყოველ დღეს, და სამწუხაროდ არა ყოველთვის, ღირსეულად ანახლებს თავის რწმენას და ვალდებულებას, იღვანოს სულიერი და მატერიალური სიკეთისათვის მთელი კაცობრიობისა.

საქართველოს ეკლესიის ფუნქციების სრული აღდგენა, მისი გახსნა, ალბათ ნელი და შესაძლებელია, და იგივე სიძლიერით სხვა მართლმადიდებლური ეკლესიებთან კავშირებით, ასევე კათოლიკურთან და სხვა ქრისტიანულ აღმსარებლობებთან, შესაძლებელია იყოს კეთილი სურვილი ბევრი დაკარგული სულის მოსაქცევად, რომლებიც უნაყოფონი გახდნენ ისტორიული მოვლენების გამო, რომელიც, ალბათ მარქსისტულ-ლენინურ-სტალინური გაუცნობიერებელი ლიდერების იდეოლოგიის მხრიდან შეიქმნა და განივრცო, კონცეფცია ღმერთის არსებობის არასაჭიროებაზე. ყოველ შემთხვევაში პიროვნული თავისუფლება უნდა იყოს დაცული, იმისათვის, რომ ყოველმა მოქალაქემ შეძლოს ნამდვილად შეგნებული და გააზრებული, პიროვნული ინტერესებიდან გამომდინარე გააკეთოს არჩევანი, ადამიანთა ერთობის სასარგებლოდ, პიროვნული შეხედულებების მიუხედავად მიწიერ ცხოვრებაზე.

ზოგიერთმა დასავლურმა ჟურნალისტმა ბოლო წლებში შენიშნა და დანერა, და ხელმეორედ სულ ახლახანს 2008 წლის ზაფხულის საომარი კონფლიქტის შემდეგ, რომ ბევრი ქართველი და მნიშვნელოვანი ჯგუფები ყოფილი საბჭოთა ბლოკის

ხალხებისა, ხშირად თავს აფარებდნენ მისტიკურ სულიერებას, რათა თავი აერიდებინათ ყოველდღიური პასუხისმგებლობისათვის და საყოველთაო კეთილდღეობის კონკრეტული ხანგრძლივი პერსპექტივების უქონლობისათვის.

მოსაზრებანი ამ თემაზე, როგორც ვიცით ძალიან ხშირად გვხვდება და ამის დასამტკიცებლად ნუ დავიწყებთ იმათ ცნობილ მტკიცებებს, ვინც რელიგიებში ხედავდა „ხალხების ოპიუმს“. დღევანდელ პატრიარქს, მის უნმინდესობასა და უდიდესებულობას ილია მეორეს ეცოდინება მიუთითოს ქართული ეკლესიის მორწმუნეებს და მათ ვინც შეცქერის მის რელიგიურ კულტურას ინტერესითა და სიმპათიით, სწორი გზა სამების ნამდვილ რწმენაში, სხვა ჭეშმარიტებები განცხადებული და სწავლული მაგისტრის (ღვთის) მიერ.

ღრმა და შინაგანი ხედვა რელიგიური ცხოვრებისა, მაგრამ ამავე დროს მოქალაქეობრივი, პოლიტიკური და კულტურული გავლენისა შესამჩნევი მნიშვნელობის ღირებულებების მქონესი, განსაკუთრებით გულების, სულების და ეროვნული ცხოვრების ცვლილებების დროს უდიდესი დაბნეულობის მომენტში, იმისთვის, რომ არ იქნეს დაკავებული ერთმანეთის როლების ადგილები მოქმედებების პრინციპებიდან გამომდინარე.

ამისთვის გვსურდა გაგვესვა ხაზი თავმდაბლობით, მაგრამ მიზნის გარკვევისათვის. არა საშინელი ძალით, ტანკებით, ანდა ავტორიტარული მიდგომებით, რომელთაც არ გააჩნდათ საჭირო ან კიდევ აქვთ პოლიტიკური და დიპლომატიური დიალექტიკის შინაარსობრივი სისუსტე, მიიღწევა იმედისა და მოლოდინის შედეგები, ხალხისათვის ხანგრძლივ პერიოდში.

მოსაზრება ამ თემაზე ყოველთვის უნდა დარჩეს ყველას ყურადღების ქვეშ, დარწმუნებულები იმაში, რომ საერთო სიკეთისათვის მუშაობა, საბოლოოდ ნიშნავს კონკრეტულ უზრუნველყოფას აუცილებელი მატერიალური და სულიერი ნაყოფისა პიროვნულ დონეზე, შეხსენებით ქრისტიანებისათ-

ვის იმისა, რომ ყოვლისშემძლის მხრიდან შეფასებები იქნება პიროვნული, ისე როგორც სხვა რელიგიური აღმსარებლობის მორწმუნეთა და არამორწმუნეთა პასუხისმგებლობანი, იქნება შეფასებული ეროვნული და უნივერსალური საზოგადოების მიმართ, მაღალი ავტორიტეტული და მიუკერძოებელი მაგისტრის (უფლის) მხრიდან.

საქართველოს აყვავებული პერიოდი მიღწეულ იქნა თანდათან ეროვნული მონარქიის გამყარებით, უმაღლესი პოლიტიკური, მატერიალური და კულტურული გამოსახულებების გავლით. პირველი საუკუნის დასასრულსა და მესამე საუკუნის დასაწყისში მეორე ათასწლეულისა, მეფე დავით IV აღმაშენებლით, თამარ მეფითა და დიდი პოეტით შოთა რუსთაველით.

ქართველი ერის თვითმყოფადობის ხანგრძლივი და მყარი განდიდება მომდევნო საუკუნეების წინ, განსაკუთრებით მძიმე, უცხოელ დამპყრობელთაგან უნდა წარმოადგენდნენ ერთ-ერთ მნიშვნელოვან საფუძველს, ასევე გაურკვეველი და ჯერ კიდევ კარგად გამოუკვეთელი მომავლის სტრატეგიებისა III ათასწლეულის საქართველოსი, რომელზედაც დამყარებული უნდა იყოს შინაარსობრივად გაზიარებული პოლიტიკურ-ეკონომიკური მოქმედებანი და გააზრებული არჩევანი საერთაშორისო სტრატეგიული ალიანსებისა.

ბლოკებისა და სტერეოტიპული იდეოლოგიების დასასრულმა, არენაზე ხელახლა გამოიყვანა ბევრი პოტენციური მონაწილე, რომლებიც დიდი ხნის განმავლობაში იყვნენ გაჩერებულნი, ანდა ფარდის იქით მომლოდინენი იყვნენ, რომლებსაც საბოლოოდ შეუძლიათ ითამაშონ მთავარი როლი და არამხოლოდ ადგილობრივ დონეზე მქონე დიდი ინტერესის მნიშვნელობისა, არამედ მსოფლიო არენაზეც.

საქართველო თავისი საერთო ეროვნული ხელმძღვანელი კლასით, შედგება ეკონომისტებისაგან, მაღალი კულტურის მქონე ადამიანებისაგან, პოლიტიკოსებისაგან, მოსამართლეებისა და სამხედროებისაგან, რომლებიც შეძლებენ

კომპეტენტურობითა და მოქნილობით შევიდნენ კავკასიური, ევროპისა თუ მსოფლიოს ფართო არენაზე?

სიამოვნებით ვიხსენებ ჩვენი მეგობრის, ქართველი აკადემიკოსის, თამაზის სიტყვებს, რომელიც თავისი სიბრძნით, რაც ასაკში მყოფ ადამიანებს ახასიათებს, გაშლილად და დარწმუნებით ლამაზი სუფრის გარშემო, სადღეგრძელოებს შორის საზეიმო ტონით გვებაასებოდა სიტუაციასთან მისადაგებულ გარემოში: აუცილებელი და მნიშვნელოვანია სწავლა და მუშაობა მუდმივად, პატიოსნებითა და კომპეტენტურობით, მკაცრი მიზანდასახულობითა და ხალხის სამსახურში!

სარწმუნო ერს უნდა ჰქონდეს ძირითადი კონსტიტუციური პრინციპები, კარგად გამოხატული და შეძლებისდაგვარად უნდა ფლობდეს ისტორიული გამოცდილების სიმდიდრეს, რომ ერთად გახდნენ მანათობელი მომავლისაკენ განახლებული და განათებული გზისა, აუცილებელი და საჭირო განსაკუთრებით მენტალიტეტის გამოცვლისათვის, გლობალიზებული მსოფლიოს დინამიზმთან მიმართებაში ყველაფერი ეს, საკუთარი ისტორიული და კულტურული თვითმყოფადობის დაკარგვის გარეშე ქართველი ხალხისა, რათა თავიდან აიცილოს ასე უპატიებელი ავტორიტარული ქმედებები, ახალგაზრდათა საბედნიეროთ, რომლებმაც ხელახლა განამტკიცეს სახელმწიფოს ეროვნული სუვერენიტეტი, ან რომლებიც მიიღწვიან დემოკრატიული ცხოვრების მნიშვნელოვანი დონეების მისაღწევად. არსებობს უდიდესი მარაო მთავრობის კარგი ქმედებებისა, რომლებიც მიუხედავად იმისა, რომ მომნიშვნელებულია სხვადასხვა კონტექსტში, ანალიზის, შედარებით და შესაძლებელი პროცედურული პროცესების თვალსაზრისით გადმოტანილი საეჭვო მისადაგებებით, წარმოადგენდნენ ადგილობრივ ტრადიციებთან დროისა და ფორმების განხორციელებასთან შეძლებისდაგვარად, და ფართოდ გაზიარებულს.

იტალიაში, ჯერ კიდევ მრავლად არის სხვადასხვა ბუნე-

ბის საყრდენი წერტილები. როგორც კომუნალური პერიოდი, მაგ. საზღვაო რესპუბლიკების ამაღლის, პიზას და განსაკუთრებით გენუისა და ვენეციის სახელმწიფოებისა, ალორძინების, განახლების „რიზოჯიმენტის“ და დიდებული გამოცდილება ეკონომიკური ალორძინებისა მეორე მსოფლიო ომის შემდეგ;

საფრანგეთის რევოლუცია და დიდი ნაწილი ნაპოლეონისა და აქედან დაბადება ნამდვილი ფრანგული „გრანდერისა“ (სიდიდე); ჩრდილოეთ ამერიკაში შეერთებული შტატების ჩამოყალიბება, და ჩრდილოეთის ზღვის ქვეყნებისათვის დიდი ეკონომიური როლი, რომელიც ითამაშა ანსეატიკურმა ლეგამ; სიმონ ბოლვარის რევოლუცია სამხრეთ ამერიკაში, ძირითადი დემოკრატიული პროცესების მეტაბოლიზაცია ინდოეთის თვალუნვდენელ რეგიონში და ა.შ. მსოფლიოს სხვა ნაწილებში.

ყველაფერთან ერთად შეიქმნა აუცილებლობა თავისუფლად, თანდათან შექმნილიყო ახალი ერთეული, განსაკუთრებით ეროვნებების ზემოთ მდგომი, როგორც ევროგაერთიანება. ნაფტა (მექსიკა, აშშ, კანადა) ნატო ევროპის კომისია „ოშე“, დამოუკიდებელი სახელმწიფოებების ერთობა, ასეაში, ონუ, და ურთიერთსაინანაღმდეგო ორგანიზაცია W-T-O.

კარგად გაგება მოტივაციებისა, რომლებმაც საფუძველი ჩაუყარეს მათ შექმნას და განსაკუთრებული გაგება ზემოთ ჩამოთვლილი ორგანიზაციების ოპტიმალური მუშაობისა წარმოადგენს ფუნდამენტალურ მნიშვნელობას; როგორც საჭიროა სრული თვითშეგნების ქონა კომპლექსური მიზნების (ობიექტების) და განსაკუთრებით ეკონომიკური სფეროში, დასაქმებით და სოციალურ სფეროში მისაღწევად, არსებულ საშუალებებთან ყოველთვის მიმართებაში ადამიანური რესურსების, მათი რეალური და არა მხოლოდ მოჩვენებითი კომპეტენტურობისა, ფინანსურისა, ინფრასტრუქტურული და სტრუქტურული, მეცნიერული და ტექნოლოგიური ცოდნისა.

დიდი ყურადღებითა და ინტერესით მოვუსმინეთ, 2008 წლის კონფლიქტის შემდეგ, ბევრ ქართულ, რუსულ და ევროპულ ტელევიზიას ინტერვიუებით, საკითხის გაღრმავებით, რეპორტაჟებით და კამათით (დებატებით); ნავიკითხეთ მრავალი იტალიური, ევროპული და ამერიკული გაზეთის და ყოველკვირეულის წერილები და საკითხის ღრმა განხილვები, და სულ ახლახანს მოვისმინეთ თავისუფალი ლაპარაკი ჯერ კიდევ ნახევრადცარიელი თბილისის ქუჩების კუთხეებში:

ა. — მიზეზებსა და პასუხისმგებლობებზე გასულ წლის ომის დრამატულ სცენებზე, რომ ალბათ შესაძლებელი იყო თავიდან აცილება. სურვილი და უნარი, რომ ყოფილიყო მხარეთა არსებული პრობლემების გადანყვეტა, განსაკუთრებულად არსებულისა 80-იან და 90-იან წლებში.

ბ. — აუცილებლობაზე, განსაკუთრებით საქართველოსათვის, საბოლოოდ დაემტკიცებინა საერთაშორისო პოლიტიკის არჩევანი, გაზაფხულის მანიფესტაციების შემდეგ მოედნებზე და ღრმა მოსაზრებანი პოლიტოლოგებისა და არაპირდაპირი ყურნალისტებისა, არასამთავრობო ორგანიზაციებისა და ეკლესიისა.

ოქროს საწმისის ქვეყანა დღეს იმყოფება დიდ მოედანზე. ისეთზე, როგორიც დედაქალაქის თავისუფლების მოედანია, დომინირებული იმპონენტური მთლიანად მოოქროვილი ქანდაკებით, მიძღვნილი წმ. გიორგისადმი, განსაკუთრებით განდიდებული საქართველოს ქრისტიანი ხალხის მიერ; სხვადასხვა შესაძლებელი გზით, რომელსაც შეიძლება დაადგეს ხალხი, რომელიც ამჟღავნებს შიშს, რომ არ იქნება შეცდომა დაშვებული საერთაშორისო ალიანსებში და ამავე დროს საშიშროება სხვა მნიშვნელოვანი შესაძლებლობების სტრატეგიების დაკარგვისა. კანონიერი სულიერი განწყობილებანი (გასაგებია), რომლებიც ბადებენ გაურკვევლობას და სტიმულს აძლევენ ღრმა ფიქრებს; მიუხედავად ამისა, საჭიროა დემოკრატიული მეთოდებითა და გასაგები სიტყვებით და არა ცარიელით, დაბნეული ადამიანებისა თუ პოლიტიკურ და ეკო-

ნომიკური ძალაუფლების ჯგუფებისა, დაინტერესებულების განსაკუთრებით საკუთარი ინტერესებით, რომ ფინანსური ბაზების დინამიზმი, წარმოება და მომსახურება ითხოვს სასწრაფო მომნიფებას ადექვატური და ელვისებური გადაწყვეტილებებისა. სურვილი და იმედი, რომ ისინი იყვნენ რეალური ანალიზის ნაყოფი, სერიოზულად და ჭკვიანურად გადაწყვეტილი, ყოველგვარი წინასწარმეტყველური თუ უყურადღებო დიპლომატიური შემოკლებული გზებით.

გადასაწყვეტი საკითხების სირთულე ნათლად ჩანს ყველა თავის ასპექტში, მაგრამ ყოველდღიური ცხოვრების მოთხოვნები ყოველთვის და ძლიერად უბრუნდებიან ადამიანთა გონებას, ახალგაზრდებსა და მოხუცებს, რომლებიც საჭირო ყურადღებით არ უყურებენ მაქის სისტემებს, ხშირად გაუმჭვირვალე გარემოთი და სიშორით, როგორც ვარსკვლავური მირაჟი, არამედ მაგიდას ყოველდღიურად დასახუნძლს, საავადმყოფოების მომსახურებას, განათლების ხარისხს, სწორედ და კანონიერად, მოქალაქეთა ცხოვრების სრული ინდივიდუალური თუ ჯგუფური უფლებების აღიარებით, საჭირო მიზანდასახულობის სამოქალაქო და ფინანსური ვალდებულებების პატივსაცემად, თავისუფალისა მთელ საზოგადოებათან მიმართებაში.

სხვადასხვა კარგი რეპორტაჟი და კვალიფიციური გამუქება საქართველოდან, ამ ბოლო დროისა, გადმოცემული ევროპული და ამერიკული ყველაზე დიდი ტელევიზიების მიერ, დეტალურად აღწერენ დღევანდელი არასახარბიელო ეკონომიკურ და სოციალურ პირობებს მოსახლეობის ფართო წრეებისა; საინტერესო იქნებოდა ხელში აღება ამ წერილებისა და გადაცემების სათუთად შესადარებლად იმ ათწლეულთან რომელიც წინ უსწრებდა საბჭოთა კავშირის დაშლას, მიღწეული შედეგებით, იმ ქვეყნების ეკონომიკურ, პოლიტიკურ და სოციალურ სინამდვილეებთან შედარებით, რომლებმაც შექმნეს აღმოსავლეთ პარტენერიატობა ევროგაერთიანების მეშვეობით, და რეალურ გარე ეკონომიებთან, უბრუნველყო-

ფილს რუსეთის ფედერაციის მხრიდან, ელცინისა და პუტინის პრეზიდენტობის პერიოდში.

საკუთარი ხალხისა და მთლიანი კაცობრიობის სიყვარული ნიშნავს შექმნა საჭირო წინაპირობები სამოქალაქო, ეკონომიკური, სამარლებრივი და პოლიტიკური პროგრესისათვის. მოსაზრება, რომელიც ბევრისათვის ფრიად ნათელია, მაგრამ ყოველთვის არ გვხვდება მსოფლიოს სხვადასხვა სინამდვილეში; ამიტომ არ დავფარეთ უხერხულობა და ზოგჯერ გაღიზიანებაც წერილების კითხვისას და ზოგჯერ გადაცემის მოსმენისას, ღია თუ ფარულად ნაკლებ სასურველი საქართველოსათვის და ძლიერ გამცემი რუსეთისა თუ სხვა ქვეყნების პოზიციებისა და მოქმედებების მიმართ.

ყველაზე ხშირი გამოძახილი, რომელიც ჩვენს გონებაში ცოცხლდება ჩვენი მეგობრებისა და იტალიელი და ევროპელი მოქალაქეების მხრიდან, ის არის რომ ხშირად მათ ნარმოდგენაში საქართველო ჯერ კიდევ რუსეთის შენადგენელი ნაწილია, ის რომ გამოკვეთონ გადამეტებული მოთხოვნები და შემანუხებელი ძალდატანება საქართველოს მხრიდან, მაგრამ უფრო კიდევ გამოხატვა რუსეთის ფედერაციასთან კარგი ურთიერთობების აუცილებლობისა, რომელიც ამ მომენტი-სათვის ერთადერთია, უზრუნველყოს ევროპული ქვეყნების უმრავლესობა გაზის მომარაგებით.

ამდენად, ცნობამდე მიტანა და აღწერა ობიექტური სიტუაციებისა არის ტიპიური სამუშაო პროფესიონალურად კომპეტენტური და ეთიკურად და პასუხისმგებელი ჟურნალისტების საქმე; მაშინ როცა, სხვა ფიგურები სწორედ ობიექტური ფაქტებით და სიტუაციებით უნდა დაკავდნენ, როგორც ამას აკეთებენ არასამთავრობო საერთაშორისო ორგანიზაციები და ადგილობრივი და მნიშვნელოვანი სამსახურები საქართველოს ახალი საჯარო ხელისუფლებისა, მართონ კომპლექსური მანქანის სისტემა, რომელიც ჯერ კიდევ დასასრულებელია დეტალებში ძირითადი სამოქმედო ხაზებით, რათა უზრუნველყონ დამაკმაყოფილებელი დემოკრატიული

დონე და აუცილებელი სტაბილურობა საქართველოს ქვეყნისა, მაინც მოძრაობაში.

გააზრებული და მტკიცე სვლა, თავშეკავებული კონტროლით ძლიერი ემოციისა და ფანტასტიკური ხედვისა, ეს იქნება სწორედ კავკასიის სამხრეთ დერეფნის უძველესი აბრეშუმის გზის ხელახალი მთლიანი აღმოჩინება. ვისაც ბავშვობაში წაკითხული აქვს ლამაზი წიგნი — „მილიონი“ — სადაც მოყოლილია და აღწერილია მახასიათებელი პეიზაჟები და შეხვედრილი ადამიანები დიდი მოგზაურის მარკო პოლოს მხრიდან, კომერსანტი, მაგრამ გზავნილის ფუნქციებითაც, თავისუფლად შეძლებდა წარმოედგინა განახლებული გზა, მაგრამ არა ის, აბრეშუმისაგან დომინირებული, არამედ ნავთობის, გაზისა და სხვა ბუნებრივი მინისქვეშა რესურსებისა.

გენუისა და ვენეციის დიდ საზღვაო სახელმწიფოებს თავისი სახელმწიფოებრივი სტრუქტურით გაგებული ჰქონდათ მნიშვნელობა კომერციული კავშირისა ძველ კონტინენტსა, ცენტრალურ აზიასა და შორეულ აღმოსავლეთს შორის, მსოფლიოს მხარეები მაშინ ჯერ კიდევ ნაკლებად ცნობილი, ხმელთაშუაზღვის დასავლეთი, ცენტრალური და აღმოსავლეთი შავი ზღვისა, ჩვენი ეპოქის მეორე ათასწლეულში ხდება გზაჯვარედინი სუნელებით, ცხოველური და მცენარეული ქსოვილებითა და სხვა ყველა სახის პროდუქტით სავსე ხომალდებისა, რომლებსაც დიდად ელოდნენ სხვადასხვა ბაზრებზე.

ბევრმა ვაჭარმა მოქნილად გამოიყენა დიდი შესაძლებლობანი და მათ შირის იყო პოლოს ვენეციური კულტურისა და ტრადიციების მქონე ოჯახი. სამწუხაროდ გაუნელებელმა პაექრობამ, რომლის მსხვერპლიც თვით მარკო პოლო გახდა, რომელიც დადანაშაულებული იქნა ძნელად დასამტკიცებელ არაკანონიერ ქმედებაში და დაპატიმრებული გენუელების მხრიდან, არ მისცეს შესაძლებლობა ვაჭრობის ჰარმონიული დაწესებისა; მიუხედავად ამისა, მოვლენებმა, რომლებიც ისტორიამ შემოგვინახა, უამრავი საომარი თავგადასავლებით,

სტიმული მისცეს შეჯიბრს და მნიშვნელოვან დინამიზმს მათი ალიანსებისა მრავალი ეკონომიური სინამდვილით ეგეოსისა და შავი ზღვისა, საქართველოს დასავლეთში და პონტოსის მხარეს მდებარეთა ჩათვლით, სადაც დასაწყისი ჰქონდათ კომენისა და პალეოლოგის დინასტიებს.

ამ მომაჯადოებელ ისტორიას შეუძლია იყოს საფუძველი როგორც მსგავსი აზრებისა, ასევე ახალი ინტრიგანული მოვლენებისა, რომელიც ეხება მრავალი ნავთობისა და გაზსადენის პროექტირებას, მშენებლობასა და მართვის გამონვევებს, რომლებიც დააინტერესებს და რომლებშიც მონაწილეობას მიიღებს ბევრი პროტაგონისტი და უბრალო წამყვანი, მრავალი ცნობილი თეატრალური სპექტაკლების წამყვანისა, სხვადასხვა ტერიტორიებზე ლოკალიზებული შავი და კასპიის ზღვების გარშემო მდებარენი, კუთვნილნი სხვადასხვა სახელმნიფოსი, ერთმანეთშორის კონფლიქტში მყოფნი.

ჩვენი ინტერესი დიდი ხანია განსაკუთრებით მიმართულია გაზპრომის პოლიტიკისაკენ, რუსეთის მთავრობის ბიძგებით, ანტიეკონომიკურობის მიუხედავად დაიცვას პროექტები, რომლებიც ხელს შეუწყობენ შეზღუდონ სხვა პროექტების მხრიდან რეალური საფრთხე მათ დომინირებაზე. ამ დრომდე წიმაღმდეგობაში მოსული გაზის მარაგის მიწოდებაზე ევროპული ქვეყნებისათვის, პროექტებზე ნაბუკოს და South Stream. სხვადასხვა სიტუაციების კომპლექსურობა ეკონომიკური და პოლიტიკური ხასიათისა ბევრის თვალში ცხადად ჩანს და სტრატეგიული მნიშვნელობა ხაზგასმულია საუკეთესო გადაწყვეტილებების რთული ძიებით, ეროვნული ინტერესების დაცვით, ძნელად შეფარდებითი ერთმანეთს შორის. რუსეთის ფედერაციის პოლიტიკა, უხელმძღვანელოს და არსობრივად თავს მოახვიოს საბაზრო პირობები აბსოლუტურად კანონიერია და რა თქმა უნდა უნდა პასუხობდეს ეროვნულ ინტერესებს, თავისი დომინანტური პოზიციის დაკავებით, როგორც მწარმოებლისა, რომელიც ამარაგებს ევროპულ კონტინენტს. ეს ტენდენცია ძლიერ მონოპოლის-

ტური, არ პასუხობს ტრადიციული მყიდველების ინტერესს, რომლებიც ცდილობენ კანონიერად თავი დააღწიონ ყოველგვარ კომერციულ შანტაჟს და სურთ მაქსიმალურად შეამცირონ სხვადასხვა ტექნიკური პრობლემები, რომელთაც შეუძლიათ საფრთხე შეუქმნან მომარაგების უწყვეტობას.

პრობლემატიკა ახალი არ არის და ამ კუთხით გვინდა გავიხსენოთ 50-იანი წლების დასასრულისათვის მომნიჭებული გამოცდილება, მაშინდელი „ENI“-ის პრეზიდენტის ენრიკო მატეისი. იმ დროს ნავთობის ბაზარი დომინირებული იყო 7 დიდისაგან — „7ამერიკელი და“ — კავშირისაგან, რომლებიც აწესებდნენ ფასს ყოველგვარი ნეგოციატიის გარეშე სანავთობის ღირებულებაზე, ზოგჯერ პირობებზე და მომარაგების სპეციფიკაზე და ფორნიტურების გადახდის ვადებზე.

შეტაკება აღმოჩნდა აბსოლუტურად ართანაბარი „ENI“-ის მხრიდან სუსტი შესაძლებლობით დაემსხვრია მონოპოლური შეუთანხმებლობა. მოთმინების ძალა არ აკლდა დიდ იტალიელ მენეჯერს და, ალბათ ბედის დახმარებით დასაწყისში მის მხარეზე ყოფნით, დასაწყისი ჩაეყარა საერთაშორისო პოლიტიკას ნავთობის სფეროში, რომელმაც მცირე დროში გამოიწვია ღრმა, მნიშვნელოვანი და პოზიტიური ცვლილებები საერთაშორისო სცენაზე, რომელიც მოჩვენებით დაუნგრეველი იყო.

სამწუხაროდ ტრაგიკულმა საავიაციო კატასტროფამ, შემთხვევითი თუ ნასურვებმა, შეწყვიტა დიდი ხელმძღვანელის სიცოცხლე, მაგრამ ვერ გააჩერა მისი იდეა და „ENI“-ის აქტები, რომლებმაც საბოლოოდ დაამსხვრია „შვიდის“ მონოპოლია მსოფლიოში.

მას შემდეგ ნავთობის მრავალმა ბარილმა გაიარა მთელი მსოფლიოს ნავთობსადგურებში და გადატანილი იქნა ნავთობმზიდებით და მაინც ჩანს პრობლემები. გამოცდილების მიუხედავად ისევ იჩენენ თავს, მიუხედავად ასევე ახალი და უახლესი ტექნოლოგიების არსებობისა, და არსებობს ამ სექტორის ლიტერატურაში მრავალი და მომგებიანი მართვის

ფორმა მარაგის ამოღებასთან დაკავშირებით, გადატანასთან და მნიშვნელოვანი არაგანახლებადი ენერგეტიკული წყაროების გამოყენებასთან.

პირადად, როგორც ადამიანი პერსონალის ხელმძღვანელობისა, 80-იანი წლების პირველ ნახევარში გასული საუკუნისა, მეტალმექანიკური (რკინის გადამამუშავებელი) წარმოებისა, ლოკალიზებულის სარდინიაზე და მილანში ნავთობის პლატფორმების მშენებლობისა, off-shore ,რომელიც ნავთობის ამოსაღებად იყო გამიზნული მსოფლიოს სხვადასხვა მხარეში, მქონდა შესაძლებლობა გამეღრმავებინა მრავალი საკითხი დაკავშირებული მნიშვნელოვან და რთულ ინდუსტრიასთან მოპოვებისა. გამოცდილება გამდიდრებული იქნა შესაძლებლობით, დამეზუსტებინა სანჯავის გადაზიდვის საკითხთან დაკავშირებული საკითხები, იმ ფაქტის წყალობით, რომ სანარმო მთლიანად იყო Saipem-ის მონაწილეობით „ENI“-ის ჯგუფი, სპეციალიზირებული მილსადენების გაყვანით, როგორც მიწაზე ასევე ზღვის ქვეშ სანჯავის გადასატანად.

ეროვნული სახელმწიფო ორგანიზაცია „Угледобород“-ი, სპეციალურად შექმნილი სამთავრობო დონეზე, რადგანაც მიჩნეული იყო როგორც სტრატეგიული იტალიელი ერისათვის, საქმეზე დიდი მულტინაციონალი, გახდა მნიშვნელოვანი და მძლავრი, განსაკუთრებით თავისი რთული ორგანიზაციით, რომელსაც შეუძლია უზრუნველყოს წარმოების სხვადასხვა ფაზა, პროექტირებიდან მოპოვების დანადგარების აშენებამდე, ტრანსპორტირებისა, და ნავთობისა და ნავთობპროდუქტების გადამამუშავებით, ფორნიტურასა და გაყიდვამდე გასაღების ბაზრებზე.

ამდენად, მიუხედავად იმისა, რომ არა ვარ სპეციალისტი, ვინაიდან და რადგანაც დიდი ხანია ამით აღარ ვარ დაკავებული, ჯერ კიდევ შემოიძლია მხურვალე ანალიზის გაკეთება და საბოლოო შეფასება არაპირდაპირი პროექტებისა, რომლებიც როგორც ბევრმა იცის, ძლიერ გავლენას ახდენს გეოპოლოტიკაზე. ამდენად, გამომდინარე საერთაშორისო ეკონომიკური ჯგუფების შესაძლებლობებიდან, რომლებიც

მოედინება და იზიდავს მრავალ მთავრობას და საზოგადოებრივ დანესებულებას, იპოვონ საჭირო ფინანსები, ნამდვილად მეძნელება გავიგო ზოგიერთი ტექნიკური პასაჟი და ეკონომიკური ვარგისიანობის მაჩვენებელი ახალი წინადადებებისა, რომლებიც არის გაზსადენების ასაშენებლად არა მხოლოდ სახმელეთო, ასევე ზღვის ქვეშ.

აქ მინდა აღსარება მივცე ამ წიგნის მოთმინებით სავსე მკითხველს, რომ ვცადე ამ ორი პროექტის შეფასებაში ჩამერთო წიგნის თანაავტორი, მაგრამ მივალწიე შედეგს, ჩემი და მრავალი ანალიტიკოსისა, აღმოჩენილი საინტერესო ეკონომიკური და გეოპოლიტიკური კუთხით. ვიმედოვნებთ რომ არ მოხდება საბოლოოდ, რადგან ეს თუ მოხდა ალბათ ორი შენიშვნა იქნება გასაკეთებელი: ან ვერ შევძელი ნათელი გონებით ამეხსნა ეს ყველაფერი ან არადა ნიშნავს იმას, რომ ნამდვილად ვერ გავიგე South Stream და Nabucco-ს პროექტების ფილოსოფია, რომელიც ეხმაურება ლამაზ და ინტენსიურ ნაწარმოებს იტალიელი კომპოზიტორის ჟიუზეპე ვერდის მიერ შექმნილს.

ამავე დროს, მაიამ ბოდიში მოიხადა არგუმენტებზე არაკომპეტენტური პასუხებისათვის, რაც ჩემთვის ფრიად მნიშვნელოვანია, მიუხედავად იმისა რომ მთელი გულმოდგინებით მაჩვენა სურვილი ამ ორი პროექტი-იდების – მილსადენების გაანალიზებისა.

შემიძლია დაგარწმუნოთ, რომ მომავალ თვეებში ჩრდილის ქვეშ მყოფი ნაწილები ნათელზე გამოვა და ამით საშუალებას მისცემენ იმათაც, ვისაც საკმარისი რიტორიკა არ გააჩნდათ, ანდა კატეგორიულად უარყოფდნენ, როგორც ფინანსური ბირჟებისა და სკეპტიკური თუ სანინაალმდეგოდ მოქმედი მთავრობების დარწმუნებულობას, შეეძლებათ აზრის გამოხატვა შესაბამისი დარწმუნებით და პროფესიონალურობით.

ნამდვილად საინტერესო და ინტრიგებით სავსე იქნება და ბოლოს ვიმედოვნებთ საზოგადოების ფულის ხარჯვის შეზღუდვას შეუნყოფს ხელს და მართლაც რომ სარგებლია-

ნი იქნება მათთვის, ვინც მოანიღვრობას მიიღებს პატიოსნად და კომპეტენტურობით, სანარმოებისა რომლებიც ფორმალურად იქნა მიღებული (გადანყვეტილი) იგივე ანატოლიის ქალაქ ანკარაში, დედაქალაქისა თურქეთისა, რომელიც ძიებაშია საპატიო ადგილის დასაკავებლად ევროპასა და საერთაშორისო არენაზე.

რუკებზე ყურებისას რომელზედაც წარმოდგენილია ორი პროექტი - იდეა, პირველ რიგში, როგორც ჩოგბურთის თამაშის დროს, აზრად მომდის ორი შეხედულება კომერციულ ურთიერთობებსა და მთავრობათაშორის ურთიერთობებზე. პირველის არასწორად შეფასების შემთხვევაში, იმედი მაქვს მეორეს დროს არ შევცდები. ამ დროს მაიას ყურადღება არგუმენტის გარშემო განახლდა მისაღებ დონემდე, არა იმიტომ, რომ მისი ინტერესი საკითხისადმი უცაბედად ხელახლა გაჩნდა, არამედ ჩემის მხრიდან მნიშვნელოვანი და რთული პროექტების განმარტების არა ადექვატურობისათვის, სტრატეგიული პროექტებისა ყოველ შემთხვევაში ბევრი მენეჯერისა და ერთეული ერების მმართველობისათვის, რომელნიც ჩართულნი იქნებიან ამ იმპონენტურ მშენებლობაში.

იგივე ევროპის კომისიამ, რათა გადაერჩინა პრინციპი თავისუფლებისა სხვა ოპერატორებისა, რომლებიც დაკავებულნი არიან სხვა პროექტებში, გააკეთა შემოთავაზება თავის სათუო პრიორიტარულ წარმატებაზე „Nabucco“-ს პროექტისა, გახსნა რა პერსპექტივაში ფართო ქსელი მომარაგების ბაზრებისა და მეორადი მოხმარებისა. ამ კუთხით ევროგაერთიანებას არ შეუძლია უარი განაცხადოს მისსავე კონსტიტუციურ პრინციპებზე; ე.ი. მოქმედებამ უნდა გარანტია მისცეს ევროპას აუცილებელი დივერსიფიკაციისა წყაროებისა და სტიმულირება გაუკეთოს უფრო მეტ კონკურენტუნარიანობას მწარმოებელთა შორის და მმართველთა შორის გადამზიდი ქსელებისა არაგანახლებადი ენერჯიების წყაროებისა.

ამ პროფილის ქვეშ ჩვენი რწმენა უფრო მყარდება, გაზპრომის პოლიტიკის შეუცდომლად წასაკითხად, Eni-ს ტექნიკური მხარდაჭერით, რომელიც მოლვანეობს სანარმოების

ეკონომიკური სარგებლიანობის სფეროში და მოსკოვის მთავრობით მიმართულია სწორედ საპირისპირო მიმართულებით. რომელი იქნება ორი სტრატეგიული მხედველობიდან მომგებიანი?

საქართველომ სრულად და უკვე გარკვევით აჩვენა, რომ არჩევანს აშშ-ს პოლიტიკისაკენ აკეთებს. მხარდაჭერით და ფინანსური წრეების ყურადღებით შესაძლებელი დინამიზმისა ხანგრძლივ პერიოდში. მიუხედავად ამისა მისი საერთაშორისო პოზიციები კარგი იქნებოდა ჩქარა გამყარებულიყო კარგი გააზრებული ნაბიჯებით, გინდა შიდა პოლიტიკით და გინდა იმით, რომ წინაღუდგნენ მრავალ ხელისშემშლელ აქციას საერთაშორისო წრეებისა, რუსეთისაგან დახმარებული და მისი პოლიტიკის მხარდამჭერი ქცევებისაგან.

ვინმეს ან ბევრს შეუძლიათ იფიქრონ, რომ არსებობს მესამე გზა ნეიტრალიტეტისა და შეიძლება მისაღები შეხედულება იყოს, მაგრამ თავს ვუსვამთ კითხვას: სარწმუნო და ადექვატურია საქართველოს ახლანდელი და მომავალი მოთხოვნილებებისათვის და ასევე მისაღებია კავკასიის არეალისა და აღმოსავლეთ ევროპის სხვა ქვეყნებისათვის? რამდენიმე თვის მანძილზე ვცდილობდით გაგვეგო და ჩაგვეთვალა როგორც ჰიპოთეზა მოქმედებისა მთელი არსით, მაგრამ დაკვირვებით იმაზე თუ რა ხდება შვეიცარიასში, ქვეყანა საუკუნეობრივი ნეიტრალიტეტით, შეცნობილი შეფასებული და გამოყენებული არაერთხელ ობიექტურად და ეთიკურად სადაო მიზნებისათვის, მივხვდით რომ ეს მაგალითი არ იქნებოდა უკვე გასამეორებელი და განსაკუთრებით შემოსათავაზებელი. იმ წუთიდან რაც საბოლოოდ დაინყო კონკრეტული აქტი ფართო მასშტაბით ფისკალური სამოთხეების მიმართ და ევრო გაერთიანებასთან სულ უფო მჭიდრო კავშირებისა, ფუნქციონალური ინტეგრაციის პროცესების გავლით ეკონომიკური სინამდვილის შექმნა, მასთან ურთიერთკავშირში.

ვინც ისტორიულ მოვლენებს იცნობს ნამდვილად გაიგებს, რომ ვიმყოფებით დიდი პრესის, გავლენის და შემოსევებისაგან განსხვავებულ არეალში, მეორე ათასწლეულში

აღმოსავლეთ ევროპის, ცენტრალური აზიის და შუა აღმოსავლეთს შორის ფართო არეალში. ზოგიერთი მცდელობის შემდეგ და ზოგიერთი მიღწეული ნაწილობრივი შეჭრის შედეგად, ოტომანების განუწყვეტელი მუქარისა და წინსვლის წინაშე, თითქმის მთლიანად ქრისტიანი საქართველო იძულებული იყო დახმარება ეთხოვა დიდი რუსეთისათვის, რომელმაც თავის მხრივ, შედეგებით დღესაც ჩანს, იგივე დამოკიდებულების პოლიტიკა გაატარა სხვა ძირითად მუსულმანურ ტერიტორიებზე, მიუხედავდ იმისა რომ თავისი ქმედება სხვა კეთილი მიზნების საბაბით გაამართლა.

ეს მოვლენა იყო წინაპირობა საქართველოს ტერიტორიების მომავალი ანექსიისათვის, კავკასიის სამხრეთის ჩათვლით, იგივე აფხაზეთიდან დაწყებით, რომელსაც ადგილი ჰქონდა XIX საუკუნეში. რუსების ყოფნის განვითარება ფართოდ არის აღწერილი და დასაბუთებული, რომელიც ადასტურებს ხშირად კონფლიქტურ თანაცხოვრებას, კულტურული და ეკონომიკური სუბ-ალტერნატივის პირობებში, როგორც ეს ხდება დაპყრობილ ტერიტორიებზე.

ლოგიკა, დომინირებულ ქვეყანასა და დომინანტს შორის, მიუხედავად სხვადასხვა მნიშვნელობის ვარიანტისა, მაინც არსობრივად მსგავსია მსოფლიოს სხვადასხვა კუთხეში. მაგრამ ეს არ ნიშნავს რომ დამპყრობლები უნდა იყვნენ წარმოდგენილი დანტეს ჯოჯოხეთის დღეებში, მის დიდ შედეგურში "ღვთაებრივი კომედია" და დაპყრობილნი კი ყოველთვის სამოთხეში.

ცისარტყელაში შემავალი ფერები ბევრია და არა მხოლოდ თეთრი და შავი. დადებითმა გამოცდილებამ მიღებულმა დამანგრეველი ყირიმის ომის შემდეგ საქართველოსათვის კარგი მოიტანა, ბატონყმობის გაუქმებით 1863-1867წლებში, სარკინიგზო ხაზის მშენებლობა, რომელიც დაკავშირებული იყო მთელი იმპერიის შიდა ხაზებთან, მნიშვნელოვანი ინდუსტრიული პროცესების დასაწყისი და იმპულსის მიცემა კულტურულ და სავაჭრო საქმიანობაში.

თბილისში, საბედნიეროდ დღესაც შეინიშნება ნაშთები

ძველი წარმოშობის შენობების წყალობით, ეპოქის იდეების მატარებელი არქიტექტურის ძლიერი გავლენით აშენებულების, ობიექტური სირთულეები დიდი ცარისტული იმპერიის ერთად შეკავებისა გამონეწეული იყო იგივე ბოლო მეფეების ავტორიტეტების დაქვეითებით, წინ მიმავალი სოციალური იდეების დინამიზმისა და იდეოლოგიურისა, გაჩენილის ევროპაში ფრანგული რევოლუციის შემდეგ და რომლებმაც თანდათანობით გავლენა მოახდინა რუსეთის კუთვრული წრეებისა და საერთოდ წრეებზე, რომელნიც ღია და ყურადღების მქონენი იყვნენ ახალი იდეების მიმართ, ხშირი კონფლიქტი და ადგილობრივი ურთიერთდაპირისპირებანი, რომლებსაც ხშირად ჰქონდა ადგილი მოსახლეობის ფართო ფენების ცუდი პირობების მტკიცებულების საბუთად და ხშირი სამხედრო მოქმედებები იმპერიის საზღვარზე, შექმნეს რა შესანიშნავი პირობები გარდაუვალი ცვლილებებისათვის. ფაქტები ფართოდ ცნობილი საერთაშორისო ლიტერატურაში, მაგრამ მიუხედავად ამისა არა ყოველთვის ობიექტურნი.

XIX საუკუნის დასასრულსა და XX დასაწყისში საქართველოში ფიგურირებს დიდი ფიგურა, თხრობის შეუდარებელი ხელოვანისა, განსაკუთრებით ყურადღებიანი ქართველი ხალხის მოთხოვნების მიმართ: ილია ჭავჭავაძე, ცნობილი მამად, მისი დამოუკიდებელი სულის გამო. რევოლუციურმა ქარმა, რომელიც ძლიერ ქროდა სანკტ-პეტერბურგსა და მოსკოვში, მოაღწია საქართველოს შორეულ ტერიტორიაზეც, რომელშიც ჩნდება სანყისი ბრძოლა მენშევიკებსა და ბოლშევიკებს შორის. მათი შეხედულება მთავრობასთან მიმართებაში ზემოთ აღწერილი პრობლემების გადასაჭრელად იყო განსხვავებული და გადამეტებული გაზვიადება, ამხედრება ხალხისა საუკუნებრივი დამხუთველი პოლიტიკური ადმინისტრაციული და ეკონომიკური სტრუქტურის მიმართ ცარიზმის ეპოქისა, რამაც გამოიწვია საბოლოო განმტკიცება ამ უკანსკნელისა.

ამისდა მიუხედავად, საქართველოში ადგილი ქონდა მოვლენებს, რომლებიც მოხდა დამოუკიდებლობის გამოცხა-

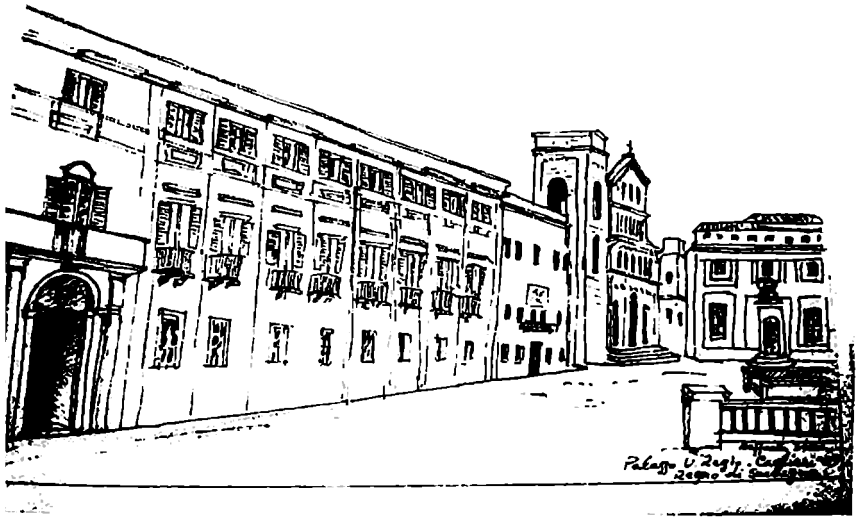
დებამდე, 26 მაისს 1918 წლისა, დემოკრატიული მთავრობის ფორმების ჩამოყალიბებით და მენშევიკების პოლიტიკური დომინირებით. ფრიად განსხვავებული გამოცდილება, იმისგან რაც სწრაფად მომნიფდა დანარჩენ ნაწილებში ყოფილი იმპერიისა, რომელიც ფრიად მოკლე ხანს გაგრძელდა და შეწყდა სწორედ 1921 წლის თებერვალში, მრავალეთნიკური და მრავალრელიგიური წითელი არმიის თბილისში შემოსვლით, მოზეიმე ბოლშევიკების ტაშისკერის ქვეშ, რომელიც სახელოვანი გახდა მთელი საბჭოთა კავშირის არსებობის პერიოდში.

კომუნისტების გამარჯვებამ საშუალება მისცა გამოცხადებულიყო საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკა, რომელიც შევიდა — დემოკრატიულად — საბჭოთა კავშირში 1922 წელს, როგორც შემადგენელი ნაწილი ახლადშექმნილი ტრანსკავკასიის ფედერაციისა და 1936 წელს ფედერაციულ რესპუბლიკად.

1989 წლის აპრილის მოვლენებით, ბერლინის კედლის დანგრევით და რუსეთში მიმდინარე ცვლილებებით, 1990 წლიდან შეიქმნა საუკეთესო პირობები ახალი დამოუკიდებლობის გამოსაცხადებლად 1991 წელს, მიუხედავად იმისა, რომ ძმები რწმენაში თუ ძველი ამხანაგები რუსეთის ფედერაციისა, დღეს კიდევ მიიჩნევენ საქართველოს „სახლის ბაღად“.

ერეკლე II

კალიარი, სამეფო სასახლე, სარდინიის სამეფო. სასახლის
ახლოს მოსჩანს საკათედრო ტაძარი.

ქ. თბილისში, საქართველოს ეროვნულ ბიბლიოთეკაში
დაცული დოკუმენტებიდან:

საქართველოს მეფე ერეკლე II-ის მიმართვა ევროპუ-
ლი სამეფოებისადმი, თხოვნით ეკონომიკურ-სამხედრო
დახმარების შესახებ, განსაკუთრებით სარდინიის სამეფო-
სადმი დედაქალაქით (*de jure*) ქალაქი კალიარი (სარდინი-
ის კუნძული) და დედაქალაქი (*de facto*), ტურინი (პიემონ-
ტი).

“Sa Die De Sa Sardegna”.
Zeti tiloze sm. 150X80

**szena saxalxo mgelvarebebisa, romis kulminaziam gamoitsvia piemonte-
telebis gadzeveba sardiniidan 1794 tsilis 28 aprils.**

**mgelvarebani piemonte-telebis tsinaagmdog, twarmartuli revolutsioner
Djiovani Maria Anjois mier.**

**“ Procurad’e moderare Barones sa tirannia “. baronebo ezadet tira-
niis sherbiblebas”. patriotuli sarduli himni F.I. Mannu-si.**

**- maestro Enriko Ibbas namushevari. Tanamedrove mxatvari. Sili-
kua-Kaliari- Sardegna. Shesrulebulia 1999 tsels, kalak Domusdemarias
mashindeli munizipalitetis dakvetit.**

Sardegna Fiore di Pietra

**E' terra di dolore questa terra
pietrosa arida infuocata.
E' terra di rimpianti e di fatiche inutili
di raids e guerre simulate
dove impetuoso il vento scardina
sogni e speranze
e vola radente il falco
fornito di nuovi artigli.
E' terra di lamenti la mia terra
di croci rabbia e privazioni
dove il sudore di mille volti neri di sole
rende più saporito il pane sul desco
e sempre ... sempre si ode
il pianto di madri vestite di nero
ossessivi cori di prefiche
l'immortale e triste canto dei pastori
sferzati dalla gelida pioggia dell'altopiano.
E' terra di angosce la mia terra
dove forte e martellante
è la voce del silenzio
che da secoli invoca al cielo
estreme suppliche di pietà.
Da te, o fiore di pietra,
dal tuo sangue amaro
sempre mi giungono
gli ansimanti palpiti di un cuore
che mai e poi mai vorrebbe morire.
E dalle antiche vertebre
annaffiato con sangue sudore e lacrime
sempre coraggiosamente spunta
l'eterno fiore della vita e della speranza.**

*ინიაცოი მუდუ სარდინია (იტალია)
2000 წელი*

Sardinia kvis kavavili

Aris mitsa tkivilisa es mitsa
Kviani gamofituli takara.
Aris mitsa sinanulisa da usargeblo tsvalebisa
Reidebisa da simulirebuli omebisa
Sadaz sheubralebili kari shlis
Oznebebsa da imedebs
Da frinavs shevardeni mitsastan axlos
Agtsurvili axali brtshkalebit.
Aris mitsa godebisa tshemi mitsa
Djvrebi sishmagisa da gatsirvebisa
Sadaz ofli mzisgan shavi atasi saxisa
Akzevs ufro gemriels purs magidaze
Da koveltvis... koveltvis imgereba
Tirili dedebisa shemosilta shavebit
Shepkrobili gulebi motiralebisa
Maradiuli da motskenili simgera mtskemsebisa
Dasvelebulta shxapuna gakinuli tsvimisagan
mgalimtisa.
Aris mitsa shfotvisa tshemi mitsa
Sadaz dzlieri da gamudmebuli
Aris xma sitshumisa
Romeliz saukuneebia miagebs zas
Ukidures vedrebas shebralebisa,
shengan, o kvavilo kvisa,
sheni mtsare sisxlidan
koveltvis agtsevs tshemamdis
mdzime fetkva erti gulisa
romelasz arasodes da kidev arasodes endomeba
sikvdili.
Da dzveltadzveli xerxemlidan
Mortskuli sisxlit ofit da tsremlebit
Mudam mamazurad amoxetks
Maradiuli kvavili sizozxlisa da imedisa.

*ინოაციო მუდუ – სარდინია (იტალია) 2000 წელი.
თარგმანი შესრულებულია მერი ფეიქრიშვილის მიერ.*

IV.

საბჭოთა კავშირის დაშლის შედეგები და სტრატეგიული და ოპერატიული უსუსურობა დამოუკიდებელ სახელმწიფოთა ერთობისა

სახელმწიფო სისტემის ორგანიზებამ, გაჟღენთილმა საბჭოების როლის ფუნდამენტალურობით, ხელი შეუწყო რეორგანიზაციას იმ მცირედიდან, რაც დარჩენილი იყო ყოფილი დიდი ცარისტული რუსეთიდან და შექმნა საბჭოთა კავშირი. დიდი იდეოლოგის ლენინის სიკვდილის შემდეგ, საჭე უკიდევანო ხომალდისა გადაეცა კაცს, დაბადებულს და გაზრდილს სწორედ იმ საქართველოში, რომელსაც ეყო სულიერება და უნარი ოქტომბრის რევოლუციის შემდეგ, გამოეცხადებინა დაბადება სრულიად დამოუკიდებელი რესპუბლიკისა.

ყმანვილობის პერიოდში მართლაც ვერ წარმოვიდგენდი სრულიად, რომ ერთ დღეს გორში ვიქნებოდი, სწორედ იმის სანახავად რაც რჩებოდა ფოლადად წოდებული კაცის, სტალინის მშობლიური სახლისაგან: კაცის ფიგურა, პოლიტიკოსისა და მმართველისა, ნამდვილად ურთიერთსაპირისპირო, რომლის შესწავლაც ალბათ ჯერ კიდევ ვერ მოხდა სრულად, თავისი კომპლექსურობის გამო. მისი დროის ქრონიკებს გავსებული ქონდათ უამრავი გაზეთი მისი გამოსახულების გასავრცელებლად, მაგარი ადამიანის, დიდი მომუშავის და სტრატეგისა, სურვილით, წინ აღდგომოდა იმ კაპიტალიზმს, რომლის ყოველი შესაძლებელი დეფექტი და ურთიერთწინააღმდეგობები სისტემისა, სწორედ კაპიტალზე დამყარებულისა, მარქსს დეტალურად ჰქონდა აღწერილი

ქართულ ბუნებას შეეძლო ნათლად ეჩვენებინა მისი სიამაყე, გადაექცია იმ ადამიანად, რომელსაც მთელ მსოფლიოში მიბაძავდნენ. მაკრო-ეკონომიკურმა წარმატებებმა და საბჭოთა კავშირის მიერ მიღებულმა როლმა მეორე მსოფლიო ომის წინ, განმავლობაში და შემდეგ შერაცხეს "სტატისტად" და დააყენეს რუზველტის და ჩერჩილის გვერდით. რა შეიძლება ითქვას მენაღის შვილზე, დაბადებულზე პატარა ქალაქის ცენტრში, საიდანაც გარიბალდის სიკვდილთან დაკავშირებით, რომელიც კაპრერაზე მოხდა, მაგდალენის არ-

ქიპელაგზე, სარდინიაზე — იტალია, 1882 წელს გაიგზავნა დეპეშა თანაგრძნობისა მის გარდაცვალებასთან დაკავშირებით. თეოლოგიის შესწავლა დაკავშირებული, ღრმა ცოდნასთან ციხეებისა და ციმბირული ბანაკებისა ცარისტული მმართველობით! ყველაფერი ეს უკვე ისტორიაა.

სხვასთან დაკავშირებით კიდევ ბევრის კვლევა და დაწერა შეიძლება, ანდა ყურადღებით მეცნიერული კუთხით ანალიზის გაკეთება, მოსაზრებებისა და შენიშვნების ერთმანეთთან თანხვედრით. ჩვენ არ ვიცით, ნაკითხული ჰქონდა სტალინს მაკკიაველი, თუ ვინმემ გააცნო მას იტალიური ნახევარკუნძულის დიდი მოაზროვნის ფიქრები. ყოველ შემთხვევისათვის იცნობდა თუ არა, დაამტკიცა საქმით, რომ ყოველგვარი ადამიანური წარმოდგენის სფეროს შეიძლება გაცდეს თეორიის მისადაგება რეალობასთან: მიზანი ამართლებს საშუალებებს.

უმალესმა წარმომადგენელმა საბჭოთა ადამიანისა, შეძლო დაემტკიცებინა, რომ კაპიტალიზმის განზე დატოვება შესაძლებელი იყო და კარგადაც ნინააღმდეგობაგანეული და ამ კუთხით იქცა პალადინი მომნიჭებული იდეისა იალტაში - ყირიმი, ადგილი დიდი ბრძოლებისა, შეხვედრებისა და ბაზრებისა შთამბეჭდავი პეიზაჟებით, საერთაშორისო პოლიტიკის თეორიისა გავლენის სფეროების შესახებ, რომელიც ალბათ ვინმეს, განსაკუთრებით დაბნეულს, უკვე რამდენი ხანია ერევა ეპიდემიების ციკლში, რომელიც მსოფლიოში ვრცელდება პერიოდულად.

დრამა საშინო გახდა, როდესაც ფინიკიური სუფეტების მიმბაძველებმა, დღეისათვის მოსკოვის სიმაგრეების სათავეში, მტკერი მოაცილეს ამ თეორიას და დროსთან ერთად იყენებენენ მიზნებთან დაკავშირებით ყველა საშუალების გამართლებით, ავინყდებოდათ რა, რომ მრავალი საუკუნე გადავიდა მაკკიაველის პერიოდიდან და ბევრი ათწლეული იალტის დამარწმუნებელი შეხვედრებიდან, დიდი ხელოვნებით წაყვანილი, დიდი უღვაშებიანი და მოკიდებულ ჩიბუხიანი კაცის მეთაურობით!

კოხფერენციას „გავლენის სფეროებისა“ შესაძლებლობა ჰქონდა მატერიალიზირებული ყოფილიყო პრეისტორიიდან ადამიანის ცხოვრების ისტორიულ ფაზაში მრავალ ადგილსა და გარემოში, მაგრამ ისეთ შემთხვევაში მიიღო ახალი რევოლუციური მნიშვნელობა, რომელმაც საუბედუროდ ბლოკების შექმნამდე მიიყვანა სრულიად სულელურად, ერთმანეთს დაპირისპირებული გონებრივი შემოსაზღვრულობებისა და კედლების აშენებამდე, რათა „ცხოველი ადამიანები“ გალიებსა და ღია გაკონტროლებულ საკნებში ყოლოდათ.

ჩვენთვის მათი გახსენება, გენეზისისა ამ კონცეფციის დრამატულად ექსპერიმენტირებულის, გვახსენებს ხალხების თავისუფლებას. ხედვას, რომელიც გვინდა აღარასოდეს დავინახოთ. ამისათვის მხარს ვუჭერთ დიდ ხსოვნის, ერთი დღის დაარსებას, გავრცელებულს მთელ მსოფლიოში, ყველა იმათ მოსაგონებლად, ვინც დაუმსახურებლად, სასტიკად და ძალით იქნენ დაღუპულნი.

ვინ იცის თუ ავტორიტეტული პროფესორი ვერონეზი, თავისი ახალი არგუმენტირებით ადამიანის გადაპროგრამებისა ცუდის გენის გასაბათილებლად, შეძლებს იქონიოს დრო მანამდე, სანამ სხვები მიყვებიან მაგალითს კაცისას, რომელიც გორიდან მოვიდა და რომელიც მძიმედ იქნა დაბომბილი აგვისტოს თვეში.

საბჭოთა კავშირის ისტორია ფართოდაა ცნობილი და არ ვიცით დღეს რამდენი მისტირის ან რამდენი იცმევს სადღესასწაულო ტანსაცმელს. მიუხედავად ამისა, დარწმუნებით და ყოველგვარი პრივილეგიების გარეშე მიგვაჩნია, რომ პატივისცემით მოპყრობა იმ ადამიანებისადმი, ვინც ირწმუნა ის სისტემა, აუცილებელია, ვინაიდან და რადგანაც მიჩნეულია, რომ სატანაც, როგორც ხშირად იყო წარმოდგენილი ყველაზე გაგულისებული ცილისმნამებლებისაგან იყო საბჭოთა მმართველობა, თავისი როლის დაკარგვის, დავინყების მომენტებში ახერხებს კეთილი საქმეების კეთებას.

საქართველოში 1956 წელი ნამდვილად დასავინყებელია თავისუფლების მოყვარულთათვის, როცა ადგილი ქონ-

და საშინელ რეპრესიებს, დესტალინიზაციის ფართო ეპოქაში წამოწყებულს, დაუფინყებელი „კაცის ფეხსაცმელისაგან“ მინის შენობაში ნიუ იორკში, როცა თბილისში წყალს შეუცვალა ფერი, რომელიც მტკვრის კალაპოტში მიედინებოდა. პროტესტის მანიფესტაცია, რომელიც პრაქტიკულად უცნობი იყო დასავლეთის მოსახლეობის უმრავლესობისათვის, რომელიც დაკავებულნი იყვნენ ომისშემდგომი ჭრილობების მოშუშებით, მაშინ როდესაც, დიდი გამოძახილი ჰპოვა მძიმე ტექნიკის (ტანკების) შესვლამ უნგრეთში და განსაკუთრებით ლამაზ ქალაქ ბუდაპეშტში. ნამდვილად კურიოზულია შემჩნევა იმისა, რომ ორი ამბოხების სიტუაციას ქონდა ურთიერთსაინანააღმდეგო ნიშნები, თითქოსდა მძიმე ტექნიკას გამოყენებულს მაკიაველის თეორიის მიხედვით, არ ჰქონდათ თვალები, რათა შეეფასებინა ხალხში არსებული უკმაყოფილების საფუძველი, მეთაურების ნამდვილი სტრატეგიის მოულოდნელობები, რომელნიც დახმარებულნი იყვნენ უჟანგავი კგბ-საგან.

დასავლეთმა ეჭვით დაუნყო ყურება საბჭოელი სტრატეგების მიერ აშენებულ მენტალურ ღობეს, როდესაც მძიმე ტექნიკა ხელახლა იქნა გამოყენებული ჩეხოსლოვაკიის დასაკავებლად და ხალხმა მიიღო სასიკვდილო დარტყმა და არ გამოიწვია ასე ძლიერი სულების აღშფოთება. კომუნისტური სისტემის შიგნით პოლიტიკური ფორმირება, იგივე ბერლინის კედლის მშენებლობა, რომელსაც ადგილი ჰქონდა ასევე აგვისტოს თვეში, ალბათ მძიმე ტექნიკის მოძრაობაში მოსაყვანად და ღამით დიდი კავკასიონის გვირაბის გავლა.

პირველად ჩემს გონებაში საშინელი მოგონება დარჩა, გადაქცეული კიდევ უფრო გათვითცნობიერებულად ოთხმოციანი წლების დასაწყისში, მაშინდელ ჩეხეთსა და სლოვაკიაში ჩემი დიდი ხნის ყოფნის შემდეგ, განსაკუთრებით ლამაზ და მომხიბვლელ პრალაში და უშუალო მონმეების მიერ მონაცოლი ამბებით.

საჭირო გახდა მოულოდნელი დანიშვნა ახალგაზრდა პოლიტიკოსისა მეთაურად, შეუღწეველ საბჭოთა პოლიტიკურ-

როში ოთხმოციანი წლების ნახევარში, სიჩქარის მიმართულებით მნიშვნელოვანი ცვლილებების დასაწახად, პოლონეთში ძლიერი მღელვარების შემდეგ. მისი პოლიტიკური წარმატება ძალიან მალე შემცირებული იქნა სხვადასხვა ფაქტებითა და სიტუაციებით, რომლებმაც აიძულეს გამოეყენებინა სისტემისათვის მიუჩვეველი ნახტომები, სადაც განსაკუთრებით გავრცელებული იყო ადამიანის თავის ქალის თაბაშირში მოქცევა. გორბაჩოვს ქონდა ინტუიცია გამოეძახა შევარდნაძე, იმ დროისათვის ალბათ ყველაზე დელიკატური როლის დასაკავებლად, გამხდარიყო საგარეო საქმეთა მინისტრი. აღიარებული განაცხადით გამოინვია გაკვირვება დასავლური საზოგადოებისა, ვიეტნამში ამერიკელების ყოფნასთან ერთად, მოსკოვიდან მომავალი ფაქტებით და ამბებით, საბჭოების იმპერიის სხვა მხარეებიდან და მათი ტყუპისცალი ორგანიზაციებიდან, რომლებიც მიმოზნეული იყო ევროპაში რკინის ლობის იქით.

ამდენად, საბჭოთა კავშირის ისტორიამ არსობრივად იქონია ერთი ბოლო გაჩერება ორკესტრის ორი დირექტორით, ორივე გენეტიკურად ქართველი ერის კუთვნილებით, ყოველგვარი განსაკუთრებული მსგავსების ძიების გარეშე, ორი შინაარსობრივად განსხვავებული როლით: პირველმა დიდი წვლილი შეიტანა უდიდესი საბჭოთა ბლოკის შექმნაში და მეორემ გადამწყვეტი როლი ითამაშა ღრმა ცვლილებებში, თვით ბუნებაში პაქიდერმისა, ამ პროექტის დაშლაში, რომელიც დასავლეთში დარწმუნებულ გულშემატკივრებს პოულობდა, რომლებიც მზად იყვნენ ხელი შეეწყოთ "პერესტროიკისა" და "გლასტნოსტის" ახალი ფაზისათვის. დიდი როლი ითამაშა თეთრ ყვავად წოდებულმა ელცინმა, რომელმაც დაასრულა ჩაფიქრებული სტრატეგიის აღრევა, რომელიც განხორციელების ფაზაში იყო რომანტიული იდეოლოგიის, გორბაჩოვის მხრიდან.

ამ დროს მოსკოვმა არჩია შეეცვალა თავისი ლობე, რომელიც უკვე ძროხების და მისი ძვირფასი რძის გარეშე იყო. პრაქტიკულად ბედის ანაბარა მიატოვა მგზავრობის ძველი

ამხანაგები. ამაზე უკვე ფართოდ არის ისტორიული შეფასება გამოკვეთილი, და ალბათ, გაზიარებულიც, როგორც მტკიცება უიღბლო გორბაჩოვისეული გამოცდილებისა, საკმაოდ დაგვიანებული დასაწყისისა ყოველგვარი შესაძლებლობის გარეშე, კიდევ რაიმე დაეჭირა ამ დიდ ქვაბში, პრაქტიკულად ცარიელში, პირიქით აუცილებლობით რომ გარედან ყოფილიყო ნაკვები. მთელ ამ ხანმოკლე ევოლუციას დავარქმევთ უბრალო აფეთქებას, დაშლას, გაკოტრებას რომელსაც ოთხმოცდაათიან წლებში, ყოფილი საბჭოთა რესპუბლიკების და მათი სატელიტი ქვეყნების მთავრობებმა სხვადასხვა პასუხები გასცეს, გამომდინარე მათ მიერ მიღებული ეროვნული პოლიტიკიდან.

საქართველოს გზა უკვე მძიმედ იყო მიჩნეული 1989 წლის 9 აპრილის მოვლენების გამო, რომელმაც უდაოდ თვითშეუცნობლად გახსნა ახალი ეპოქალური მოვლენების სეზონი, როგორებიცაა: მოედან ტიენამენაზე, მდებარე ცისფერ კარებსა და მეორე მხარეს სარკოფაგს შორის, რომელიც ინახავს დიდი მხედართმთავრის მუმიას, მომხდარი ამბოხი, რომელიც მიჩნეულია წმინდა მარქსისტულ-ლენინურ-მაოისტური იერარქიის მიერ, დომინირებულის მათს გამოსახულებით; ბერლინის კედლის ჩამონგრევა და საშინელი მკვლელობა ორი რუმინელი სუფეტისა დიდებული კომუნისტების ჩაუშესკოებისა.

ამ მოვლენებისათვის მოუმზადებელი, ამასთან, პეკინში ჩემი ყოფნის დროს მეგობარ ექიმ პაოლოსთან ერთად ვერ წარმოვიდგენდი, სულ რამდენიმე თვით ადრე 1989 წლის გაზაფხულს, სწრაფი მოვლენებით, რომელიც მოიტანდა ბერლინის კედლის ჩამოშლას და კიდევ უფრო ბუქარესტის ამბები, არგენტინის ტელევიზიით ნანახი ბუენოს აირესში.

მეგობარ შოთასთან ერთად, ეროვნებით ქართველი, მაია და მისი მეგობარი ქეთევანი იხსენებენ დრამატულ ფაქტებს, რომლებსაც ადგილი ქონდა რუსთაველის პროსპექტზე მრავალი ადამიანის მკვლელობითა და ასობით მონამლულით, რომლებმაც დროზე ადრე დაასრულეს თავიანთი სიცოცხლე, ალბათ ძლიერი მომნამვლელი გაზების ჩასუნთვის გამო.

საბჭოთა პაქიდერმისაგან შთამომავლობით დანატოვარი ბევრია. ბევრი რამ იყო და დღესაც განსაზღვრავს ეკონომიკურ, სოციალურ და კულტურულ სასურველ და მოსალოდნელ აღორძინებას, ძალიან შენელებულს. სიტუაციები, რომლებიც წარმოშობენ უნდობლობას, გაურკვეველობას და საშიშ განვითარებას წარსულის გამოცდილებების ობიექტურ შეფასებებში.

ნაჩქარევად, რათა არ გაფანტულიყო არსებული პოტენციური ყოფილი იმპერიის ვრცელ ტერიტორიაზე, იქნა შექმნილი გაერთიანება დამოუკიდებელი სახელმწიფოების ყოფილი საბჭოთა კავშირის რესპუბლიკებს შორის ბალტიისპირეთის ქვეყნების გამოკლებით, რომლებმაც უცბად გააკეთეს თავიანთი არჩევანი.

დასავლეთში ეს ახალი ქსოვრანაციონალური ორგანიზმიც დანახული და ზოგადად შეფასებული იქნა დადებითად, იმ ვალდებულების აღებითაც, რომ დახმარებოდნენ პროგრამა ტასისის მეშვეობით, მეთოდების ათვისებით და აუცილებელი პროცესების ფორმირებით, მაშინ მიჩნეულის დიდი მანქანის ადგილიდან დასაძვრელად. არ გვქონდა შესაძლებლობა, საჭირო ყურადღება და ინტერესი მიგვექცია დსთ-ს პოლიტიკისათვის, მაგრამ გვგონია, რომ ცოტანი კავკასიის ამ მხარეს, და კიდევ უფრო ნაკლებნი გაერთიანებული ევროპის ქვეყნებში, მიხვდნენ ყოფილი საბჭოთა ეკონომიების კოორდინირებული ფანტომატური სისტემის ოპერატიულობას. კიდევ ერთი გაკოტრების მაგალითი იქნება, ან მართლა ძალიან კმაყოფილები ვიქნებით თუ ვინმე, იქნებ დსთ-ს პრეზიდენტიდან რიგის მიხედვით გაგვაცნობს როგორია განვითარების პოლიტიკა და ნამდვილად მონიტორირებული მიღწეული შედეგები!

გასულ კვირას საბოლოოდ გავიგეთ საქართველოს დსთ-დან გამოსვლა, რომლის მუშაობის ნამდვილი მექანიზმი ჯერაც ვერ გავიგია, ალბათ ჩვენი დაუდევრობის გამო, რეალური მიზნები ორგანიზაციისა, რომელიც წარმოადგენს საფუძველს ერთადყოფნისა და როგორც აღვნიშნეთ, რეზულ-

ტატები დღემდე მიღწეული ობიექტურად გამოვადი.

ქვეყნის საეთაშორისო პოლიტიკის ცვლილებების შესაძლებლობის გათვალისწინებით, რამდენი იქნება საქართველოში მხარი დაუჭიროს ორგანულ ხელახლა ჩართვას? დღეისათვის მიგვაჩნია წარმოუდგენელ მოვლენად და უადგილოდ არსებულ მღელვარებათა და პირდაპირ თუ არაპირდაპირ წინააღმდეგობებს შორის ორი ახლად შექმნილი რესპუბლიკისა, ორი მოუქრთამავი პრეზიდენტით, მართული რესპუბლიკები, რომლებიც არ არიან აღიარებულნი დსთ-ს სხვა წევრებისაგან

აღმოსავლეთ პარტენარიატობის სხვა ქვეყნები, შეკრებების თუ მნიშვნელოვანი საქმეების თანხვედრის დროს (ჩამოყალიბებული და ორგანიზებული სრულიად განსხვავებული ერთმანეთისაგან) რომელს მისცემდნენ პროტესტს? ღია ინტერესების კონფლიქტი რომ იყოს, როგორ შექმნიდნენ ხელახლა და რომელი ურთიერთგაზიარებული პროცედურით? ეს მოკლე შენიშვნები გარეგნულად ფრიად მარტივი, შეიძენდნენ დიდ ოპერატიულ მნიშვნელობას, იმის გათვალისწინებით, რომ ერთი ორგანიზმი დაკავშირებულია ევროკომისიასთან, ადგილსამყოფელით ბრიუსელში და მეორე მჭიდროდ რუსეთის ფედერაციის მთავრობასთან, ადგილსამყოფელით მოსკოვში.

სიტუაცია, რომელიც შეიძლება იყოს თემა საუნვერსიტეტო მრავალი დიპლომისა, პოლიტეკონომიისა, სოციოლოგიურ, ადმინისტრაციულ და ეკონომიურ დარგში. ჩვენი გულითადი სურვილია, რომ ახალგაზრდა სტუდენტები დაკავდნენ სიღრმისეულად ამ მართლაც და მნიშვნელოვანი საკითხებით, რომელთაც შეიძლება იქონიონ გავლენა არამარტო საქართველოს დღევანდელი ერთიანი ზრდისათვის, არამედ საქართველოს მომავალი თაობებისა და ზოგადად კავკასიური თაობებისათვის.

V

სანგრაჟიში ქარაგი რომელიც ცაცხლის ქარიხხალში გადაიზარდა 7-დან 8 მძტომგარის ლაშის. რუსეთის ზედაკაცია მოულოდნელად "ქმინს" სახსრათ ოსეთისა და აფხაზეთის დამოუკიდებლობის მდგომარეობას.

ექსპერტებს, რომლებმაც განსაკუთრებული მეცნიერული მეთოდით გააღრმავეს, თუ უბრალო მოქალაქეებს, რომლებიც ყოველდღიურად დაკავებულნი არიან სწავლით და შრომით, მაგრამ ამავე დროს ახერხებენ თვალყური ადევნონ საზოგადოებრივი ინტერესის მქონე საკითხებს, კარგად ეცოდინებათ წარმოშობა და განვითარება ნამდვილი მიზეზებისა, რაც საბაბი გახდა 2008 წლის აგვისტოს თვეში მოულოდნელად გამსკდარი მოვლენებისა.

ნამდვილი ისტორია უნდა დაეხმაროს მშვიდობის ოპერატორებს ამ დაძაბულობებთან დაკავშირებული არსებული წყაროებიდან, ინტერპერსონალური კონფლიქტებიდან, განსხვავებული პოზიციების გამყარებიდან და საკითხებიდან, დაკავშირებული ქონებასა თუ საკუთრების ინტერესებთან, ორგანიზებული სახით ამოიღონ ძირითადი, სამხრეთ ოსეთსა და აფხაზეთში განთავსებულ კუთვნილებასთან დაკავშირებით, საყოველთაო კეთილდღეობისათვის

ჩვენი ინტერესი იყო ის, რომ ტენდენციური სეპარატისტული და დამოუკიდებლობის სხვა სინამდვილეების სპეციფიური ცოდნის საფუძველზე, გაერთიანების კონკრეტული მოტივებისათვის გვეპოვა გრძელვადიანი პერიოდის გადანყვეტილებები. ადექვატური დამონმებანი ძველ კონტინენტზე სამნუხაროდ სხვა და სხვაა, ზოგიერთ შემთხვევაში უკვე მიღებული გადანყვეტილებები და ზოგჯერ, ჯერ კიდევ ძიებაში არსებული სირთულეები, საუკეთესო "მოდუს ვივენდი ედ ოპერანდი"-ისა. ისტორია წარმოგვიდგენს ადამიანის ცხოვრების დინამიურობას, მუდმივად მყოფისა ყოველნაირი ნნების ქვეშ; აი, ამიტომ უნდა იყოს მკაფიოდ განსაზღვრული ადამიანთა თანაცხოვრების პრინციპები და ამავე დროს მისადაგებულნი ახალ სიტუაციებთან, მთელი სიფრთხილითა და პასუხისმგებლობით.

ამდენად, სერიოზული ანალიზისათვის საკმარისი ელემენტების უქონლობის გამო არ შევიჭერთ რთული საკითხების უმცირეს დეტალებში; მიუხედავად ამისა, მოქალაქეობრივმა ცნობისმოყვარეობამ გვაიძულა გავცნობოდით მნიშვნელოვანი რაოდენობის დოკუმენტაციებს, რომლებიც ეხებოდა პოზიციებს, მოთხოვნებს, მიზეზებს, ობიექტურ და სუბიექტურ ინტერესებს, ამ პრობლემებით განსაკუთრებით დაინტერესებული სხვადასხვა მოთამაშეებისა, იმის აღნიშვნით, რომ გამოსავალი შეიძლება არსებობდეს.

არაპირდაპირი გზით, მაგრამ ამასთანავე მკაფიოდ ჩვენ იდეაც გამოვხატეთ, რა თქმა უნდა მხოლოდ სამუშაო ჰიპოთეზისა და მონახაზი წინადადებების ფარგლებში, რამდენადაც გადაწყვეტილებების მიღება ეკუთვნით მათ, ვინც დაიბადა ან ცხოვრობდა დიდი ხნის მანძილზე აფხაზეთსა და ოსეთში, ანდა დღეისთვის ისევ იქ ცხოვრობს ან გადასახლებულის იურიდიული სტატუსი აქვს მინიჭებული.

ჩვენს თავს ვკითხეთ, თუ რა კონკრეტული დიპლომატიური ნაბიჯები იქნა გადადგმული მხარეთა შორის დამოუკიდებელ სახელმწიფოთა თანამეგობრობის შიგნით 2008 წლის ბოლოდან დღემდე, მხედველობაში იმის მიღებით, რომ შუამავალი ძალები გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის მანდატით, ყოველთვის იყვნენ დამოუკიდებელი ქვეყნების, განსაკუთრებით კი, რუსეთის ფედერაციის ინტერესების გამომხატველნი. ვინმემ, შეიძლება სწორადაც და თანაც დასაბუთებით შენიშნოს, რომ ევროპისა და მსოფლიოს სხვა კონტექსტებშიც ვერ იქნა მიგნებული სასურველი გადაწყვეტილებები. ვიცით, რეალურად დანახული გამოცდილებიდან, და ამასთანვე პასუხისმგებლობის გრძნობით გაკეთებული შეფასებებიდან ობიექტური და სუბიექტური სიძნელეების გამო, დასახული თუ სასურველი ობიექტების მიღწევა მცირე დროის განმავლობაში უტოპიას წარმოადგენს.

მიღწეული ბრწყინვალე შედეგების გვერდით, იძულებულნი ვართ მწარედ შევნიშნოთ ზოგადად იმ ორგანიზაციე-

ბის უუნარობა, რომლებიც მონოდებულნი არიან განიხილონ ადგილობრივი კონფლიქტები და ამასთანავე, არაეფექტური პრაქტიკა მიღწეული შეთანხმებების რეალურად გატარებისა, ხშირად სახიფათონი დანარჩენი მსოფლიოსათვისაც. მართალია, დამოუკიდებელ სახელმწიფოთა თანამეგობრობის ქვეყნები 90-იან წლებში დაკავებული იყვნენ საკუთარი განადგურებული ეკონომიების აღდგენის პოლიტიკით და ჩამოყალიბებით იმ სახელმწიფოთა ახალი ორგანიზაციებისა, რომლებთაც წარსულთან შეფარდებით რადიკალურად განსხვავებული ფუნქციები უნდა შეესრულებინათ. ამდენად, მრავალი და ამასთანავე ეკლიანი უთანხმოებანი ადგილობრივი დაძაბულობებისა და კონფლიქტური სიტუაციებისა, მიუხედავად მათი მთავრობათა სამუშაო დღის განრიგში ყოფნისა, არ იქნა განხილული საკმარისი ავტორიტეტულობით, და მანც არ იქნა გადაწყვეტილი.

დროის განმავლობაში გაგვიჩნდა ჰამლეტური ეჭვი: ამ მოვლენებთან დაკავშირებით: რა არის ნამდვილი ინტერესი, ავტორიტეტულობა, დამოუკიდებელ სახელმწიფოთა თანამეგობრობის უფროსი ძმის ე.ი. რუსეთის ფედერაციისა? არ გვენდომებოდა, რომ რუსეთის ხელმძღვანელობის მხრიდან ქმედებები მიმართული იყოს საკითხების გადაუჭრელობისაკენ, არამედ მათი "ორთქლზე" დაჭერისაკენ, გასაგები რომ იყოს: "თევზი თუ ხორცი, არც უმი და არც მოხარშული – განსაკუთრებით ნელ ცეცხლზე შემოდგმული!" სტრატეგია, რომელსაც ცნობილი და მაღალი დონის პროფესიონალური ისტორიკოსები კარგად იცნობენ, როგორც გაყოფის, კონტროლის იარაღს და ერთდროულად ურთიერთსაწინააღმდეგო მოსაზრებათა და სიტუაციათა გამყოფ კედელს. ამის მაგალითები არ გვაკლია: მთიანი ყარაბაღი და ტრანსნიტრია, კვიპროსი.

ძვირფასი მეგობარი სილვიო, რომის წმინდა აკლდამის რაინდული ორდენის წარმომადგენელი, ყოველდღიური ადამიანური არსებობის მახვილი ზედამხედველი, ხშირად

გვახსენებს, რომ საბოლოოდ ადამიანი საზეიმოდ ბევრის გაკეთების სურვილს გამოთქვამს, მაგრამ სინამდვილეში საწინააღმდეგოდ იქცევა, კონკრეტულად კი ფონის შუაში რჩება, მზადყოფნაში გამარჯვებულის ურემზე ასასვლელად, როგორც ხშირად ხდება, როდესაც ნათელი ხდება გამარჯვება მისი ან მათი, რომელნიც მომავლი ლიდერები გახდებიან ეკონომიკურ, პოლიტიკურ და სოციალურ სფეროებში. ამ არგუმენტებს მთლიანად ვიზიარებთ, იმის გაცნობიერებით, რომ ასეთი ქმედებები მსოფლიოს ყველა კუთხეში გვხვდება, შემოქმედი საქართველოს, რთული უკრაინისა და ოლიგარქიული რუსეთის ჩათვლით.

ნამდვილად საინტერესო იქნებოდა დეტალურად გაცნობა საერთო წინადადებების გადანყვეტილებებისა, სხვადასხვა კონფლიქტებსა და უთანხმოებებთან მიმართებაში, და ძირითადად მხარდაჭერილის დამოუკიდებელ სახელმწიფოთა თანამეგობრობის მხრიდან, რომლებიც ეხება ტერიტორიალურ კომპეტენციებს კასპიის ზღვაზე, ტრანსნიტრიაში, აფხაზეთსა და სამხრეთ ოსეთში, ყირიმში, ჩრდილო კავკასიის რესპუბლიკების მძიმე სიტუაციებს, კარელიასა და რუსულ-იაპონურ საზღვრებს.

ამავე დროს მონმენი გავხდით სხვადასხვა ოფიციალური პოზიციების დაკავებისა და მონონებისა, სტრატეგიულ ორგანიზაციაზე განუახლებელი ენერგეტიკული წყაროების ტრანზიტული სადენებისა ციმბირის, კასპიის ზღვის, ერაყისა და ირანის მოპოვების აუზებიდან, არაერთი ურთიერთწინააღმდეგობის არსებობით. მართალია, ჩვენი პროფესიონალური შესაძლებლობებით განხილვა დეტალებისა, ჯერ კიდევ ძირეულად უცნობი პროექტებისა კამათს არ ექვემდებარება; მაგრამ ვფიქრობ, რომ უკვე ყველასათვის ცნობილია გეოპოლიტიკურ-დამსჯელი მიზნები პროექტირებაში და განცხადებულ სურვილში გაზსადენების ასაშენებლად, ჩრდილო-სამხრეთ სტრეამ-ის მულტინაციონალის, გაზპრომის მხრიდან დღევანდელი რუსეთის ფედერაციის სახელითა და დავალებით.

ბით.

ექსპერტებმა, ან ამაღ წოდებულებმა უნდა აგვიხსნან, ამისათვის მათი მადლობელი ვიქნებით, როგორ განახორციელებენ საჭირო და აუცილებელ თანხვედრას დამოუკიდებელი ქვეყნების თანამეგობრობის სტრატეგიებთან, ფაქტობრივად ბელორუსიის, უკრაინის, მოლდავეთის და სომხეთის ტრანზიტიდან გამორიცხვით მათ ტერიტორიებზე, ზემოთ მოყვანილი მნიშვნელოვანი გაზსადენებიდან, და რუსეთის ინტერესებთან. რა თქმა უნდა გავიგეთ საქართველოს დიპლომატიური გამორიცხვა სადაც თანაც, ფსბ-ის, ყოფილი კგბ, დეზინფორმაციული წყაროების მიხედვით, ნატოსა და ამერიკის შესამჩნევი ძალები ამზადებენ საბოლოო ბრძოლას ათასწლეულისა, რათა გეოგრაფიული რუკიდან ნაშალონ რუსეთის ფედერაცია, მაგრამ სხვა ქვეყნები? მაშასადამე, კრემლის ინტელიგენციის ჩანაფიქრით, ზოგიერთნი ამ ქვეყნებიდან ჩანერილნი არიან ცუდების სიაში, და ამგვარად, დასჯილნი არა დროებით, არამედ ათწლეულობით, ზუსტად მთელი იმ პერიოდით რაც გაზსადენების მშენებლობას ესაჭიროება. ალბათ ვერ ვხვდებით, მაგრამ ყველაფერ ამას რაღაც არა აქვს სწორი მიმართულება.

ზოგიერთებმა შეიძლება ჭორადაც შენიშნონ, რომ არსებული გაზსადენები, რომელთა მართვაშიც არანაკლებ პრობლემებს ქონდა ადგილი ბოლო ათწლეულში, თუ მიაღწევნენ მათ სრულ ვარგისიანობას, დაშლილი არ იქნება; მაშინ გვექნებოდა სურვილი, რომ ვინმე გაგვაცნობდეს სხვადასხვა გაზსადენებში პოტენციურად და რეალურად ტრანზიტისათვის გაზის საერთო მოცულობას, რომლითაც გაზპრომს სურს უზრუნველყოს ევროპის მოხმარების ბაზრები. როგორც შეიძლება შეინიშნოს, საკითხები რთულდება პირდაპირ პროპორციულად მოსკოვის სურვილთან, იყოს არა სხვა მოქმედ ეკონომიკურ თუ მთავრობათა მოქმედ სინამდვილეებთან თანასწორი უფლებების საფუძველზე, გამოცხადებულის და განხორციელებულის, არამედ მხოლოდ ექსკლუზიურად რი-

გითებთან, რათა განაახლოს მკაფიო და გადაჭარბებული ძალა დიდი რუსეთის ახალი ნეოიმპერიალიზმისა და ცხადად აჩვენოს ასევე გოსსიპის ჟურნალებში “სიმამაცე” და “ელეგანტურობა შესაფერისი ყოფილი ლიცეისტებისათვის”-მოსკოვის ახლანდელი ორი სუფეტისა.

ამასთან დაკავშირებით კარგს იზამდა ორიდან ერთ-ერთი, და ვხვდებით ვისაც ეხება, ჩაიტაროს დნმ-ის ანალიზი, რათა საბოლოოდ გახდეს ცნობილი ბუნებრივი მშობლების ეროვნება და წარმომავლობა. თუ ცნობილი და დიდი პროფესიონალი იტალიელი პროფესორი უმბერტო ვერონეზი, შეძლებდა გარანტია მოეცა შედეგებზე, ნამდვილად დიდ წვლილს შეიტანდა იმაში, რომ საბოლოოდ გაეფანტა სავარაუდო მითოლოგიური ლეგენდები კრემლის ძლიერ ადამიანზე. როგორც შეიძლება მივხვდეთ, ვიმყოფებით კიდევ ერთი შემთხვევის წინაშე, მსგავსის ხუან პერონისა, რომელმაც დიდი ხნის მანძილზე თავი ატეხინა არგენტინის ისტორიის ანალიტიკოსებს.

ვერ ვხვდებით ასევე, რუსეთის ფედერაციის მხრიდან ჯიუტ სურვილს, წინააღმდეგობა გაუწიოს ნატო-ს და ამავე დროს დაჟინებით მოთხოვნას, და თანაც პრივილიგირებული გზით, დაცვითი ხასიათის ევრო-ატლანტიკური სამხედრო ორგანიზაციის ჩამოყალიბებისა, შემობრუნებას ხელმონერილი შეთანხმებისაკენ 2002 წელს პრატიკა დი მარეში (ადგილმდებარეობა ლეონარდო და ვინჩის სახელობის აეროპორტთან ახლოს, ფუმინო-რომი).

როგორც არაერთხელ დაუწერია დოქტორ სერჟიო რომანოს, ცნობილ და მომზადებულ ოპინიონისტს, მისი არცთუ ყოველთვის გასაზიარებელი უფერული ანალიზების მიუხედავად, ღრმა მცოდნეს მოსკოვის წრეებისა ლუბიანკას დერეფნების ჩათვლით, რამდენადაც იტალიის ყოფილი ელჩი, თუ ზოგიერთ ექსპერტ ჟურნალისტს ჟურნალ ლიმესისა და სხვა მრავალს სხვადასხვა სახელწოდებით ევროპაში, ამერიკასა და დანარჩენ მსოფლიოში, უნდა გამოეხატათ განსაკუთ-

რებული თანაგრძნობა რუსეთის მიმართ, დამცირებისათვის დასაწყისში, განმავლობაში და დასასრულს საბჭოთა იმპერიის დაშლის გამო. როგორც ჩანს აშკარაა აზრთა სხვადასხვაობა ამ საკითხთან დაკავშირებით, ისევე როგორც ეკონომიურ განვითარებაშიც საბჭოური უბედურების შემდეგ.

გვსურს ვკითხოთ ყველა ამ ექსპერტს: რა ტექნიკურ და ტექნოლოგიურ წვლილს შეიტანს ორივე მხარე მომზადებასა და მართვაში, ნატოსა და რუსეთის ფედერაციის სამხედრო ძალების ერთობლივ წვრთნებში? რატომ ხდება ჯიუტი და გაბრაზებული პოზიციის დაჭერა იგივე ძალისა, სიმპატიური და აბეზარი ელჩის მიერ, ბრიუსელში აკრედიტებულისა ნატოს მხრიდან, დამოუკიდებელ სახელმწიფოთა თანამეგობრობის სხვა ქვეყნების მიმართ? რა არის ნამდვილი მოტივი, რომლის გამოც ნატოს არ შეუძლია ჩაატაროს ერთობლივი წვრთნები საქართველოს ტერიტორიაზე, ამასთანავე მასთან უკვე აღარ მყოფი პარტენარიატობის კავშირში? საქართველოსათვის მისი სუვერენიტეტი შეზღუდულია თუ მთლიანი?

ნატოს უმაღლესი ლიდერების გადაწყვეტილება, მიღებული 2008 წლის გაზაფხულზე ბუქარესტში, შეენელებინა საქართველოს და უკრაინის სავარაუდო შესვლა ნატოში, რამდენადაც ობიექტური თვალსაზრისით ნაადრევად იქნა მიჩნეული და იმ მომენტისათვის არა დროულად, მივიჩნიეთ საზრიანად. სამწუხაროდ, მრავალი რეპორტაჟიდან და ბეჭდვითი ორგანოებიდან მოგვეჩვენა, რომ განსხვავებით დასავლეთის წრეებისა, კრემლის "წმინდა" ოთახებში ეს ნაბიჯი სრულიად ორიგინალურად იქნა გაგებული.

მართალია, თარჯიმნებს თავიანთ საქმიანობაში დიდი პასუხისმგებლობა აკისრიათ: თარგმნონ მიღებულ გადაწყვეტილებათა ტექსტები სწორად, ყოველგვარი ინტერპრეტაციების შესაძლებლობის გარეშე. მართალია ისიც, რომ კლიმატი, მძიმე ფინანსური კრიზისის წინ, იყო მიმართული კეთილგანწყობისაკენ და ეიფორიისაკენ, მაგრამ, რუმინეთის დედაქალაქში გამართული სამიტის დროს გამოსული უმრავ-

ლესობის მიზნები აბსოლუტურად ნათელი იყო, ისე როგორც ეს იქნა გამოცხადებული ნატოს გენერალური მდივნის მიერ.

რომ ადგილი ქონდა რალაც გაუგებრობას, ალლო ავუ-ლეთ და მივხვდით 2008 წლის მაისის დასაწყისში, როდესაც მეგობარ ჟან ლუკასა და ქეთევანთან ერთად გადავწყვიტეთ შეგვედგინა პეტიცია რუსეთის ხელისუფლების ინიციატივების წინააგმდეგ, რაც ნათელ კონტრასტში იყო მაშინდელი საქართველოს ორი სეპარატისტული რეგიონის სტატუსთან. საჭიროდ მივიჩნიეთ აქვე მოგვეყვანა ტექსტი, როგორც იტალიურ, 500 მეტი ხელმოწერით, ასევე ქართულ ენებზე. ნაჩქარევად მომზადებული და გადაგზავნილი მოვლენათა სწრაფი განვითარების გამო კომპეტენტურ ორგანოებში შემდეგ მისამართებზე.

Sakuradgebod:

- Rusetis federaziis saeltshos italiashis udidebulesoba aleksei meshkovs
gaetas kutsha,
500185 romi

- sagareo sakmeta saministros pativtsemul franko fratinitis farnezinas moedani,
100194 romi

- gaertianebuli evropis sagareo politikis umagles tsarmomadgenels janvie solanas luas kutsha,
200B-1049 briuseli belgia

- evropis sabshtshos prezidents karl blindts evropis prospekti da sakuradgebod

- evropis kveknebis ara mosazgyre saeltshoebs romshi

- italiisa da rusetis federaziis saeltshoebis tbilisshi
- italiisa da sakartvelos respublikis saeltshoebis moskovshi
  - sakartvelos respublikis saeltshos romshis udidebulesoba zaal gogsadzes
  - sardiniaze mkof sapatio sakonsuloebis
- regionalur da nazionalur stampas sardiniasa da italiashi mati misamartebi

sagani: dokumenti «de fakturi» aneksiis mzdlobis tsinaagmdeg sakartvelos (Tbilisi) teritoriis shemadgeneli natsilebisa, afxazetis avtonomiuri respublikis (soxumi) da samxret osetis (shida kartlis natsili) (zxinvali) avtonomiuri olkisa.

Arsebuli tserilit sastsrafod igzavneba petiziis teksti, romeliz exeba zemo agnishnul saganshi mokvanil movlenebs. vivilit rom ertaderti gza vitarebashi tsartul mxareta shoris aris nateli, gamtshvirvale da mkari dialogis gza, mxareebis interesebis dazvisa, kovelgvari gaugebrobis gavrzelebis gareshe. Saertashoriso delegaziebs akvt uflebamosileba, rata diplomatiis sashualebit migebul iknas shesabamisi gadatskvetilebani.

Pativistsemit

dokumentis tanmxlebi tserilit xelmotserili

doktor dionigi carbonisa da baton jianluka jorris mier.

Shenishvna :

1. jianluka jorri mzxovrebi vilatshidroshi (sanluris olki – vilatshidro) kortsinebashi mkofi kartvel kalbaton ketevan lomtatidzeze ori shvilit da kvelani italiu-kartul mokalakebashi mkofni.
2. Dionigi carboni mzxovrebi asseminishi (kaliaris olki) kortsinebashi mkofi kartvel kalbaton doktoressa meri feikrshvilze ori shvilit, sakartvelosa da italiis mokalakeebi.

“The Sun is my mother” “The Moon is my father “ “The shining stars are my sisters and brothers “

– Traditional Folk lyric –

Mkarad vetsinaagmdegebit rusetis federazzis mxridan tshatarebul mokmedebesa da akziebs mimartuls, sakartvelos erovnuli teritoriebis mtlianobis shemadgeneli mxareebis, afxazetis avtonomiuri respublikis (soxumi) da samxret osetis (zxinvali) shida kartlis teritoria, avtonomiuri olkis «de fakturi» aneksiisaken.

istoriuli movlenebis ganvitarebis etapebi kavkasiis mtliani (didi-mzire) sivrzsia, tsarmoadgenen namdvilad mravalferovan mnishvnelovan sagandzurs, mteli tavisi etnikur, enobrivi, kulturuli da religiuri sirtuleebit. Adgilobrivi da regionaluri tvitmkofadobis shenaxva, dazva idealuri ikneboda, tu dzalisxmeva kovelive amis dasazavad mimartuli ikneba am mravalferovnebis gaumjobesebasa da gamkarebisaken, ra tkma unda koveli mxaris interesebis urtiertpativiszemisagan gamomdinare.

Demokratiuli azrovnebis momtsifebam meore msoflio omis shemdgom da zivi omis shetskveta, xeli sheutsko mravalmxrivi samtavrobo da arasamtavrobo (NGO) organizmebis mokmedebebis safudzvelze, gansazgvras tvitoeuli mokalakis adaminis uflebebis dazvisa da ekonomiar, sozialur da kulturuli zrdis demokratiuli prozesis gaziarebas msoflios sxvadsxva kutxeshi.

- Politikur-teritoriulma konfliktma afxazetsa da samxret osetis mxridan, tavi itshina sakartvelos damoukideblobastan ertad, kofili sabtshota kavshiris dashlis shedegad, gaxda tskaro dausrulebeli adamanuri tkivilisa, romeliz ukve miugebelia, amitom es konflikti raz sheidleba droulad unda iknas mogvarebuli, diplomatiuri sazrianobidan gamomdinare gabeduli nabidjebis tskalobit, motminebit savsa molaparakebebis sashualebit da konfliktshi tshartuli koveli mxaris interesebis gatvalistsinebit.
- Sakartvelo, miuxedavad arsebuli sirtuleebisa, ar uarkofs sakutari teritoriebis mtlianobas, istoriulad dgevandelobastan shedarebit ufro vrzels, rusetis federazias ar sheudzlia gaitavisos afxazetis da samxret osetis setshesionistebis motxovnebi, romlebiz am shemtxvevashi etanxmebian rusetis politikas, miuxedavad sakartvelos

mtavrobis, parlamentisa da gansakutrebis kartveli xalxis survilis tsinaagmdegobisa.

- Rusetis federazias ar sheudzlia ifikros tsaristuli epokis protektoratis agdgena da arz tshatvalos aktualurad gasuli saukunis konfederazis shekmnis (kofili sabtshota kavshiri) logika, shinaarsobrivad dzaladobaze dafuznebulisa. Kovelive es ar nishnavs sazgvrebis avtomatiur tshaketvas, pirikit saxelmtsifoebis suverenitetis srul znobas da, amdenad sakartvelos istoriuli sazgvrebis znobasaz, raz ikneba tsinastsari piroba ekonomiuri, metsnieruli da kulturuli ganvitarebisa da zrdisa, mtliani kavkasiuri sivrzi kooperazis gadzlierebis.

- Gaertianebuli erebis organizaziis satskisi “shezdomas”, gansakutrebilad xel tsertilebshi umetestsliad rusi erovnebis mshvidobismatarebili dzalebis ganlagebaskan dakavshirebit, ar sheidzlebagauresebuli iknas bolo periodshi saxifato da tsalmxrvivi gadaskvetilebeis migebis safudzvelze ruseti mtavrobis da prezident putinis mxridan. (mag. rusetis pasportebis gatsema setshesionistebze).

- Kartveli xelisuflebis saboloo mkazri motxovna, romeliz tsarmodgenilia misi prezidentis mixeil saakashvilis pirovnebis saxit, rom rusetma ukan gatsvios da ar gazardos zalmxrvivi gadaskvetilebebi, romlebiz mimartulia “administaraziuli da samxedro kavshiris ganmtkizebisaken, zoxali samxedro dzalisa da samxedro tekniki raodenobis mimatebit afxazetsa da samxret osetshi. (saubaria: teritoriuli mtlianobis dargvevse? Dzalit dakavebaze? Dzmur daxmarebaze? tu adgilis spez. shemotsmebaze mati mxridan?) “sruliad kanonieria da etanxmeba sakartvelos respublikis kanonmdeblobas, saertashoriso traktatebis ormxrvivi xelmoseris safudzvelze (sakartvelo-ruseti), da gamomdinare saertashoriso kooperaziis logikidan, demokratiuli saxelmtsifoebis mxridan mxardatsherasa da realobashj mokvanaze.

- Arsebuli “petizia” xelmoserili sardiniaze da italiis sxvadasxva regionshi mxzovrebi kartvelebisagan, im italielebis natsilisagan romlebsaz surt ketili da shedegiani urtiertobani iseve rogorz sakartvelostan, aseve rusetis federaziastan, da kidev ufro metad

afxazetisa da samxret osetsis xalxebtan, mimartulia rusetis axali prezidentisaken, mtavrobisa da parlamentisaken, rusi xalxisa da ori setshesionisturi “droebiti” xelisuflebisaken, italiashi romshi mkofi rusetis saeltshos meshveobit misamartze gaetas kutsha, 5, - 00185 romi, rusetis eltshis misi udidebulesobis aleksei meshkovis pirovnebit.

- Ormxrivi pasuxismgeblobebisa, sakartvelos da rusetis, da mati tsevrianoba kvelaze mnishvnelovan saertashoriso organizaziebshi, mat shoris gansakutrebuli mnishvnelobis mkone evropis sabbtshosa da gaertianebuli erebisa, aseve gaertianebuli evropis programis ganxorzielebisa.

- (ENPI CBC) Programme Black Sea (2007-2013) tu kidev rusetis federaziashi momavali zamtris olimpiadis tshatarebis 2014, stsored didi kavkasionis ert-ert natsilshi, unda miikvanon mxareebi sargeblan saubrebamde da molaparakebebamde shesaferis kmedebentan da akziebtan ertad, romlebiz unda ikos shedegi diplomatiuri tanamimdevrobisa da stsorzazovnebisa.

- Prezident dimitri medvedevma, 2008 tslis 7 maiss moskovshi, fisis dadebis dros, agiara prinzipebi da politika romeliz sruliad gasaziarebelia, ara mxolod adamianta uflebebis dazvisa, aramed ketili saertashoriso urtiertobebis shesaxeb: sheasrulebs agebul valdebulebes? Tu es valdebulebebi ganxortsieldeba rogorz amas tsven visurvebdit, shidzleba shekmnili iknes sauketeso tsinapiroba im gaugebrobis agmosafxvrelad romeliz dgeisobit arsebobs, koveli mxaris interesebis gatvalistsinebit da gansakutrebit xalxis im natsilisatvis sauketeso pasuxis gazemit, romlebsaz es mdgomareoba piradad exeba!, kovelgvari kvetekstebisa da msgavsi situaziebis magalitebze dakrdnabit, romlebiz shinaarsita da fakttha ganvitarebit ganxvavdeblian. Fsixozi rusetis federaziisa gamotsveuli natoshi shemavali kveknebis garemotsvit, shidzleba iknes sisustis matshvnebeli, da afxazetshi kuntebis tshvneba martlaz da shesadlebelia ikzes saxifato, kvela shemtxvevashi kovelgvari tsinapirobis gareshe.

mosdevs xelmotserebi:

**(motxovnis shemtxvevashi gadmogzavnili ikneba xelmotserebi
arsebuli normebs safudzvelze)**

gvare saxeli xvrebis adgili xelmotsera

*****

Alla cortese attenzione :

- **Ambasciatore in Italia della Federazione di Russia**
Sua Ecc. Alexey Meshkov
Via Gacta, 5
00185 Roma
- **Al Ministro degli Affari Esteri**
On.le Franco Frattini
Piazzale della Farnesina, 1
00194 Roma
- **Alto Rappresentante per la Politica Estera E.U.**
Javier Solana
Rue de la LOI, 200
B – 1049 Bruxelles
Belgio
- **Presidente Consiglio d'Europa Carl Bildt**
Avenue de l'Europe
67065 Strasbourg Cedex
e alla cortese conoscenza:
- **Ambasciate dei Paesi confinanti non E.U. in Roma**
- **Ambasciate d'Italia e della Federazione di Russia in Tbilisi**
- **Ambasciate d'Italia e della Repubblica di Georgia in Mosca**
  - **All'Ambasciatore della Repubblica di Georgia in Roma**
Sua Ecc. Zaal Gogsadze
  - **Consolati Onorari in Sardegna**
- **Stampa Regionale e Nazionale Sardegna –Italia**
Loro indirizzi

Oggetto: documento contro il tentativo di annessione < *de facto* > della Repubblica autonoma dell'Abkhazia (Sukhumi) e del Distretto amministrativo autonomo dell'Ossetia del Sud (Tskhinvali), compresa nella Regione di Shida Kartli, parti integranti del territorio nazionale della Repubblica di Georgia (Tbilisi).

Con la presente si invia urgentemente il testo di una petizione riguardante le problematiche di cui all'oggetto. Riteniamo che l' unica strada davvero percorribile sia quella del dialogo tra le Parti in causa con chiarezza, trasparenza e fermezza, nell'interesse reciproco e senza fraintendimenti dilatori. Gli strumenti diplomatici possono soccorrere sicuramente le Delegazioni plenipotenziarie per trovare le adeguate soluzioni.

**Distinti saluti. Lettera di accompagnamento al documento –
Firmata da: dr. Dionigi Carboni e sig. Gianluca Giorri .**

Respingiamo con fermezza gli atti e le azioni della Federazione di Russia (Mosca) tendenti all'annessione < de facto > della Repubblica autonoma dell' Abkhazia (Sukhumi) e del Distretto amministrativo autonomo dell'Ossetia del Sud (Tskhinvali), compresa nella Regione di Shida Kartli, parti integranti del territorio nazionale della Repubblica di Georgia (capitale Tbilisi).

*****

I percorsi evenemenziàli dell'intera area del Caucaso rappresentano per l'intera umanità, sicuramente, un variegato patrimonio di notevole rilevanza, anche nella sua complessità etnica, linguistica, culturale e religiosa. Salvaguardare le identità locali e regionali sarebbe l'ideale, se gli sforzi venissero indirizzati verso il miglioramento ed il consolidamento della piena valorizzazione delle diversità, ovviamente nel reciproco rispetto dei propri interessi. La maturazione del pensiero democratico dopo la seconda guerra mondiale e la fine della guerra fredda, ha favorito, attraverso l'opera meritoria di numerosi Organismi intergovernativi e delle Ong, la definizione di processi democratici condivisi per il rispetto dei diritti umani dei singoli cittadini e per la crescita economica, sociale e culturale delle popolazioni nelle diverse parti del Mondo.

- **Il contenzioso politico-territoriale in Abkhazia e nell'Ossetia del Sud**, emerso dopo la proclamazione dell'Indipendenza della Georgia a seguito della dissoluzione dell'Unione Sovietica, è fonte di dolorose situazioni umane non più tollerabili e, perciò, da dirimere nell'interesse delle parti in causa e prima possibile con intelligenza diplomatica e con pazienti trattative nel voler attenuare progressivamente i motivi di frizione e le ragioni di incomunicabilità tra le parti.
- **La Georgia, seppure in condizioni difficili, non può rinunciare a un ulteriore smembramento del proprio territorio**, storicamente molto più ampio dell'attuale, e **la Federazione di Russia non può pretendere di assecondare strumentalmente le rivendicazioni secessioniste dell'Abkhazia e dell'Ossetia del Sud**, che si dichiarano favorevoli alle sue politiche, senza il consenso non solo del Governo e del Parlamento, ma soprattutto dell'intera popolazione della nazione georgiana.
- **La Federazione di Russia non può pensare allo ristabilimento del protettorato di tipo zarista e neanche considerare attuali le logiche di confederazione, sostanzialmente forzate, dell'ex Unione Sovietica.** Tutto questo non significa automaticamente chiudere le frontiere, anzi il riconoscimento della piena sovranità popolare degli Stati, e, quindi, anche della Georgia, sarebbe foriero di crescita dello sviluppo economico, scientifico e culturale e del rafforzamento della cooperazione consensuale nell'intera area caucasica.
- **L'iniziale "errore" dell'ONU di dispiegare forze di peacekeeping prevalentemente di nazionalità russa nelle località di maggiore frizione in Abkhazia, non può essere aggravato dalle recenti, pericolose e unilaterali decisioni del Presidente Putin e del Governo della Federazione di Russia.**
- **La richiesta perentoria delle Autorità georgiane, rappresentate dal suo Presidente Mikheil Saakashvili, di revocare e non implementare le decisioni unilaterali finalizzate ad "incrementare i legami amministrativi e militari anche con l'invio (si tratta di:**

sconfinamento? invasione? aiuto fraterno ? sopralluogo speciale?) di un contingente supplementare di uomini e mezzi in Abkhazia e Ossetia del Sud “ ^^ s ono pienamente legittime e riconosciute a livello della Repubblica di Georgia, in base ai Trattati, firmati da entrambi i contendenti, e alle logiche di cooperazione internazionali auspiccate ed applicate dagli Organismi di rappresentanza degli Stati democratici.

• **La presente -petizione-** sottoscritta da georgiani domiciliati e/o residenti in Sardegna ed in altre Regioni Italiane e da Italiani desiderosi di avere buoni e proficui rapporti sia con la Georgia, che con la Federazione di Russia, e ancor di più con le popolazioni dell’Abkhazia e dell’Ossetia del Sud, *è indirizzata al nuovo Presidente , al Governo e al Parlamento della Federazione di Russia, alle Popolazioni russe e alle Autorità “pro tempore” delle due entità secessioniste*, attraverso l’Ambasciata in Italia in via Gaeta, 5 – 00185 Roma, nella persona dell’Ambasciatore sua Ecc. Alexey Meshkov.

• **Le reciproche responsabilità e la comune appartenenza ai più importanti Organismi internazionali e tra questi all’ ONU e al Consiglio d’Europa o all’impegno per l’attuazione del programma E.U. ENPI Programme Black Sea o ancora in vista del prossimo svolgimento nella Federazione di Russia delle Olimpiadi Invernali del 2014, proprio in una parte del grande Caucaso, dovrebbero indurre le parti a proficue conversazioni e trattative con atti ed azioni conseguenti in termini di coerenza e linearità diplomatica.**

• **Il presidente Dmitry Medvedev il 7 maggio 2008 a Mosca, al momento del suo insediamento, ha affermato principi e politiche decisamente condivisibili sui diritti umani e sulle buone relazioni internazionali: manterrà gli impegni ?** Se questo sarà, come da Noi auspicato, potrebbe creare le condizioni favorevoli per la ricomposizione del contenzioso in atto, anche con la Georgia, nell’interesse di tutte le parti e per la migliore risposta alle popolazioni coinvolte!, senza pretesti e riferimenti ad altre situazioni simili, ma sostanzialmente diverse nella genesi e nell’evoluzione dei fatti. *La*

psicosi dell'accerchiamento dalla Nato della Federazione di Russia potrebbe essere segno di debolezza e le manifestazioni muscolari in Abkhazia potrebbero rappresentare atteggiamenti, invece, davvero pericolosi e, in ogni caso, da respingere incondizionamente.

Cagliari, 12 maggio 2008.

Note:

1) Gianluca Giorri residente in Villacidro (Prov. MC Sanluri – Villacidro) sposato con la Georgiana sig.ra Ketevan Lomtadze con due figli tutti di cittadinanza italo-georgiana. E-mail: gianlucagiorri@alice.it.

2) Dionigi Carboni residente in Assemini (Prov. di Cagliari) sposato con la Georgiana dr.ssa Meri Peikrishvili con due figlie di cittadinanza italo – georgiana. E-mail: dionigicarb@alice.it .

“ The Sun is my mother “ The Moon is my father “ The shining stars are my sisters and brothers “

Traditional Folk lyric –

Seguono le firme:

(Su richiesta si provvederà all'invio della copia del documento con autentica in base alla normativa vigente)

Cognome * Nome * Località di residenza * Firme per esteso

VI.

მსოფლოდ მირაჟია საქართველოს ევროგაერთიანებაში შესვლა? გრძელი გზა სრული თავისუფლებისა, რეალური დემოკრატიისა და ქვეყნის სრული ზრდისაკენ დიდიდან პატარა კანკასინონამდე.

რომში 1957 წელს მიღებული კონსტიტუცია, C.E.E. -სი (ევროპის ეკონომიკური ერთიანობისა) ნამდვილად იყო ეტაპი, რომელიც ორმოცდაათიან წლებში მირაჟს წარმოდგენდა ბევრი ევროპელისათვის.

მეორე მსოფლიო ომის ექომ და სოციალურმა და პოლიტიკურმა დაძაბულობებმა უბიძგეს გამოჩენილ სტატისტიკებს შეექმნათ პირობები ევროპის ახალი გეოპოლიტიკური ჩამოყალიბებისათვის. შეიძლება ითქვას, რეალობის უტოპიური ხედვაც კი, და მაინც უნარის მქონე, მიექცია ბევრის ყურადღება და მოემწიფებინა იდეა მდიდარი ევროპისა, ეროვნული და ადგილობრივი თვითმყოფადობებით, მაგრამ ამავდროს მიმართული კაპიტალის, საქონლის და ადამიანების თავისუფალი გადაადგილების იდეისაკენ.

წარმოუდგენელი გამოწვევა, რომელმაც თანდათანობით მოიტანა საზღვრების გაფართოება და ერთი ფულადი ერთეულის შემოღება გაერთიანების სხვადასხვა ქვეყნებში, წარმოუდგენელი მიზნები ოცდაათწლიანი საერთო ცხოვრებისა, და დღეს, მესამე ათასწლეულის პირველ ათწლეულში, გვაქვს ნორმალურობის სიტუაცია. ბევრი სიზმარი ახლა ათას სიძნელეებსა და უნდობლობებს, მერყეობებსა და დაჩქარებებს შორის, ევრო-ბიუროკრატების მონაღვანისა და ევრო დანესებულებების ხელმძღვანელობის ზოგიერთი მექანიზმების მიმართ კრიტიკით, მაგრამ ამასთანავე ადამიანებში გავრცელებული კმაყოფილების გრძნობით, ეკუთვნოდე ერთ დიდ ოჯახს, სრული პატივისცემით თავისუფალი ეროვნული არჩევანის გათვალისწინებით და ინდივიდუალური თავისუფლების სრული გრძნობით.

რთული სცენარი, რომელიც იწვევს დიდ ინტერესს შესვლის მოლოდინში მყოფ ქვეყნებში და დიდი მიზიდულობის ძალას, და ამასთანავე ზოგიერთი ქვეყნების შიდა წრეების

მხრიდან, რომლებიც უკვე მიეკუთვნებიან გაერთიანებას, პრობლემატურ განცხადებებს ტრაქტატების ძირითად არ-გუმენტებზე, რომლებსაც დროთა განმავლობაში ხელი მოა-წერეს სახელმწიფოთა მეთაურებმა და მთავრობებმა.

სულელური იქნებოდა, დაგვეფარა ეპიდერმული დაუკ-მაყოფილებლობა მდიდარი რეგიონებისა შენელებული რე-გიონების განვითარების მიმართ, რომლებიც არ ახდენენ გაერთიანების მიერ სტრუქტურული ფონდების სახით გამო-ყოფილი რესურსების გონივრულ გამოყენებასა და მართვას; როგორც, ასევე ბავშვური იქნებოდა, რომ არ შეგვენიშნა მო-ქალაქეთა დაბალი დინება ევროპარლამენტის არჩევნების დროს, განსაკუთრებით ევროგაერთიანების ზოგიერთ არე-ალში.

ევრო-სკეპტიციზმი ვრცელდება როგორც კარები და ზღვის ტალღები: მოდის და მიდის. მიუხედავად ამისა, დი-დი და მრავალფეროვანი ხომალდი იქცა საყრდენი წერტილი მსოფლიო ეკონომიისა, ევრო ითვლება ფულად ერთეულად ,რომელზედაც შეიძლება დაამყარო ნდობა რეალურ კონ-კურენციაში დოლართან, კომერციული შეთანხმებები W.T.O.-ოს შიგნით მიიღებიან ევროკომისიის გადამწყვეტი დადგე-ნილებებით, საერთაშორისო ურთიერთობანი ძლიერი გავლე-ნის ქვეშ იმყოფებიან ბრიუსელის ორიენტაციებისა და იმავე ნატო-ს სამხედრო ორგანიზაციის მხრიდან, რომელმაც უკვე მიიღო განონასწორებული სახე ჩრდილო ამერიკასა და გაერ-თიანების იმ ქვეყნებს შორის, რომლებიც მას მიეკუთვნებიან. ფუნდამენტალური როლი ევროკომისისა, რომელმაც, რომის დამფუძნებელი ტრაქტატის მიერ დასახული მრავალი მიზანი ბოლომდე მიიყვანა, დიდი კოოპერაციული და ურთიერთგა-გების კლიმატში, დასაწყისში ძველი კონტინენტის სახელმწი-ფოებისა და ხალხების განსხვავებების და მიუხედავად.

მიუხედავად ჩვენი შეზღუდული შესაძლებლობისა მსოფლიოს რთული სიტუაციების ხედვასთან მიმართებაში, დარწმუნებულნი ვართ, რომ მთლიანობაში ევროორგანიზა-ციების გასამყარებლად დახარჯულ ენერგიებს ტყუილად

არ ჩაუვლია, გაერთიანების საზღვრების საბოლოო და გააზრებულ გაფართოებასთან დაკავშირებით, რომ სულ უფრო მეტი ურთიერთმომგებიანი კავშირები იქნება სახლის ახლო და შორეულ მეზობლებთან თავიანთი ცვლილებადი "საზღვრებით".

ორგანიზაციების სწორად მოქმედება და გაერთიანების ნორმების პატივისცემა არის საფუძველი ყოველგვარი წარმატებისა სამთავრობათაშორისო და ეროვნული, რეგიონალური და ადგილობრივი ადმინისტრაციებისა. ადმინისტრაციულ ეშმაკობებს, არასაკმარის და მოჩვენებით გამჭვირვალობას პროცედურების გატარებაში და სირთულეებს სამართლებრივ ორგანოებში მოაქვს მრავალი საფეხურის დაშლა.

მრავალი ზემო აღნიშნული წინააღმდეგობა და უნდობლობა, შექმნილი სპეციალურად თუ უნებლიეთ არაკომპეტენტური ბიუროკრატებისა, თუ ვინრო წრეების მხრიდან, რომლებიც ეყრდნობიან "მაფიოზურ" გაგებას საზოგადოებრივი რესურსების მართვაში, ეკონომიის უნარიანობის ყალბ ილუზიებს, მეცნიერებისა და ტექნოლოგიების შესაძლებლობებს, ავტომატურად გადაჭრან ნებისმიერი პრობლემა, დამოუკიდებლად თითოეულის სურვილისა და სოციალური, პოლიტიკური, კულტურული, პროფკავშირული და ეკონომიური უფლებამოსილი ჯგუფებისა, განსაზღვრონ ორგანიზებული საზოგადოების განვითარებისა და ზრდის პოლიტიკა.

ამგვარად, ევროპული ინტეგრაციის პროცესი წარმოადგენს გზას, რომელსაც თითოეულმა საკუთარი შესაძლებლობებით და რესურსებით უნდა შეუწყოს ხელი, მაგრამ რეალურად, სწორედ და გამჭვირვალედ სხვათა მიმართ ღრმა პატივისცემით, რომლებიც იზიარებენ მოლოდინს და იმედებს ნაკლებ არამყარი და პრობლემატური მომავლისადმი, შეძლებისდაგვარად ტანკების, ბომბდამშენების და დაბნეული ჯარისკაცების გარეშე, იძულებულების შეუტეონ ძმებს ან გაანადგურონ მნიშვნელოვანი ინფრასტრუქტურები "მტრისა", ხშირად წარმოდგენითი და იდეალური ვიდრე რეალური!

დღესაც მახსოვს, თუ რაოდენ დასანანი იყო ჩემთვის 1979

წლის გაზაფხული, როდესაც უარის თქმა მომინია კონფერენციების ციკლზე, რომელიც უნდა ჩამეტარებინა მაშინდელი ევროგაერთიანების ქვეყნებში არსებული სარდი ემიგრანტების წრეებში, რათა სტიმული მიმეცა, მომეზიდა და ხელი შემეწყო მათი მონაწილეობისათვის ევროპარლამენტის პირველ საყოველთაო არჩევნებში. ისტორიული თარიღი მეოცე საუკუნის პირველი ნახევრის კონფლიქტებით გაგლეჯილი ევროპისათვის, მაგრამ ამავე დროს მტკიცე გადაწყვეტილებით უკეთესი მომავლისაკენ სვლისათვის.

მოწვევა მოდიოდა ეროვნული პროფკავშირების მნიშვნელოვანი კონფედერაციიდან, რომელთანაც ვთანამშრომლობდი მომუშავეთა სოციალურ და პროფკავშირულ უფლებათა კვლევასა და შესწავლის საკითხებთან დაკავშირებით, მაგრამ იმ მომენტისათვის სამსახურებრივმა და პოლიტიკურმა საქმიანობამ ხელი შემიშალა მიმელო მიმზიდველი შემოთავაზება, რომელიც ერთი თვის მანძილზე საშუალებას მომცემდა გამეცნო აზრი გაერთიანებული ევროპის შესახებ, თავისუფლებისა და სოციალური, კულტურული, ეკონომიკური და სამოქალაქო პროგრესისათვის.

და მაინც, მხოლოდ მირაჟია საქართველოსა და სხვა ქვეყნებისათვის გაერთიანებულ ევროპაში შესვლა? ჩვენ პატიოსნად გულახდილად და რეალობის შეგრძნებით ვფიქრობთ, რომ პირიქით შესაძლებელია ხელის შეწყობა დაახლოების პროცესისათვის, უკვე დიდი ხნის წინ დაწყებულისა იდეის დონეზე, და რომ უკვე იქნა მომზადებული კონკრეტული წინა პირობები 2008 წლის აგვისტოსთვის დრამატული კონფლიქტის შემდეგ. ბრიუსელში ამავე წლის 1 სექტემბრის სამიტი სახელმწიფოთა მეთაურებისა და მთავრობათა შორის, დადასტურება ENPI Black Sea პროგრამის განხორციელებისა, თუნდაც რომ ნაწილობრივად, და შექმნა აღმოსავლეთ პარტენარიატობისა წარმოადგენენ სრულ მტკიცებას ორმხრივი სურვილისა ხელი შეუწყონ სვლას, შესაძლებელია ნელს, რთულს და წინააღმდეგობიანს, მაგრამ ნამდვილად

უკვე უკან შემოუბრუნებელის, რა თქმა უნდა თუ ეს ენდომე-
ბა ქართული კავკასიის ხალხებს.

ქართველებთან, უკრაინელებთან, მოლდაველებთან და
ბელორუსებთან საუბრისას, თუ ბექდვით ორგანოებში გაკე-
თებულ წერილებში, შეიგრძნობა ფრიად სკეპტიკური სული-
ერი მდგომარეობა, დაკავშირებული რთულ ეკონომიკურ პი-
რობებთან, რომელთა გამოც კომუნიტარული პარამეტრების
მიღწევა ნამდვილად მირაჟს წარმოადგენს. რუსეთის ისტო-
რიული დაინტერესება რჩება ნამდვილად ძლიერი და ზოგ-
ჯერ იძულებითი.

რწმენა იმისა, რომ ინტეგრაცია, უკვე ჩამოყალიბებულ
და ორგანიზებულ ევროპაში, წარმოადგენს ხანგრძლივი პე-
რიოდის მიზანს და განხორციელებულს ალბათ მომავალი
თაობებისათვის. ჩვენი აზრით, "შინაური" ანალიზის დონე-
ზე, ვიმყოფებით ფართო სოციალური წრეების წინაშე, ძირი-
თადად შეგუებულების, სამწუხაროდ არა მათ მიერ არჩეულ
ილბალთან, რომელიც არ ექვემდებარება ცვლილებების სა-
განს. პასუხისმგებლობის სრული გრძნობით უკუვაგდებთ ამ
კატასტროფულ და შეუცვლელ შეხედულებას, ამაზე საუკე-
თესო პასუხის გაცემა შესაძლებელია შესწავლისა და შეფარ-
დებითი ანალიზის საფუძველზე, სხვა საერთაშორისო სის-
ტემებთან და ორგანიზაციებთან მიმართებაში, როგორც მათ
წარმატებებთან და ასევე წარუმატებლობებთან C.E.C.A -ას,
კომუნიტარული ევროპისა და ევრო გაერთიანებისა.

"შენგენის" ვიზის კონა (დაფუძნებული მაასტრიხტის
ტრაქტატის ძალაში შესვლის შემდეგ), ევროს კონა, სხვა
ათასი ფულადი ერთეულის მაგიერ, ცოტა ხნის წინ მომხდარი
საერთაშორისო ფინანსური კრიზისისაგან მძიმე დარტყმის
ქვეშ მოყოლილის, დაცვის საერთო ორგანიზაციის ნაწილად
ყოფნა, სუნთქვა და მუშაობა თავისუფლების "სურნელით",
ცოდნა იმისა რომ სახელმწიფო ორგანიზაციები მოქმედებენ
კონსტიტუციურად და თითოეულის ყოველდღიური ცხოვ-
რების ხელშეწყობით, ვფიქრობთ არ ნიშნავს ცოტას, თუ რა-

ოდენ მარტივია ყველაფერი, ეს უცბად იგრძნობა როდესაც მგზავრობ საქმეებისა ან ტურიზმისათვის.

რატომ გვესმის ძალიან კარგად ბევრი ქართველის და სხვა ქვეყნების მოქალაქეების საერთო სურვილი, რომ რაც შეიძლება მალე გახდნენ შემადგენელი ნაწილი ევრო გაერთიანებისა და მასთან დაკავშირებული ორგანიზმებისა. იმედი ვიქონიოთ, რომ ეს უკანასკნელნი დემოკრატიულ გავლენას მოახდენენ შეგუებულებზე, მათზე ვისაც არ სურთ რომ დაინყონ ევროგაერთიანებისაკენ მიმავალი პროცესი და კიდევ მათზე, ვინც დაკარგა ყოველგვარი იმედი განსხვავებული მომავლისა და ღირსეულად ცხოვრებისა.

ამ კონსტატაციას მივყავართ იქამდე, ყოველგვარი არაფრის მომტანი კამათის დაწყების გარეშე, რომ ხელახლა გადავხედოთ საქართველოს მთავრობების ისტორიულ პერიოდს ოთხმოცდაათიანი წლებიდან ჩვენ დღემამდე, გამოცხადებული ტანჯული დამოუკიდებლობის პერიოდში: დრო დაკარგეს სტრატეგიული არჩევნების მოგებაში, როგორც მოთხოვნაა ევროგაერთიანებასა და ნატოში შესვლაზე, თუ მხოლოდ მხედველობაში მიღებული იქნა ის, რომ ჯერ კიდევ არ არსებობდა წინა პირობები საჭირო პროცესების დასაწყებად?

დროთა განმავლობაში ისტორიული კვლევანი, შეძლებენ გამოხატონ ობიექტური და სრული შეფასება გორბაჩოვ-შევარდნაძის იერარქიის პოლიტიკაზე და წითელი არმიის როლზე 1989 წლის 9 აპრილის მშვიდობიანი მანიფესტაციის ჩახშობასთან დაკავშირებით თბილისში, საბჭოთა კავშირის დაშლის პერიოდში, მამაცი და კომპრომისებისაკენ ნაკლებ მიდრეკილი გამსახურდიას პრეზიდენტობის პერიოდზე და მთავრობებზე შევარდნაძის ხელმძღვანელობით, 2003 წლის გაყალბებულ არჩევნებამდე, მომდევნო და სწრაფ 2004 წლის "ვარდების" რევოლუციაზე და მის პირველ პერიოდზე სახელმწიფო ორგანოების განახლებამდე 2008 წლის ივნის-მაისის თვეებში.

ვფიქრობთ, რომ სხვადასხვა პიროვნებებსა და პოლი-

ტიკებზე დიდი პერსონაჟებისა უპრიანი იქნება მივმართოთ დაუფინყარ ა. მანცონის: "იყო ნამდვილი დიდება? რთული განაჩენის გამოტანა ელით შემდეგ მომავალთ!" ("ხუთი მაისი-დან" - ოდა დაწერილი იტალიელი მწერლის მიერ 1821 წელს ნაპოლეონ ბონაპარტის სიკვდილთან დაკავშირებით წმინდა ელბას პატარა კუნძულზე).

ერთი შეხედვით ნათელი კითხვა, მარგამ ნამდვილად მხედველობაში მისაღები 1990-91 წლებში მოსკოვსა და შემოგარენში მომხდარი მოვლენების გაშუქებაზე და შედარებებზე, რომლებიც შეიძლება გაკეთდეს ბალტიისპირეთის ქვეყნებთან, რომლებმაც სწრაფად გადაწყვიტეს თუ რა გზას უნდა დადგომოდნენ საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ; დამოუკიდებელ სახელმწიფოთა თანამეგობრობის მიერ მიღებულ კონკრეტულ შედეგთა არაეფექტურობა და რუსეთის ფედერაციის სამხედრო პოლიტიკა ადგილობრივ და საერთაშორისო შახმატის დაფაზე, საპირისპიროდ, ნატოს მიერ აღებულ მზარდ ვალდებულებებთან ევროპასა და მსოფლიოს სხვა ნაწილებში, ძირითადად გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის მანდატით.

ჩვენი "შინაური" ხასიათის ანალიზს იქამდე მივყავართ, რომ აღვნიშნოთ, ურთიერთნინააღმდეგობანი არის ცბიერი ხასიათისა იდეოლოგიური თვალსაზრისით და შექმნილი ხელოვნურად, რათა ხელახლა დაამტკიცოს სინამდვილეში უკვე არ არსებული ძალაუფლება: ძალაუფლება დიდი რუსეთისა. ასე რომ არ იყოს, კრემლის დღევანდელი ხელმძღვანელები არ იქნებოდნენ ამგვარად კეთილგანწყობილნი შეერთებული შტატების მიმართ ატომური არსენალების შემცირებასთან დაკავშირებით, და არ მოითხოვდნენ ასე თავშეუკავებლად დაჟინებით ნატოსთან შეთანხმებას ერთობლივ სამხედრო წვრთნებთან დაკავშირებით და არ გააკეთებდა შეთავაზებას ერთობლივი დაცვის სისტემისა რუსეთის ფედერაცია-ნატოს ქვეყნები ორივეს სტრატეგიულ მოკავშირეებთან ერთად.

მუხედავად ამისა, რჩება ღრმა უნდობლობა რუსეთის

ფედერაციის საერთაშორისო პოლიტიკისადმი, როდესაც ყოველდღიურ სინამდვილეში, და საერთაშორისო ორგანიზმების შიგნით იცავს ან მხარს უჭერს ფაქტობრივად მთავრობებსა თუ პოზიციებს, რომლებიც ნათლად არიან კონტრასტში, სხვა მსოფლიო ძალების პოლიტიკურ ორიენტაციებთან მიმართებაში, არიან უფრო ყურადღებიანი ტერორისტული დინამიზმის მიმართ, ვიდრე პირველობისა გლობალიზებულ სამყაროში.

საქართველო ითხოვს მოქმედების თავისუფლებას კავკასიის არეალში, მაგრამ არ არის დაკავებული არანაირად იმ პროექტებში, რომელთა მიზანია ატომური იარაღის აწყობა, როგორც ამას ირანი და ჩრდილო კორეა აკეთებს; იგი ითხოვს იყოს ნატოს წევრი, რომელთანაც რუსეთს სურს მიაღწიოს ექსკლუზიურ ორმხრივ შეთანხმებებს, ძალაუფლება ძალაუფლებასთან მცდელობით, ემარგინაცია მოახდინოს დამოუკიდებელ სახელმწიფოთა თანამეგობრობის მხრიდან, შესაძლებელი პროაქტივობის როლისა და რაც რა თქმა უნდა, განსაკუთრებით ეხება საქართველოს და უკრაინას, ექსტრემალურად სტრატეგიული ქვეყნებისა და ნაკლებ მიმდევარნი "რუსი დათვის" პოლიტიკისა.

დღევანდელი რუსეთის დიარქია (ორმმართველობა) არანაკლებ საფიქრალს აჩენს, როდესაც ღიად უჭერს მხარს ვენესუელის "დემოკრატიულ და რევოლუციონერულ რეჟიმს", რომელიც, ფიქრობდნენ რომ სანინაალმდეგო იყო "საძულველი ბუშის" პოლიტიკისა, მაგრამ დღითი დღე აშკარა ხდება გაგრძელება გაჯიუტებული წინააღმდეგობისა დემოკრატიული ობამას მთავრობის წინააღმდეგაც; მხარს უჭერს სირიის პოლიტიკას და ჰამასის მოძრაობას, მაგრამ ამავე დროს იარაღს იძენს ისრაელისაგან, მას შემდეგ რაც ხედავს მათ ვარგისიანობას ქართველი სამხედროების ხელში 2008 წლის აგვისტოს ომის დროს ქართულ კავკასიონზე; ატარებს იარაღს და ტექნიკას ავღანეთისაკენ, მაგრამ მონაწილეობას არ ღებულობს ძვირად ღირებულ სამხედრო ოპე-

რაციებში; ღიად აკრიტიკებს ამერიკის ჩარევას ერაყში და ამასთანავე, დღეს ნათელი ხდება, მისი ძლიერი და დაჟინებული ინტერესები საქმეების კეთებისა როგორც ბალდადელი "დიქტატორის" დროს, ძლიერ საყვარელისა და საძულველის ერაყელი მოსახლეობის მხრიდან. პოლიტიკა კანონიერი თუ ნამდვილად ურთიერთსანინააღმდეგო, სახიფათო და ძნელად გასაზიარებელი მიზნებით?

დიდი პოლიტიკა, მიუხედავად ამისა, არ არის უბრალო მოკვდავთა გასაგები, რომლებსაც ესმით, კითხულობენ, შენიშნავენ და ხშირად მსხვერპლნი არიან დაძაბულობებისა და კონფლიქტების; მაშინ როდესაც, ყოველი დღე უნდა იმუშაონ და ხარჯი განიონ ოჯახის კოველდლიური ცხოვრებისათვის და პატარა და საშუალო სანარმოთა წინსვლისათვის საკეთილდღეო პროდუქტებისა და სერვისების შესაქმნელად. ქართველებისათვისაც ეს არის ყოველდღიური საზრუნავი, მაგრამ როგორი პერსპექტივებია მცირე, საშუალო და გრძელვადიანი პერიოდისათვის?

ვისაც ამომწურავი პასუხი გააჩნია წინ გადმოდგას ნაბიჯი მამაცურად და პასუხისმგებლობით არა მხოლოდ ქართველი ერის წინაშე, ასევე მთელი კავკასიური არეალის და აღმოსავლეთ ევროპის ქვეყნების წინაშეც, მოხიბლულნი ხშირად ურთიერთსანინააღმდეგო პოლიტიკებით ევრო გაერთიანებისა და ზოგადად დასავლეთის "მამინაცვალის" და დიდი რუსეთის სამუდამო "დედინაცვლის" როლებს შორის.

გაურკვეველი პერსპექტივა როგორც შახმატის რთული პარტიების საბოლოო შედეგები, რომლის თამაშიც უყვარს ბევრ კავკასიელს, გამოუცნობი მომავლით გამონეული სევედის დასამსხვრევად. აშკარაა რომ გეოპოლიტიკურ სცენარში ვილაც თამაშის გასართულებლად იღებს მონაწილეობას, ვილაც თავის ქმედებას მიმართავს სტაბილურობისა და სუვერენიტეტის სრულ გატარებაზე ქვეყნებისა, რომლებიც ითვლებიან ყველანაირად თავისუფალნი და დამოუკიდებელნი მიიღონ გადაწყვეტილებანი, რომლებიც გამომდინარეობენ

მრავალპარტიულობის სისტემების მეშვეობით გამოხატული სახალხო სურვილებიდან და არჩევნების საკონსტიტუციო ვადებით.

“მართული” დემოკრატიები ხშირად საჭიროებენ პატრიოტულ ნაციონალიზმს. ზოგადად დადებითი გრძნობა, როგორც მთელი რწმენით ამტკიცებდა სულ ახლახანს, ამქვეყნიური ცხოვრების დატოვებამდე, ალექსანდრე სოლჟენიცინი, პიროვნება ტკივილებითა და ტანჯვებით, როგორც სხვა მრავალი რუსი მწერალი, რომელიც მთელი სინამდვილით და სიზუსტით ასახავს თავის ნაწარმოებში “გულაგის არქიპელაგი” (აკრონიმი აღმამფოთებელი და საშინელის მნიშვნელობით: ბანაკების ძირითადი სამმართველო) საბჭოთა კავშირის კომუნისტურ-ბოლშევიკური დიქტატურის ბნელ პერიოდში პოლიტიკური სამართალისა და ბანაკების საშინელ გამოყენებას, გაფანტულნის უკიდეგანო იმპერიის სხვადასხვა ნაწილში; ამავე დროს მიეცა საშუალება გამოეხატა დიდი დაბნეულობა “თავისუფალი” დემოკრატიების რიტუალების, ვადებისა და პროცედურების მიმართ, რომელთაგანაც, მიუხედავად ამისა, საყვარელმა მწერალმა აღიარება მოიპოვა, აღიარება რომელიც დიდი ხნის მანძილზე არ ქონდა საკუთარ სამშობლოში.

საკითხი, მაშასადამე, რომ აღიარებული იქნას არსებობა განსხვავებული სამყაროსი, რომელიც აიძულებს ხელახალ გადაკითხვასა და ანალიზს გამოუცნობი რუსული სამყაროსი, რომელიც დაკავებულია უკიდეგანო ქვეყანაში გაბნეული “კრემლინების” დახმარების, მხარდაჭერის ძლიერი პოლიტიკით თუ ნავიდეს პასუხისმგებლობითა და გააზრებული ნაბიჯებით ნამდვილი ინტეგრაციის პროცესებისაკენ, ჯერ ძველ კონტინენტთან და შემდეგ მსოფლიოს დანარჩენ ნაწილებთან? სიმარტოვეში სვლა ყოვეგვარად და ყველა შემთხვევაში ვინმეს “მონინააღმდეგედ” შეიძლება აღმოჩნდეს ძველმოდური, შესამჩნევი ენერჯის ტყუილუბრალო ხარჯვით, ანდა ყველა შემთხვევაში, მცდარი ხანგრძლივ პერიოდში.

ამრიგად, საჭიროა რეალისტურად მივილოთ მხედველობაში, რომ დიდი რუსეთის ისტორია, როგორც ეს მეორე თავის სინთეზში მოვიყვანეთ, ობიექტურად ჩანს, რომ ხალხების, მთელი თავისი განსხვავებებით, კულტურული და პოლიტიკური ზრდის ყოველგვარი მნიშვნელოვანი მოვლენების არამქონეა, თუ შევადარებთ ძველი კონტინენტის მრავალფეროვან ისტორიას! მემკვიდრეობა შინაარსობრივად ღარიბი დადებითი ელემენტებისაგან, მიუხედავად იმისა, რომ არსებობდნენ, და ზოგიერთ შემთხვევაში შესამჩნევი ინტერესის მქონეც, მაგრამ ხშირად შექმნილნი გარეგან სამყაროსთან კავშირის გავლენით.

სტალინის ვეებერთელა ხელიშემშლელი ფიგურა, და ბევრისათვის მისი სხვა მჭიდრო თანამშრომლების ავტორობით ჩადენილი საშინელი საქმეები, მაგრამ ამით ძნელად თუ შეამცირდება დიდი მეთაურის პასუხისმგებლობები, როგორც აღნიშნავენ დღესაც მისი თავგადაკლული მხარდამჭერები და ხშირად ამაში გულუბრყვილოდ დარწმუნებულები, რომელმაც გააგრძელა მსოფლიოში გამოსახულება შიშისა და ტერორისა, რომელიც დღესაც მძიმე ტვირთად აწევს რუსების საერთო შეფასებას; ცარისტული ეპოქის საიდუმლო პოლიციის ქცევები, საბჭოთა კავშირისა და ალბათ გადაღებილი FSB -სი, აიძულებენ ნოსტალგიით შეპყრობილ საბჭოეთს, რუსებს და ყველა მათ, ვინც მაყურებლის, ანდა ასევე მეორე რანგის პროტაგონისტის როლში იყო, მათი მმართველების საკამათო პოლიტიკისა, საჭიროებს ღრმა ისტორიულ გააზრებას, თავისუფალს ყოველგვარი ქვეაზრებისა და იდეოლოგიური პოზიციებისაგან, რომლებსაც აზრი არ ექნებათ მკაცრ მეცნიერულ ანალიზში. თუ ეს დაამშვიდებთ რუს მეგობრებს, კარგი იქებოდა გახსენება იმისა, რომ ყოველი ხალხი უნდა დაფიქრდეს საკუთარი ისტორიის არცთუ ბნეინვალე პერიოდებზე!

ისტორიის ერთი ნაწილი რომლის ნაშლაც არა თუ შეიძლება სამწუხაროდ, არამედ საჭირო და აუცილებელია გაა-

ნალიზებული იქნას ახალი და მნიშვნელოვანი გზების შესაქმნელად და დასაბურობად; ისევე როგორც უნდა დასრულდეს ხანგრძლივი დებატები სტალინისადმი მიძღვნილი დიდი ქანდაკების სავარაუდო გადატანასთან დაკავშირებით, რომელიც დღეს მდებარეობს გორის მუნიციპალიტეტის წინ, მშობლიური ქალაქი დიდი მხედრთმათავრისა, მსხვერპლის, ზოგიერთი მისი მხარდამჭერის აზრით, მასონურ-მემარცხენეთა და მისივე თანამოაზრეებისა, ყოვეგვარი სირცხვილისა და მონანიების გრძნობების გარეშე მყოფთა.

ამასთან დაკავშირებით ჩვენი მოსაზრება ფრიად მარტივია: ქანდაკება გადატანილი უნდა იქნეს მუზეუმის ტერიტორიაზე, რომელშიც განთავსებულია სატლინის ეპოქის მასალები; მაშინ როდესაც დიდი ქანდაკებიდან განთავისუფლებულ მუნიციპალიტეტის მოედანზე, კარგი იქნებოდა აღმართული ყოფილიყო ნაზი და სიმბოლური ქანდაკება მათ მოსახსენიებლად ვინც მწარედ განიცადა პიროვნების თავისუფლების შეზღუდვა ცარისტული ეპოქის დროს, 1801 წლიდან მაინც - საქართველოს ანექსიიდან დიდი რუსეთის მხრიდან და საბჭოთა პერიოდის განმავლობაში.

მსოფლიოს მოქალაქეები, რომელთაც სრულად აქვთ გათვითცნობიერებული საკუთარი უფლებები და სურვილი ექნებათ ნორმალური ურთიერთობა იქონიონ შესაბამის ეროვნულ, რეგიონალურ და ადგილობრივი საზოგადოებრივი მართვის სახელმწიფო ორგანიზაციებთან, რომელიც თავის მხრივ მზად იქნება უზრუნველყოს უცბად, მიუკერძოებლად და გამჭვირვალედ თავისი საქმიანობა. საქართველოში 1991 წლიდან, თავისი განახლებული დამოუკიდებლობის დღიდან, პრეზიდენტ გამსახურდიას დიდი სიამაყის გრძნობის გამო, შესაძლებელია უტოპიურიც, გულუბრყვილო და განსაკუთრებით გამოსხატული ნაციონალიზმით, დღემდე ყველაფერ ამას ქონდა ადგილი? სიმართლე რომ ვთქვათ, არ შეგვიძლია შევავასოთ ბოლომდე სხვადსხვა გართულებანი "პერსონალებისა" და მთავრობის წარმომადგენლების ქცევებში, რომ-

ლებიც ერთმანეთს ცვლიდნენ მართვის რთულ გარდამავალ პერიოდში.

მიუხედავად შესაძლებლობებისა და უნარიანობისა, რომლებიც პატარა კავკასიურმა ერმა საპატიოდ შეიძლება გამოიყენოს, აუცილებელია ვრცელი და გააზრებული შესწავლა, სტრატეგიული გადანყვეტილებების გათვალისწინებით და უმოკლეს ვადაში გასატარებელი სასწრაფო გადანყვეტილებების მიღება, მომნიჭებული და მყარი დემოკრატიული სისტემების ტიპიური ნორმებისა და პროცედურების განსახორციელებლად.

ქართველებისათვის უპრეცედენტო გამოწვევაა, მაგრამ შეუძლიათ იმედი იქონიონ ევროპული ორგანიზმების გონივრულ მხარდაჭერაზე, ღიად და ყოველთვის მზადყოფნაში, ყველა შემთხვევაში დაგროვებული ურიცხვი ბესტ პრაქტიცის გამოზრდილების, მომნიჭებული დროთა განმავლობაში ევრო გაერთიანების შიგნით და მის გამოკვეთილ საერთაშორისო ურთიერობებში. მართალია, ფინანსური რესურსები, იქნება მიჩნეული არასაკმარისად, ცარისტული დროის ჩამორჩენილობის დაძლევისათვის, და ინფრასტრუქტურული და სტრუქტურული დეგრადაციისათვის, შთამომავლობით დატოვებულის ძველი საბჭოთა იმპერიიდან. ალბათ თუ ძლიერი სკეპტიკოსები და ხშირად ამაყნი, დამცველნი ვიქნებით რეალური მიღწევებისა, მაგრამ გადამწყვეტი იქნება, იმ იდეებისა და აქციების მეორე პლანზე გადატანა, რომლებიც მიზანმიმართულია წმინდა პოლიტიკური და სოციალური ურთიერთდაპირისპირებისაკენ.

ალბათ, ბევრი სკეპტიკოსი და რეალური დადებითი შედეგების მიმთვისებელი თუ ამის მცდელი გამოჩნდება, მაგრამ ამ მომენტისათვის ვერ ვხედავთ, დემოკრატიულ ფორმებში, განსახორციელებლად სხვა ალტერნატივებს, როგორც მინიშნებულს მეცხრამეტე საუკუნის დიდ მოაზროვნეთაგან, ანდა მრავალფეროვანი პლანეტის სხვადასხვა ნაწილში მომნიჭებულ უახლეს გამოცდილებების მიბაძვას.

გზა გრძელია, და მოკლე დროში კომუნიტარულ ორგანიზმებში განევრიანების სურვილმა აუცილებლად უნდა მიიღოს მხედველობაში იმ ქვეყნების სიაც, რომლებიც შესვლის მოლოდინში არიან, დანყებული ბალკანეთის ქვეყნებიდან თურქეთის შესვლის საკამათო საკითხის ჩათვლით. ასახსნელად რთული სინამდვილე მეგობარი ვახტანგისთვის, მწარმე გიგასათვის, რომელიც სხვა მრავლ მის კოლეგასთან ერთად ეძებს შესაფერის გასაღების ბაზრებს არსებული ღვინის შესამჩნევი მარაგებისათვის, ბადრისათვის სამეგრელოდან თუ სხვა მრავალი ნინოს, მაიას, გიორგის, მამუკას, დავითის და ვანოსათვის და სხვა... საქართველოს ყოველი რეგიონისა, სოფლისა თუ ქალაქისა, დაკავებულების ყოველდღიური ცხოვრების პატარა თუ დიდი პირადი, ოჯახური და სანარმოს პრობლემების გადაჭრით.

ამ შიდა და საერთაშორისო საკითხებზე გაიზომება საქართველოს მმართველი ორგანოებისა და დემოკრატიული ოპოზიციის უნარიანობა მომავალ წლებში, იმ იმედით რომ ყველა გაიცნობიერებს და სიმაღლეზე იქნება აჩვენოს, როგორც ეს იქნა გაკეთებული თითქმის დანარჩენი ქვეყნების უმრავლესობაში, საკმარისი პასუხისმგებლობა კონკრეტულად ევრო გაერთიანებაში შესვლის გზის სასურველი პროცესისაკენ; და მაინც, საჭირო იქნება ყველა შემთხვევაში იმაში თვითდარწმუნება რომ აუცილებელია მიღწევა და გადალახვა ობიექტური პარამეტრებისა კოდიფიცირებულის და მოთხოვნის ნებით შემავალი ქვეყნების მიერ ხელმოწერილ ტრაქტატებში, როგორც ამას ხელახლა გააკეთებს მომავალ კვირებში მწვანე ირლანდია, მოხმობილი გამოთქვას აზრი დაეთანხმოს ან არა ევროპის კონსტიტუციას.

იმის მოლოდინში ვიდრე ცისარტყელა გაანთავისუფლებს რუსეთის ფედერაციის ცას ტყვია-წამლის მუქარიანი ღრუბლებისაგან და ხელახლა გაიხსნება რუსეთის მთავარი ქალაქების ადგილობრივი ბაზრების კარები, საქართველოს სანარმოთა სისტემები უნდა განვითარდეს და განმტკიცდეს

უცხოური ინვესტიციების, სპეციალიზირებული მუშახელის და განსაკუთრებით ადგილობრივი მენეჯმენტის ხარჯზე, შექმნას საზოგადოებრივი (საჯარო) მმართველობა, საბოლოოდ განმენდილი მექრთამე ადამიანებისაგან და არაკომპეტენტური და არაადეკვატური მოხელეებისაგან, რომლებიც არ პასუხობენ მოქალაქეთა და საწარმოთა მოთხოვნებს, რომელნიც დაკავებულნი არიან დიდი წვალებით საყოველთაო კეთილდღეობისათვის მოხმარების საგნების და სერვისების შექმნით. ახალი ფორმა წარმოებისა, რომელიც გარანტირებულია ხარისხიანობის სერთიფიკატებით, გაცემულების სპეციალიზირებული დანესებულებებისაგან და დამოუკიდებელი საწარმოთაგან; ფართო სამომხმარებლო კალათი პროდუქტებისა, რომლებმაც შეიძლება მოიპოვონ ადგილი ევროპის ბაზრებზე განსაკუთრებული საბაჟო ნახალისების საფუძველზე და სხვა ეკონომიკურ სინამდვილეებში W.T.O.-სი, რომლის ფაქტობრივი წევრიც არის საქართველო.

საბანკო და ფინანსური სისტემა კონსოლიდაციის მნიშვნელოვან ფაზაში, დაბადებული ძველი კოლექტიური ხასიათის სისტემის ფერფლში, და საბოლოოდ მიმართული კონკრეტული შესაძლებლობებისაკენ რეალური ეკონომიისა, დაკავშირებული სისტემის განვითარებისა და ზრდისაკენ, უკვე კონფიგურაციის მქონესი თავისუფალი ბაზრის ეკონომიის სფეროში, მაგრამ რეგულირების სულ უფრო მტკიცე, ზუსტი და გამჭვირვალე ნორმებით.

და ბოლოს, ღია საერთაშორისო პოლიტიკა ყოველგვარი მოჩვენებითი ცრუმენტალიზაციის გარეშე და მნიშვნელოვანი კავშირები კეთილი მეზობლობის სულისკვეთებით, იმ ქვეყნებთან მაინც, რომლებიც ნამდვილად გამოხატავენ სურვილს პატივი სცენ საქართველოს სუვერენიტეტსა და ტერიტორიალურ მთლიანობას.

ქართველებს გააჩნიათ მრავალი საყრდენი ნერტილი შორეულ პრეისტორიაში, მნიშვნელოვანი გამოცდილებები ლითონების გადადნობისა, ყოველდღიური მოხმარების

საგნების და საკაზმების შექმნაში, ქსოვილების ბუნებრივი ბოჭკოებისაგან ქსოვასა და მეგალითური ნაგებობების მშენებლობაში, და ისტორიის გრძელ პერიოდში, ხშირად ტანჯვა-ნამება და ბრძოლები თავისი მინა წყლისათვის.

მრავალმა ელემენტმა კავკასიის პრეისტორიისა და ისტორიისა, საშუალება უნდა მისცეს ქვეყანას თავისუფალი მომავლისა და პროგრესისათვის, ეროვნული თვითმყოფადობის შენახვით საერთაშორისო ალიანსებში, ურთიერთსარგებლიანი კავშირებით და პატივისცემით მათდამი, ვინც საუკუნეების მანძილზე გამირულად იბრძოდა ქართველი ხალხისა და საქართველოს ტერიტორიაზე მყოფი სხვა ერების მატერიალური და სულიერი კეთილდღეობისათვის.

ბოლოს და ბოლოს ეს იყო და არის ძირითადი საფუძველი გაერთიანებული ევროპის კონსტიტუციისა, მისი მრავალრიცხოვანი და მნიშვნელოვანი მრავალფეროვნებისა და ამასთანავე მთლიანი კომპლექსური მუშაობისა: რიგ-რიგობით დაეხმარონ განვითარებად შენელებულ ეკონომიებს, ძველი კონტინენტის მრავალფეროვანი ურთიერთობების სისტემის კონსოლიდაციასთან ერთად. 2009 წლის ივლისის თვეში ევროპარლამენტის განახლებით და განახლებული ევროკომისიის საქმიანობის შემოდგომაზე გარდაუვალი დანყებით, კიდევ უფრო ძლიერ იქნება ხაზგასმული კომუნიტარული ორგანიზაციების კონსოლიდაციის ხაზები, ადგილობრივი ეკონომიებისა და ევროსი, რომელმაც ბრწყინვალედ ჩააბარა ამერიკული და საერთაშორისო ფინანსური კრიზისის გამოცდები.

ევროპული პოლიტიკები ყოველდღიურად დასაზუსტებელი, მაგრამ საშუალო, ხანგრძლივი პერიოდის პერსპექტივებით, აბსოლუტურად კარგად ჩამოყალიბებული შიგნით ნათელ და გამჭვირვალე ჩარჩოში, ღია კორექტული განონანორებული გლობალიზაციისათვის ბუნებრივი რესურსებით მომარაგების ბაზრების, ნედლეულისა და ნახევრად გადამუშავებული და დასრულებული სახის პროდუქტების გასაღების ბაზრებს შორის, და შექმნილი სამსახურებით მოქალაქე-

ებისა და მომუშავეთა პიროვნული თავისუფლების მოთხოვნების გათვალისწინებით, ბუნებრივი გარემოს და მსოფლიოს ანტროპიული სიმდიდრეების პატივისცემით და არა მხოლოდ "კრემლინებისა".

განვითარებისა და ინტეგრაციის პოლიტიკის წარმატება, წარმოდგენილი ევროგაერთიანებისაგან საქართველოს და აღმოსავლეთ პარტენარიატობის სხვა ქვეყნებთან მიმართებაში, შესაძლებელია აღმოჩნდეს განსაკუთრებით მომგებიანი რუსეთისათვისაც, რომელიც უფრო მეტად უნდა გაიხსნას ნდობით, სამყაროს მიმართ, სადაც ფიზიკური და გონებრივი ბარიერები სულ უფრო მცირეა და შეზღუდული, მიატოვოს კუნთოვანი პოლიტიკა ძველი დროისა, იდეოლოგია მარადიული სუპრემაციისა და გადალახოს ფსიქოლოგიური კომპლექსი დასავლეთის მხრიდან, ვითომ გარშემორტყმის პოლიტიკისა.

ადამიანურობის სამყაროში არაფერია საბოლოოდ დასრულებული! ყოველ შემთხვევისათვის ასეთია ჩვენი აზრი, რომელიც მომდინარეობს დღევანდელი და გუშინდელი ფაქტებისა და სიტუაციების მარტივი კოსტატაციით; მაშასადამე, ნამდვილად მომხიბვლელი იქნება თვალყურის დევნება ყოველი ორგანიზებული ჯგუფისა თუ ქვეყნისა, რომელსაც სურვილი გაუჩნდება დამალობანას თამაშისა, რომელიც შეიძლება გამოდგეს ბავშური, იმის გამოურიცხავად რომ ბავშვებს წავართვათ ცხოვრებისა და თამაშის სიამოვნება, გულუბრყვილო ან გაგების ზღვარზე გამავალი.

VII.

სასოფლო-სამეურნეო განვითარების პროექტი
ARGONAUTIGEOAGRICOLA 0108 „კავკასიის ოქროს
ბაღი“ ფუნქციონალური პროგრამა სამხრეთ ოსეთის
ადმინისტრაციული ოლქისა და აფხაზეთის ავტონო-
მიური რეგიონის საზღვარების გასწვრივ და ახლომდებ-
არე ტერიტორიაზე არსებული მცირე საწარმოების
რეორგანიზაციისა და ახალი საწარმოების შესაქმნე-
ლად.

Progetto rurale ARGONAUTIGEOAGRICOLA 0108

sameurneo (ruraruli) proekti ARGONAUTIGEOAGRICOLA 0108

“ Il giardino d’oro del Caucaso “

“kavkasiis okros bagi”

Programma funzionale per la riorganizzazione e/o costituzione di piccole aziende rurali nei territori prevalentemente in prossimità e lungo i “confini” del Distretto Amministrativo dell’ Ossezia del Sud e della Regione Autonoma dell’ Abkhazia.

Funktionaluri programa dziritadad samxret osetis administraciuli olkisa da aphxazetis avtonomiuri regionis “sazgvrebis” gastsrviv da axlomdebare teritoriebze arsebuli mtsire satsarmoebis reorganizaziisa da axali satsarmoebis shesakmnelad.

Premessa e contenuti generali

shesavali da zogadi shemadgenloba

Lo scoppio del breve ma drammatico conflitto nel Distretto amministrativo dell’ Ossezia del Sud del mese di agosto 2008, ha determinato con la creazione dello stato di indipendenza dell’ Abkhazia e dell’ Ossezia meridionale una nuova – *temporanea* - situazione geopolitica-amministrativa.

2008 tsilis agvistoshi xanmokle magram dramatul konfliktis apetkebam samxret osetis administraziul olkshi, ganapiroba apxazetisa da samxret osetis damoukideblobis tvitagamotsxadeba, ramats ganapiroba axali - *droebiti*- geopolitikur-administraziuli situatsia.

Lo status di indipendenza ed il sostegno politico, militare ed economico della Federazione di Russia alle due nuove entità statuali, si contrappone alla salvaguardia del principio dell’ integrità territoriale della Georgia, come prevede il Piano di Pace (agosto 2008) Sarkosy-UE/Russia/Georgia, firmato dalle Parti.

Damoukideblobis statusi da rusetis federatsiis mxridan politikuri, samxedro da ekonomikuri mxardatshera ori axali saxelmtsipoebrivi erteulisadmi, etsinaagmdegeba sakartvelos teritoriuli mtlianobis printsipis gadarchenas, romelsats itvalistsinebs sarkozi/evrogaertianeba/ruseti/sakartvelo msvidobis gegma (2008 agvisto), xelmotserili mxareebis mier.

L'obiettivo del progetto generale è quello di promuovere iniziative economiche, prevalentemente di tipo rurale, che dovrebbero favorire una successiva reintegrazione dei profughi nei territori contesi al fine di evitare il pericolo molto concreto dell'accentuarsi del distacco delle popolazioni, che per secoli hanno convissuto.

Proektis zogadi obiekti aris is rom xeli sheutskos ekonomikur iniziatiwebs, gansakutrebit sameurneo tipisa, romlebmaz xeli unda sheutskon indipendisturi regionebis sazgvrebtan mdebare teritoriebbze samokalako pirebis reintegrazias, rata tavidan iknas azilebuli am zolis mitoveba da arsebuli konkretuli safrthxis gagrmaveba, saukuneebis manzilze tanamzxovrebi mosaxleobis ertmanettan dashoreba.

In attesa dei concreti risultati della Conferenza Internazionale di Ginevra, la forza lavoro disponibile potrebbe operare convenientemente in prossimità dei "confini" con le regioni indipendentiste (aree sotto controllo degli Osservatori dell' EUMM - The European Union Monitoring Mission under the European security and defence policy) e nelle aree individuate dalle Autorità in alcune parti della Georgia (unità immobiliari di proprietà delle pubbliche amministrazioni già assegnate e/o di privati attualmente incolte da concedere in affitto o in altre forme giuridicamente rilevanti rispetto ai diritti delle popolazioni abitualmente residenti).

jenevis saertashoriso konferenziis konkretuli shedegebis molodinshi, musha dzalebma shidzleba momgebianad imokmedon "indipendentisturi" regionebis (areebi EUMM -is - The European Union Monitoring Mission under the European security and defence policy-damkvirveblebis kvesh) siaxlovesa da sakartvelos xelisuflebis mier amortsheul zogiart adgilebshi (sajaro administraziebis udzravi konebis erteulebi ukve gadazemuli tu kerdzo sakutrebashi mkofi,dgesdeobit mitovebuli, arendit tu sxva mnishvnelovan iuridiuli formebit gadzema tsveulald mxzovrebi mosaxleobis uflebebtan shefardebit.)

La scelta delle attività rurali, dell'organizzazione di piccole imprese di trasformazione dei prodotti agroalimentari e delle aziende di produzi-

one manifatturiere e di servizi tende a valorizzare le risorse locali e i saperi tradizionali delle popolazioni attualmente sfollate e/o residenti. Questa strategia operativa può essere convenientemente agevolata partendo dalle storiche ed accurate descrizioni sulla vita rurale nelle diverse Regioni della Georgia fatte da Cristoforo Castelli nel XVII secolo (1632 – 1654), dalle tecniche di successo del periodo zarista e sovietico e soprattutto arricchite dalle nuove tecnologie di processo e di prodotto maggiormente diffuse nell' Unione Europea., negli Stati Uniti, nel Giappone ed in altre realtà rurali particolarmente progredite del mondo.

Sameurneo sakmianobebis shertsheva da sasoflo-sameurneo produktēbis gadamushvebis mzire satsarmota organizatsia da xelit tsarmoebuli produkzia bizgs adzlevs adgilobrivi resursebisa da tradiziuli zodnis girebulebis gazrdas xalxebisa dgesdgebobit izulebit gadaadgilebulis tu mxovrebi.es operatili strategis shidzleba momgebianad iknes tsaxalisebuli datskebuli istoriuli da fakizi agtserit sakartvelos sxvadasxva regionebis sameurneo zxovrebi gadmozemit shekmnilis kristofore kastelis mier XVII saukuneshi (1632-1654), zaristuli da sabtshota periodis teknikebis tsarmatebebisa da gansakutrebis gamdidrebulebis axali teknologiebit prozesis da produktisa gansakutrebis gavrzebulebis evro gaertianebashi, amerikis shertebulshtatebshi, iaponiashi da sxva sameurneo sinamdvilebshi gansakutrebis gamvitarebulis msosflioshi.

La realizzazione delle fasi del progetto esecutivo, articolato in azioni preliminari ed azioni operative, sarà corrispondente al periodo 2009 - 2013.

proektis etapebis ganxorzielaeba, chamotvlili tsinastsar mokmedebesba da operatiul mokmedebeshi, moitsavs 2009 - 2013 tslebis periods.

Le particolari condizioni di operatività nei territori individuati e la straordinarietà degli interventi impongono eccezionali provvedimenti per la sicurezza dei lavoratori e delle popolazioni che vorranno temporaneamente stabilirsi (o frequentare per ragioni di lavoro) nelle aree adiacenti ai "confini" de facto dell' Abkhazia e del l' Ossezia del Sud, in attesa dell'effettivo rientro nei territori contesi e riprendere la vita nelle rispettive aree urbane.

Shertsheuli teritoriebze mokmedebis gansakutrebuli pirobebi da intervenzis gansakutrebuloa auzilebels xdis gansakutrebuli zomebis migebisatvis dasakmeulta da mosaxleobis usaftrxoebisatvis romlebiz gamotkvarnen tandatanobit dabrunebis/dasaxlebis survils aphxazetisa da samxret osetis defaktur "sazgvrebtan" mdebare teritoriebze.

Le esperienze maturate in campo rurale nelle diverse parti dell'Unione Europea in particolare con i programmi soprattutto come **LEADER**, ma anche **Interreg**, **Life Natura e Ambiente**, e le linee guida dei sottoprogrammi ENPI CBC (**Mar Mediterraneo, Mar Nero e Mar Baltico**) potrebbero rafforzare la progettualità e le azioni operative previste dal progetto con tutta la sua specialità e originalità e **con il pieno coinvolgimento, per la realizzazione delle diverse fasi, delle competenze professionali georgiane dell'Abkhazia e dell' Ossezia del Sud al momento disponibili** .

Sameurneo dargshi momtsifebuli gamozdilebani gaertianebuli evropis sxvadasxva natsilshi, gansakutrebit programebit rogorebizaa: **Leader, Interreg, Life Natura** da kveprogramebis ENPI CBC (xmeltashuazgvis, shavi da baltis zgvebis) dziritadi mimartulebebit sheudzliat gaadlieron proektunarianoba da operatiuli kmedebebi proektit gatvalistsinebulebi mteli speziphiurobita da originalobit, da sruli monatsileobit, sxvadasxva fazebis gansaxorzieleblad, am droisatvis arsebuli afxazetisa da samxret osetisa kartveli profesionalibisa.

La specialità e l' originalità delle azioni comprese nel progetto sono date dalle situazioni, purtroppo, di potenziali ulteriori conflitti, ai quali ci si vorrebbe opporre concretamente non con la forza delle armi, ma creando le condizioni di base per uno adeguato sviluppo economico del territorio e, quindi, per il possibile reinsediamento delle popolazioni ed anche per un'eventuale afflusso di altre popolazioni provenienti dal resto della Georgia.

Proektshi arsebuli kmedebebis spezialuroba da originaloba ganpirobebulia samtsuxarod bolo konfliktebit, romeltaz tsin unda agudget ara iaragis dzalit, aramed mzdlobit teritoriis shesabamisi ekonomikuri ganvitarebis safudzvliani pirobebis shekmnit, da, mashasadame mosaxleobis xelaxali dasaxlebit da sxva xalxebis savaraudo mozidvit danartsheni sakartvoldan.

Le stesse misure di sicurezza, di competenza delle Autorità nazionali ed internazionali, dovrebbero prevedere elementi di specialità ed originalità. In questo senso il progetto potrebbe prevedere convenientemente la presenza di Lavoratori civili specializzati provenienti da diverse parti del mondo, che, su base volontaria e per brevi periodi con rimborsi e retribuzioni legate a parametri oggettivi internazionali, potrebbero assicurare un'assistenza tecnica ai Lavoratori, al Management delle piccole imprese rurali e alle Famiglie locali.

Usaphrtkoebis igive zomebi, kompetenturma erovnulma da saertashoriso xelisuflebebma unda gaitvalistsinon elementebi spezialurobisa da originalobisa. Am kutxit proekti itvalistsinebs msophlios sxvadasxva kutxis spezializirebuli dasakmebuli samokalako pirebis kofnas, romlebsats moxaliseobis safudzvelze da mokle peiodebit, sheudliat uzrunvelkon teknikuri daxmareba dasakmebulebisa, mzire sameurneo satsarmota menegementisa da adgilobrivi ojaxebisa.

L'attuazione delle fasi del progetto in relazione al programma funzionale, approvato dalle Autorità competenti con il relativo budget quinquennale articolato per annualità secondo un cronogramma definito, potrà essere agevolata per un avvio immediato dalla disponibilità di un **Partenariato di aziende/fabbriche tecnologicamente avanzate dei Paesi Donatori**, tra loro collegate e complementari, che sarebbe in grado di fornire in tempi brevi e a livello commerciale macchinari, attrezzature ed impianti, anche con quelli opportunamente revisionati, necessari per l'avvio delle attività rurali singole e/o associate, con l'impegno di assicurare l'assistenza tecnologica nell'uso e nella manutenzione degli stessi. Il punto di assistenza potrebbe essere allestito nelle vicinanze della capitale Tbilisi già individuato, che fungerebbe anche come punto di riferimento nazionale per l'intero sistema dell'agricoltura e della silvicoltura in Georgia.

Proektis fazebis amokmedeba funkcionaluri programis safudzvelze, migebuls kompetenturi xelisuflebis mier, shesabamisi xutsliani biudjetit, dagegmili tsliuri kronogramis mixedvit, shesadzlebelia, stsrafi amokmedebisatvis, tsaxalisebuli iknas shesadlzblobebit partenariatobit teknologiad uaxlesi ganvitarebis satsarmo/karxnebtan donatori kveknebisa, ertmanets shoris dakavshirebulis da komplementarulis, romeliz shesdzlebs umokles vadebshi da komerziul doneze miatsodos, uzrunvelkos mankana-danadgarebit da motskobilobebit, isetebitaz romlebiz kargad revizionirebul, gadamotsmebulni iknebian, auzilebeli sameurneo erteulisa tu gaertianebulebis mushaobisatvis, valdebulebit gautsios teknologiuri daxmareba ekspuataziasa da teknikur shemotsmebashi. Teknikuri daxmerekis zentri shidzleba motskobili iknas dedakalak tbilisis axlos ukve shertsheul adgilas, romeliz sheidzleba gadaikzes erovnul sakrden tserilad sakartvelos sasoflo-sameurneo da satkeo sistemebisatvis.

Il Centro Elaborazione Internazionale R & S Argonauti con sede in Sardegna/Italia e punto di riferimento operativo in Tbilisi, provvederebbe in collegamento con le Istituzioni Pubbliche centrali e locali della Georgia e con le Istituzioni Internazionali, attraverso collaborazioni professionali specialistiche di un ristretto Team di professionisti, con rilevanti basi teo-

riche e soprattutto pratiche già individuati, e l'assistenza di Aziende pubbliche/private specializzate (prestazioni professionali e di assistenza da compensare in base ai parametri di rimborsi e retribuzioni dell'Unione Europea), a definire gli aspetti formativi per i Lavoratori, le Imprese e le Famiglie, al coordinamento delle eventuali ri - modulazioni delle azioni tecnico-progettuale per il conseguimento dei migliori risultati attesi dall'attuazione del progetto, definito nell'ambito del programma funzionale approvato; al coordinamento, inoltre, del Partenariato tecnico-commerciale dei paesi Donatori per la fornitura dei macchinari, attrezzature ed impianti con le relative tecnologie d'uso e al management per le tecniche gestionali.

Centro Elaborazione Internazionale R & S Argonauti adgilsamkofelit sardiniaze/italia operatiuli samushao adgilit tbilisshi, uzrunvelkofs sakartvelos zentralur da adgilobriv saxelmtsifo organoebtan da saertashoriso organizmebtan, spezializirebuli profesionalur ukve shertsheuli vitsro jgufis profesionistebis Team-tan tanamshromlobas, mnishvnelovani teoriuli safudzvlit da gansakutrebis praktikulis mkone, ukve gansazgvruilis, da daxmarebit spezializirebuli sadjaro/kerdzo organoebis mxridan (profesionaluri tanamshromloba da daxmareba, anazgaurebit, evro gaertiane-bis parametrebis safudzvelze, gatseuli xardjebisa da safasuris), dasarulebeli aspektebit formaziisa mushaxelis, satsarmota da odjaxebisatvis, koordinirebas shesadlebeli remodulaziebit teknikur-saproekto mokmedebisatvis proektis sauketeso shedegebis misagtsevad, migebulis, hemushavebulis ukve migebuli funzionaluri programis sferoshi; aeseve koordinirebas teknikur-komerziul partenariatobisa donatori kveknebtan mankana-danadgarebisa da motskobilobebis furniturebisatvis shesabamisi xmarebis teknologiebit da martvis teknikebis managementit.

Tecniche gestionali di riferimento ampiamente consolidate in Europa in particolare con l'attuazione dell'importante iniziativa comunitaria orientata a favorire lo sviluppo rurale, denominata L.E.A.D.E.R, negli Stati Uniti ed in altri Paesi dove sono state dimostrate la loro efficienza ed efficacia operativa.

Sakrden tsertilad agebuli evropashi fartod konsolidirebuli martvis tekni-kebi mnishvnelovani komunitaruli iniziativais ganxorziebit orientirebulis sameurneo ganvitarebis xelshesatskobad, saxeltsodebit L.E.A.D.E.R., amerikis sheartebul shtatebsa da sxva kveknebshi sadaz natshvene-bi ikna mati nakofiyeba da operatiuli mokmedeba.

Gli interventi, per un'agricoltura prevalentemente estensiva a basso im-

patto ambientale previsti dal progetto, saranno realizzati nei "territori cuscinetto" tra 0 e 10 – 15 km lungo i "confini" de facto dell' Abkhazia e dell' Ossezia del Sud con sedi operative di riferimento per l'attuazione del programma funzionale a: 1. Zugdidi, 2. Jvari, 3. Enguri; 4. Sachkhere, 5. Karaleti, 6. Dusheti ed in altre località dove sono stati allestiti temporanei campi profughi come a Koda, Basaleti, Zerovani, Gori e in altri centri della Georgia.

Tshareva, dziritadad ekstensiuri da biologuri tipis sasoplo meurneobebisatvis gatvalistsinebulebs proektit, ganxorziebulni iknebian egret tso-debul "balish teritoriebsze" sasazgvro teriroeriebis gastsrviv 10-15 km. aphxazetis da samxret osetis sasazgvro zolishi operatiuli adgilsamkofelit mokmedebis programis gansaxortsieblad 1. zugdidshi, 2. Jvarshii, 3. Tobarshi; 4. Sachkhereshi, 5. Karaletshi, 6. Dushetshi da sxva adgilebshi sadz ashenebuli ikna droebiti dasaxlebebi idzulebit gadasaxlebebis, rogorz koda, basaleti, tserovani, gori da sakartvelos sxva adgilebi.

A Gori e Zerovani sarebbero localizzate le sedi per il coordinamento generale del programma funzionale; mentre a Zugdidi e Sachkhere sarabbero localizzate le sedi dei sotto-progetti relativi all'area delle Regioni Samegrelo- Zemo Svaneti/Abkhazia e Shida Kartli/Ossezia del Sud (Samachablo), sviluppando la capacità e la disponibilità ad operare in rete di tipo informatica e telematica. La sede di Gori dovrà costantemente assicurare, inoltre, agli uffici dei Governatori (12) adeguate informazioni sui problemi operativi e sui risultati conseguiti per acquisire eventuali suggerimenti progettuali in relazione alle competenze di economia rurale maturate nel contempo nel resto della Georgia.

Gorshshi da tserovanshi lokalizebuli ikneba adgilsamkofeli funkcionaluri programis saerto koordinirebisatvis; mashin rodesaz zugdidisa da sachkereshi iknebian ganlagebulni kve-proektebis adgilsamkofelebi, romlebiz sheexebian samegrelo-zemo svaneti/abxazeti da shida kartli/samxret oseti (samatsablo) regionebs, ganviterebit da sahualebit imushaon informatiuli da telematiuri tipis kselebbit. Goris adgilsamkofelma amastanave, unda mudmivad uzrunvelkos gubernatorebis samsaxurebs (12) adeguaturi informaziebit operatiul problemebze da migebul shedegebze shesadzlebeli saproekto mosazrebebis misagebad sameurneo ekonomis kompetenzoebtan mimartebashi, momtsifebulis drois ganmavlobashi sakartvelos danartshen natsilebshi.

funkzionaluri programis shemadgenloba:

A. - Azioni preliminari del programma funzionale per la definizione del progetto operativo :

A. funzionaluri programis mosamzadebeli etapebi :

1- analisi della documentazione in possesso degli Enti/Istituzioni pubblici e di privati sulle diverse situazioni delle realtà territoriali e paesaggistiche, agronomiche, patrimoni immobiliari rurali da ristrutturare, professionalità da rivitalizzare con l'indicazione del fabbisogno di nuove professionalità;

1. sazogadoebrivi/sadjaro datsesebelebisa da kerdzo pirta mflobelobashi arsebuli dokumentaziis analizi garemo sivriza teritoriuli, landshafturi , agronomiuli sasoflo-sameurneo memkvidreobis restukturaziis gatvalistsinebit , profesionalizmis gamozoxleba da auzileb-lobidan gamomdinare axali profesiebis damkvidreba.

2. redazione del quadro di riferimento delle situazioni locali e delle attuali forme più diffuse di conduzione e gestione delle aziende agricole nelle aree di intervento;

2 gegmis shemushaveba mititebul zonebshi adgilobrivi situaziebisa da arsebuli formebis safudzvelze sasoflo meurneobebisa da martvis kvelaze gavrzebuli formebit.

3. valutazione con le Autorità pubbliche e gli Operatori economici centrali e locali per il completamento e la definizione del quadro strategico del programma funzionale;

3 xelisuflebis organoebisa da ekonomikur zentralur da adgilobrivi operatorebtan samokmedo programis strategiuli gegmis shevseba da dasruleba.

4. definizione progetto operativo con le azioni specifiche di sviluppo locale finalizzato alla predisposizione di un Piano generale di Azione locale suddiviso in tre sottogruppi: area nelle vicinanze dell' Abkhazia, area nelle vicinanze dell' Ossezia del Sud e aree nelle vicinanze dei campi profughi sparsi nel resto del territorio della Georgia come per esempio a Koda.

4. Operatiuli proektis dasruleba adgilobrivi ganvitarebis konkretuli kmedebbit mimartulis mokmedebis adgilobrivi saerto gegmis she-sakmnelad dakofilis samokmedo sam kve jgufad : afxazettan axlos mdebare teritoriebi, samxret osettan axlos mdebare teritoriebi da sa-kartvelos danartshen teritoritoriebze mimofantuli izulebit gadaxle-buli adamianebis sazovrebeli adgilebis maxloblad, magalitat rogoriz koda.

B. - Azioni generali operative preliminari per l'avvio dello sviluppo locale (2009 – 2013):

B. - zogadi operatiuli kmedebbis momzadeba adgilobrivi ganvitarebis dasatskebad (2009 -2013 tslebi):

a - raccolta dei rifiuti, pulizia dei boschi e dei corsi d'acqua, generale risanamento ambientale e primi interventi per il recupero del paesaggio naturale;

a - nartshenebis shegroveba, tkeebisa da tsklis arxebis gasuftaveba zogadad garemos gadjansageba da pirveli tsharevebi bunebrivi garemos agsadgenad.

b - riordino graduale delle proprietà con la definizione del tipo di conduzione agricola (singola, associata o familiare) e miglioramento fondiario con interventi mirati sui terreni, sui sistemi di irrigazione, sulle varietà delle colture, sui sistemi di gestione rifiuti e risanamento ambientale;

b - kerdzo sakutrebis etapobrivi motsesrigebis dasruleba sameurneo martvis tipebis (individualuri, associazirebuli da ojaxuri) gatvalistsinebit da arsebuli fondebis gaumjobeseba mizandasaxuli tsharevit niadagebze, irigaziul sistemebze, kulturebis mravalferovnebase, nartshenebis martvis sistemasa da garemos gajansagebaze.

Budget orientativo in relazione all'articolazione del Programma Funzionale da determinare in base alle reali esigenze che dovranno scaturire dalla progettazione esecutiva e concordata con le Autorità locali, Governative e con gli Enti ed Istituzioni locali ed Internazionali disposti a finanziare il programma secondo un Piano di Azione Locale coerente, lineare e trasparente tra le risorse pienamente utilizzabili e gli obbiettivi che si intendono raggiungere nel medio e lungo periodo dal 2009 al 2013.

funkzionaluri programis saorientazio biujeti funkzionalur programas-
tan mimartbit dasbolovebeli realuri motxovnilbebidan gamomdinare,
romlebiz unda gamomdinareobdnen saagmasruleblo (shesasrulebeli)
proektirebidan da ikvnen shetanxmebuli amastanave adgilobriv, sam-
tavrobo da adgilobriv da saertashoriso xelisuflebis (mmartvelobis) or-
ganoebtan, romlebiz mzad arian daafinanson programa koerentulad,
storkaovnad da gamtshvirvaled adgilobrivi mokmedebis gegmis mixed-
vit, mtlianad gamosakenebeli resursebisa da im obiektebs (miznebs)
shoris romlelta migtsevez igegmeba sashualo da xangrdzliv periodshi
2009 tsilda 2013 tsilamde.

Elenco attività economiche eligibili

ekonomikurad misagebi sakmianobebis chamonatvali

Agricoltura, Silvicultura, Pesca e Acquacoltura .

Sasoflo-sameurneo sakmianoba, metkeveoba, metevzeoba da teviz mos-
heneba.

COLTIVAZIONI

- Coltivazione di cereali (escluso riso), legumi da granella e semi oleosi.
- Coltivazione di riso.
- Coltivazione di ortaggi e meloni, radici e tuberi.
- Coltivazione di piante tessili.
- Floricoltura e coltivazione di altre colture non permanenti.
- Coltivazione di colture floricole permanenti.
- Coltivazione di uva.
- Coltivazione di agrumi.
- Coltivazione di pomacee e frutta a nocciolo.
- Coltivazione di altri alberi da frutta, frutti di bosco e in guscio.
- Coltivazione di frutti oleosi.
- Coltivazione di piante per la produzione di bevande.
- Coltivazione di spezie, piante aromatiche e farmaceutiche.
- Riproduzione delle piante e sementi.

ALLEVAMENTO DI ANIMALI

- Allevamento di bovini da latte.
- Allevamento di altri bovini e di bufalini.
- Allevamento di cavalli e altri equini.
- Allevamento di ovini e caprini.
- Allevamento di suini.
- Allevamento di pollame.
- Allevamento di altri animali, conigli, animali da pelliccia, apicoltura e bacicoltura.
- Coltivazioni agricole associate all'allevamento di animali: attività mista.
- Coltivazioni di supporto all'agricoltura e attività successive alla raccolta.
- Attività di supporto alla produzione vegetale.
- Attività di supporto alla produzione animale.
- Lavorazione delle sementi per la semina.

SILVICOLTURA ED UTILIZZO DI AREE FORESTALI

- Silvicultura ed altre attività forestali.
- Utilizzo di aree forestali.
- Raccolta di prodotti selvatici non legnosi.
- Servizi di supporto per la silvicoltura.

PESCA ED ACQUACOLTURA

- Pesca in acque dolci.
- Acquacoltura in acque dolci.
- Pesca in mare.

ALTRE ATTIVITA' DI ESTRAZIONE DI MINERALI DA CAVE E MINIERE

Estrazione di pietra, sabbia e argilla.

- Estrazione di pietre ornamentali e da costruzione, calcare, pietra da gesso, creta e ardesia.
- Estrazione di ghiaia e sabbia; estrazione di argille e caolino.
- Estrazione di torba.

ATTIVITA' MANIFATTURIERE E INDUSTRIE ALIMENTARI

- Lavorazione e conservazione di carne e produzione di prodotti a base di carne.
- Lavorazione e conservazione di pesce, crostacei e molluschi.
- Lavorazione e conservazione di frutta ed ortaggi.
- Produzione di oli e grassi vegetali animali.
- Industria lattiero-casearia.
- Lavorazione delle granaglie, produzione di amidi e di prodotti amidacei.
- Lavorazione di prodotti da forno e farinacei.
- Produzione di pane e prodotti di pasticceria freschi.
- Produzione di fette biscottate e di biscotti; produzione di prodotti di pasticceria conservati.
- Produzione di paste alimentari, di cuscus e di prodotti farinacei simili.
- Produzione di zucchero.
- Lavorazione del Té e di altri preparati per infusi.
- Produzione di condimenti e spezie per alimenti freschi e conservati.
- Produzione di mangimi per l'alimentazione degli animali da allevamento.

INDUSTRIA DELLE BEVANDE

- Distillazioni, rettifica e miscelatura degli alcolici.
- Produzione di vini da uve.
- Produzione di sidro e di altri vini a base di frutta.
- Produzione di altre bevande fermentate non distillate.
- Produzione di birra.
- Produzione di malto.
- Industria delle bibite analcoliche, delle acque minerali e di altre acque in bottiglia.

PREPARAZIONE E FILATURA DI FIBRE TESSILI

- Tessitura.
- Finissaggio dei tessili.
- Fabbricazione di tessuti a maglia.
- Confezionamento di articoli tessili (esclusi gli articoli di abbigliamento).
- Fabbricazione di tappeti e moquette con tessuti naturali.
- Fabbricazione di spago, corde, funi e reti.

FABBRICAZIONE DI PRODOTTI IN LEGNO, SUGHERO, PAGLIA E MATERIALI DA INTRECCIO

- Fabbricazione di fogli da impiallacciatura e di pannelli a base di legno.
- Fabbricazione di imballaggi in legno.
- Fabbricazione di altri prodotti in legno, sughero, paglia e materiali da intreccio.

COSTRUZIONE DI OPERE DI PUBBLICA UTILITA' RURALE E RESIDENZIALE

- Costruzione di centri residenziali, ambienti rurali, strutture per l'agricoltura, l'allevamento, la pesca e l'acquacoltura, strutture ricettive ed extra- alberghiere.

TURISMO NATURALISTICO E RURALE

- Affittacamere per brevi soggiorni, case ed appartamenti per vacanze, bed and breakfast, residence, alloggio connesso alle aziende agricole.
- Rifugi di montagna.
- Ristorazione con somministrazione di bevande alcoliche e analcoliche.
- Ristorazione connessa alle aziende agricole.

ტირაჟი 100

*****

**libro stampato da "Mtsignobari"
tiratura limitata nr. 100 copie
ottobre 2009 - Tbilisi, Georgia**

ფასი 15 ლარი